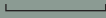

RIGSADVOKATEN

Rigsadvokatens
beretning 2003

Behandling af klager
over politiet

2003

Rigsadvokatens
beretning 2003

Behandling af klager
over politiet

2003

Rigsadvokatens beretning 2003
Behandling af klager over politiet

Publikationen kan hentes på Rigsadvokatens hjemmeside
<http://www.rigsadvokaten.dk>

ISBN 87-90606-42-6 (Internet)

Layout: Rumfang 04046-72
Tryk: Arco Grafisk A/S

ISSN 1600-9525

Indhold

Forord	11
1. Rigsadvokatens indledning 2003	13
1.1 Generelle spørgsmål vedrørende politiklagenævnssordningen	13
1.1.1 Indledning	13
1.1.2 Sagsbehandlingstiden	13
1.1.3 Undersøgelser om politiets brug af skydevåben	16
1.1.4 Folketingsspørgsmål om politiklagesystemet og sammenligning med andre landes systemer	18
1.1.5 Politiloven	18
1.2 Almindelig virksomhed i beretningsåret	19
1.2.1 Politiklagenævnens årsmøde i den 16. januar 2003	19
1.2.2 Seminar om behandlingen af politiklagenævnssager	19
1.2.3 Forretningsorden og udpegning af nye medlemmer af politiklagenævnene	20
1.3 Politiklagenævnssordningen i Grønland	20
2. Reglerne for behandlingen af politiklagenævnssager	23
2.1 Indledning	23
Den omfattede personkreds	24
I tjenesten	24
Uden for tjenesten	27
Klager over svensk og tysk politi	27
2.2 Retsplejelovens kapitel 93 b	28
Behandling af klager over politipersonalet (adfærdsklager)	28
Definition af en adfærdsklage	28
Dispositionsklager	29
Klager over politiets øvrige opgaver uden for strafferetsplejen	29
Eksempler på klager, der er omfattet af ordningen	30
Eksempler på klager, der ikke er omfattet af ordningen ...	32
Disciplinærsager	33
Underretning	35
Notitssager	35
Bistand fra Rigspolitichefen	37

Uopsættelige efterforskningskridt	37
Indgivelse af klagen	38
Hvem kan klage?	38
Frist for indgivelse af klage	39
Tilbagekaldelse af klage	39
Sagsfremstilling	40
Pligt til at afgive forklaring?	43
Vejledning	43
Advokatbeskikkelse	44
Eksempler på rettens afslag på anmodning om advokat- beskikkelse	45
Eksempler på rettens imødekommelse af anmodning om advokatbeskikkelse	46
Vejledning til advokatbeskikkelse	46
Den beskikkede advokats beføjelser	47
Selvinkriminering	48
Klageberettigede	50
Ny realitetsbehandling	51
Klagefrist	54
2.3 Retsplejelovens kapitel 93 c	58
Straffesager mod politipersonale	58
Eksempler på sager, som statsadvokaten har undersøgt på eget initiativ	60
Afvisning af anmeldelse	63
Undersøgelse af begivenheder uden anmeldelse	64
Færdselssager	64
Udrykningssager efter retsplejelovens § 1020 a, stk. 2	66
Sager omfattet af § 1020 a, stk. 2	66
Alvorlig skade	67
Eksempler på "alvorlig skade"	68
Eksempler på skader, der ikke er omfattet af bestemmelsen	68
"Politiets indgriben"	69
Anvendelsesområdet for retsplejelovens § 1020 a, stk. 2, i forbindelse med selvmord	70
"I politiets varetægt"	70
Tiltalerejsning	72

	Sager, hvor undersøgelsen efter § 1020 a, stk. 2, er mundet ud i kritik mv.	73
	Eksempler på sager, der ikke er omfattet af § 1020 a, stk. 2	73
	Udtagelse af blodprøver	75
	Uopsættelige efterforskningskridt	77
	Beskikkelse af forsvarer for polititjernestemænd	78
	Vejledning	80
	Forsvarerens beføjelser	81
	Beskikkelse af advokat for forurettede	81
	Den beskikkede advokats beføjelser	83
	Vejledning	83
2.4	Retsplejelovens kapitel 93 d	87
	Politiklagenævn	88
	Underretning af politiklagenævnet	89
	Politiklagenævnets initiativsager	92
	Genoptagelse af undersøgelsen/efterforskningen	93
	Statsadvokatens redegørelse	98
	Underretning af sagens parter	101
	Klagefrist	102
2.5	Sagsbehandlingen	103
2.5.1	Inhabilitet	103
2.5.1.1	Forvaltningslovens regler	103
2.5.1.2	Statsadvokaternes inhabilitet	104
	Eksempler på inhabilitet	105
	Eksempler på sager, hvor statsadvokaten ikke var inhabil ved sagens behandling	107
2.5.1.3	Rigsadvokatens inhabilitet	109
2.5.1.4	Politiklagenævnets og nævnsmedlemmernes inhabilitet	109
2.5.1.5	Polititjenestemænds inhabilitet	111
	Eksempler på inhabilitet	112
	Ikke statueret inhabilitet	114
2.5.2	Sagsbehandlingstiden	114
2.5.2.1	Indledning	114
2.5.2.2	Faktorer, der har en væsentlig betydning for den samlede sagsbehandlingstid	114
2.5.2.3	Indenretlig afhøring af sagens parter mv.	115

2.5.2.4	Advokatbeskikkelse	115
2.5.2.5	Indhentelse af sagkyndige udtalelser	115
2.5.2.6	Udeblivelse fra afhøring	115
2.5.2.7	Klagesag venter på afgørelsen af den verserende straffesag	116
2.5.2.8	Yderligere undersøgelser og efterforskning	116
2.5.3	Prioriteringen af straffesager og klagesager	116
2.5.4	Partsbegrebet	118
2.5.5	Partsrepræsentation	120
2.5.6	Aktindsigt	120
2.5.6.1	Indledning	120
2.5.6.2	Særligt om aktindsigt efter offentlighedsloven	121
2.5.6.3	Særligt om aktindsigt efter forvaltningsloven	122
2.5.6.4	Særligt om aktindsigt efter retsplejeloven	124
2.5.7	Partshøring (forvaltningslovens § 19)	126
2.5.7.1	Indledning	126
2.5.7.2	Hvilke sager skal der partshøres i?	127
2.5.7.3	Hvem har krav på partshøring?	128
2.5.7.4	Hvilke oplysninger er omfattet af partshøringen?	128
2.5.7.5	Underretning	129
2.5.8	Begrundelse	129
2.5.9	Statsadvokatens reaktionsmuligheder	130
2.5.9.1	Indledning	130
2.5.9.2	Formuleringer i praksis	132
	Uhensigtsmæssig adfærd	132
	Kritik	133
	Alvorlig kritik	136
	Meget alvorlig kritik	137
2.5.9.3	Andre reaktioner, herunder systemkritik	138
2.5.9.4	Objektiv beklagelse mv.	139
2.6	Forholdet mellem behandlingen af politiklagenævnsager og politiets almindelige virksomhed	141
2.6.1	Indledning	141
2.6.2	Politiskolens uddannelse af politipersonale	142
3.	Gennemgang af udvalgte konkrete sager i 2003	145
3.1	Lovens område	145
3.1.1	Begrebet "i tjenesten"	145

3.1.2	Politiklagenævnets kompetence	146
3.2	Kapitel 93 b – adfærdsklager	147
3.2.1	Indledning	147
3.2.2	Magtanvendelse	147
3.2.3	Klage over sprogbrug	149
3.2.4	Klager over anden ukorrekt adfærd	151
3.2.5	Grundløse klager	156
3.3	Kapitel 93 c - straffesager	157
3.3.1	Anmeldelser om vold og trusler mv.	157
3.3.2	Anmeldelser om brud på tavshedspligt og misbrug af politiets registre	159
3.3.3	Anmeldelser om strafbart forhold under efterforskningen	165
3.3.4	Andre anmeldelser om strafbart forhold	170
3.3.5	Grundløse anmeldelser	175
3.4	Kapitel 93 c - færdselssager	176
3.4.1	Færdselsuheld	177
	3.4.1.1 Udrykningskørsel	178
3.4.2	Automatisk hastighedskontrol	181
3.4.3	Andre færdselssager	182
3.5	Sagsbehandlingen	183
3.5.1	Advokatbeskikkelse	183
3.5.2	Prioritering af straffesager og klagesager	185
3.5.3	Sagsbehandlingstiden	186
3.6	Sager som statsadvokaten har indledt af egen drift efter retsplejelovens § 1020 a, stk. 1 (initiativsager)	187
3.7	§ 1020 a, stk. 2 - undersøgelser	189
3.7.1	Sag fra 2002	189
3.7.2	Sager fra 2003	190
4.	Supplerende oplysninger vedrørende sager omtalt i tidligere beretninger	197
4.1	Beretningen for 2002	197
4.1.1	Behandlingen af klagesager hos Rigsadvokaten	197
4.1.2	Adfærdssager	197
4.1.3	Straffesager	197
4.1.4	Undersøgelser efter retsplejelovens § 1020 a, stk. 2	197

Politiklagenævnenes delberetninger	201	
Landsformandens beretning for 2003	201	
Delberetning for Politiklagenævnet for Statsadvokaten for København, Frederiksberg og Tårnby	203	
Delberetning for Politiklagenævnet for Statsadvokaten for Sjælland	205	
Delberetning for Politiklagenævnet for Statsadvokaten for Fyn, Sydøstsjælland, Lolland, Falster og Bornholm for 2003	207	
Delberetning for Politiklagenævnet for Statsadvokaten i Aalborg for år 2003	210	
Delberetning for Politiklagenævnet for Statsadvokaten i Viborg år 2003	213	
Delberetning for Politiklagenævnet for Statsadvokaten i Sønderborg for 2003	214	
 Oversigt for domme og udtalelser fra Folketingets Ombudsmand	 217	
 Stikordsregister 1996-2003	 219	
 Sagsregister 2003	 227	
 Bilag	 233	
Bilag 1	Politiklagenævnenes medlemmer	233
Bilag 2	Medarbejdere i rigsadvokaturen og statsadvokaturerne ..	237
Bilag 3	Politiets og anklagemyndighedens organisation og opgaver	239
Bilag 4	Statistisk opgørelse over behandlingen af konkrete klagesager	243
Bilag 5	Retsplejelovens kapitel 93 b – 93 d	250
Bilag 6	Justitsministeriets bekendtgørelse nr. 1041 af 15.12.1995 om forretningsorden for politiklagenævn	254
Bilag 7	Justitsministeriets bekendtgørelse nr. 1042 af 15.12.1995 om politiklagenævn	256
Bilag 8	Justitsministeriets cirkulæreskrivelse af 29.12.1995 om behandling af klager over politipersonalet mv.	258
Bilag 9	Justitsministeriets skrivelse af 5.1.1996 om vidne- og transportgodtgørelse	264

Bilag 10	Justitsministeriets notits af 3.10.1996 om aktindsigt i politiklagenævns sager	266
Bilag 11	Rigsadvokatens meddelelse nr. 2/1999 om behandlingen af straffesager mod personer ansat i politiet og anklagemyndigheden	274
Bilag 12	Rigsadvokatens cirkulæreskrivelse af 30.5.2000 vedrørende forenkling og standardisering af formuleringen af afgørelser i adfærdssager	278
Bilag 13	Justitsministeriets cirkulæreskrivelse af 14.7.2000 om vederlæggelse af formænd for og medlemmer af politiklagenævn	281
Bilag 14	Rigsadvokatens cirkulæreskrivelse af 28.1.2002 til de regionale statsadvokater om underretning om påklage i adfærdsklagesager	284
Bilag 15	Rigsadvokatens cirkulæreskrivelse af 30.9.2002 om forenkling af politiklagenævnssordningen i Danmark	286
Bilag 16	Justitsministeriets bekendtgørelse nr. 1146 af 13.12.2002 om fordelingen af forretningerne mellem statsadvokaterne	289
Bilag 17	Fællesskrivelse fra Rigsadvokaten og Rigspolitichefen og Notat om en række spørgsmål vedrørende behandlingen af strafferetlige og tjenstlige sager mod polititjenestemænd af 27.1.2003	291
Bilag 18	Justitsministeriets cirkulæreskrivelse af 1.10.2003 om indberetning af selvmordsforsøg i detentioner	297
Bilag 19	Vejledning til politipersonalet om politiklagenævnssordningen	298
Bilag 20	Lov nr. 444 af 9.6.2004 om politiets virksomhed	305

Forord

Til Folketinget og Justitsministeren

Efter retsplejelovens § 1021 h skal Rigsadvokaten afgive en årlig beretning om behandlingen af de sager, der er nævnt i retsplejelovens kapitel 93 b og 93 c. Det drejer sig om behandlingen af klager over politipersonalets adfærd i tjenesten, behandlingen af straffesager imod politipersonale samt undersøgelser af tilfælde, hvor en person er afgået ved døden eller er kommet alvorligt til skade som følge af politiets indgriben, eller mens den pågældende var i politiets varetægt.

I overensstemmelse hermed afgiver jeg herved beretning for året 2003.

I beretningen er medtaget politiklagenævnenes delberetninger.

København, juni 2004

Henning Fode

Afsnit 1

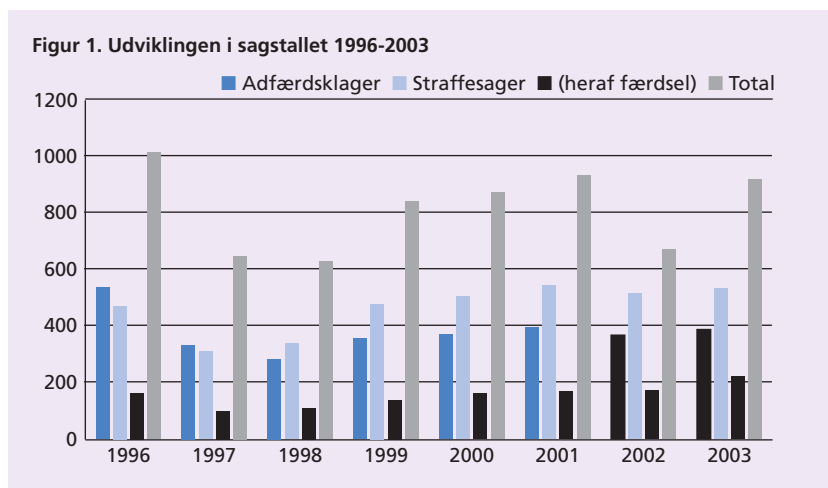
Rigsadvokatens indledning 2003

1.1 Generelle spørgsmål vedrørende politiklagenævnens ordning

1.1.1 Indledning

Det fald i sagsantallet, der kunne konstateres i 2002, er ikke fastholdt i beretningsåret. Der er således sket en stigning i antallet af nye sager med næsten 5 %, således at det samlede antal indkomne politiklagenævns-sager i 2003 udgør 917. Herved er sagsantallet ved at nærme sig niveauet fra 2001.

Der kan for så vidt angår talmaterialet henvises til bilag 4 i beretningen, hvor der er medtaget en statistisk opgørelse over behandlingen af konkrete klagesager hos statsadvokaterne og Rigsadvokaten.

1.1.2 Sagsbehandlingstiden

Spørgsmålet om sagsbehandlingstiden har af let forståelige grunde med jævne mellemrum været bragt på bane. Der henvises herved til tidligere beretninger, hvor spørgsmålet har været behandlet.

Det er min opfattelse, at opmærksomheden i betydelig grad må være henledt på sagsbehandlingstiden, der bør tilstræbes nedbragt.

Justitsministeriet anmodede i en konkret sag, hvor der indgik spørgsmål om sagsbehandlingstiden, om en udtalelse fra Rigsadvokaten til brug for besvarelsen af et spørgsmål fra Folketingets Retsudvalg. Ministeren blev herunder anmodet om at oplyse, hvor lang tid det normalt tager at behandle sådanne klager, og om ministeren på baggrund af ovennævnte sag agtede at gribe ind og nedkorte sagsbehandlingstiderne, så retssikkerheden ikke trues.

Jeg udtalte blandt andet følgende:

”Flere faktorer spiller ind når sagsbehandlingstiden skal vurderes. En væsentlig faktor er naturligvis de personalemæssige ressourcer, der er til rådighed. Statsadvokaternes grundige behandling af klagesagerne er ressourcekrævende. De nødvendige retssikkerhedsgarantier, der er indbygget i ordningen, indebærer en lidt tungere sagsgang, som i visse situationer kan påvirke sagsbehandlingstiden i en ugunstig retning.

Politiklagenævnene har tidligere været inde på dette spørgsmål. Politiklagenævnens landsformand anførte i sin delberetning om behandling af politiklagenævnsagerne i 2000, at: ”Det er indtrykket, at sagsbehandlingstiden hos statsadvokaterne ikke kan gøres kortere, hvis der ikke ansættes flere sagsbehandlere”.

Jeg er enig med statsadvokaten i, at et krav om nedbringelse af sagsbehandlingstiden med de nuværende ressourcer i politiklagenævnsager uvilkårligt vil indebære, at sagsbehandlingstiden forlænges på andre vigtige sagsområder.

Udover personaleressourcerne hos statsadvokaten spiller det – som i den foreliggende sag – også en rolle i hvilket omfang Rigspolicefen har de fornødne ressourcer til at yde statsadvokaterne den i retsplejeloven forudsatte bistand med efterforskningen.

Jeg har i anledning af sagen rettet henvendelse til Rigspolicefen herom.

Udover personaleressourcerne er der flere faktorer, der har en væsentlig betydning for den samlede sagsbehandlingstid, herunder for eksempel beråmelsestider for indenretlige afhøringer af sagens parter m.v. og beskikkelse af advokat. I flere sager skal der indhentes sagkyndige udtalelser fra eksterne myndigheder, mens det i andre sager kan være vanskeligt at foretage afhøringer, fordi den, der skal afhøres udebliver.

Det er typiske faktorer, som statsadvokaten ikke selv er herre over.

Jeg kan herunder henvise til beretningen for 2001, side 91 ff., hvor faktorerne nærmere er beskrevet.

Det har været overvejet at fastsætte målsætninger for sagsbehandlingstiden. Den formelle sagsgang i politiklagenævnsagerne, der er indført af hensyn til

parternes retssikkerhed, har imidlertid vist, at sagsbehandlingstiden i selv mindre komplicerede sager kan være af ikke ubetydelig varighed, jf. herved min beretning for 1998, side 156 ff.

I omfattende sager med et kompliceret hændelsesforløb og mange vidner bliver sagsbehandlingstiden i almindelighed langvarig.

Det er derfor næppe muligt at fastsætte egentlige målsætninger for sagsbehandlingstiden i politiklagenævnsager.

Justitsministeriet har da også afstået herfra i cirkulæreskrivelsen af 22. december 1997 om mål for hurtig sagsbehandling, jf. herved beretningen for 1998, side 156. Der foreligger af samme grund ikke nogen statistik over statsadvokaternes tidsforbrug ved behandlingen af disse sager.

Endelig kan jeg oplyse, at jeg allerede har taget skridt til en generel drøftelse af sagsbehandlingstiderne på det næste statsadvokatmøde. Jeg har i den forbindelse anmodet statsadvokaterne om en vurdering af embedernes aktuelle sagsbehandlingstid i politiklagenævnsager.”

Ved en høring af statsadvokaterne i efteråret 2003 til brug for drøftelserne af problemstillingen på et statsadvokatmøde blev de regionale statsadvokater anmodet om at redegøre for den aktuelle sagsbehandlingstid i politiklagenævnsager. Resultatet af høringen var, at statsadvokaterne gennemgående fandt sagsbehandlingstiden for lang. Statsadvokaterne anførte, at hovedårsagen hertil var personalesituationen.

På statsadvokatmødet blev det tilkendegivet, at der ikke på daværende tidspunkt var udsigt til, at der ville blive tilført statsadvokaturerne yderligere ressourcer til behandling af politiklagenævnsager. Jeg tilkendegav, at sagsbehandlingstiden må søges nedbragt ved, at statsadvokaten meddeler klager, at såfremt han ikke møder til afhøring eller besvarer statsadvokatens henvendelser, vil klagen blive behandlet på det foreliggende grundlag. Denne fremgangsmøde kan anvendes i alle sager, der ikke har en karakter, der tilsiger, at statsadvokaten indleder en efterforskning eller undersøgelse af egen drift.

Sagsbehandlingstiden har endvidere været genstand for en debat i politiets fagtidsskrift "Dansk Politi", hvor det har været anført, at det er utilfredsstillende, at sagsbehandlingstiden hos statsadvokaterne har været meget langsommelig.

Det er derfor med bekymring, at det fremgår af de indberettede oplysninger, at statsadvokaterne i beretningsperioden har oparbejdet en vis sagspuke af politiklagenævnsager.

Politiklagenævnenes landsformand har i sin årsberetning for 2003 blandt an-

det anført, at *“Nævnene er opmærksomme på, at statsadvokaterne har andet arbejde at udføre, men det er nævnenes opfattelse, at statsadvokaterne fremmer sagsbehandlingen i rimeligt omfang under hensyntagen til, at måske mange involverede skal afhøres inden statsadvokaterne kan fremkomme med vurdering og afgørelse.”*

1.1.3 Undersøgelser om politiets brug af skydevåben

Ph.d. Lars Holmberg, Det Juridiske Fakultet ved Københavns Universitet, har i april måned 2004 afgivet en undersøgelse til Justitsministeriet om politiets brug af skydevåben i perioden 1985 til 2002. Undersøgelsen er finansieret af Justitsministeriets forskningspulje.

Undersøgelsen omfatter dansk politis indberetninger om brug af skydevåben 1985-2002, og bygger på en række forskellige kilder med vekslende grad af detaljering og pålidelighed.

Undersøgelsens hovedkonklusioner er blandt andet følgende:

- Antallet af indberetninger om brug af skydevåben i hele perioden 1985-2002 svinger mellem 196 (i 1998) og 304 (i 1992), ofte med meget store udsving mellem de enkelte år. Gennemsnitligt er der foretaget 247 indberetninger pr. år. I 2002 var tallet 269, stort set det samme antal som i 1985. Der kan ikke ses nogen klar udviklingstendens i politiets anvendelse af skydevåben i undersøgelsesperioden. Dette er bemærkelsesværdigt, fordi danske politifolk altså ikke oftere føler det nødvendigt at beskytte sig med skydevåben i begyndelsen af det nye årtusinde, når der sammenlignes med sidste halvdel af 1980'erne.

- Politiet har i hele perioden skudt og ramt i alt 90 personer, hvoraf 78 blev såret, og 12 afgik ved døden som følge af skuddene.

- Der i perioden i gennemsnit er blevet skudt mod politiet 4,3 gange pr. år. I alt 11 politifolk er blevet såret af skud, heraf er 2 afgået ved døden.

- Antallet af tilfælde, hvor politiets brug af skydevåben er vurderet til at ligge uden for de rammer, som kundgørelsen herom fastsætter, er forsvindende lille.

- En foreløbig sammenligning med Norge og Sverige (korrigeret for forskelle i befolkningens størrelse) viser, at dansk politi bruger skydevåben i lidt mindre omfang end det svenske politi, og væsentlig mere end det norske politi, hvis tilgang til skydevåben er langt mere begrænset.

Det anføres endvidere, at det mest omfattende materiale foreligger for perioden 1996-2002, hvor der er foretaget en detaljeret gennemgang af Rigspolitiets database over indberetninger om brug af skydevåben, inklusive CS-gasvåben (tåregasvåben). For denne periode konkluderes følgende:

- Politiets modparter var i 28 % af de indberettede episoder bevæbnet med skydevåben.

- De deltagende polititjenestemænd modtog i 31 % af episoderne forhåndsoplysninger om, at modparten var bevæbnet med skydevåben, uden at dette faktisk var tilfældet. For stikvåben og andre våben er denne fejlprocent langt lavere.

- Modparten var i 46 % af indberetningerne bevæbnet med enten skyde-, stik- eller andre våben, og at politiet i 9 % af episoderne blev truet med våben.

- Hver tredje indberetning vedrørte i gennemsnit brug af skydevåben i planlagte eller ledede aktioner, hvor der har været tale om overordnet kommando eller planlægning på forhånd, f.eks. ved anholdelsesaktioner. Resten af indberetningerne omhandler spontant opståede episoder.

- Uniformeret politi står for langt hovedparten af indberetningerne, medens civilklædt politi – som ikke defineres nærmere i datamaterialet – står for gennemsnitligt 13 %. Der er en svagt stigende andel af civilt politi i indberetningerne med skudafgivelse fra de senere år.

- Tåregas er afgivet i 7 % af episoderne.

- Datamaterialet giver også mulighed for en vurdering af virkningen af, at politiet fra 1998 og frem har udfaset de gamle pistoler af mærket Walther 7,65 mm til fordel for en pistol af mærket Heckler & Koch 9 mm. Den nye pistol anvender ikke, som den tidligere, helkappet ammunition, men i stedet en type ammunition, som afsætter en større del af sin energi i kroppen på den person, der rammes. Det anføres i rapporten, at der endnu er relativt få indberetninger, som omhandler den nye pistoltype, men at det tilgængelige materiale ikke tyder på, at den nye type pistol/ammunition udgør en større risiko for dem, der bliver ramt.

Til brug for et nordisk forskningsprojekt om politiets brug af skydevåben har Ph.d., cand.jur. Thomas Elholm, Juridisk Institut ved Syddansk Universitet, udarbejdet bogen "Politiets brug af skydevåben, Juridiske aspekter", der gennemgår lovgivelser, administrative forskrifter og retspraksis vedrørende spørgsmålet om, hvornår politiet kan anvende skydevåben. Bogen behandler først og fremmest grænserne for, hvornår anvendelse af skydevåben er straffri, men i et vist omfang behandles også reglerne for et eventuelt disciplinær- eller erstatningsansvar.

1.1.4 Folketingsspørgsmål om politiklagesystemet og sammenligning med andre landes systemer.

Folketingets Retsudvalg har den 9. februar og den 13. februar 2004 fremsat spørgsmål 162:

”Ministeren bedes tilsende udvalget en redegørelse for Storbritanniens system for behandling af klager over politiet, herunder

– Hvad er de britiske erfaringer, og hvad er baggrunden for og overvejelserne bag ændringerne i det britiske klagesystem.

– Klagesystemets uafhængighed sammenlignet med det danske klagesystem.

– Hvor ofte klagerne får ret i klager over politiet sammenholdt med praksis i Danmark.”

og spørgsmål 164 :

”Ministeren bedes redegøre for de andre nordiske landes systemer for behandling af klager over politiet og erfaringerne hermed.”

Justitsministeren har til brug for besvarelse af spørgsmålene fra Folketingets Retsudvalg anmodet Rigsadvokaten om en udtalelse og herunder at tilvejebringe de ønskede oplysninger fra Storbritannien og fra de andre nordiske lande. Justitsministeriet har bemærket, at tilvejebringelse af oplysninger om retstilstanden i andre lande erfaringsmæssigt er ressource- og tidskrævende, og at det derfor må forventes, at der kan gå måneder, før de ønskede oplysninger foreligger.

Rigsadvokaturen har på denne baggrund indledt en undersøgelse af, hvorledes klager over politiet behandles i Storbritannien, Norge, Sverige, Finland og Island.

Undersøgelsen forventes afsluttet i løbet af 2004.

1.1.5 Lov om politiets virksomhed

Den 1. august 2004 træder lov om politiets virksomhed i kraft.

Loven bygger på Politikommissionens betænkning 1410/2002 og svarer med nogle ændringer navnlig af redaktionel karakter til kommissionens lovudkast. Denne del af loven tilsigter i det væsentlige at lovfæste gældende ret. Herudover indføres en særlig bestemmelse om politiets adgang til stikprøvevisitation på bestemte steder med henblik på at finde ulovlige våben.

Formålet med loven er at etablere et samlet og tidssvarende lovgrundlag for politiets almindelige virksomhed og herunder blandt andet fastlægge de grundlæggende principper for politiets magtanvendelse.

Det retlige grundlag for politiets virksomhed findes i dag i en række forskellige love og administrative forskrifter mv.

Med loven sker der en grundlæggende og samlet lovregulering af politiets almindelige virke, herunder på centrale områder som politiets magtanvendelse og politiets indgreb over for borgerne uden for strafferetsplejen.

Loven indeholder blandt andet en angivelse af de opgaver, hvor politiet har adgang til at anvende magt, og der fastsættes generelle betingelser for politiets magtanvendelse både uden for og inden for strafferetsplejen. Det fremgår således at politiet kun må anvende magt, når det er nødvendigt, og at magtanvendelsen skal være forsvarlig og så skånsom, som omstændighederne tillader, samt proportional i forhold til de interesser, der søges beskyttet med magtanvendelsen. Det fastslås, at det skal indgå i forsvarlighedsvurderingen, om magtanvendelsen indebærer risiko for, at udenforstående kan komme til skade.

Loven indeholder i tilknytning hertil særlige bestemmelser om politiets anvendelse af de mest indgribende magtmidler, som politiet besidder, dvs. skydevåben, hund, stav og gas. Der findes en bestemmelse, som fastlægger, i hvilke situationer og under hvilke nærmere betingelser de enkelte magtmidler må anvendes, herunder regler om forudgående varsel mv. Der findes blandt andet skærpede regler om, hvornår politiet kan benytte stav og hund i situationer, hvor politiet mødes med passiv modstand. Der henvises til bilag 20.

1.2 Almindelig virksomhed i beretningsåret

1.2.1 Politiklagenævnens årsmøde i den 16. januar 2003

Politiklagenævnene har siden ordningen trådte i kraft i tilknytning til sit årlige landsmøde i januar inviteret Rigsadvokaten til at afgive et indlæg om behandlingen af klagesagerne i det forløbne år. Jeg har været meget glad for at have lejlighed til at møde nævnens medlemmer og for at have mulighed for dels at orientere om behandlingen af sagerne og dels at drøfte spørgsmål af fælles interesse. Årsmødet er et glimrende forum for på en uformel måde at få afklaret en række generelle praktiske spørgsmål omkring ordningen. Efter oprettelsen af det grønlandske politiklagenævn har dette deltaget i de danske politiklagenævnss landsmøde i september og årsmødet i januar.

Politiklagenævnens årsmøde i januar 2003 er omtalt i landsformandens beretning andetsteds i beretningen.

1.2.2 Seminar om behandlingen af politiklagenævns sager

I beretningsåret blev der – i lighed med tidligere – afholdt et seminar for det overordnede personale i rigsadvokaturen, de regionale statsadvokaturer og de chargerede medarbejdere hos Politimesteren i Grønland, der behandler politi-

klagenævnsager om forskellige spørgsmål af relevans for behandlingen af politiklagenævnsager.

Emnerne omfattede blandt andet gennemgang af en aktuel politiklagenævnsag, Rigspolitechefens behandling af disciplinærsager, ligesom der var lejlighed til at udveksle erfaringer vedrørende den praktiske håndtering af politiklagenævnsager. Rigsadvokaten havde også bedt kommunikationsrådgiver Søren Kragh Pedersen, Rigspolitechefen, om at give et indlæg vedrørende statsadvokaternes forhold til pressen og anmodet Politiforbundet i Danmark om et indlæg om politiklagenævnsordningen set fra den indklagedes synsvinkel. Endelig redegjorde formanden for politiklagenævnene for nævnenes syn på ordningen.

1.2.3 Forretningsorden og udpegning af nye medlemmer af politiklagenævnene

På politiklagenævnenes fællesmøde den 27. september 2003 i Århus blev der vedtaget en ny forretningsorden for politiklagenævnenes fællesmøder.

Efter bekendtgørelse om politiklagenævn udpeges politiklagenævnets medlemmer for et tidsrum af 4 år, dog således at der kan finde genudpegning sted én gang. Justitsministeriet har på denne baggrund i december 2003 udpeget nye lægmænd og suppleanter herfor for de seks politiklagenævn og for Politiklagenævnet i Grønland.

1.3 Politiklagenævnsordningen i Grønland

Jeg har i mine forrige beretninger orienteret om den grønlandske ordning for behandling af klager og kriminalsager vedrørende politipersonale, der i meget vidt omfang bygger på den danske klageordning. Det fremgår blandt andet af den grønlandske beretning, der afgives til Grønlands Landsting, Folketinget og Justitsministeren, at der i beretningsåret 2003 indkom 12 sager, der var omfattet af politiklagenævnsordningen mod 14 året før. Det vil sige et fald på yderligere ca. 17 %. Sagerne fordelte sig med fire adfærdsklager og otte kriminalsager, heraf fire undersøgelser efter § 17, stk. 2, i lov om behandling af klager og kriminalsager vedrørende politipersonale i Grønland.

Jeg kan i øvrigt henvise til beretningen om den grønlandske politiklagenævnsordning, der ligeledes er tilgængelig på Rigsadvokatens hjemmeside www.Rigsadvokaten.dk. Beretningen for 2003 er forkortet, idet der for så vidt angår en detaljeret gennemgang af det regelsæt ordningen bygger på og en

beskrivelse af politiets og anklagemyndighedens organisation og opgaver, henvises til de foregående beretninger for 2000, 2001 og 2002.

Jeg kan supplerende oplyse, at der fortsat ikke er taget stilling til, om en tilsvarende ordning vedrørende behandling af klager mv. mod politipersonale vil blive indført på Færøerne.

Afsnit 2

Reglerne for behandlingen af politiklagenævns-sager

2.1 Indledning

Regelsættet for behandling af klager over politipersonalet mv. består af tre kapitler i retsplejeloven. Kapitel 93 b og kapitel 93 c regulerer henholdsvis behandlingen af adfærdsklager over politipersonalet og behandlingen af straffesager mod politipersonalet, mens kapitel 93 d vedrører politiklagenævnene.

Regelsættet om behandling af klager over politipersonalet i Danmark er indsat ved lov nr. 393 af 14. juni 1995 og trådte i kraft den 1. januar 1996. Et tilsvarende regelsæt om behandling af klager og kriminalsager vedrørende politipersonale i Grønland trådte i kraft den 1. januar 2000. Reglerne om behandling af klager over politiet gælder indtil videre ikke for Færøerne.

Regelsættet er begrænset til adfærdsklager og straffesager mod politipersonalet. Udenfor ordningen falder således klager over materielle afgørelser og politiets dispositioner i forbindelse med sagsbehandlingen. Disse klager er ikke omfattet af politiklagenævnens kompetence.

I dette hovedafsnit gennemgås reglerne for behandlingen af politiklagenævns-sager i retsplejelovens kapitel 93 b, c og d. Lovteksten er medtaget i sin helhed med de seneste ændringer. De generelle kommentarer til de enkelte bestemmelser bygger i vidt omfang på Betænkning 1278/1994 om behandlingen af klager over politipersonalet og bemærkningerne til lovforslaget.

Der er under de enkelte bestemmelser medtaget eksempler fra administrativ praksis til illustration af anvendelsen af den pågældende bestemmelse i form af afgørelser truffet af statsadvokaterne, Rigsadvokaten og Folketingets Ombudsmand. Desuden er der medtaget relevant retspraksis i form af afgørelser truffet af landsretterne og Højesteret.

Endelig skal det bemærkes, at der bagest i beretningen er medtaget en række bilag vedrørende den overordnede anklagemyndigheds behandling af klager over politiet. Der er herunder medtaget en kortfattet beskrivelse af politiets og anklagemyndighedens organisation og opgaver og en beskrivelse af sagsgangen i en politiklagenævns-sag. Desuden er der medtaget en statistisk opgørelse over behandlingen af konkrete klagesager hos statsadvokaterne

med en opgørelse af tallene for 2003. Endelig er der medtaget en række bekendtgørelser, cirkulæreskrivelser og vejledninger mv. vedrørende politiklagene og deres behandling.

Den omfattede personkreds

Politiklagene omfatter den del af de ansatte i politiet, der har politimyndighed, dvs. det politiuddannede personale og politiets jurister. Kontorpersonale og civilarbejdere er ikke omfattet. Ordningen omfatter heller ikke det juridiske personale hos statsadvokaterne og hos Rigsadvokaten.

Efter retsplejelovens § 1019 og § 1020 omfatter ordningen alene forhold, der er begået i tjenesten. Det skyldes, at behovet for en særlig klageordning udspringer af de magtbeføjelser, politiet har i dets arbejde. Når en polititjenestemand ikke er i tjeneste, bør han derfor ikke behandles anderledes end andre borgere.

Spørgsmålet om, hvorvidt en handling er foretaget i tjenesten, vil afhænge af en konkret vurdering. På baggrund af polititjenestens særlige karakter bør begrebet "i tjenesten" nok fortolkes vidt. Det fremgår af forarbejderne til loven.

Justitsministeriet bemærkede i lovforslaget, at udtrykket "i tjenesten" ikke indebar nogen ændring i praksis, når man sammenligner med det hidtil anvendte udtryk "under udførelsen af tjenesten".

Nedenfor anføres en række eksempler fra praksis vedrørende spørgsmålet om, hvorvidt en polititjenestemand må anses for at være i tjeneste.

I tjenesten

Eksempel 1

Politiassistent anset for at være "i tjeneste" ved vidneforklaring i landsretten

SA1-98-44-0261 og K 337/98

Politiassistent på uddannelsesorlov anset for at være "i tjeneste" i forbindelse med vidneforklaring i landsretten.

Beretning 1999, side 49 og side 62.

Eksempel 2

Politiassistentens flytning af bil anset for sket "i tjeneste"

SA5-99-44-0187

Politiassistentens flytning af en bil, der spærrede for indkørslen til hans private bopæl, anset for sket "i tjenesten".

Beretning 1999, side 63 og side 91.

Eksempel 3**Forevisning af politiskilt i sin fritid anset for sket "i tjeneste"**

SA2-00-321-0403 og K 682/00

En politiassistent, der i sin fritid blev påkørt af en anden bilist og i den forbindelse foreviste sin politilegitimation, blev anset for at være "i tjeneste".

Beretning 2000, side 65.

Eksempel 4**Politiassistent rettede i uniform henvendelse til borger i privat ærinde, anset for sket "i tjenesten"**

SA2-00-321-0389

En politiassistent, der i uniform rettede henvendelse til borger i privat ærinde, blev anset for at være "i tjeneste".

Beretning 2000, side 66.

Eksempel 5**Vicepolitikommissær i uniform anset for at være "i tjeneste"**

SA2-99-44-0368 og K 595/00

En vicepolitikommissær, der som privat person havde præsenteret sig med titel og var kommet kørende i tjenestekøretøj ved bestilling af et festarrangement hos en festarrangør, blev anset for at være "i tjeneste".

Beretning 2000, side 67.

Eksempel 6**Politiassistent, der foreviste politilegitimation, anset for at være "i tjeneste"**

SA1-98-321-0463 og K 629/00

En politiassistent, der foreviste politilegitimation i forbindelse med diskussion om en privat handel, blev anset for at være "i tjeneste".

Beretning 2000, side 68.

Eksempel 7**Erhvervelse af dopingmidler anset for begået "i tjenesten"**

SA1-00-321-1000 og K 722/2001

Erhvervelse af dopingmidler i tjenestetiden og på tjenstligt område anset for sket "i tjeneste".

Beretning 2001, side 68.

Eksempel 8**Politifolks bistand i fritiden anset for sket "i tjeneste"**

SA1-01-321-1199

En politiassistent, der i sin fritid i uniform havde påtaget sig – mod særskilt vederlag – at bistå et filmselskab med at afspærre en vej i forbindelse med en filmoptagelse, blev anset for at være "i tjeneste".

Beretning 2001, side 69.

Eksempel 9

Civillædt politiassistent, der foreviste sit politiskilt, anset for at være "i tjeneste"

SA2-2001-321-0484

En civillædt politiassistent P foreviste i sin fritid i beruset tilstand sit politiskilt for en 16-årig dreng, og forsøgte under trussel om tæsk at få drengen til at forlade en pengeautomat, hvor de begge ville hæve penge. Da drengen forblev på stedet, slog P ham i ansigtet med knyttet hånd. Landsretten fandt P skyldig i forsøg på ulovlig tvang og vold og idømte denne fængsel i 40 dage. Landsretten lagde til grund, at P ved at forevise politiskiltet havde bragt sig "i tjeneste", og at straffelovens § 154 derfor fandt anvendelse.

Beretning 2002, side 38.

Eksempel 10

Politiets ledelse ved anmeldelse for overtrædelse af arbejdsmiljøloven anset for sket "i tjeneste"

SA5-2002-322-0024

En sikkerhedsrepræsentant på en politistation anmeldte på vegne af en politiassistent P, der var beskæftiget i ekspeditionen, "min arbejdsgiver" (Politimesteren eller Rigspolitechefen) for overtrædelse af arbejdsmiljøloven i forbindelse med P's ansvar for klargøring af udrykningskufferter og herunder håndtering af et giftigt fingeraftrykspulver.

Rigsadvokaten fandt, at anmeldelsen måtte anses som en anmeldelse vedrørende et forhold begået af politipersonale "i tjenesten".

Beretning 2002, side 210.

Eksempel 11

Politiasistent, der under generalforsamling omtalte en politisag, anset for at være "i tjeneste"

SA6-2002-321-0323

En politiassistent, der var medlem af en golfklub – og kort tid forinden havde været deltidsansat som green-keeper – omtalte en sag fra talerstolen, hvorunder han henviste til politiets døgnrapport. Sagen blev behandlet efter reglerne i kapitel 93 c – selvom hændelsen var sket i fritiden – idet statsadvokaten fandt, at forholdet havde en så nær sammenhæng med tjenesten som polititjenestemand, at det faldt ind under begrebet "i tjenesten".

Beretning 2002, side 167.

Eksempel 12

Forevisning af politiskilt ved billetkontrol anset for sket "i tjenesten"

SA1-2003-321-0108

En civillædt politiassistent P legitimerede sig ved billetkontrol i Metroen med politilegitimation. Statsadvokaten lagde til grund, at P trådte "i tjeneste" ved at vise politilegitimation, uanset at han havde fri.

Beretning 2003, side 145.

Eksempel 13

Klage over polititjenestemand i forbindelse med tilkaldelse af assistance ved tumult

SA4-2002-323-0008, RA-2003-323-0061

En polititjenestemand P, der i privat øjemed var til en koncert, blev involveret i tumult, hvorunder han ringede 112 til vagthavende på politistationen. Under samtalen med vagthavende sagde han

alene sit fornavn og oplyste, at han havde brug for hjælp til stedet. Statsadvokaten fandt, at P ved at ringe op til vagthavende og angive sit navn under de anførte omstændigheder havde handlet tjenstligt.

Rigsadvokaten tiltrådte statsadvokatens afgørelse og lagde endvidere vægt på, at det af forarbejderne til reglerne fremgår, at begrebet "i tjenesten" skal fortolkes vidt på baggrund polititjenestens særlige karakter.

Beretning 2003, side 146.

Eksempel 1

En civilklædt politiassistent, der virkede som stævningsmand, var ikke "i tjeneste"

SA6-2001-44-0348

En civilklædt politiassistent i civil vogn, der virkede som stævningsmand udenfor tjenestetiden for den lokale byret, rettede henvendelse til en kvinde ved dennes bopæl, var ikke anset for at være "i tjeneste".

Beretning 2001, side 66.

Eksempel 2

En politiassistent i privat ærinde iført uniformsskjorte var ikke "i tjeneste"

SA3-2001-44-281 og K 730/2001

En politiassistent P havde rettet henvendelse til en kvinde, hvis søn var til behandling for knivstik på skadestuen. P var far til gerningsmanden til knivstikkeriet. Ved henvendelsen var P iført uniformsskjorte og oplyste, at han var polititjenestemand. Statsadvokaten besluttede ikke at behandle klagen som en adfærdsklage efter retsplejelovens kapitel 93 b. Statsadvokaten lagde herved vægt på, at P udtrykkeligt havde gjort opmærksom på, at han ikke var "i tjeneste" samt på, at han ikke havde tilført straffesagen oplysninger.

Beretning 2001, side 67.

For så vidt angår behandlingen af klager over svenske polititjenestemænds adfærd under udførelsen af opgaver i Danmark, henvises til "Aftale af 6. oktober 1999 mellem Kongeriget Danmarks regering og Kongeriget Sveriges regering om politimæssigt samarbejde i Øresundsregionen", jf. lov nr. 318 af 9. maj 2000 om politimæssigt samarbejde i Øresundsregionen. Efter aftalens art. 10 træffes afgørelsen i en adfærdsklage af de kompetente myndigheder hos den aftalepart, hvor de pågældende polititjenestemænd er hjemmehørende. Indgives klagen til myndighederne hos den aftalepart, hvor de pågældende polititjenestemænd ikke er hjemmehørende, videresendes klagen til de kompetente myndigheder hos den aftalepart, hvor de pågældende polititjenestemænd er hjemmehørende.

Der gælder lignende regler for klager over tyske polititjenestemænds adfærd under udførelsen af opgaver i Danmark efter aftale af 21. marts 2001 med Tyskland om politimæssigt samarbejde i grænseområderne, art. 11, jf. bkg. nr. 9 af 26. marts 2001 og lov nr. 418 af 10. juni 1997 om Danmarks tiltrædelse af Schengenkonventionen, § 3, stk. 2.

Uden for
tjenesten

Klager over
svensk og tysk
politi

2.2 Retsplejelovens kapitel 93 b

§ 1019. Statsadvokaterne behandler klager over politipersonalets adfærd i tjenesten (adfærdsklager).

Stk. 2. Rigspolitechefen yder efter anmodning statsadvokaterne bistand til undersøgelsen.

Stk. 3. Politiet kan på egen hånd foretage uopsættelige undersøgelseskridt. Politiet skal snarest muligt efter, at sådanne undersøgelseskridt er foretaget, underrette vedkommende statsadvokat herom.

Behandling af klager over politipersonalet (adfærdsklager)

Sager vedrørende klager over politipersonalets adfærd behandles af de regionale statsadvokater efter klage eller på eget initiativ, herunder efter tilkendegivelse fra politiklagenævnet. Der henvises nærmere til Justitsministeriets cirkulæreskrivelse af 29. december 1995, der er medtaget som bilag 8.

Modtages klagen af statsadvokaten, beder denne politimesteren (Politidirektøren i København) om at identificere begivenheden samt den eller de involverede polititjenestemænd og om at underrette indklagede. Hvis oplysningerne allerede fremgår af klagen, underretter statsadvokaten snarest muligt den eller de involverede polititjenestemænd om klagen. Indgives klagen til politimesteren (Politidirektøren), identificerer denne begivenheden og den eller de involverede polititjenestemænd og fremsender materialet til statsadvokaten. Dette skal ske snarest muligt. Politimesteren (Politidirektøren) underretter indklagede om klagen og fremsendelsen til statsadvokaten. Der henvises herved til pkt. C i fællesskrivelse fra Rigsadvokaten og Rigspolitechefen af 27. januar 2003, der er medtaget som bilag 17.

For så vidt angår de situationer, hvor det ikke umiddelbart kan afgøres, om der er tale om en anmeldelse af formodet strafbart forhold, en adfærdsklage eller en dispositionsklage, eller hvor flere elementer er indeholdt i samme klage, henvises til pkt. E i fællesskrivelsen.

For så vidt angår undersøgelse af begivenheder/forhold uden anmeldelse/klage henvises til pkt. G i fællesskrivelsen.

Definition af en adfærdsklage

Definitionen af en adfærdsklage, som denne er angivet i Justitsministeriets vejledning af 18. januar 1982 er bibeholdt. Justitsministeriet beskriver i denne vejledning det centrale område for lokalnævnsbehandlingen som

- a) klager over vold og hårdhændet behandling i forbindelse med anholdelse, under opløb og lignende,

- b) klager over myndighedsmisbrug, f.eks. i forbindelse med anholdelse og ransagning,
- c) klager over anden ukorrekt fremgangsmåde under udførelsen af tjenesten,
- d) klager over uhøflig tiltale eller anden ukorrekt personlig optræden.

Uden for ordningen falder rent politimæssige (operationelle) dispositioner uden for strafferetsplejen. Disse sager omfatter dispositioner som led i ordenshåndhævelsen, f.eks. afspærring af et område som følge af cykelløb eller som følge af et færdselsuheld, bortvisning af en person fra en lokalitet, indsættelse af politihunde, anbringelse i detentionen og lignende. Klager herover kan rettes til justitsministeren.

Som oftest er det ikke forbundet med problemer at adskille kategorien »*dispositionsklager*« (materielle afgørelser og dispositionssager) fra kategorien »*adfærdsklager*«, men grænsetilfælde vil kunne forekomme, ligesom en klagesag både kan relatere sig til politiets adfærd og til politiets dispositioner. Om behandlingen af sådanne »*blandede sager*«, se eksempelvis Rigsadvokatens beretning 1996.110ff.

Er det utvivlsomt, at der alene er tale om en dispositionsklage, inddrages politiklagenævnet ikke.

Politiets beslutning om at indsætte politihunde i forbindelse med en politiforretning må i almindelighed anses for en politimæssig disposition, der ikke er omfattet af politiklagenævnets område, medmindre det må antages, at brugen af hunde er sket i chikanøst øjemed eller som led i magtmisbrug fra politiets side. Derimod er måden, hvorpå hundeføreren anvender sin tjenestehund over for en borger i almindelighed omfattet af ordningen. Der henvises til beretning 1999, side 52 og beretning 2002, side 42.

For en række af politiets øvrige opgaver uden for strafferetsplejen gælder der særlige klageregler. Eksempelvis hører færdselslovgivningen under Justitsministeriet, og dette ministerium er derfor f.eks. klageinstans vedrørende klager over politiets afslag på udstedelse af kørekort.

Politiet yder endvidere på forskellige særlovsområder bistand til særmyndigheden, når den gennemfører kontrolforanstaltninger – også i tilfælde, hvor der ikke er mistanke om et strafbart forhold.

Endvidere indeholder nogle særlove bestemmelser, der giver politiet en administrativ tilsynsbeføjelse uden for strafferetsplejen, f.eks. i dyreværnsloven.

Klager over politiets dispositioner i forbindelse med efterforskning og behandling af sager inden for strafferetsplejen er ikke omfattet af politiklage-

Dispositions-
klager

Klager over
politiets øvrige
opgaver uden
for strafferets-
plejen

nævnets kompetence. En del af disse sager behandles også af statsadvokaterne, men ikke efter reglerne om politiklagenævn.

Som eksempler på klager, der ikke er omfattet af ordningen, kan nævnes, at der er sket anholdelse, ransagning eller bortvisning fra en lokalitet. På tilsvarende måde kan man klage over, at bestemte efterforskningskridt ikke er foretaget – f.eks. at en person ikke er afhørt, eller at en person ikke er afhørt grundigt.

Ordningen gælder endvidere ikke klager over, at en sag er utilstrækkeligt oplyst, eller at en sag er forhalet unødvendigt.

Derimod vil en klage over måden, eksempelvis en anholdelse blev gennemført på, være omfattet af politiklagenævnets område. En klage over en for hårdhændet anholdelse vil således være omfattet af reglerne i retsplejelovens kapitel 93 b om adfærdsklager. Også sager, hvor der bliver rejst spørgsmål om chikane eller magtmisbrug fra politiets side, kan være omfattet af ordningen med politiklagenævn.

Eksempler på klager, der er omfattet af ordningen

Eksempel 1

Manglende kontrol over politihund omfattet

SA5-98-44-0170 og K 402/99

Rigsadvokaten fandt, at en klage over, at politihunde ikke er under tilstrækkelig kontrol, er omfattet af retsplejelovens kapitel 93 b.

Beretning 1999, side 52.

Eksempel 2

Adfærd i forbindelse med afvisning af at modtage en tyverianmeldelse omfattet

SA1-98-44-0287

I en sag vedrørende afvisning af at modtage en anmeldelse om tyveri, kunne spørgsmålet om polititjenestemandens opførsel i forbindelse med dispositionen behandles efter reglerne i retsplejelovens kapitel 93 b og d, selvom klagen over politiets disposition ikke var omfattet af statsadvokatens og politiklagenævnets kompetence.

Beretning 1999, side 65.

Eksempel 3

Kriminalinspektørs udtalelse til pressen omfattet

SA1-99-44-0377 og K 537/00

Forsvareren for en kvinde, der var sigtet for 22 drab på plejehjemmet "Plejebo", klagede over en kriminalinspektør K's udtalelser til pressen. K var blandt andet citeret for at have udtalt: "Der er ingen grund til at spilde tiden på en afhøring og få den samme løgnagtige forklaring, før vi har flere konkrete forhold, som hun skal tage stilling til".

Rigsadvokaten fandt, at klagen måtte anses for en klage over ukorrekt fremgangsmåde i forbindelse med udførelsen af tjenesten eller som en klage over uhøflig eller ukorrekt optræden, der efter forarbejderne til loven om politiklagenævnensordningen måtte anses for omfattet af disse regler. Rigsadvokaten fandt endvidere, at det ikke kunne udelukkes, at der eventuelt ved disse udtalelser

lelser kunne være tale om et strafbart forhold i form af overtrædelse af retsplejelovens § 1016 a, og at reglerne i retsplejelovens kapitel 93 b, derfor skulle anvendes.

Beretning 2000, side 54.

Eksempel 4

Afvisning af at oplyse telefonnummer omfattet

SA1-99-44-0342 og K 534/00

Klage over, at politiassistent afviste at slå et telefaxnummer op i politiets telefonbog, henhørte under politiklagenævnssordningen.

Beretning 2000, side 59.

Eksempel 5

Afvisning af rapportoptagelse omfattet

SA2-99-44-0359

Klage over at politiassistent afviste at optage rapport vedrørende færdselsuheld var omfattet af politiklagenævnssordningen.

Beretning 2000, side 71.

Eksempel 6

Klage over politiets anvendelse af politihund omfattet

SA1-02-41-2366 og RA-2002-323-0014

En advokat klagede over politiets adfærd i forbindelse med, at hans klient var blevet bidt af en politihund.

Rigsadvokaten fandt, at en klage over en polititjenestemands/hundeførers adfærd i en situation, hvor en person er blevet bidt af en politihund, som udgangspunkt må anses for en klage over politiets magtanvendelse, der skal behandles efter reglerne i retsplejelovens kapitel 93 b. Rigsadvokaten fandt det herefter rigtigst, at klagen blev behandlet som politiklagenævns sag.

Beretning 2002, side 173.

Eksempel 7

Klage over politiets anvendelse af politihund omfattet

SA1-2002-44-0444 og RA-2002-323-0010

En klage i forbindelse med bevogtning af en person, hvor politihunden bed denne adskillige gange, var omfattet af politiklagenævnssordningen.

Beretning 2003, side 147.

Eksempel 8

Klage over politiets anvendelse af politihund

SA1-2002-44-0592

Klage i forbindelse med en anholdelse, hvor en politihund misforstod situationen, gik i førerforsvar og bed den anholdte, var omfattet af politiklagenævnssordningen.

Beretning 2003, side 148.

Eksempler på klager, der ikke er omfattet af ordningen

Eksempel 1

Ulykke opstået efter standsning ikke omfattet

SA3-97-321-0117

En motorcykelbetjent P havde standset et større vogntog i vejsiden. P og føreren af vogntoget stod og talte sammen foran vogntoget og den parkerede motorcykel. Føreren af en varebil mistede herredømmet og ramte føreren af vogntoget, hvorved han blev dræbt. Sagen ikke anset for omfattet.

Beretning 1997, side 44.

Eksempel 2

Adfærd mellem ansatte i politiet ikke omfattet

SA1-99-321-741 og K 623/00

En mandlig civilmedarbejder A i jobtræning indgav anmeldelse mod en kriminalassistent K for uterligt forhold. A havde stået foroverbøjet for at ordne post, da K greb fat i ham bagfra og pressede sit underliv mod A's bagdel, mens han udstødte et brøl. K's adfærd var ikke omfattet af politiklagenevnsordningen, fordi adfærden var udøvet på arbejdspladsen mellem to ansatte.

Rigsadvokaten tiltrådte afgørelsen.

Beretning 2000, side 57.

Eksempel 3

Fremgangsmåde i forbindelse med anholdelse ikke omfattet

SA1-00-41-1769 og K 373/00

Klage over at en anholdt ikke fik udleveret Justitsministeriets vejledning til anholdte, og at han først efter 14 timers anholdelse fik lov til at kontakte sin advokat og sin kone, blev behandlet som en klage vedrørende politiets dispositioner.

Beretning 2000, side 70.

Eksempel 4

Polititjenestemandes nægtelse af at oplyse navn og tjenestested ikke omfattet

SA1-01-44-504 og K 816/2001

Rigsadvokaten fandt, at en klage over, at en polititjenestemand ikke ville meddele en borger sit navn og tjenestested, som udgangspunkt var en klage over en politimæssig disposition og ikke en klage over vedkommendes adfærd.

Beretning 2001, side 70.

Eksempel 5

Klager over andre ansatte i politiet ikke omfattet

SA2-2001-44-0511 og K 908/2002

En advokat klagede på vegne af en kvinde over, at en politiasistent havde gjort seksuelle tilnærmelser til hende på en politistation, hvor de begge arbejdede.

Rigsadvokaten anførte, at klager over polititjenestemandens adfærd i tjenesten over for andre polititjenestemænd eller ansatte i politiet ikke kan anses for omfattet af retsplejelovens kapitel 93 b eller statsadvokatens kompetence i øvrigt.

Rigsadvokaten anførte endvidere, at politiklagenævnsordningen er oprettet med henblik på at give borgerne en særlig klageadgang, når de i kontakt med politiet bliver udsat for en utilfredsstillende adfærd. Formålet med ordningen var således ikke at oprette et særligt klageorgan for kon-

flikter mellem polititjenestemænd indbyrdes eller mellem polititjenestemænd og andre ansatte i politiet.

Beretning 2002, side 168.

Eksempel 6

Klage over adfærd ikke omfattet

SA1-2003-321-0217 og RA-2003-321-0135

Statsadvokaten indstillede efterforskningen vedrørende to anmeldelser om blufærdighedskrænkelser begået af idrætslærer på Politiskolen over for elev, da statsadvokaten ikke skønnede, at der forelå det til domfældelse fornødne bevis. Statsadvokaten lagde til grund, at episoderne havde fundet sted, men fandt ikke, at anklagemyndigheden ville kunne løfte bevisbyrden for, at berøringerne var sket forsætligt. Undersøgelsen havde således ikke omfattet den interne adfærd mellem læreren og eleven, idet klager over adfærd polititjenestemænd indbyrdes ikke er omfattet af politiklagenævnsordningen, medmindre denne adfærd har betydning for en borger.

Rigsadvokaten tiltrådte statsadvokatens afgørelse. Rigsadvokaten anførte herefter, at afgørelsen af, hvorvidt der skulle foretages videre i anledning af nævnets klage over lærerens adfærd, henhørte under Rigspolitechefen.

Beretning 2003, side 174.

Se endvidere eksemplerne oven for ("i tjeneste") og neden for under § 1020 a, stk. 2.

På tilsvarende måde kan man klage over, at bestemte efterforskningskridt ikke er foretaget – f.eks. at en person ikke er afhørt, eller at en person ikke er afhørt grundigt nok. Kun hvis der er tale om chikane eller magtmisbrug fra politiets side, kan denne sagstype være omfattet af ordningen med politiklagenævn.

Spørgsmålet om lovligheden af politiets efterforskningskridt kan endvidere indbringes for retten efter retsplejelovens § 746, stk. 1.

Der kan også klages over politimesterens (Politidirektørens) afgørelse af tiltalespørgsmålet – f.eks. hvis politimesteren (Politidirektøren) opgiver påtale, afviser en anmeldelse eller indstiller efterforskningen.

Man kan endvidere klage til statsadvokaten over politimesterens (Politidirektørens) afslag på en begæring om aktindsigt.

Statsadvokaterne træffer ikke afgørelse i disciplinærsager. Disse sager behandles og afgøres alt efter sagens karakter af politimesteren (Politidirektøren), Rigspolitechefen eller Justitsministeriet. Spørgsmålet om, hvornår der er grundlag for at indlede en disciplinærsag mod en polititjenestemand, afgøres efter tjenestemandslovens regler. Reglerne om behandlingen af disciplinærsager fremgår af tjenestemandslovens kapitel 4, om suspension og disciplinærforfølgning mv. og Rigspolitechefens kundgørelse I nr. 10, om disciplinærsagers be-

Disciplinærsager

handling. Regelsættet om disciplinærsagers behandling er beskrevet i beretningen for 1996, side 152 ff. Dette afsnit beskriver kort samspillet mellem regelsættene om disciplinærsager og politiklagenævnsager.

Statsadvokaten skal underrette vedkommende politimester (Politidirektøren) og Rigspolitichefen, når der indledes en adfærdsklagesag eller efterforskning i en straffesag. Det følger af bestemmelserne i retsplejelovens § 1019 j, og § 1020 a, stk. 2, 2. pkt.

Disse regler har til formål at sikre, at ansættelsesmyndigheden får lejlighed til at vurdere, om sagen giver anledning til disciplinære foranstaltninger over for den indklagede eller anmeldte polititjenestemand. Det følger endvidere af bestemmelserne, at der ikke indledes en disciplinærundersøgelse i anledning af en klage eller anmeldelse, før behandlingen af adfærdsklagen eller straffesagen er afsluttet. Baggrunden for bestemmelsen er at undgå, at sagen samtidig undersøges både som politiklagenævnsag og som disciplinærsag.

Bestemmelserne er ikke til hinder for, at den indklagede eller anmeldte suspenderes eller midlertidigt overføres til andet arbejde efter de almindelige regler for tjenesten, mens klagenævnsagen verserer. Denne afgørelse træffes af Rigspolitichefen.

Statsadvokaten underretter politimesteren (Politidirektøren) og Rigspolitichefen (ansættelsesmyndigheden), når undersøgelsen eller efterforskningen af klagesagen er afsluttet. Statsadvokaten kan i den forbindelse henlede opmærksomheden på eventuelle tidligere (adfærds)sager mod den samme polititjenestemand. Underretningen sker efter, at statsadvokaten har færdigbehandlet sagen og truffet afgørelse i sagen. Politimesteren (Politidirektøren)/Rigspolitichefen får herved mulighed for at tage stilling til, om der skal indledes en disciplinærsag.

Statsadvokaten afgiver ikke indstilling om, hvorvidt der bør indledes en disciplinærsag.

Politimesterens (Politidirektørens) eller Rigspolitichefens grundlag for at indlede en eventuel disciplinærsag vil blandt andet være statsadvokatens afgørelse. Statsadvokatens afgørelse fører ikke nødvendigvis til, at der indledes en disciplinær undersøgelse med en disciplinær sanktion til følge. Har statsadvokaten udtalt kritik eller beklaget det passerede over for klageren, bør statsadvokatens afgørelse følges op på tjenestestedet i forhold til den eller de involverede polititjenestemænd som led i en ledelsesmæssig og personalepolitisk disposition.

Af Rigspolitichefens vejledning til kundgørelsen om disciplinærsagers behandling fremgår det, at det er Rigspolitichefens opfattelse, at enhver kritik el-

ler beklagelse af en polititjenestemands adfærd over for borgerne skal have tjenstlige konsekvenser, uanset om der er tale om en adfærdsklagesag, en strafesag (hvor der ikke rejses tiltale) eller en sag, der er omfattet af retsplejelovens § 1020 a, stk. 2. Det anføres endvidere, at det er Rigspolitichefens generelle opfattelse, at denne type forhold typisk vil føre til egentlige disciplinærsager.

Politimesteren (Politidirektøren) har – i stedet for at indlede disciplinær forfølgning – mulighed for at behandle forholdet under en tjenstlig samtale, hvor reglerne for korrekt optræden indskærpes, og hvor der advares mod gentagelser. Hvis politimesteren (Politidirektøren) vælger denne mulighed, følger det af Rigspolitichefens kundgørelse 1 nr. 10, at politimesteren (Politidirektøren) skriftligt skal underrette Rigspolitichefen om, hvilke tjenstlige konsekvenser en afgørelse, hvor statsadvokaten – eller eventuelt Rigsadvokaten – udtrykkeligt har kritiseret eller beklaget en polititjenestemands adfærd, har haft for den pågældende.

Rigspolitichefen videresender underretningen til statsadvokaten/Rigsadvokaten. Statsadvokaten/Rigsadvokaten vil således i alle tilfælde blive orienteret om, hvilke tjenstlige konsekvenser statsadvokatens/Rigsadvokatens kritik eller beklagelse af en polititjenestemands adfærd har fået for den pågældende.

Alle implicerede parter skal underrettes om, at klagen er indgivet.

Underretning

Rigsadvokaten har i skrivelse af 16. september 1999 (G 2710) til landsformanden for politiklagenævnene meddelt, at statsadvokaterne i forbindelse med en afgørelse i en dispositionsklagesag skal orientere klageren om, at sagen ikke har været forelagt for politiklagenævnet:

- a) når der både klages over politiets dispositioner og forhold, der er omfattet af politiklagenævnsordningen,
- b) når der er tvivl om, hvad klagen angår eller,
- c) når det fremgår af klagen, at klageren er af den opfattelse, at sagen skal forelægges for politiklagenævnet (selvom der alene klages over politiets dispositioner).

Der henvises til beretning 1999, side 70.

Det har siden indførelsen af politiklagenævnsordningen været overvejet, i hvilket omfang det inden for rammerne af den gældende lovgivning er muligt at forenkle politiklagenævnsordningen, herunder vedrørende behandling af notitssager (adfærdssager).

Notitssager

I forarbejderne til retsplejelovens kapitel 93 b er det forudsat, at man kunne opretholde den hidtil fulgte praksis ved behandling af små klager (bagatelsa-

ger), der afgøres ved en samtale mellem en overordnet polititjenestemand og klageren. Det har været en forudsætning for anvendelsen af denne fremgangsmåde, at klageren fra politiet får vejledning om den formelle klagemulighed til statsadvokaten, og at politiet udfærdiger en notits om det passede. Denne notits forelægges for statsadvokaten, så statsadvokaten kan få lejlighed til eventuelt at iværksætte en undersøgelse af egen drift, ligesom det er forudsat, at statsadvokaten sender kopi af notitsen til politiklagenævnet.

Efter praksis har denne måde at afgøre sagerne på været forbeholdt klager, hvor borgeren vælger at henvende sig direkte til politimesteren/Politidirektøren med sin klage.

Rigsadvokaten har under indtryk af den betydelige stigning i sagstilgangen, der har været de senere år, ved cirkulæreskrivelse af 30. september 2002 fundet grundlag for at ændre den administrative praksis, således at der åbnes mulighed for, at statsadvokaterne fremover kan sende en modtagen bagatelklage til Politidirektøren/politimesteren med henblik på notitsbehandling. Der henvises til bilag 15.

Statsadvokaten kan tilbagesende en modtagen bagatelklage til Politidirektøren/politimesteren under forudsætning af, at klageren overfor statsadvokaten erklærer sig indforstået med, at sagen søges afgjort på denne måde, at klageren herunder behørigt vejledes om, at sagen, hvis klageren ikke er tilfreds med udfaldet af samtalen med en overordnet polititjenestemand, kan behandles efter reglerne i retsplejelovens kapitel 93 b, og at samtalen gennemføres kort tid efter, at klagen er indgivet.

Politidirektøren/politimesteren udfærdiger en notits om det passede. Det bør fremgå af notitsen, at klageren er vejledt om, at klagen, hvis klageren ikke er tilfreds med udfaldet af samtalen med den overordnede polititjenestemand, kan behandles af statsadvokaten efter reglerne i retsplejelovens kapitel 93 b. Notitsen sendes til statsadvokaten, der underretter politiklagenævnet ved kopi af notitsen.

Som det fremgår af fællesskrivelse af 27. januar 2003 fra Rigspolitichefen og Rigsadvokaten kan ledelsen i forbindelse med en notitsbehandling anmode den/de involverede polititjenestemænd om mundtligt at give faktiske oplysninger om episoden. De modtagne oplysninger gengives i kort form i notitsen. Der henvises til bilag 17.

Hvis klagen er indsendt til statsadvokaten, afgør statsadvokaten, om klagen kan sendes til Politidirektøren/politimesteren til notitsbehandling.

Efter bestemmelsen i stk. 2, skal Rigspolitichefen, det vil i praksis normalt sige Rigspolitichefens Rejseafdeling, efter anmodning yde statsadvokaten bistand til undersøgelsen. Det forudsættes, at undersøgelsen i adfærdsklagesager som alt-overvejende hovedregel foretages af statsadvokaten selv eller det juridiske personale i statsadvokaturerne, herunder advokater der er beskikket som medhjælpere for statsadvokaten. Bestemmelsen er imidlertid fundet nødvendig navnlig med henblik på at sikre, at statsadvokaterne altid råder over de fornødne ressourcer også til at behandle meget omfattende eller komplicerede adfærdsklagesager. Undersøgelsen foretages i alle tilfælde for statsadvokaten og på dennes ansvar, og afgørelsen i adfærdsklagesagen træffes af statsadvokaten.

**Bistand fra
Rigspolitichefen**

Det følger af bestemmelsen i stk. 3, at politiet i adfærdsklagesager udelukkende kan foretage uopsættelige undersøgelseskridt, dvs. undersøgelseskridt, der ikke kan afvente, at statsadvokaten indleder sin undersøgelse af en konkret sag. Det kan f.eks. være iværksættelse af en lægeundersøgelse på en skadestue eller hos en praktiserende læge, eller sikring af vidners identitet i en situation, hvor en person umiddelbart i tilknytning til en episode tilkendegiver, at han eller hun vil klage. Formålet med bestemmelsen, der har et snævert anvendelsesområde, er at undgå bevistab som følge af den (korte) tid, der i praksis efter omstændighederne vil kunne gå, før statsadvokaten kan tage sig af sagen. Hvis politiet foretager sådanne undersøgelseskridt, skal statsadvokaten snarest muligt underrettes herom. Politiet kan ikke ud over, hvad der følger af bestemmelsen i stk. 3, foretage undersøgelser i adfærdsklagesagerne. Der henvises til Justitsministeriets cirkulæreskrivelse af 29. december 1995 om behandling af klager over politipersonalet mv., der er medtaget som bilag 8.

**Uopsættelige
efterforsk-
ningskridt**

Da formålet med bestemmelsen er at undgå bevistab, må det antages, at politiet har en egentlig pligt til at foretage sådanne uopsættelige undersøgelseskridt.

§ 1019 a. Klage indgives til vedkommende statsadvokat. Klage over myndighedsmisbrug fra politiets side under behandlingen af en straffesag kan endvidere fremsættes mundtligt til retsbogen under straffesagens behandling.

Stk. 2. Statsadvokaten kan afvise at behandle en klage, hvis klagen indgives mere end 6 måneder efter, at det forhold, som klagen angår, har fundet sted.

Indgivelse af klagen

Klagen skal indgives til den regionale statsadvokat. Hvis klagen modtages af politiet eller en anden myndighed, må den videresendes til den regionale statsadvokat som rette myndighed.

For så vidt angår modtagelse af henvendelser om situationer, hvor det ikke umiddelbart kan afgøres, om der er tale om en anmeldelse af formodet strafbart forhold, en adfærdsklage eller en dispositionssag, eller hvor flere elementer er indeholdt i samme klage, henvises til Rigsadvokatens og Rigspolicehens fællesskrivelse af 27. januar 2003 med notat af samme dato, der er medtaget som bilag 17.

Det fremgår heraf, at statsadvokaten hurtigst muligt skal afgøre spørgsmålet om, hvordan henvendelsen skal forstås. Modtages henvendelsen af Politidirektøren/politimesteren, afgiver denne indstilling herom til statsadvokaten. Når sagens karakter i øvrigt er fastlagt følges den fremgangsmåde, der i øvrigt fremgår af notatet.

Politidirektøren/politimesteren bør i forbindelse med sin indstilling til statsadvokaten udskille dispositionsklager, som han/hun skal afgøre eller har afgjort. Politidirektøren/politimesteren underretter klageren herom samtidig med indstillingen til statsadvokaten.

I meget komplicerede situationer kan det være rigtigst at lade behandlingen af dispositionsklagen behandle af statsadvokaten sammen med de øvrige klagepunkter.

Eksempel

Kritik af kriminalassistentens adfærd i forbindelse med modtagelse af en klage over politiet

SA5-2001-44-0287 og K 802/2001

Rigsadvokaten anførte, at der må udvises en betydelig konduite fra politiets side, når en borger henvender sig til politiet for at klage over politiet. I det omfang, der foretages en indledende afhøring for at få klagen nærmere beskrevet, kan denne ikke uden videre gennemføres som en traditionel politimæssig afhøring, men må tilvejebringes under hensyntagen til de særlige omstændigheder, der gør sig gældende. Heraf følger blandt andet, at der må være vid adgang for en advokat, der møder for at bistå borgeren med at indgive klagen, til at fremkomme med bemærkninger eller spørgsmål, der tjener formålet med afhøringen – at få klagens indhold nærmere klarlagt. Dette gør sig desto mere gældende, når klageren er umyndig.

Beretningen 2001, side 60.

Hvem kan klage?

Bestemmelsen indeholder ikke en nærmere regulering af, hvem der kan klage. Typisk vil en klage blive indgivet af den, der anser sig for forulempet af politiet, eller eventuelt af en advokat for den pågældende.

Justitsministeren har fastsat nærmere regler om forretningernes fordeling

mellem statsadvokaterne i medfør af retsplejeloven § 103, stk. 1. Medtaget som bilag 16.

Klage over myndighedsmisbrug fra politiets side under behandlingen af en straffesag kan endvidere efter stk. 1, 2. pkt., fremsættes mundtligt til retsbogen under straffesagens behandling. Retten må i så fald sende en udskrift af retsbogen til statsadvokaten, der foretager det videre fornødne i relation til klagesagen.

Statsadvokaten kan efter stk. 2, afvise en klage uden realitetsbehandling, hvis klagen indgives mere end 6 måneder efter, at det forhold, som klagen angår, har fundet sted. Mulighederne for at gennemføre en undersøgelse i anledning af en klage kan være væsentligt forringede, hvis klagen indgives længe efter den episode, der har givet anledning til klagen. Det er derfor fundet rimeligt at fastsætte den nævnte klagefrist. Bestemmelsen er fakultativ, og statsadvokaten kan derfor beslutte at realitetsbehandle sagen, selv om fristen er overskredet, hvis omstændighederne taler derfor.

Frist for indgivelse af klage

Det sker, at en klager trækker sin klage eller anmeldelse tilbage. Årsagerne her til kan være mange. Ønsket om at trække klagen tilbage kan f.eks. være begrundet i, at klageren efter en betænkningstid ikke har fundet grundlag for at fastholde sin klage, eller at den berørte polititjenestemand har beklaget det passerede. Det sker endvidere, at en klager ikke reagerer på statsadvokatens indkaldelse til afhøring eller andre henvendelser.

Tilbagekaldelse af klage

Statsadvokaten vil i sådanne situationer i almindelighed indstille undersøgelsen i en adfærdsklagesag, medmindre sagen giver statsadvokaten grundlag for af egen drift at fortsætte undersøgelsen i sagen, jf. retsplejelovens § 1019 k. Det kan f.eks. være i en situation, hvor der kan være spørgsmål om, hvorvidt en polititjenestemand har søgt at presse klageren til at trække klagen tilbage.

Eksempel 1

Indklagedes henvendelse til klager under klagesagen

K 30/96

Indklagede og andre polititjenestemænd bør ikke af egen drift henvende sig til en klager for at drøfte klagen, når statsadvokaten behandler klagesagen.

Beretning 1996, side 130.

Eksempel 2

Klage afvist, da klager ikke besvarede statsadvokatens henvendelse

SA2-99-44-0369

I forbindelse med en klage over, at efterforskningen af en afsluttet straffesag ikke blev genoptaget, anførte klageren K, at hun ikke kunne leve med de trusler, som to navngivne polititjenestemænd havde fremsat. Statsadvokaten anmodede skriftligt kvinden om at præcisere klagen. K besvarede ikke henvendelsen, og da K's manglende reaktion blev opfattet som et udtryk for, at hun ikke ønskede at opretholde klagen, afviste statsadvokaten med politiklagenævnets tiltræden klagen.

Beretning 2000, side 84.

Eksempel 3

Klage afvist, da klager ikke ønskede at medvirke

SA1-00-44-0349

En klager K indgav en noget uklar anmeldelse over, at politiets vagthold næsten havde brækket hans håndled. K blev tilsagt til afhøring, men mødte ikke. Efter aftale med politiklagenævnet blev der kun sendt én indkaldelse til K. Klagen blev afvist, da der ikke var grundlag for at behandle sagen, når K ikke ønskede at medvirke.

Beretning 2000, side 89.

Eksempel 4

Klage afvist, da klager udeblev fra afhøringer

SA3-2002-323-0013

En klager/anmelder udeblev uden oplyst grund fra flere afhøringer og reagerede ikke på telefonisk henvendelse, der var aftalt med henblik på afhøring af den pågældende. Statsadvokaten afviste herefter klagen som åbenbart grundløs og besluttede ikke at indlede efterforskning.

Beretning 2002, side 185.

§ 1019 b. Den, klagen angår (indklagede), skal have udleveret en fremstilling af sagens faktiske omstændigheder og have adgang til at udtale sig om fremstillingen. Indklagede har ikke pligt til at udtale sig om fremstillingen.

Sagsfremstilling

Statsadvokaten udarbejder i adfærdsklagesager en sagsfremstilling på grundlag af de foreliggende oplysninger. Den indklagede polititjenestemand modtager en kopi af sagsfremstillingen, inden vedkommende bliver afhørt. Den indklagede har ikke pligt til at udtale sig om sagsfremstillingen.

Afgives forklaring i retten, bør sagsfremstillingen så vidt muligt forinden udleveres til indklagede. Derved sikres det, at indklagede før sagens behandling i retten kan få et indtryk af, hvad klagen omhandler.

Statsadvokaten skal efter § 1019 d, vejlede indklagede om bestemmelsen, herunder at indklagede ikke har pligt til at udtale sig om fremstillingen.

Det forudsættes, at der ikke udarbejdes en fremstilling af sagens faktiske omstændigheder i tilfælde, hvor en klage afvises på det foreliggende grundlag,

uden at der indledes en undersøgelse eller efterforskning, f.eks. fordi klagen må anses for åbenbart grundløs, eller fordi fristen i § 1019 a, stk. 2, er overskredet.

Bestemmelsen suppleres af forvaltningslovens regler om partshøring og om retten til at forlange sagens afgørelse udsat med henblik på afgivelse af en udtalelse. Indklagede kan vælge at udtale sig mundtligt eller skriftligt om fremstillingen (eller at undlade at udtale sig).

Der kan dels være tale om en foreløbig orientering dels om en egentlig sagsfremstilling.

Vedrørende den foreløbige orientering, se Rigsadvokatens beretning 1996, side 113 med omtale af Rigsadvokatens cirkulæreskrivelse af 19. februar 1996 til de regionale statsadvokater om at drage omsorg for, at den indklagede polititjenestemand gennem tjenestestedet bliver orienteret om, at der er indgivet en adfærdsklage mod den pågældende. Se endvidere Rigsadvokatens og Rigspolitichefens notat om en række spørgsmål vedrørende behandlingen af strafferetlige og tjenstlige sager mod polititjenestemænd af 27. januar 2003, pkt. C, Adfærdsklager: "Indgives klagen til Politidirektøren/politimesteren, identificerer denne begivenheden og den/de involverede polititjenestemænd og fremsender materialet til statsadvokaten. Dette skal ske snarest muligt. Politidirektøren/politimesteren underretter den/de indklagede polititjenestemænd om klagen og fremsendelsen til statsadvokaten". Der henvises til bilag 17.

Efterforskningsmæssige hensyn vil i straffesager ofte tilsige, at det ikke er muligt at orientere den anmeldte polititjenestemand på tilsvarende måde. Skønnes det efter en konkret vurdering ubetænkeligt, at polititjenestemanden orienteres om sagen, anmoder statsadvokaten politimesteren/Politidirektøren om at sørge for den foreløbige orientering. Statsadvokaten træffer således afgørelse om, hvorvidt, hvornår og på hvilken måde underretning af den/de involverede polititjenestemænd skal ske, jf. notat af 27. januar 2003.

§ 1019 c. Indklagede har ret til at møde med en bisidder. § 23 i lov om tjenestemænd finder tilsvarende anvendelse med hensyn til godtgørelse af indklagedes udgift til bisidder.

Efter bestemmelsen har indklagede ret til at møde med en bisidder. Der er ikke fundet grundlag for at fastsætte bestemmelser om, hvem der kan anvendes som bisidder. Der henvises herved til Folketingets Ombudsmands beretning (FOB) 1990, side 356, hvor det i forbindelse med en omtale af tjenestemandslovens § 21, stk. 1 og 2, og forvaltningslovens § 8, antages, at en tjenestemand

ikke under et tjenstligt forhør kan lade sig repræsentere (dvs. erstatte) af en partsrepræsentant, da formålet med forhøret blandt andet netop er at afhøre parten. Parten er dog ikke ved valget mellem hvem, der skal bistå i forbindelse med et tjenstligt forhør, begrænset til de persongrupper, der er omhandlet i tjenstemandslovens § 21, stk. 2. Myndigheden kan kun tilsidesætte partens valg af bisidder i tilfælde, hvor der konkret vil være hjemmel hertil i forvaltningslovens § 8, stk. 2 ("findes at burde vige for væsentlige hensyn til offentlige eller private interesser"). Tilsvarende gælder i forhold til § 1019 c.

Bestemmelsen suppleres af forvaltningslovens § 8, hvoraf det fremgår, at en part i en sag på ethvert tidspunkt af sagens behandling kan lade sig repræsentere eller bistå af andre. Der henvises herved til FOB 1990, side 356. Myndigheden kan dog kræve, at parten medvirker personligt, når det er af betydning for sagens afgørelse.

En part kan dog ikke lade sig repræsentere eller bistå af andre, hvis partens interesse i at kunne lade sig repræsentere eller bistå findes at burde vige for væsentlige hensyn til offentlige eller private interesser, eller hvor andet er fastsat ved lov, jf. herved FOB 1990, side 356.

Ifølge tjenstemandslovens § 23, godtgøres tjenstemandens udgift til bisidder, hvis en tjenstlig undersøgelse sluttet uden ikendelse af disciplinærstraf. I andre tilfælde afgør vedkommende minister under hensyntagen til sagens udfald og omstændighederne i øvrigt, om udgiften til bisidder skal godtgøres helt eller delvis. Godtgørelse ydes kun, hvis det må anses for rimeligt, at tjenstemanden har afholdt udgifter til bisidder, og godtgørelsen kan ikke overstige, hvad der for et tilsvarende arbejde ville være blevet tilkendt en beskikket forsvarer i en straffesag.

Statsadvokaten skal efter § 1019 d, vejlede indklagede om indholdet af bestemmelsen i § 1019 c. I forbindelse med vejledningen herom medsendes en kopi af bestemmelsen i tjenstemandslovens § 23. Rigsadvokaten har udsendt en vejledning til politipersonalet om politiklagenævnsordningen (ADV 5701-26), der er optrykt som bilag 19. Rigsadvokaten har endvidere udsendt en vejledning til borgerne om behandlingen af klager over politiet. Vejledningerne udleveres af statsadvokaten til parterne i en klagesag.

§ 1019 d. Indklagede har ikke pligt til at afgive forklaring til statsadvokaten, såfremt forklaringen antages at ville udsætte indklagede for strafansvar eller disciplinæransvar.

Stk. 2. Statsadvokaten vejleder indklagede om bestemmelsen i stk. 1 samt om bestemmelserne i § 1019 b, § 1019 c, og § 1019 i, stk. 1, nr. 2. Vejledningen skal gives

snarest muligt og senest, inden indklagede afhøres første gang. Det skal af rapporten fremgå, at indklagede har modtaget behørig vejledning.

Parterne vil normalt blive indkaldt til afhøring på statsadvokatens kontor eller eventuelt på et andet sted, som statsadvokaten skønner er hensigtsmæssigt. Det kan f.eks. være rådhuset på det sted, hvor den handling, der klages over, har fundet sted.

Indklagede har ikke pligt til at afgive forklaring til statsadvokaten, hvis indklagede risikerer at udsætte sig selv for strafansvar eller for et formelt disciplinært ansvar, dvs. en formel irettesættelse eller advarsel, en bøde, overførelse til andet arbejde, andet arbejdssted eller stilling, degradering eller afsked efter tjenestemandslovens § 24. En risiko for, at et forhold uden for det disciplinære område kan give anledning til en tjenstlig tilkendegivelse fra ledelsen, forudsættes ikke at medføre, at pligten til at udtale sig bortfalder.

Pligt til at afgive forklaring?

Det kan give anledning til nogen tvivl, i hvilket omfang man efter de gældende tjenestemandretlige regler er forpligtet til at udtale sig under en sag, hvor man risikerer straf eller disciplinære sanktioner, jf. herved betænkning 1278/1994, side 122-124, samt FOB 1990, side 417 f og FOB 1991, side 233 ff. Der henvises endvidere til Rapport: Polititjenestemænds retsstilling i forbindelse med tjenstlige undersøgelser mv. (1995), især side 23ff. Der kan endvidere henvises til Fællesskrivelse fra Rigsadvokaten og Rigspolitichefen og Notat om en række spørgsmål vedrørende behandlingen af strafferetlige og tjenstlige sager mod polititjenestemænd af 27. januar 2003, medtaget som bilag 17.

Der henvises i øvrigt til § 1019 g, stk. 3, og bemærkningerne til denne bestemmelse.

Klageren er ikke forpligtet til at udtale sig til statsadvokaten. Hvis sagen behandles i retten efter § 1019 f, vil klageren imidlertid som udgangspunkt efter de almindelige regler i retsplejeloven være forpligtet til at afgive vidneforklaring.

Statsadvokaten skal vejlede indklagede om bestemmelsen i stk. 1. Statsadvokaten skal desuden vejlede indklagede om, at denne skal have udleveret en fremstilling af sagens faktiske omstændigheder og have adgang til at udtale sig herom, samt at indklagede ikke har pligt til at udtale sig om fremstillingen (§ 1019 b), at indklagede har ret til at møde med en bisidder, og at tjenestemandslovens § 23, finder tilsvarende anvendelse (§ 1019 c). Endelig skal indklagede vejledes om, at behandlingen af adfærdsklagesagen sluttes, hvis indkla-

Vejledning

gede er mistænkt for et straffbart forhold og forlanger sagen behandlet som en straffesag (§ 1019 i, stk. 1, nr. 2).

Vejledningen skal gives snarest muligt og senest inden indklagede afhøres første gang, og det skal af rapporten fremgå, at indklagede har modtaget behørig vejledning.

Rigsadvokaten har udarbejdet en Vejledning til politipersonalet om politiklagennævnensordningen, hvori der blandt andet indgår en beskrivelse af indklagedes rettigheder. Der henvises til bilag 19.

§ 1019 e. Afgives forklaring i retten, jf. § 1019 f, beskikker retten en advokat for klageren og indklagede.

Stk. 2. I andre tilfælde kan retten, når forholdene taler derfor, på klagerens eller indklagedes begæring beskikke en advokat for den pågældende. Statsadvokaten vejleder de pågældende om adgangen til at begære en advokat beskikket og drager omsorg for, at en begæring herom indbringes for retten. § 1019 f, stk. 2, finder herved tilsvarende anvendelse. Vejledningen skal gives snarest muligt og senest, inden den pågældende afhøres første gang. Det skal af rapporten fremgå, at den pågældende har modtaget behørig vejledning.

Stk. 3. Advokatbeskikkelsen sker uden udgift for de pågældende.

Stk. 4. Den beskikkede advokat skal løbende have tilsendt genpart af det materiale, statsadvokaten tilvejebringer som led i undersøgelsen. Advokaten må ikke uden statsadvokatens tilladelse overlevere det modtagne materiale til sin klient eller andre.

Stk. 5. Advokaten har adgang til at overvære afhøringer af sin klient såvel hos statsadvokaten som i retten og har ret til at stille yderligere spørgsmål til sin klient. Advokaten underrettes om tidspunktet for afhøringer og retsmøder.

Advokatbeskikkelse

Afgives forklaring i en adfærdsklagesag i retten, skal retten altid beskikke en advokat for parterne, det vil sige klageren (den forurettede) og den indklagede polititjenestemand. I andre tilfælde, det vil sige ved afhøring hos statsadvokaten, kan retten, når forholdene taler derfor, på parternes begæring beskikke en advokat for den pågældende. Det afhænger af en konkret vurdering af sagen, om der bør ske en beskikkelse. Advokaten beskikkes uden udgift for parterne.

Som omtalt i bemærkningerne til § 1019 a, vil en klage kunne indgives af f.eks. tilfældigt forbipasserende, der har overværet den episode, klagen vedrører. I relation til spørgsmålet om advokatbeskikkelse sigter udtrykket "klageren" imidlertid kun til den, der anser sig for forulempet af politiet, og som derfor kan betragtes som part i sagen.

Afgives forklaring udenretligt, kan retten, når forholdene taler derfor, på be-

gæring beskikke en advokat for klageren og/eller indklagede. Om der skal ske advokatbeskikkelse i en adfærdsklagesag, må bero på en konkret vurdering i den enkelte sag, hvorunder der navnlig skal lægges vægt på karakteren af klagen.

Er der tale om en klage over vold og anden hårdhændet behandling i forbindelse med anholdelse, under opløb og lignende, eller klage over myndighedsmisbrug, f.eks. i forbindelse med anholdelse eller ransagning, vil advokatbeskikkelse ofte være indiceret. Er der derimod tale om klage over anden ukorrekt fremgangsmåde under udførelsen af tjenesten eller klage over uhøflig tiltale eller anden ukorrekt personlig optræden, vil der som regel ikke være tilstrækkelig anledning til at beskikke advokat.

Endvidere kan der være anledning til at beskikke en advokat for klageren, hvis klageren er mindreårig, eller hvis klageren på grund af legemlig eller psykisk sygdom har et særligt behov for bistand.

Det er i alle disse tilfælde en forudsætning for advokatbeskikkelse, at klagen ikke er åbenbart grundløs.

Det bør efter Justitsministeriets opfattelse være udgangspunktet, at der, når den ene part får beskikket en advokat, også beskikkes en advokat for den anden part. Undtagelse herfra kan gøres, når advokatbeskikkelsen alene er begrundet i, at klageren/forurettede er mindreårig eller som følge af sygdom har et særligt behov for bistand.

Eksempel 1

Rettens afslag på advokatbeskikkelse til klager ved adfærdsklage

SA3-1996-44-0003

En klager K blev af en politiassistent P standset i sin 20 år gamle bil. K klagede over, at P havde gjort vold mod bilens akkumulator, og at P under en efterfølgende telefonsamtale havde erklæret, at han ikke ønskede at tale med K. Retten fandt ikke, at forholdene talte for, at K fik beskikket en advokat.

Beretning 1996, side 141.

Eksempel 2

Rettens afslag på advokatbeskikkelse til klager i ukonkretiseret adfærdssag

SA2-96-44-0118

K indgav en ikke nærmere konkretiseret klage over to betjentes sprogbrug. K ønskede kun at ud-tale sig, hvis hun fik beskikket en advokat. Både byret og landsret afslog advokatbeskikkelse.

Beretning 1997, side 140.

Eksempler på
rettens afslag
på anmodning
om advokat-
beskikkelse

Eksempel 3**Retten afslag på advokatbeskikkelse til klager i adfærdsklagesag**

SA5-99-44-0207 og K536/00, U 2000.444 V

Klageren vedrørte en politiassistentens reaktion på en klagers K henvendelse til ham i patruljevogn, og herunder dennes manglende interesse i at søge at opklare en forbrydelse samt dårlig opførsel. Da forholdene i den pågældende sag, herunder klagerens karakter, ikke talte for advokatbeskikkelsen, blev K's anmodning herom ikke taget til følge.

Beretning 2000, side 89 og beretning 2001, side 78.

Eksempel 4**Retten afslag på advokatbeskikkelse til polititjenestemand i sag om ukorrekt optræden**

U 2003.1460 Ø (TFK 2003.482 Ø).

A indgav klage over en politiassistent P's adfærd, i forbindelse med at politiet havde bragt A's bil til standsning. P skulle ifølge klagen blandt andet have kaldt A en "so" og en "møgkælling" samt slået A på skulderen. P anmodede om beskikkelse af en advokat i medfør af retsplejelovens § 1019 e, stk. 2. Landsretten stadfæstede byrettens nægtelse heraf og lagde herved navnlig vægt på karakteren af den adfærdsklage, der havde givet anledning til statsadvokatens iværksættelse af en undersøgelse.

**Eksempler på
rettens imøde-
kommelse af
anmodning om
advokatbeskik-
kelse**

Eksempel 1**Retten imødekomme af advokatbeskikkelse til klager i sag om politiets magtanvendelse**

SA4-96-44-0041 og K 144/97

M klagede telefonisk til statsadvokaten over to politiassistenters adfærd i forbindelse med, at M blev bortvist fra en banegård. M oplyste, at han blev vækket af to politiassistenter, der havde vredet armen om på ryggen af ham og slået ham, hvorunder M havde pådraget sig en skade på albuen. Retten imødekom M's anmodning om advokatbeskikkelse.

Beretning 1997, side 140.

Eksempel 2**Retten imødekomme af advokatbeskikkelse til klager i sag om hårdhændet behandling**

TFK 2001.694 V

K havde indgivet klage til statsadvokaten over, at K i forbindelse med en anmeldelse indgivet på politigården, havde været udsat for hårdhændet behandling. K fremsatte anmodning om beskikkelse af en advokat, men denne begæring blev afslået af byretten, idet den fysiske magt, som K i den foreliggende sag anførte at have været udsat for, var af en så begrænset karakter, at der ikke var behov for beskikkelse af advokat. Landsretten fandt det, under hensyn til at K havde klaget over, at han havde været udsat for hårdhændet behandling fra politipersonale, rigtigst at besikke advokat for K i forbindelse med klagesagens behandling, og K's anmodning blev herefter imødekommet.

**Vejledning til
advokat-
beskikkelse**

Statsadvokaten skal vejlede parterne om adgangen til at begære en advokat beskikket, og statsadvokaten indbringer i givet fald begæringen for retten. Værnetingsbestemmelsen i retsplejelovens § 1019 f, stk. 2, finder herved tilsvarende anvendelse. Vejledningen skal gives snarest muligt og senest, inden den

pågældende afhøres første gang, og det skal af rapporten fremgå, at den pågældende har modtaget behørig vejledning.

Advokatbeskikkelse sker uden udgift for de pågældende.

Det følger af stk. 4, at advokaten løbende skal have tilsendt genpart af det materiale, statsadvokaten tilvejebringer som led i undersøgelsen. Advokaten må ikke uden statsadvokatens samtykke overlevere det modtagne materiale til sin klient eller andre.

Bestemmelsen er ikke til hinder for, at parterne af statsadvokaten meddeles aktindsigt efter de almindelige regler i forvaltningslovens kapitel 4. Undtagelsesbestemmelsen i forvaltningslovens § 9, stk. 3, finder ikke anvendelse på adfærdsklagesager.

Den beskikkede advokat har efter stk. 5, adgang til at overvære afhøringer af sin klient såvel hos statsadvokaten som i retten og har ret til at stille yderligere spørgsmål til sin klient. I tilknytning hertil er det fastsat, at advokaten skal underrettes om tidspunktet for afhøringer og retsmøder.

Den foreslåede bestemmelse indeholder ikke nogen nærmere regulering af den beskikkede advokats processuelle stilling i retten. Det vil således i vidt omfang være overladt til domstolene at fastlægge advokatens beføjelser i forbindelse med den almindelige retsledelse. Der kan herved henvises til ordningen med bistandsadvokater efter retsplejelovens § 741 c, stk. 2. Det gælder blandt andet med hensyn til spørgsmålet om, hvorvidt og på hvilken måde advokaten kan stille spørgsmål til andre end sin egen klient, dvs. til den anden part og eventuelle vidner.

§ 1019 f. Statsadvokaten kan bestemme, at forklaring skal afgives i retten.

Stk. 2. Såfremt klagen vedrører myndighedsmisbrug fra politiets side under behandlingen af en straffesag eller under fuldbyrdelse af en strafferetlig afgørelse, afgives forklaring for den byret, som behandler eller har behandlet straffesagen, eller for hvilken straffesagen kan forventes indbragt. I andre tilfælde afgives forklaring ved byretten i den retskreds, hvor det forhold, klagen angår, har fundet sted.

Statsadvokaten kan bestemme, at forklaring skal afgives i retten, f.eks. hvis det skønnes af betydning, at forklaringer afgives under vidneansvar eller i offentlige retsmøder.

Klageren er på linie med, hvad der gælder en anmelder i en straffesag, ikke forpligtet til udenretligt at udtale sig til statsadvokaten. Hvis sagen behandles i

Den beskikkede advokats beføjelser

retten, vil klageren derimod som udgangspunkt efter de almindelige regler i retsplejeloven være forpligtet til at afgive vidneforklaring.

Sagen behandles i strafferetsplejens former uden medvirken af domsmænd, jf. § 1019 g, stk. 4.

Eksempel

Indenretlig afhøring ikke fornøden

SA4-2003-323-0017

Under en ishockeykamp blev politiet tilkaldt til et større slagsmål. Efter episoden klagede en person blandt andet over, at de tilstedeværende polititjenestemænd havde brugt unødigt magt over for udeholdets fans. Der havde været 14 polititjenestemænd til stede i skøjtehallen. Da statsadvokaten ikke på baggrund af de foreliggende oplysninger præcist kunne identificere de enkelte polititjenestemænds adfærd i forbindelse med episoderne, indkaldte statsadvokaten alle de tilstedeværende polititjenestemænd til afhøring. Tre af de tilstedeværende polititjenestemænd var chargerede og mødte alle op til afhøring. De resterende polititjenestemænd meddelte, at de alene ønskede at lade sig afhøre indenretligt.

Da de udenretlige afhøringer gav tilstrækkeligt grundlag for at afgøre sagen, fandt statsadvokaten ikke grundlag for at træffe bestemmelse om, at de øvrige polititjenestemænd skulle afhøres indenretligt.

Beretning 2003, side 148.

§ 1019 g. Statsadvokaten giver møde i retsmøder, hvor sagen behandles.

Stk. 2. Indklagede skal så vidt muligt underrettes om berammede retsmøder og have lejlighed til at være til stede.

Stk. 3. Indklagede har ikke pligt til at afgive forklaring, såfremt forklaringen antages at ville udsætte indklagede for strafansvar eller disciplinæransvar. Retten vejleder indklagede herom.

Stk. 4. Sagen behandles i strafferetsplejens former uden medvirken af domsmænd.

Statsadvokaten giver møde i retsmøder, hvor sagen behandles. Det forudsættes, at statsadvokaten møder personligt eller ved en af sine medarbejdere, herunder eventuelt en advokat der er beskikket som medhjælper for statsadvokaten. Statsadvokaten kan ikke bemyndige en politimester (Politidirektøren) til at møde på sine vegne.

Indklagede skal så vidt muligt underrettes om berammede retsmøder og have lejlighed til at være til stede, herunder i retsmøder, hvor der foretages afhøring af vidner.

Selvinkriminering

Indklagede har ikke pligt til at afgive forklaring, hvis forklaringen antages at ville udsætte indklagede for strafansvar eller disciplinæransvar, og retten skal vejlede indklagede herom.

Det kan give anledning til nogen tvivl, i hvilket omfang man efter de gældende tjenestemandretlige regler er forpligtet til at udtale sig under en sag, hvor man risikerer straf eller disciplinære sanktioner, jf. herved betænkning 1278/1994, side 122-124, samt FOB 1990, side 417 f og FOB 1991, side 233 ff.

For så vidt angår spørgsmålet om selvinkriminering indebærer stk. 3, således, at indklagede ikke har pligt til at udtale sig, hvis indklagede risikerer at udsætte sig selv for strafansvar eller for et formelt disciplinært ansvar, dvs. en formel irettesættelse eller advarsel, en bøde, overførelse til andet arbejde, andet arbejdssted eller stilling, degradering eller afsked efter tjenstemandslovens § 24. En risiko for, at et forhold uden for det disciplinære område kan give anledning til en tjenstlig tilkendegivelse fra ledelsen, forudsættes ikke at medføre, at pligten til at udtale sig bortfalder.

Om indklagede i givet fald kan straffes for falsk forklaring for retten, må afgøres efter de almindelige bestemmelser i straffelovens § 159. Det følger blandt andet af denne bestemmelses stk. 1, at afgiver nogen falsk forklaring som sigtet i en offentlig straffesag, straffes han ikke. Princippet i § 159, stk. 1, fører til straffrihed i tilfælde, hvor den, som har forklaret falsk, har haft føje til at antage, at han kunne blive sigtet ved at afgive sandfærdig forklaring, jf. UfR 1982.1090 H. Af § 159, stk. 2, fremgår, at afgives falsk forklaring under afhøring for retten i tilfælde, hvor den afhørte var berettiget til at nægte forklaring, kan straffen nedsættes og under i øvrigt formildende omstændigheder bortfalde.

Eksempel

Straffrihed ved falsk forklaring, når føje til antagelse om straf ved afgivelse af sandfærdig forklaring

U 1982.1090 H

Tiltalte T var skyldig i skyldnersvig ved i strid med panthavernes rettigheder at have bortsolgt en landbrugsejendoms besætning og en del af høsten til en værdi af i alt ca. 225.000 kr. T havde endvidere i skifteretten, der behandlede T's konkursbo, urigtigt forklaret, at T ikke havde kendskab til, hvor og for hvilken pris T's hustru havde købt en bil, og hvad der var sket med et beløb på 67.700 kr., som var afregnet. Principperne i straffelovens § 159, stk. 1, fandtes at medføre, at en skyldner, der afgiver forklaring til opfyldelse af sin oplysningspligt efter konkurslovens § 100, ikke pådrager sig ansvar efter straffelovens § 162, for urigtige erklæringer om forhold i forbindelse med hvilke T er sigtet, eller med føje antog, at T kunne blive sigtet, hvis T afgav sandfærdig erklæring. Da sandfærdige oplysninger ikke ville have haft betydning for bedømmelsen af, om der var begået skyldnersvig, fandtes tiltalte skyldig i overtrædelse af straffelovens § 162.

Klageren vil som udgangspunkt efter de almindelige regler i retsplejeloven være forpligtet til at afgive vidneforklaring i retten. Derimod er klageren ikke forpligtet til udenretligt at udtale sig til statsadvokaten.

Efter bestemmelsens stk. 4, skal sagen behandles i strafferetsplejens former

uden medvirken af domsmænd. At der ikke medvirker domsmænd, skal ses i sammenhæng med, at retten ikke skal foretage bevisvurderinger eller træffe afgørelse i sagen.

Retsmøderne er offentlige i samme omfang som i straffesager. Det følger af retsplejelovens almindelige regler.

§ 1019 h. Rigsadvokaten behandler klager over afgørelser truffet af statsadvokaterne vedrørende adfærdsklager. Rigsadvokatens afgørelse i en klagesag kan ikke påklages til justitsministeren.

Stk. 2. Fristen for klager over afgørelser i adfærdsklagesager er 4 uger efter, at klageren har fået meddelelse om afgørelsen. Fremkommer klagen efter udløbet af denne frist, skal den behandles, såfremt fristoverskridelsen må anses for undskyldelig.

Stk. 3. Bestemmelserne i stk. 1 og 2, finder tilsvarende anvendelse på afgørelser om aktindsigt efter forvaltningsloven og offentlighedsloven.

Klageberet- tigede

Det er kun sagens parter og politiklagenævnet, der kan klage over statsadvokatens afgørelse til Rigsadvokaten.

Som part anses efter forvaltningsloven den, der har en væsentlig, direkte, individuel og retlig interesse i sagens afgørelse. Det kan f.eks. være en person, der har fremsat et erstatningskrav i anledning af sagen.

Klager nogen, der ikke er part med hensyn til sagens realitet, over den formelle sagsbehandling, vil klageren kun være part i denne sag. F.eks. vil en person, der ønsker aktindsigt i en straffesag efter forvaltningslovens § 18, være part i den del af sagen, der vedrører spørgsmålet om vedkommendes partsstatus. Han har derved adgang til at klage over politimesterens (Politidirektørens) afslag på aktindsigt i straffesagen.

Eksempel 1

Anmelder ikke klageberettiget

SA1-01-321-1148 og K 849/2002

En plejervikar K indgav anmeldelse mod vicekriminalinspektøren V for tjenesteforsømmelse efter straffelovens § 157, ved at have afvist en anmeldelse.

Statsadvokaten afviste anmeldelsen mod V i medfør af retsplejelovens § 749, stk. 1.

K påklagede afgørelsen til Rigsadvokaten, der afviste klagen under henvisning til, at K alene var vidne til og ikke forurettet ved episoden og derfor ikke kunne anses for at have en sådan væsentlig, direkte og individuel interesse i sagens afgørelse, at K kunne anses for at være klageberettiget.

Eksempel 2

En forbipasserende anmelder ikke klageberettiget

SA2-2002-321-0046 og RA-2003-321-0125

En polititjenestemand P blev anmeldt af en forbipasserende bilist B for overtrædelse af færdselsloven i forbindelse med placeringen af en målevogn som led i automatisk hastighedskontrol (ATK). Statsadvokaten fandt ikke, at P havde overtrådt færdselsloven. B klagede til Rigsadvokaten, der ikke fandt, at B var part i sagen og dermed klageberettiget. Rigsadvokaten behandlede efter omstændighederne alligevel klagen.

Beretning 2003, side 181.

Klageadgangen indebærer en helt ny realitetsbehandling af sagen. Således skal der foretages en fuldstændig materiel prøvelse af bevisbedømmelsen, retsspørgsmål og skønsspørgsmål. Rigsadvokaten påser ved sin behandling af en sag, både at afgørelsen materielt er rigtig, og at formelle regler for sagsbehandlingen er overholdt.

Dette indebærer i praksis, at Rigsadvokaten f.eks. ikke er bundet af det forhold, at der har været enighed mellem statsadvokaten og politiklagenævnet om, hvilke faktiske omstændigheder, der kan lægges til grund ved sagens afgørelse, bevisvurderingen eller subsumptionen.

Ny realitetsbehandling

Eksempel 1

Ikke fuldt tilstrækkeligt grundlag for kritik af enkeltpersoner

SA5-2000-321-0200 og K 744/2001

Modsat statsadvokaten og politiklagenævnet fandt Rigsadvokaten ikke, at der var fuldt tilstrækkeligt grundlag for at udtale kritik mod enkeltpersoner i den såkaldte Hjørring-sag og lagde herved vægt på, at man ikke med sikkerhed kunne fastlå, hvem der fandt på dækhistorien for en anholdelse, eller hvilken af de indklagede betjente, der havde indbragt den anholdte til politistationen.

Beretning 2001, side 58.

Eksempel 2

Ikke fuldt tilstrækkeligt grundlag for kritik af udtalelser under en indbyrdes samtale mellem to politiassistenter

SA6-99-321-0183 og K 485/99

En cyklist havde blandt andet klaget over to politiassistents udtalelser i forbindelse med påtale af en overtrædelse af færdselsloven. Statsadvokaten beklagede politiassistenternes udtalelser. Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Rigsadvokaten fandt imidlertid ikke, at der i den konkrete sag var fuldt tilstrækkeligt grundlag for at kritisere udtalelserne, der var fremsat som led i indbyrdes samtale mellem politiassistenterne. Rigsadvokaten anførte i den forbindelse, at der bør indrømmes samarbejdende politiassistenter en vis frihed til at drøfte, hvorledes en politiforretning skal gribes an.

Beretning 2000, side 49.

Eksempel 3

Ikke tilstrækkeligt bevis for at en motorcykelbetjent havde udtalt sig på en beklagelig måde

SA2-99-44-0346 og K 539/00

En motorcykelbetjent P standsede en bilist på motorvejen. Hustruen til bilisten, der var passager, klagede efterfølgende over P's udtalelser til hende. Statsadvokaten beklagede P's udtalelser. Politiklagenævnet tiltrådte afgørelsen.

Rigsadvokaten fandt ikke, at det – som sagen var oplyst – med sikkerhed kunne lægges til grund, at P havde udtalt sig på en beklagelig måde.

Beretning 2000, side 52.

Eksempel 4

Kritik af udtalelse

SA4-98-44-0152 og K 406/99

En far klagede over en politiassistent P's udtalelse "Vi har din kære søn" i forbindelse med underretning om den 16-årige søns anholdelse. Statsadvokaten fandt ikke grundlag for at kritisere P's adfærd i forbindelse med episoden, hvilket politiklagenævnet erklærede sig enig i.

Rigsadvokaten fandt udtalelsen beklagelig under henvisning til, at der ikke under den for faderen specielle og belastende situation burde fremsættes en så ironisk bemærkning.

Beretning 1999, side 48.

Eksempel 5

Betingelser for udrykningskørsel var ikke opfyldt i forbindelse med eftersættelse af en knallert

SA5-99-321-0148 og K 451/99

En politiassistent i civil eftersatte i en civil patruljevogn en knallert, der var efterlyst i forbindelse med nogle forsikringsforhold. Dette skete uden at aktivere udrykningssignalerne. Patruljevognen påkørte knallerten bagfra, da føreren pludselig standsede op. Statsadvokaten indstillede efterforskningen, hvilket politiklagenævnet tiltrådte.

Rigsadvokaten fandt, at udrykningsbekendtgørelsens regler om anvendelse af udrykningslygte og om undladelse af at følge færdselslovens almindelige regler skal være påtrængende nødvendig, var overtrådt.

Beretning 1999, side 49.

Rigsadvokaten kan som led i klagesagens behandling indhente nye oplysninger, herunder for at belyse omstændigheder, der er gjort gældende i forbindelse med klagen. Dette kan f.eks. være yderligere eller supplerende afhøringer af vidner, klageren eller indklagede og indhentelse af foto eller rids over gerningsstedet. Rigsadvokaten har i enkelte sager på baggrund af oplysninger fremkommet under klagesagen anmodet statsadvokaten om at genoptage undersøgelsen af klagesagen.

Eksempel 1

Nye oplysninger førte ikke til fornyet behandling ved statsadvokaten og politiklagenævnet

SA1-96-44-0122 og K 356/98

Rigsadvokaten fandt ikke grundlag for at hjemvise sagen til fornyet behandling ved statsadvokaten og politiklagenævnet, og anførte i den forbindelse:

”Det følger af retsplejelovens § 1019 h, stk. 1, at Rigsadvokaten behandler klager over afgørelser truffet af statsadvokaterne vedrørende adfærdsklagesager. Der gælder således et to-instanssystem med hensyn til sager af denne art.

Reglerne i retsplejeloven om behandlingen af klager over politipersonale indeholder ikke begrænsninger med hensyn til adgangen til over for rigsadvokaturen at fremføre nye påstande og anbringender vedrørende de forhold, som statsadvokaten og politiklagenævnet har taget stilling til. Det vil derfor forekomme, at der i forbindelse med en klage til Rigsadvokaten fremkommer nye oplysninger. Det er min opfattelse, at sådanne nye oplysninger – uanset om de fremsættes af klageren eller indhentes til brug for behandlingen af klagen – som udgangspunkt må indgå i rigsadvokatens behandling af klagesagen, og at der ikke gælder en almindelig pligt til i sådanne tilfælde at hjemvise sagen til fornyet behandling ved statsadvokaten, herunder med pligt til på ny at forelægge sagen for politiklagenævnet. Det vil dog også kunne forekomme, at nye oplysninger har en sådan afgørende betydning, at sagen ændrer karakter, og at der på den baggrund træffes afgørelse om hjemvisning af sagen til fornyet behandling ved statsadvokaten og politiklagenævnet.

Jeg finder dog ikke, at de oplysninger, der i den foreliggende sag er fremkommet ved afhøring af ...., og min vurdering ovenfor vedrørende indholdet af statsadvokatens redegørelse til politiklagenævnet er af en sådan betydning, at der bør træffes afgørelse om hjemvisning af sagen.”

Beretning 1999, side 78.

Eksempel 2

Genoptagelse af undersøgelse efter § 1020 a, stk. 2, i en sag, hvor en person blev dræbt af skud

SA6-2002-321-0331, K 917/2002 og RA-2003-321-0052

Rigsadvokaten fandt det rigtigst, at statsadvokatens undersøgelser også havde omfattet politiets dispositioner i forbindelse med kommunikationen forud for anholdelsen. Rigsadvokaten fandt således, at begivenhedsforløbet burde søges klarlagt således, at der kunne tilvejebringes det fornødne grundlag for at vurdere ikke blot, om et eventuelt strafferetligt eller disciplinært ansvar kunne komme på tale, men også om man gennem ændrede procedurer eller regler kunne forebygge lignende hændelser. Rigsadvokaten anmodede herefter statsadvokaten om at genoptage sagen.

Beretning 2002, side 229.

Eksempel 3

Undersøgelse genoptaget på baggrund af nye oplysninger

SA2-2000-321-0415 og K 761/2001

En mand M havde anmeldt tre polititjenestemænd for vold og tvang i forbindelse med underskrivelse af konfiskationserklæring. Efter afhøring af to af de involverede polititjenestemænd, indstillede statsadvokaten undersøgelsen i sagen, hvilket politiklagenævnet tiltrådte. M's advokat påklagede afgørelsen til Rigsadvokaten, der indhentede en døgnrapport, der bekræftede, at M efter løsladelsen havde anmeldt forholdet i en anden politikreds. Rigsadvokaten anmodede herefter statsadvokaten om at genoptage behandlingen af sagen.

Beretning 2001, side 55.

Eksempel 4

Rigsadvokatens anmodning om yderligere afhøringer

SA4-321-0208 og K 570/00

Til brug for klagesagens behandling anmodede Rigsadvokaten statsadvokaten om at foretage nye afhøringer.

Beretning 2000, side 50 og beretning 1999, side 183.

Eksempel 5

Rigsadvokatens anmodning om yderligere afhøringer

SA1-98-44-261 og K 337/98

En kvinde K klagede over en politiassistent P's udtalelser til hende uden for et retslokale, hvor de begge var indkaldt til at afgive forklaring. Da K's datter havde bekræftet udtalelserne, lagde statsadvokaten til grund, at P havde udtalt sig som anført af K. P påklagede afgørelsen, og Rigsadvokaten anmodede statsadvokaten om at afhøre anklageren og personale i landsretten. Rigsadvokaten fandt herefter ikke fuldt tilstrækkeligt bevis for, at P havde udtalt sig, som anført af K, da ingen andre havde hørt udtalelserne, der skulle være fremsat ved råb eller høj stemme.

Beretning 1999, side 49.

Klagefrist

Det følger af bestemmelsen i stk. 1, 2. pkt., at afgørelser, der træffes af Rigsadvokaten som følge af klager over statsadvokaternes afgørelser, ikke kan påklages til justitsministeren.

Fristen for klager over afgørelser i adfærdsklagesager er 4 uger. Bestemmelsen gælder kun, hvor en afgørelse er truffet. Den gælder f.eks. for klager over, at der endnu ikke er truffet afgørelse i sagen. Fristen regnes fra det tidspunkt, hvor klageren har fået meddelelse om afgørelsen. Ved brevforsendelse må afgørelsen antages at være kommet frem den første postforsendelsesdag efter afsendelsen, medmindre klageren sandsynliggør, at meddelelsen er kommet frem senere. Klagen skal være kommet frem til myndigheden inden fristens udløb.

Klagefristen er ikke absolut. En klage, der fremkommer efter udløbet af 4 ugers fristen, skal behandles, hvis klagemyndigheden skønner, at fristoverskridelsen må anses for undskyldelig. Dette kan f.eks. være tilfældet, hvis afgørelsen er meddelt klageren, men denne på grund af bortrejse, sygdom eller lignende har været forhindret i at indgive klage rettidigt. Det er op til klager selv at godtgøre, hvorfor overskridelsen af fristen er undskyldelig.

Er der tale om en klage fra nævnet, betragter Rigsadvokaten i praksis denne som en klage fra en myndighed. Ekspeditionsfejl hos myndighederne anses i almindelighed ikke for undskyldelige.

Eksempel**Fristoverskridelse ikke anset for undskyldelig***SA1-97-321-0233 og K 130/97*

Statsadvokaten traf afgørelse i en sag vedrørende et færdselsuheld i forbindelse med politiets eftersættelse af en bil den 20. januar 1997. Den 10. marts 1997 klagede nævnet over afgørelsen. Nævnet oplyste, at overskridelsen af klagefristen skyldtes en ekspeditionsfejl i nævnet. Rigsadvokaten fandt ikke overskridelsen af klagefristen undskyldelig og afviste klagen.

Beretning 1997, side 48.

Klagefristen på 4 uger gælder også i tilfælde, hvor en afgørelse truffet af Rigsadvokaten som 1. instans påklages til justitsministeren.

Det bemærkes, at en overskridelse af klagefristen ikke berører den overordnede myndigheds adgang til at omgøre den underordnede myndigheds afgørelse i medfør af bestemmelserne i retsplejelovens § 98, stk. 3, og § 99, stk. 2, 2. pkt.

Det følger i øvrigt af forvaltningslovens § 25, stk. 1, at afgørelser, som kan påklages, når de meddeles skriftligt, skal være ledsaget af en vejledning om klageadgang med angivelse af klageinstans og oplysning om fremgangsmåden ved indgivelse af klage, herunder om eventuel tidsfrist. Dette gælder dog ikke, hvis afgørelsen fuldt ud giver den pågældende part medhold.

Bestemmelsen i stk. 3, er indføjet ved lov nr. 428 af 31. maj 2000 og indebærer, at klager over aktindsigt efter forvaltningsloven – i lighed med klager over afgørelser vedrørende adfærdsklager – bliver omfattet af to-instans princippet. Bestemmelsen indebærer endvidere, at klagefristen på 4 uger også gælder i forhold til klager over afgørelser om aktindsigt. Der er som nævnt mulighed for at dispensere fra klagefristen.

§ 1019 i. Behandlingen af en adfærdsklagesag slutes, hvis

1) der er grundlag for at rejse sigtelse mod indklagede,

2) indklagede er mistænkt for et strafbart forhold og forlanger sagen behandlet som straffesag, eller

3) der træffes bestemmelse om, at sagen skal undersøges efter reglerne i lov om undersøgelseskommissioner.

Stk. 2. I de i stk. 1, nr. 1 og 2, nævnte tilfælde behandles straffesagen af statsadvokaten, jf. kapitel 93 c. Behandlingen af adfærdsklagesagen genoptages, hvis tiltale ikke rejses eller gennemføres til fældende dom.

Bestemmelsen omhandler en række tilfælde, hvor behandlingen af en adfærdsklagesag skal slutes, fordi en sag overgår til behandling efter andre regler.

Hvis der er grundlag for at rejse sigtelse mod indklagede, må sagen i stedet behandles som en straffesag, jf. stk. 1, nr. 1. Det samme gælder, hvis indklagede er mistænkt for et strafbart forhold og forlanger sagen behandlet som en straffesag, jf. stk. 1, nr. 2. Sidstnævnte bestemmelse kan sammenholdes med tjenestemandslovens § 22, stk. 3, hvorefter tjenestemanden i forbindelse med en disciplinærsag, hvis han er mistænkt for et strafbart forhold, kan forlange sagen behandlet som straffesag.

Statsadvokaten skal efter § 1019 d, vejlede indklagede om indholdet af bestemmelsen i stk. 1, nr. 2.

Behandlingen af adfærdsklagesagen genoptages, hvis tiltale ikke rejses eller gennemføres til fældende dom.

Bestemmelsen i stk. 1, nr. 3, blev ændret ved lov nr. 428 af 31. maj 2000. Behandlingen af en adfærdsklagesag sluttet herefter, hvis der træffes bestemmelse om, at sagen skal undersøges efter reglerne i lov nr. 357 af 2. juni 1999 om undersøgelseskommissioner. Det kan i den forbindelse tilføjes, at meget omfattende begivenhedsforløb, som f.eks. "Nørrebro-sagen" (18. maj 1993), ikke forudsættes undersøgt efter reglerne i kapitel 93 b.

§ 1019 j. Statsadvokaten underretter vedkommende politimester/Politidirektøren og rigspolitichefen, når der indledes en adfærdsklagesag. Statsadvokaten underretter endvidere vedkommende politimester/Politidirektøren og rigspolitichefen om afgørelsen i adfærdsklagesager.

Stk. 2. Disciplinærunderøgelse i anledning af en klage indledes ikke, før behandlingen af adfærdsklagesagen er afsluttet.

Stk. 3. Bestemmelsen i stk. 2 er ikke til hinder for, at den pågældende suspenderes eller midlertidigt overføres til andet arbejde efter de almindelige regler for tjenesten.

Bestemmelsen i stk. 1, har til formål at sikre, at ansættelsesmyndigheden kan få lejlighed til at vurdere, om sagen giver anledning til disciplinære foranstaltninger.

Efter bestemmelsens 1. pkt., skal statsadvokaten underrette vedkommende politimester(Politidirektøren) og Rigspolitichefen, når der indledes en adfærdsklagesag. Derved får ansættelsesmyndigheden lejlighed til at tage stilling til, om indklagede skal suspenderes eller midlertidigt overføres til andet arbejde, mens sagen verserer.

Efter bestemmelsens 2. pkt., skal statsadvokaten endvidere underrette vedkommende politimester(Politidirektøren) og statsadvokaten om afgørelsen i

alle adfærdsklagesager. Derved får ansættelsesmyndigheden lejlighed til at vurdere spørgsmålet om eventuelle disciplinære sanktioner.

Den indklagede polititjenestemand har ikke en ringere retsstilling under statsadvokatens behandling af en adfærdsklagesag, end denne har under en disciplinærsag. Tværtimod gennemføres der en udvidet adgang til advokatbeskikkelse i adfærdsklagesager. Hertil kommer, at statsadvokatens afgørelse i en adfærdsklagesag kan gå ud på, at der gives en beklagelse, eller at klageren ikke får medhold, eventuelt at klagen afvises som åbenbart grundløs. Derimod kan statsadvokaten ikke træffe beslutning om eventuelle sanktioner over for den eller de indklagede polititjenestemænd. Afgørelse herom må træffes under en efterfølgende disciplinærsag efter reglerne i tjenestemandsløvgivningen.

Statsadvokaten skal ikke fremkomme med nogen indstilling til ansættelsesmyndigheden om, hvorvidt der bør indledes disciplinærsag.

Bestemmelserne i stk. 2, og stk. 3, har til formål at undgå, at sagen samtidig behandles både som adfærdsklagesag og som disciplinærsag.

For så vidt angår behandlingen af disciplinærsager mod politipersonale kan der blandt andet henvises til: Rigspolitichefens Kundgørelse I, nr. 10 af 14. juli 1999 om disciplinærsagers behandling og Rigspolitichefens Vejledning til kundgørelse om disciplinærsagers behandling. Rigspolitichefen udsender årligt et resumé over disciplinærsagers behandling. Disciplinærsagsresuméerne fra 1998 og følgende år er tilgængelige på Rigspolitichefens hjemmeside på internettet: www.politi.dk.

Der henvises endvidere til bet. 1278/1994 kap. 7 (s. 63-69), Rapport Polititjenestemænds retsstilling i forbindelse med tjenstlige undersøgelser mv. (1995), især s. 15ff og 23ff, FT 1994-1995, tillæg A, s. 3550f.

§ 1019 k. Statsadvokaten kan af egen drift iværksætte en undersøgelse efter reglerne i dette kapitel.

Bestemmelsen indebærer, at statsadvokaten af egen drift kan beslutte at foretage en undersøgelse efter bestemmelserne i kapitel 93 b, f.eks. hvis en offentlig interesse tilsiger, at omstændighederne i forbindelse med politiets virksomhed ved en bestemt lejlighed søges fastlagt.

Statsadvokaten kan bestemme, at forklaring skal afgives i retten, jf. §§ 1019 f og 1019 g. I de nævnte tilfælde vil det formentlig ofte være relevant, at forklaringerne afgives i offentlige retsmøder.

§ 1019 l. Justitsministeren kan fastsætte nærmere regler om behandlingen af adfærdsklager.

Justitsministeren har udsendt en cirkulæreskrivelse af 29. december 1995 om behandlingen af klager over politipersonalet mv. Se bilag 8.

§ 1019 m. Justitsministeren kan bestemme, at en undersøgelse ikke skal foretages efter reglerne i dette kapitel, hvis hensynet til statens sikkerhed eller dens forhold til fremmede magter kræver det.

Justitsministeren har ikke udnyttet muligheden herfor.

Klagesager mod polititjenestemænd i Politiets Efterretningstjeneste (PET) er omfattet af politiklagenævnsordningen, medmindre justitsministeren i den konkrete sag bestemmer, at undersøgelse ikke skal foretages efter reglerne i retsplejelovens kapitel 93 b.

2.3 Retsplejelovens kapitel 93 c

§ 1020. Anmeldelser om strafbare forhold begået af politipersonale i tjenesten indgives til vedkommende statsadvokat.

Straffesager mod politipersonale

Anmeldelser om strafbare forhold begået af politipersonale i tjenesten skal indgives til vedkommende statsadvokat. Hvis anmeldelsen modtages af politiet (eller en anden myndighed), må den videresendes til statsadvokaten som rette vedkommende. Anmeldelser af strafbart forhold begået af politipersonale udenfor tjenesten behandles af vedkommende politimester (Politidirektøren). Om afgrænsningen se bemærkningerne til § 1019.

Optager politiet en rapport for at få klagen nærmere beskrevet, skal der udvises betydelig konduite fra politiets side, jf. ovenfor vedrørende § 1019 a.

Eksempel

Ikke ombudsmandskritik af manglende henvisning til statsadvokat

FOB 1999.218:

I forbindelse med en klage over en politiassistent blev klageren afhørt af politiet, og der blev optaget rapport om det forklarede. Uanset at indholdet af samtalen blev noteret i form af en afhøringsrapport, mente ombudsmanden ikke, at der var tale om et egentligt efterforskningskridt. Derimod havde samtalen til formål at klarlægge den mundtlige klages karakter, herunder om der var tale om anmeldelse af et strafbart forhold eller om en adfærdsklage, som efter omstændighederne kunne afgøres ved en samtale. Ombudsmanden kunne derfor ikke kritisere, at politimeste-

ren ikke straks henviste klageren til at henvende sig til statsadvokaten. Ved efterforskningen af klagen lod statsadvokaten politiets afhøringsrapport indgå som en del af grundlaget for sin undersøgelse. Ombudsmanden kunne ikke kritisere dette. Ombudsmanden lagde vægt på, at rapporten, uanset dens form af en afhøringsrapport udarbejdet af politiet, udgjorde et skriftligt grundlag for klagen. Afhøringsrapporten var underskrevet af klageren og måtte således kunne sidestilles med en klage udformet af klageren selv.

Justitsministeren har ved bekendtgørelse nr. 1146 af 13. december 2002 fastsat nærmere regler om forretningernes fordeling mellem statsadvokaterne. Se bilag 16.

Der er som udgangspunkt ikke begrænsninger i den personkreds, der er berettiget til at indgive anmeldelse om strafbart forhold, som er begået af politiet.

Der henvises endvidere til Rigsadvokatens Meddelelse nr. 2/1999 om behandlingen af straffesager mod personer ansat i politiet og anklagemyndigheden.

De almindelige bestemmelser i retsplejeloven om udfærdigelse af rapport om foretagne efterforskningskridt og afhøringer. Se herom § 1020 g.

§ 1020 a. Statsadvokaterne iværksætter efter anmeldelse eller af egen drift efterforskning, når der er rimelig formodning om, at politipersonale i tjenesten har begået et strafbart forhold, som forfølges af det offentlige.

Stk. 2. Statsadvokaterne iværksætter endvidere efterforskning, når en person er afgået ved døden eller er kommet alvorligt til skade som følge af politiets indgriben, eller mens den pågældende var i politiets varetægt. Bestemmelserne i § 1019 j finder herved tilsvarende anvendelse.

Statsadvokaten iværksætter efterforskning efter anmeldelse eller på eget initiativ, f.eks. efter tilkendegivelse fra politiklagenævnet. Efterforskning iværksettes, når der er en rimelig formodning om, at politipersonale i tjenesten har begået noget strafbart, som forfølges af det offentlige, er begået. Denne betingelse for at indlede efterforskning svarer til, hvad der gælder i straffesager, som efterforskes af politiet. Dette følger af § 1020 g, jf. retsplejelovens § 742, stk. 2.

Efterforskningen har efter retsplejelovens § 743 til formål at klarlægge, om betingelserne for at pålægge strafansvar eller anden strafferetlig retsfølge er til stede, skaffe oplysninger til brug for sagens afgørelse samt forberede sagens behandling ved retten.

Eksempler på sager, som statsadvokaten har undersøgt på eget initiativ

Eksempel 1

Efterforskning af optællingsfejl ved ransagning

SA1-2001-321-1222

Under politiets ransagning af A's bopæl i forbindelse med en narkosag, blev der taget mønter i bevaring til en samlet værdi af 28.764 kr. samt pengesedler til en samlet værdi af 124.350 kr., og der blev udstedt kvittering til A på det samlede beløb. Da pengene på ny blev optalt i forbindelse med udleveringen til A, blev der konstateret en difference på 1.100 kr. i 20-kr.-mønter. A blev gjort opmærksom på optællingsfejlen og kvitterede for det udleverede beløb. A ønskede ikke at indgive klage.

Politidirektøren fremsendte sagen til statsadvokaten, der indstillede efterforskningen i sagen.

Beretning 2002, side 226.

Eksempel 2

Efterforskning af udeladelse af politirapporter til en forsvarer

SA1-2001-321-1014

Politimesteren fremsendte en sag til statsadvokaten til afgørelse af, om der skulle foretages yderligere overfor to kriminalassistenter, der i forbindelse med fremstilling i grundlovsforhør af en ung mand, der var sigtet for overtrædelse af straffelovens § 123, havde udeladt en politirapport om en videooptagelse fra de genpartier, der blev udleveret til den anholdtes forsvarer.

Statsadvokaten fandt ikke, at forholdet var af en sådan grovhed, at straffelovens § 155 og § 157 fandt anvendelse, og undersøgelsen blev herefter indstillet.

Beretning 2001, side 160.

Eksempel 3

Efterforskning af skud mod "hittehund"

SA4-2000-321-0026

En politimester orienterede telefonisk statsadvokaten om, at en politiassistent angiveligt ved et vådeskud havde skudt en hund, der var indbragt til politistationen som "hittehund". Statsadvokaten resolverede på baggrund af orienteringen, at politikredsen selv kunne behandle sagen. Efter en nærmere vurdering besluttede statsadvokaten dog at iværksætte en efterforskning i henhold til retsplejelovens § 1020 a, stk. 1.

Beretning 2001, side 161.

Eksempel 4

Efterforskning af skudafgivelse i tjenestekøretøj

SA4-2001-321-0050

En politimester forelagde en sag for statsadvokaten, hvor en politiassistent og skydeinstruktør under afladning af sin tjenestepistol havde afgivet et utilsigtet skud gennem døren i en Ford Transit, hvor han og flere kolleger var passagerer.

Statsadvokaten fandt, at der var udvist høj grad af uforsigtighed, men fandt ikke forsømmelsen af en sådan grovhed, at den var omfattet af straffelovens § 157. Statsadvokaten besluttede derfor ikke at indlede en undersøgelse efter retsplejelovens kapitel 93 c.

Beretning 2001, side 162.

Eksempel 5

Efterforskning af vold mod anholdt

SA1-01-321-1063

En politibetjent på prøve A, fremkom under en samtale, der blev afholdt i anledning af, at han var indstillet til afsked, med oplysninger om, at politibetjent B i forbindelse med en anholdelse af en person C havde slået denne fire gange. B havde selv deltaget i anholdelsen.

Politidirektøren fremsendte sagen til statsadvokaten, som indledte en efterforskning med bistand fra Rejseafdelingen.

Beretning 2001, side 163.

Eksempel 6

Efterforskning af skudepisode

SA1-2001-321-1244

Politidirektøren underrettede statsadvokaten om en skudepisode, der havde fundet sted på en tankstation i forbindelse med, at politipatruljen havde forsøgt at anholde en eftersøgt person. Den eftersøgte havde forsøgt at køre fra stedet og havde i den forbindelse forsøgt at påkøre politipatruljen. Politipatruljen havde afgivet varselsskud og skud mod bilens dæk og førerkabine. Der blev afgivet i alt 19 skud.

Statsadvokaten besluttede ikke at iværksætte en undersøgelse efter retsplejelovens § 1020 a, stk. 2, fordi der ikke forelå oplysninger om, at den pågældende var blevet ramt af skuddene.

Statsadvokaten besluttede på grundlag af det materiale, han modtog fra Politidirektøren, at iværksætte en undersøgelse i medfør af retsplejelovens § 1020 a, stk. 1. Statsadvokaten fandt det rettest, at den fortsatte undersøgelse foregik efter politiklagenævnreglerne, da det ikke ganske kunne udelukkes, at politipatruljen havde handlet kritisabelt, eventuelt strafbart.

Beretning 2001, side 164.

Eksempel 7

Efterforskning om uberettiget telefonaflytning

SA1-00-321-0892

Politidirektøren fremsendte en sag til statsadvokaten, hvor der var sket telefonaflytning i ca. 1 uge, uden at rettens kendelse havde været indhentet. Det fremgik af sagen, at retten 18 dage tidligere havde afvist at godkende en telefonaflytning vedrørende den samme person. Statsadvokaten iværksatte på den baggrund efterforskning i sagen.

Beretning 2000, side 166.

Eksempel 8

Efterforskning om urigtige politirapporter

SA1-99-321-0785

Efter urolighederne på Nørrebro den 7. november 1999 anmodede politiet retten om at afsige kendelse om, at pressen skulle udlevere fotografier, tv-billeder mv., med henblik på at politiet kunne identificere gerningsmænd til strafbare forhold begået under urolighederne.

På baggrund af oplysninger i dagspressen om, at politiet i rapporterne bevidst havde anført urigtige oplysninger om de enkelte mediers holdning til spørgsmålet om udlevering og til spørgsmålet om tilstedeværelse under retsmødet, indledte statsadvokaten af egen drift efterforskning.

Beretning 2000, side 167.

Eksempel 9

Efterforskning af ændring i indhold af politirapport

SA2-00-321-0420

I en sag vedrørende butikstyveri blev den rapportoptagende politiassistent af sekretariatet anmodet om yderligere oplysninger, herunder en nærmere afhøring af en butiksdetektiv. Da sekretariatet efter ca. tre uger modtog sagen retur, var butiksdetektiven ikke afhørt. I stedet var afhøringsrapporten af den sigtede tilsyneladende ændret, således at den sigtede nu erkendte tyveri og ønskede sagen afgjort ved et bødeforelæg. Der var tilsyneladende ikke foretaget genafhøring, men alene rettet i den oprindelige afhøringsrapport.

Politimesteren sendte sagen til statsadvokaten, der indledte nærmere undersøgelse.

Beretning 2000, side 168.

Eksempel 10

Efterforskning om lækning af oplysninger om anholdelsesaktion

SA2-99-321-0362 og SA2-99-321-0382

Under efterforskningen af en omfattende narkotika- og bedragerisag, der havde været efterforsket gennem lang tid, blev det flere gange antydnet, at oplysninger fra efterforskningen tilflød de mistænkte. Ved en anholdelsesaktion i sagen blev det endvidere klart, at flere af de hovedmistænkte undgik pågribelse, fordi de på forhånd var advaret om aktionen.

Politimesteren henledte statsadvokatens opmærksomhed på sagen, og statsadvokaten indledte af egen drift efterforskning.

Beretning 2000, side 169.

Eksempel 11

Efterforskning om eftergivelse af parkeringsafgift

SA6-00-321-0210

En politiassistent P parkerede sin personbil mindre end 10 meter fra et vejkryds og modtog herfor en parkeringsafgift på 460 kr. P udfyldte en blanket til brug for eftergivelse af parkeringsafgifter, og indsendte denne til Centralregistret for Parkeringsafgifter og anførte, at krav om betaling af afgiften var frafaldet på grund af politimesterens bestemmelse.

Politimesteren sendte sagen til statsadvokaten, der af egen drift indledte efterforskning.

Beretning 2000, side 171.

Eksempel 12

Efterforskning om systematisk vold mod anholdte

SA1-00-46-0071 og K 465/00

En speciallæge i psykiatri anførte i et læserbrev i et dagblad, at fem yngre mandlige patienter uafhængigt af hinanden havde fortalt ham, at de inden for de senere år var blevet afstraffet på politigården ved, at 3-4 politibetjente havde gennembanket dem med våde håndklæder. Politimesteren underrettede statsadvokaten om sagen og oplyste, at det ikke var muligt at identificere de hændelser, der var omtalt i læserbrevet, ligesom speciallægen med henvisning til sin tavshedspligt ikke ønskede at medvirke hertil.

Statsadvokaten indledte efterforskning i sagen.

Beretning 2000, side 173.

Eksempel 13

Efterforskning af "Station 1-sagen"

SA1-99-321-0565 og G 2625

Efter at et større dagblad bragte en artikel, hvori der blev fremsat en lang række beskyldninger om trusler, chikane, vold eller seksuelle overgreb begået af polititjenestemænd på station 1 i København, besluttede statsadvokaten, på baggrund af en henvendelse fra Politidirektøren i København, at indlede undersøgelse i medfør af retsplejelovens § 1020 a, stk. 1.

Beretning 1999, side 187.

Eksempel 14

Ikke "rimelig formodning" om strafbart forhold

SA2-97-46-0018 og K 280/98

En politimester orienterede statsadvokaten om en sag, hvor to polititjenestemænd i tjenesten var forulykket i en patruljebil og kommet alvorligt til skade. Statsadvokaten behandlede klagen som en klage vedrørende politiets dispositioner. Rigsadvokaten tilsluttede sig statsadvokatens vurdering, hvorefter der ikke forelå rimelig formodning om, at et strafbart forhold var begået, jf. retsplejelovens § 1020 a, stk. 1, og at sagen derfor ikke var omfattet af retsplejelovens kapitel 93 c. Folketings Ombudsmand var enig heri og udtalte blandt andet, at "reale grunde taler på samme måde som i bagatelsagerne for at det som efter politimesterens opfattelse ikke er nogen egentlig sag, sluttet af politimesteren med en notits til statsadvokaten der således får mulighed for at reagere."

Beretning 2000, side 73.

Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med det såkaldte "objektivitetsprincip" i retsplejelovens § 96, stk. 2, hvorefter de offentlige anklagere ikke blot skal påse, at strafskyldige drages til ansvar, men også at forfølgning af uskyldige ikke finder sted.

Efterforskningen har efter retsplejelovens § 743 til formål at klarlægge, om betingelserne for at pålægge strafansvar eller anden strafferetlig retsfølge er til stede, og at tilvejebringe oplysninger til brug for sagens afgørelse og at forberede sagens behandling ved retten.

Statsadvokaten udfærdiger snarest rapport om de afhøringer, der foretages, og om andre efterforskningsskridt, medmindre oplysninger herom foreligger på anden måde efter retsplejelovens § 744.

En anmeldelse kan afvises uden realitetsbehandling, hvis der ikke er en rimelig formodning om, at politipersonale i tjenesten har begået noget strafbart, som forfølges af det offentlige. Sagen skal dog først forelægges for politiklagenævnet.

Er der ikke grundlag for at fortsætte en påbegyndt efterforskning, kan beslutningen om at indstille efterforskningen træffes af statsadvokaten efter retsplejelovens § 749, hvis der ikke har været rejst sigtelse. Er der rejst sigtelse, fin-

**Afvisning af
anmeldelse**

der reglerne om påtaleopgivelse eller om tiltalefrafald anvendelse, jf. retsplejelovens § 749, stk. 2, 2. pkt., samt bemærkningerne til § 1020 c.

Selvom statsadvokaten afviser en anmeldelse, kan statsadvokaten på baggrund af de oplyste omstændigheder indlede en adfærdsklagesag efter reglerne i kapitel 93 b.

Undersøgelse af begivenheder uden anmeldelse

For så vidt angår undersøgelse af begivenheder/forhold uden anmeldelse/klage fremgår det af fællesskrivelse fra Rigsadvokaten og Rigspolitichefen af 27. januar 2003 med notat af samme dato følgende:

”Hvis politiledelsen på baggrund af beskrivelsen af dispositioner i døgnrapporten, en pligtmæssig indberetning eller en eventuel anmeldelse eller forklaring fra polititjenestemanden selv, jf. pkt. A, eller på baggrund af andre oplysninger (f.eks. rygter, presseomtale, henvendelser fra borgere eller lignende) bliver opmærksom på, at en polititjenestemand kan have begået et kritisabelt forhold i tjenesten, vurderer Politidirektøren/politimesteren, om der er formodning om, at der kan være begået et strafbart forhold. Foreligger en sådan formodning, skal Politidirektøren/politimesteren snarest muligt underrette statsadvokaten telefonisk eller skriftligt. Statsadvokaten har efterforsknings- og tiltalekompetence i sagen og afgør herunder, hvad Politidirektøren/politimesteren skal foretage sig, og om underretning af den/de involverede polititjenestemænd kan ske, jf. foran under B. [for så vidt angår anmeldelser om strafbart forhold begået i forbindelse med tjenesten]

Finder Politidirektøren/politimesteren, at der ikke er den ovenfor nævnte formodning om, at et strafbart forhold kan være begået, må Politidirektøren/politimesteren vurdere, om der eventuelt er grundlag for at orientere statsadvokaten med henblik på, at statsadvokaten af egen drift kan iværksætte en undersøgelse efter reglerne om adfærdsklager.

Er der ikke grundlag for at indlede undersøgelse efter reglerne om adfærds-sager, må Politidirektøren/politimesteren vurdere, om der eventuelt er grundlag for at indlede en undersøgelse efter reglerne i kundgørelse I nr. 10 om disciplinærsagers behandling, eller om der er grundlag for en tjenstlig tilkendegivelse.

Er der ikke grundlag for at indlede en tjenstlig undersøgelse, må Politidirektøren/politimesteren vurdere, om der eventuelt er grundlag for at underkaste de politimæssige dispositioner.”

Færdselssager

Siden indførelsen af politiklagenævnssordningen har det løbende været overvejet, i hvilket omfang det inden for rammerne af den gældende lovgivning er

muligt at forenkle politiklagenævnssager. Det har i de senere år navnlig været spørgsmålet om behandlingen af de mindre færdselssager, der har været genstand for konkrete overvejelser om forenkling af sagsbehandlingen.

Efter drøftelse med de berørte parter har Rigsadvokaten ved cirkulæreskrivelse af 30. september 2002 forenklet behandling af blandt andet sager om automatisk hastighedskontrol og notitssager. Se bilag 15.

Når et "uniformeret" tjenestekøretøj registreres i en hastighedskontrol, vil der efter Rigsadvokatens opfattelse ikke i almindelighed være en formodning om, at der er begået et strafbart forhold i forbindelse med hastighedsoverskridelsen. Behandlingen af sådanne sager forenkles derfor, således at politimesteren/Politidirektøren alene skal fremsende sagen til statsadvokaten i de tilfælde, hvor der kan være grundlag for at antage, at der ikke var tale om udrykningskørsel på gerningstidspunktet.

Afgørelsen af hvilke sager, der skal fremsendes til statsadvokaten, træffes af politimesteren/Politidirektøren i gerningskredsen. Hvis tjenestekøretøjets fører er stationeret i en anden politikreds, indhentes en udtalelse fra denne til brug for afgørelsen.

Sager om hastighedsoverskridelse foretaget i et "civilt tjenestekøretøj", behandles efter de hidtil gældende retningslinier. Politimesteren/Politidirektøren i gerningsstedskredsen fremsender herefter sagen til statsadvokaten til afgørelse med oplysning om, hvorvidt tjenestekøretøjets fører foretog udrykningskørsel på gerningstidspunktet. Hvis tjenestekøretøjets fører er stationeret i en anden politikreds, indhentes en udtalelse fra denne til brug for forelæggelsen.

Sager, der berører tredjemand, f.eks. hvis der foreligger færdselsuheld, indsendes som hidtil af politimesteren/Politidirektøren og behandles af statsadvokaten. Dette gælder også sager, hvor der er indgivet anmeldelse mod polititjenestemanden og sager, der er omfattet af bestemmelsen i retsplejelovens § 1020 a, stk. 2.

Samtlige sager, der vedrører polititjenestemænd, overtages fra den kreds, der i øvrigt behandler sager om automatisk hastighedskontrol (distriktskredsen) af politimesteren/Politidirektøren i gerningsstedskredsen, hvor de journaliseres efter sædvanlige retningslinjer.

Hvis polititjenestemanden er stationeret i en anden kreds, underrettes denne om sagens afgørelse.

**Udryknings-
sager efter rets-
plejelovens §
1020 a, stk. 2**

Statsadvokaten skal efter stk. 2, iværksætte en efterforskning, når en person er død eller kommet alvorligt til skade som følge af politiets indgriben, eller mens den pågældende var i politiets varetægt. Denne efterforskning skal iværksættes, uanset om der er formodning om, at der er begået et strafbart forhold. Det fremgår blandt andet af betænkning 1278/1994, side 146f., "at tankegangen er den, at der på den ene side som nævnt er et påtrængende behov for en grundig undersøgelse, mens det på den anden side kan være unødigt belastende for de involverede polititjenestemænd, såfremt disse sager altid efterforskes i strafferetsplejens former, hvis dette – som efter de gældende regler – nødvendigvis indebærer en formodning om, at der er begået et strafbart forhold".

**Sager omfattet
af § 1020 a,
stk. 2**

Der indgår i hver beretning et afsnit om konkrete undersøgelser efter retsplejelovens § 1020 a, stk. 2. Der kan herved henvises til

- Beretningen for 1996, side 93 ff.
- Beretningen for 1997, side 90 ff. og side 101 ff.
- Beretningen for 1998, side 105 ff., side 193 og side 198 ff.
- Beretningen for 1999, side 105 ff., side 193
- Beretningen for 2000, side 157 ff. og side 177 ff.
- Beretningen for 2001, side 145 ff. og side 165 ff.
- Beretningen for 2002, side 226 ff og side 245 ff.

Oversigt over undersøgelser efter retsplejelovens § 1020 a, stk. 2, findes i beretningen for 2001, side 47 ff., og i beretningen for 2002, side 293 ff. og i nærværende beretning side 190. Der er her foretaget en opdeling af sagerne i følgende kategorier:

- Sager om detentionsdødsfald mv.
- Sager om forsøg på selvmord i detention (venterum) mv.
- Skudsager, herunder med dødelig udgang
- Andre sager, hvor en person afgår ved døden som følge af politiets indgriben mv.
- Andre sager, hvor en person kommer alvorligt til skade som følge af politiets indgriben mv.

Efter praksis orienteres Folketingets Ombudsmand af statsadvokaten om opståede "detentionsdødsfald" og om resultatet af undersøgelsen i sådanne sager. Ethvert tilfælde af dødsfald under detentionsophold skal således efter Justitsministeriets cirkulæreskrivelse af 27. marts 1995 indberettes til Justitsministeriet, der orienterer Folketingets Ombudsmand om opståede »deten-

tionsdødsfald« og om resultatet af undersøgelsen i sådanne sager. Ved Justitsministeriets cirkulæreskrivelse af 1. oktober 2003 er ordningen udvidet til også at omfatte alvorligere selvmordsforsøg i detentioner. Der henvises til bilag 18.

Efterforskningen har i de sager, der er omfattet af stk. 2, et noget bredere sigte, end det normalt er tilfældet efter retsplejelovens § 743. Begivenhedsforløbet bør søges klarlagt således, at der tilvejebringes det fornødne grundlag for at vurdere ikke blot, om et strafferetligt eller disciplinært ansvar kan komme på tale, men også om man gennem ændrede procedurer eller regler mv. bedre kan forebygge lignende hændelser. Dette indebærer blandt andet, at statsadvokaten i forbindelse med undersøgelsen også skal foretage en vurdering af politiets dispositioner.

Eksempel

Begivenhedsforløbet i en sag, hvor en person blev dræbt af skud, burde klarlægges

SA6-2002-321-0331, K 917/2002 og RA 2003-321-0052

Rigsadvokaten fandt det rigtigst, at statsadvokatens undersøgelser også havde omfattet politiets dispositioner i forbindelse med kommunikationen forud for anholdelsen. Rigsadvokaten fandt således, at begivenhedsforløbet burde søges klarlagt således, at der kunne tilvejebringes det fornødne grundlag for at vurdere ikke blot, om et eventuelt strafferetligt eller disciplinært ansvar kunne komme på tale, men også om man gennem ændrede procedurer eller regler kunne forebygge lignende hændelser. Rigsadvokaten anmodede herefter statsadvokaten om at genoptage sagen.

Beretning 2002, side 229.

Det forudsættes i bemærkningerne til lovforslaget, at statsadvokaten i fornødent omfang bør orientere alle relevante myndigheder om resultaterne af efterforskningen.

Ved vurderingen af, hvornår en person må anses for at være kommet alvorligt til skade, tages der udgangspunkt i de skader, der er omfattet af straffelovens § 249, der omhandler uagtsom tilføjelse af betydelig skade på legeme eller helbred. I Kommenteret Straffelov, 7. omarbejdede udgave, 2001, side 301, anføres: "Skader, der medfører varige mén, er i almindelighed betydelige. Kraniebrud og lårbensbrud vil ofte være betydelige, mens det ikke gælder ukomplicerede armbrud. Sygehusophold på mere end nogle ugers varighed er normalt tilstrækkeligt. Ved sygehusophold på mindre end en uge kræves der mere end et par måneders uarbejdsdygtighed."

Alvorlig skade

Eksempler på "alvorlig skade"

Eksempel 1

Skinnebnsbrud anset for alvorlig skade

SA6-2001-321-0295

Statsadvokaten indledte undersøgelse efter retsplejelovens § 1020 a, stk. 2, i en sag, hvor en voldsom patient M, der skulle overflyttes til en anden afdeling på et psykiatrisk sygehus, efter forskellige overgreb på en politiassistent, blev ramt af dennes politistav, hvorved M pådrog sig et skinnebnsbrud.

Beretning 2002, side 227.

Eksempel 2

Skinnebnsbrud anset for alvorlig skade

SA6-2001-321-0302

Statsadvokaten indledte undersøgelse efter retsplejelovens § 1020 a, stk. 2, i en sag, hvor en politiassistent P på motorcykel ville tale med to unge mænd, der holdt på en knallert udenfor et butikscenter. De to unge mænd forsøgte at køre fra politiassistenten på cykel- og gangstier omkring butikscenteret, og fortsatte kørslen, selvom P tændte motorcyklens udryknings signaler. Knallerten kørte ind i en bænk, hvorved føreren pådrog sig et kompliceret brud på skinnebenet.

Beretning 2001, side 156.

Eksempel 3

Lille brud på bækkenet anset for alvorlig skade

SA1-00-321-0803

Under uroligheder på Nørrebro i København blev tre såkaldte "hollændervogne" sat ind for at rydde Nørrebrogade, således at brandvæsenet kunne komme frem og slukke påsatte brande i containere. Hollændervognene påkørte en person, der pådrog sig en lille fraktur på bækkenet.

Statsadvokaten indledte undersøgelse efter retsplejelovens § 1020 a, stk. 2.

Beretning 2001, side 158.

Eksempel 4

Brud på begge hofter anset for alvorlig skade

SA2-00-321-0440

En patrulje eftersatte under udrykningskørsel en knallert, hvis fører F var mistænkt for netop at have begået et røveri. For at standse F, der på tidspunktet kørte på en cykelsti, overhalede patruljebilen denne og kørte vinkelret op på cykelstien og standsede med blinket tændt. F fortsatte sin kørsel, påkørte patruljebilen og blev kastet over køleren på bilen. F pådrog sig herved brud på begge hofter.

Statsadvokaten blev underrettet om sagen og indledte efterforskning.

Beretning 2001, side 162.

Eksempler på skader, der ikke er omfattet af bestemmelsen

Eksempel 1

Rygmarvstrystelse ikke alvorlig skade

SA3-97-321-0112

En politipatrulje satte efter indbrudstøv M, der var stukket af i en stjålet bil. Under kørslen, hvor hastigheden var op til 180 km/t, påkørte M et autoværn og patruljevognen, hvorved han fik en rygmarvstrystelse, der fortog sig. Sagen ikke anset for omfattet af politiklagenævnssordningen.

Beretning 1997, side 44.

Eksempel 2

Stik med saks ikke alvorlig skade

SA3-00-46-0070

En politimester orienterede statsadvokaten om, at en anholdt kvindelig narkoman, havde stukket sig selv med en saks i maveregionen, mens hun sad på bagsædet i en patruljebil på vej til arresten. Statsadvokaten fandt ikke grundlag for at iværksætte efterforskning efter retsplejelovens kapitel 93c. Stikket havde ikke ramt indre organer eller bughinden.

Beretning 2000, side 46.

Eksempel 3

Diffuse smerter og hævelse i knæ ikke alvorlig skade

SA3-2002-321-0002

En mor til en tilskadekommet pige B, der var passager på en knallert, anmeldte en politiassistent P for overtrædelse af færdselsloven i forbindelse med, at P forsøgte at bringe knallerten til standsning. Knallerten væltede i forbindelse med forsøget på standsning, og B kom lettere til skade. B havde fortsat diffuse smerter og hævelse i knæet en måned efter uheldet. Hun havde ikke været indlagt på hospitalet.

Politimesteren fremsendte sagen til statsadvokaten til eventuel behandling i medfør af retsplejelovens § 1020 a, stk. 2. Statsadvokaten fandt ikke, at skaden var så alvorlig, at sagen burde behandles i medfør af retsplejelovens § 1020 a, stk. 2.

Beretning 2002, side 225.

Eksempel 1

Påkørsel af ældre kvinde, der afgik ved døden

SA6-2001-321-0304

En politiassistent påkørte om natten under eftersættelse af en bil en ældre kvinde, der var faldet omkuld på vejbanen. Kvinden blev ramt i hovedet af patruljevognens forskærm og afgik samme nat ved døden, som følge af de kvæstelser hun pådrog sig ved påkørslen.

Statsadvokaten indledte undersøgelse af sagen.

Beretning 2001, side 152.

Eksempel 2

Politiets eftersættelse af køretøj, der påkørte modkørende, hvorved begge afgik ved døden

SA6-2002-321-0322

Efter en melding til politiet om, at der netop var begået et røveri mod et apotek, blev det oplyst, at gerningsmanden var kørt fra stedet i et nærmere beskrevet køretøj. En politipatrulje observerede køretøjet, der blev eftersat under anvendelse af udrykningshorn og -blink. Kort efter kørte den formodede gerningsmand frontalt sammen med en modkørende bil, hvorved han og føreren af den modkørende bil afgik ved døden.

Statsadvokaten iværksatte en undersøgelse.

Beretning 2002, side 228.

”Politiets indgriben”

Eksempel 3

Skud mod undvegen anholdt, der afgik ved døden

SA6-2002-321-0331 og K 917/2002

En undvegen anholdt M fremtog – efter at han blev ilagt håndjern – et oversavet jagtgevær, som han truede og slog en politiassistent med, hvorefter han forsøgte at undvige. En politiassistent afgav et skud mod M, der ramte hans nakke. Han afgik senere ved døden.

Statsadvokaten indledte undersøgelse af sagen.

Beretning 2002, side 229.

Eksempel 4

Skud mod indbrudstyv, der blev ramt i knæet

SA4-2002-321-0143

Tidligt på morgenen var en politipatrulje blevet gjort opmærksom på, at der var begået indbrud i et solcenter, og at den formodede indbrudstyv M fortsat opholdt sig på ejendommen. Poliitiassistenten P fandt M, og der opstod et håndgemæng med M. Da M på et tidspunkt ikke kunne få indgangsdøren op, vendte han sig mod P, der havde taget tjenestepistolen frem. P affyrede herefter et enkelt skud, der ramte M i højre knæ.

Statsadvokaten indledte undersøgelse af sagen.

Beretning 2002, side 233.

Anvendelses- området for retsplejelovens § 1020 a, stk. 2, i forbindelse med selvmord

Eksempel 1

En persons selvmord ikke anset for at være en følge af politiets indgriben

SA3-2002-323-0027 og RA-2003-323-0026

Ved en episode, hvor en person M begik selvmord ved at springe ud fra en bro, var de implicerede polititjenestemænd på intet tidspunkt tættere på M end 25-30 meter, ligesom de ikke havde verbal kontakt med M. På den baggrund kunne M's død ikke anses for at være en følge af politiets indgriben.

Beretning 2003, side 146.

Eksempel 2

Efterforskning indledt efter forsøg på selvmord

SA1-99-321-0675

En person M blev anholdt som sigtet for værtshusuorden og anbragt i detentionen. Ved det sidste tilsyn opdagede politipersonalet, at M forsøgte at begå selvmord ved strangulering med et afrevet skjorteærme. Lægen, der ikke skønnede M suicidalruet, fik ham talt til ro, og M udtalte, at han var færdig med at "øjatte".

Statsadvokaten indstillede efterforskningen. Statsadvokaten lagde vægt på, at tilsynspligten var overholdt, at politipersonalet, straks da de blev opmærksomme på episoden, fratog M dels skjorteærmet og dels alt andet tøj, for at undgå yderligere selvmordsforsøg, at M umiddelbart herefter blev tilset af en læge, der skønnede, at M ikke var reelt suicidaltruende, at han ikke havde friske læsioner på halsen, og at hans tilstand ikke var behandlingskrævende.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Beretning 1999, side 177.

"I politiets varetægt"

Personer, der er anholdt eller anbragt i detention vil uden tvivl være i politiets varetægt. Det samme må formentlig også gælde andre personer, som frivilligt

har opsøgt politiet, hvis der under opholdet hos politiet bliver "lagt hånd på den pågældende", f.eks. på grund af håndgemæng. En person, der under en afhøring hos politiet afgår ved døden f.eks. på grund af et hjertetilfælde, vil muligt også blive anset for at have været i politiets varetægt.

Eksempel 1

Dødsfald muligvis sket, mens pågældende var i politiets varetægt

SA5-1998-321-0133

Kl. 13.05 og kl. 13.42 anmodede to personer uafhængigt af hinanden politiet om assistance til en spirituspåvirket mand M, der lå og sov i sneen foran en boligblok. Temperaturen udenfor var på det pågældende tidspunkt omkring $-1,5^{\circ}\text{C}$. På grund af manglende disponibelt mandskab blev en politipatrulje først sendt til stedet ved vagtskiftet kl. 14.00.

Ved politipatruljens ankomst kl. 14.07 var M livløs, og han blev erklæret død kl. 14.30.

Statsadvokaten blev underrettet om sagen og indledte efterforskning.

Beretning 1998, side 112.

Eksempel 2

Dødsfald i forbindelse med anholdelse

SA2-99-321-0328

Da en 19-årig M rettede henvendelse ved en anden mands lejlighed, som politiet var i gang med at ransage, fordi beboeren var under mistanke for at handle med narkotika, stak M af. M blev indhentet og anholdt. I forbindelse med anholdelsen kastede M sig forover, idet M tilsyneladende havde noget i munden. Da der var mistanke om, at M muligt havde slugt narkotika, blev en ambulance tilkaldt med det samme. M fulgte med tilbage til lejligheden, hvor han fik det dårligt. Da ambulancen ankom lidt senere, var M fortsat i live, men blev erklæret død efter ankomsten til hospitalet.

Statsadvokaten blev underrettet om sagen og indledte efterforskning.

Beretning 1999, side 177.

Eksempel 3

Brækket lårben efter anholdelse

SA3-99-321-0182

Ved politiets ankomst til alvorlige husspektakler i et privat hjem, ønskede anmelderen sin samlever S fjernet, idet han havde været oppe at slås med en gæst. En politiassistent P førte herefter S ud i entreen, hvor han satte sig til modværge. Der opstod tumult, og da P forsøgte at presse S fremover pådrog han sig et lårbens-/hoftebensbrud.

Politimesteren indberettede sagen, og statsadvokaten indledte efterforskning i sagen.

Beretning 1999, side 178.

Eksempel 4

Dødsfald i forbindelse med tvangsindlæggelse

SA2-2001-321-574

Under politiets medvirksomhed til en tvangsindlæggelse på psykiatrisk hospital, gjorde patienten P modstand, da P skulle ud i ambulancen, og P blev derfor fastspændt til en bære. Under transporten blev P pludselig slap. Genoplivning blev forsøgt i ambulancen, men ved ankomsten til sygehuset blev P konstateret død.

Statsadvokaten blev underrettet om sagen og indledte efterforskning.
Beretning 2001, side 157.

Statsadvokatens efterforskning af undersøgelsessager efter retsplejelovens § 1020 a, stk. 2, har i enkelte tilfælde givet grundlag for tiltalerejsning mod det politipersonale, der var omfattet af undersøgelsen.

Tiltalerejsning

Eksempel 1

Dødsfald i forbindelse med færdselsuheld under udrykningskørsel

SA2-2001-321-567

En politibetjent P foretog under udrykning i et kryds beliggende i bymæssig bebyggelse overhaling af en personbil, der samtidig påbegyndte venstresving. Patruljevognen påkørte personbilen, hvis fører afgik ved døden.

Statsadvokaten blev underrettet om sagen og indledte en efterforskning. Statsadvokaten rejste tiltale mod P for uagtsomt manddrab efter straffelovens § 241, samt for overtrædelse af færdselsloven og udrykningsbekendtgørelsen.

P blev i byretten idømt 20 dagbøder á 400 kr. samt betinget frakendt førerretten. Dommen blev anket til landsretten, der stadfæstede byrettens dom for så vidt angik den idømte bøde. Landsretten frifandt for påstanden om betinget frakendelse af førerretten.

Beretning 2001, side 156.

Eksempel 2

Påkørsel af ung mand, der blev dræbt

SA6-2001-321-0310

En politiassistent P førte ca. kl. 05.50 i bymæssig bebyggelse en patruljevogn med en hastighed på ca. 100 km/t., uden at der var ikke tale om udrykningskørsel og påkørte en ung mand, der blev dræbt. Statsadvokaten fandt, at P's kørsel måtte betegnes som særlig hensynsløs og rejste tiltale mod denne for overtrædelse af straffelovens § 241 og færdselslovens hastighedsbestemmelser. P blev idømt fængsel i 60 dage for overtrædelse af straffelovens § 241 og færdselsloven, samt frakendt førerretten ubetinget i 2 år. Landsretten stadfæstede byrettens dom.

Beretning 2001, side 156.

Eksempel 3

Skud mod kioskrøver, der blev dræbt ("Ølbysagen")

SA3-2002-322-0003

Ved et røveri begået af tre maskerede, men ubevæbnede gerningsmænd mod en DSB kiosk, affyrede en kriminalassistent K, der tilfældigt var til stede, i alt fire skud med sin tjenestepistol og ramte herved to personer. Det første skud ramte en 17-årig dreng, der få dage senere døde som følge af en skudlæsion i maven. To andre skud ramte en 16-årig drengs fod, muligvis med varige mén til følge. Den 16-årige dreng havde ikke deltaget i røveriet, men var løbet ind i kiosken umiddelbart herefter. Statsadvokaten blev underrettet om sagen af politimesteren og indledte en undersøgelse af episoden i medfør af retsplejelovens § 1020 a, stk. 2.

Statsadvokaten rejste tiltale mod K for overtrædelse af straffelovens § 246, jf. § 154, § 245, jf. § 154, og § 252, stk. 1, i forbindelse med skuddene imod den 16-årige. K blev i det hele frifundet.

Beretning 2002, side 234.

Statsadvokatens undersøgelse er i flere sager mundet ud i en kritik af de involverede polititjenestemænd eller henstillinger om tilrettelæggelsen af polititjenesten mv.

Eksempel 1

Efterforskning i anledning af, at en person afgik ved døden, mens han var anbragt i detentionen

SA4-96-321-0074 og K 172/97

En politikreds var, da dødsfaldet i detentionen indtraf, med i en forsøgsordning med elektronisk overvågning af detentionerne. Statsadvokaten henledte i forbindelse med sin behandling af sagen Rigspolitechefens opmærksomhed på, at sagen efter hans opfattelse viste, at elektroniske tilsyn ikke i alle tilfælde synes tilstrækkelige til at vurdere den detentionsanbragtes tilstand. Dette burde tages i betragtning ved evalueringen af den iværksatte forsøgsordning.

Rigsadvokaten udtalte i sagen, at statsadvokatens behandling af sager efter retsplejelovens § 1020 a, stk. 2, blandt andet har til formål at afdække, om polititjenestemænd har begået strafbart forhold i forbindelse med den efterforskning, sagen vedrører.

Beretning 1996, side 102, beretning 1997, side 103 og beretning 1999, side 103.

Eksempel 2

Efterforskning i anledning af en anholdelse, hvor det efterfølgende blev konstateret, at anholdte havde brækket benet

SA1-96-321-0011 og K 200/97

Statsadvokaten fandt, at der burde have været tilkaldt lægehjælp straks efter, at en kvinde var ankommet til politistation, men fandt ikke grundlag for at gøre nogen enkeltperson direkte ansvarlig herfor. Statsadvokaten indskærpede over for politiet opmærksomheden på forhold, der indicerer, at en person har brug for lægehjælp.

Beretning 1996 side 100, beretning 1997, side 133 og beretning 1998, side 146.

Eksempel 3

Dødsfald i forbindelse med detentionsanbringelse

SA2-2001-321-0559

Statsadvokaten udtalte i en sag vedrørende et detentionsdødsfald kritik af, at kravet i Rigspolitechefens kundgørelse II nr. 55, om at de to første detentionstilsyn altid skal ske ved personlig fremmøde i detentionen, ikke var fulgt.

Beretning 2001, side 155.

Eksempel 1

Dødsfald under politiets forfølgelse ikke omfattet

SA2-97-46-0052

En mand M, der havde været til ulempe på et værtshus, var kørt væk i en varevogn fulgt af to patruljevogne i en afstand af ca. 100 m. Under kørslen, der foregik med en hastighed på ca. 100 km/t, påkørte varevognen en granitøjle og endte i en sø. Polititjenestemændene så ikke uheldet, men observerede varevognen liggende i søen med bunden opad. M døde kort efter. Sagen ikke anset for omfattet af politiklagenævnsordningen.

Beretning 1997, side 44.

Sager, hvor undersøgelsen efter § 1020 a, stk. 2, er mundet ud i kritik mv.

Eksempler på sager, der ikke er omfattet af § 1020 a, stk. 2

Eksempel 2

Ulykke opstået efter politiets standsning af vogntog ikke omfattet

SA3-97-321-0117

En motorcykelbetjent, der havde standset et større vogntog inde i vejsiden, stod og talte med føreren af vogntoget F. Føreren af en varebil mistede herredømmet og ramte F, der blev dræbt. Sagen ikke anset for omfattet af politiklagenævnensordningen.

Beretning 1997, side 44.

Eksempel 3

Sag om eskorteret varetægtsarrestant, der afgik ved døden, ikke omfattet

SA3-1998-321-145

Statsadvokaten fandt ikke, at en varetægtsfængslet person havde været i politiets varetægt under opholdet i arresten, idet polititjenestemænd alene havde eskorteret den pågældende til og fra hospitalet.

Beretning 1998, side 50.

Eksempel 4

Sag vedrørende dødfunden person, som politiet forinden havde kørt hjem, ikke omfattet

SA4-99-321-0189

Statsadvokaten modtog fra politimesteren orientering om en dødfunden person, der tidligere samme dag var blevet kørt hjem af politiet. Statsadvokaten fandt ikke grundlag for at iværksætte efterforskning i medfør af retsplejelovens § 1020 a, stk. 2.

Beretning 1999, side 45.

Eksempel 5

Selvmordsforsøg i venterum ikke omfattet

SA1-00-321-0840

Politidirektøren underrettede statsadvokaten om et selvmordsforsøg i et venterum. Da den pågældende hverken efter lægens, politiets eller egen opfattelse var kommet alvorligt til skade, fandt statsadvokaten ikke grundlag for at indlede efterforskning efter retsplejelovens § 1020 a, stk. 2.

Beretning 2000, side 45.

Det følger af henvisningen til § 1019 j, at statsadvokaten skal underrette vedkommende politimester (Politidirektøren) og Rigspolitichefen, når der indledes efterforskning. Det følger ligeledes af henvisningen til § 1019 j, at der ikke indledes disciplinærundersøgelse, før statsadvokatens efterforskning er afsluttet. Formålet med denne bestemmelse er at undgå, at sagen samtidig undersøges både som en straffesag og som en disciplinærsag. Ansættelsesmyndigheden træffer afgørelse, om den, der er omfattet af undersøgelsen, bør suspenderes eller midlertidigt overføres til andet arbejde efter de almindelige regler for tjenesten, mens sagen verserer.

Det følger endvidere af henvisningen til § 1019 j, at statsadvokaten, når efterforskningen er afsluttet, orienterer ansættelsesmyndigheden med henblik

på dennes stillingtagen til, om der skal indledes disciplinærsag. Statsadvokaten skal ikke i den forbindelse fremkomme med nogen indstilling om, hvorvidt der bør indledes disciplinærsag.

§ 1020 b. Ved behandlingen af de i §§ 1020 og 1020 a nævnte sager kan statsadvokaterne udøve de beføjelser, som ellers tilkommer politiet.

Stk. 2. Rigspolitechefen yder efter anmodning statsadvokaterne bistand under efterforskningen.

Stk. 3. Politiet kan på egen hånd foretage uopsættelige efterforskningsskridt. Politiet skal snarest muligt efter, at sådanne efterforskningsskridt er foretaget, underrette vedkommende statsadvokat herom.

Bestemmelsen afspejler, at det efter kapitel 93 c, er statsadvokaterne og ikke politiet, der behandler straffesager mod politipersonale vedrørende forhold begået i tjenesten. Statsadvokaterne kan i den forbindelse udøve de beføjelser, som ellers tilkommer politiet. Det vil navnlig sige, at statsadvokaterne kan foretage afhøringer (retsplejelovens kapitel 68) og anholdelse (kapitel 69), foranledige sigtede varetægtsfængslet (kapitel 70), samt foretage indgreb i meddelelseshemmeligheden (kapitel 71), legemsindgreb (kapitel 72), ransagning (kapitel 73) og beslaglæggelse (kapitel 75 b).

Som udgangspunkt skal efterforskningen foretages af statsadvokaten selv eller det juridiske personale i statsadvokaturerne, herunder advokater der er beskikket som medhjælpere for statsadvokaten. I særlige tilfælde kan statsadvokaten imidlertid efter bestemmelsen i stk. 2, anmode Rigspolitechefen, det vil i praksis normalt sige Rigspolitechefens Rejsehold, om bistand under efterforskningen. Statsadvokaten kan også om fornødent anmode om bistand fra Rigspolitiets øvrige afdelinger, herunder Kriminalteknisk Afdeling. Formålet med bestemmelsen i stk. 2, er navnlig at sikre, at statsadvokaterne altid råder over de fornødne ressourcer også til at behandle meget omfattende eller komplicerede straffesager. Efterforskningen foretages i alle tilfælde for statsadvokaten og på dennes ansvar.

Retsplejelovens § 792 giver hjemmel til udtagelse af blodprøver som led i efterforskningen. Det gælder, jf. retsplejelovens § 792 b, stk. 2, såfremt der er begrundet mistanke om, at den pågældende har gjort sig skyldig i en lovovertrædelse, i hvis gerningsindhold indtagelse af spiritus eller euforiserende stoffer er en del. Afgørelsen træffes af politiet, jf. § 792 c, stk. 1.

Disse almindelige regler erstattes på færdselsområdet i nogen grad af spe-

Udtagelse af
blodprøver

cialreglen i færdselslovens § 55, stk. 2, 1. pkt., hvoraf det fremgår, at politiet kan fremstille en person til udtagelse af blod- og urinprøve, hvis der er grund til at antage, at han har overtrådt § 53 eller § 54, stk. 1 eller stk. 2, eller han nægter eller ikke er i stand til at medvirke til en udåndingsprøve.

Statsadvokaten indledte efterforskning i en sag (SA6-96-321-0061 og K47/96) vedrørende en kvinde, der døde i forbindelse med en tvangstilbageholdelse og anmodede herunder om, at fire politiassistenter, der havde deltaget i tilbageholdelsen af kvinden, afgav blodprøver med henblik på alkoholanalyse. Statsadvokaten tilkendegav, at de pågældende – såfremt de ikke ville medvirke til udtagelse af blodprøve – skulle opfordres til at puste i alkometer.

Politiforeningen klagede til Rigsadvokaten over, at statsadvokaten havde anmodet om, at der blev udtaget blodprøver på de fire politiassistenter. Rigsadvokaten fandt ikke anledning til at kritisere statsadvokatens anmodning om udtagelse af blodprøver.

Sagen blev indbragt for Folketingets Ombudsmand, der blandt andet udtalte:

”Efter retsplejelovens § 792 d, stk. 2, skal et samtykke så vidt muligt foreligge skriftligt. I det foreliggende tilfælde ses der ikke at være nogen begrundelse for at der ikke i overensstemmelse med retsplejelovens regler blev indhentet et skriftligt samtykke. Jeg mener, at det er beklageligt, at Rigsadvokaten ikke over for Statsadvokaten i Sønderborg påtalte det forhold, at statsadvokaten ikke sikrede sig, at de implicerede politiassistenter afgav et skriftligt samtykke, inden blodprøven blev udtaget. Det er min opfattelse, at der hverken har været hjemmel i administrativ praksis eller i retsplejelovens bestemmelser til udtagelsen af blodprøverne. Det må anses for kritisabelt, at Rigsadvokaten ikke over for statsadvokaten påtalte, at statsadvokaten havde ladet blodprøverne udtage uden forinden at have sikret sig, at der var den fornødne hjemmel herfor.”

Det blev efter drøftelse med politiorganisationerne besluttet, at statsadvokaterne i tilfælde, hvor retsplejelovens eller færdselslovens regler om udtagelse af blodprøve eller udåndingsprøve ikke finder anvendelse, kan besigtige den implicerede polititjenestemand eller bede en repræsentant fra politikredsens øverste ledelse – kriminalinspektøren eller politiinspektøren – herom. Polititjenestemanden kan dog selv fremsætte ønske om, at der foretages udåndingsprøve eller tages blodprøve. Sagen er omtalt i beretning 1996, side 97, og beretning 1998, side 178.

Folketingets Ombudsmand har senere tilkendegivet, at der også fremover vil kunne udtages blodprøve fra f.eks. en ikke-sigtet polititjenestemand, hvis der foreligger et ”ægte” samtykke.

Folketingets Ombudsmand har udtalt sig om spørgsmålet i en sag vedrørende

en politiassistent, der blev skudt i maven under en ransagning. Ombudsmanden anførte, at det som kriminalinspektøren i den konkrete sag foretog sig mest dækkende kunne beskrives således, at han handlede på den pågældende politiassistents vegne i en situation, hvor hun ikke aktuelt var i stand til selv at varetage sine interesser, herunder tage stilling til om samtykke skulle gives til udtagelse af blodprøve, og hvor en blodprøveudtagelse, der afventede hendes stillingtagen, ville være uden mening. Formålet med handlingen var, at politiassistenten skulle gives mulighed for at beskytte sig selv, og det lå allerede ved blodprøveudtagningen klart, at politiassistenten selv senere måtte bestemme, hvad der skulle ske med blodprøven. Ombudsmanden anførte, at der da heller ikke var tale om, at politiet lod foretage eller senere gennemtvang foretagelse af en analyse af blodprøven. Den blev tilintetgjort efter politiassistentens ønske.

Under disse omstændigheder, og idet ombudsmanden henviste til, at der var tale om en meget alvorlig sag, var han enig med statsadvokaten, Rigsadvokaten og Justitsministeriet i, at der ikke var grundlag for at kritisere, at blodprøven blev udtaget på politiassistenten af det lokale politi. Sagen blev efterforsket af statsadvokaten efter retsplejelovens § 1020 a, stk. 2 (j. nr. 2003-1287-611, SA3-2000-49-423, RA-2003-329-0009).

Det følger af bestemmelsen i stk. 3, at politiet i de pågældende sager udelukkende kan foretage uopsættelige efterforskningskridt, dvs. efterforskningskridt, der ikke kan afvente, at statsadvokaten indleder sin behandling af en konkret sag. Formålet med bestemmelsen, der har et snævert anvendelsesområde, er at undgå bevistab som følge af den (korte) tid, der i praksis efter omstændighederne vil kunne gå, før statsadvokaten kan tage sig af sagen. Hvis politiet foretager sådanne efterforskningskridt, skal statsadvokaten snarest muligt underrettes herom. Politiet kan ikke ud over, hvad der følger af bestemmelsen i stk. 3, foretage efterforskning i sagerne. Bestemmelsen bør efter lovforslagene have et snævert anvendelsesområde. Der kan endvidere henvises til Justitsministeriets cirkulæreskrivelse af 29. december 1995 om behandlingen af klager over politipersonalet mv., pkt. 3, der er medtaget som bilag 8.

Da formålet med bestemmelsen er at undgå bevistab, må det antages, at politiet har en egentlig pligt til at foretage sådanne uopsættelige undersøgelseskridt.

§ 1020 c. Offentlig påtale i de i §§ 1020 og 1020 a nævnte sager tilkommer statsadvokaterne, medmindre påtalen efter denne lov eller regler fastsat i medfør af denne lov

**Uopsættelige
efterforsk-
ningskridt**

tilkommer rigsadvokaten eller justitsministeren. Adgangen til at opgive påtale tilkommer påtalemyndigheden.

Stk. 2. Statsadvokaterne varetager udførelsen af de i §§ 1020 og 1020 a nævnte sager ved byretterne, Sø- og Handelsretten og landsretterne.

Det følger af bestemmelsen i stk. 1, at påtalekompetencen i politiklagenævns-sager som hovedregel tilkommer statsadvokaten, medmindre denne er tillagt Rigsadvokaten eller justitsministeren, hvis dette følger af retsplejeloven eller regler fastsat i medfør af retsplejeloven. Tilsvarende gælder for adgangen til at afgøre en sag med et tiltalefraval. Politimesteren har ikke påtalekompetence i disse sager.

Om forelæggelse af tiltalsspørgsmålet for Rigsadvokaten og justitsministeren kan der henvises til Rigsadvokatens Meddelelse nr. 3/2002 (Forelæggelsesregler og kompetenceregler mv.). Se endvidere § 1020 h, om justitsministerens adgang til at fastsætte nærmere regler om behandlingen af de i §§ 1020 og 1020 a, nævnte sager.

Afgørelse om påtaleopgivelse træffes af påtalemyndigheden, dvs. statsadvokaten eller – hvis påtalekompetencen tilkommer disse myndigheder – Rigsadvokaten eller justitsministeren. Politimesteren kan ikke opgive påtale, heller ikke i de tilfælde, hvor sigtelsen har vist sig grundløs.

Efter stk. 2, varetager statsadvokaterne udførelsen af de i §§ 1020 og 1020 a, nævnte straffesager mod politipersonale såvel ved byretterne og Sø- og Handelsretten som ved landsretterne. Bestemmelsen fraviger retsplejelovens § 104, stk. 1, hvorefter politimestrene (Politidirektøren) varetager udførelsen af straffesager ved byretterne og Sø- og Handelsretten. Det følger af retsplejelovens § 99, stk. 1, at Rigsadvokaten varetager udførelsen af de pågældende straffesager ved Højesteret og ved Den Særlige Klageret.

§ 1020 d. Retten beskikker en forsvarer, når forholdene taler derfor, eller såfremt det følger af bestemmelserne i kapitel 66.

Beskikkelse af forsvarer for polititjenestemænd

Bestemmelsen vedrører beskikkelse af forsvarer for den polititjenestemand eller politijurist, som sagen retter sig mod. Efter § 1020 d, 2. led, skal der som minimum beskikkes en forsvarer for den pågældende i alle de tilfælde, hvor dette følger af de gældende regler i retsplejelovens kapitel 66 om "Sigtede og hans forsvar". Der skal således beskikkes forsvarer i de tilfælde, der er omfattet af retsplejelovens § 731. I andre tilfælde end de i § 731 nævnte, kan forsvarerbeskikkelse ske efter begæring i medfør af § 732, stk. 1, når retten efter sagens be-

skaffenhed, sigtedes person eller omstændighederne i øvrigt anser det for ønskeligt, og sigtede ikke selv har skaffet sig bistand af en forsvarer.

Forsvarerbeskikkelse efter § 1020 d, 1. led, "når forholdene taler derfor", kan efter omstændighederne også komme på tale, selv om der ikke er rejst sigtelse mod den pågældende.

Eksempel 1

Ikke grundlag for beskikkelse af forsvarer for polititjenestemænd

U 2001.1392 Ø

Da der ikke var rejst eller forventedes at blive rejst sigtelse mod otte polititjenestemænd, der afhørtes under statsadvokatens efterforskning af et detentionsdødsfald, fandt retten ikke, at forholdene talte for at beskikke forsvarer for de pågældende.

Eksempel 2

Ikke grundlag for at beskikke advokat for anmelder under Rigsadvokatens behandling af klage

SA5-1999-322-0011 og K 738/2001

Under Rigsadvokatens behandling af en klagesag vedrørende indstilling af efterforskningen, meddelte en advokat, at han ikke længere repræsenterede klager A. En anden advokat fremsatte herefter over for Rigsadvokaten anmodning om at blive beskikket for A under Rigsadvokatens behandling af sagen. Rigsadvokaten anmodede statsadvokaten om at indbringe spørgsmålet om advokatbeskikkelse for retten. Rigsadvokaten pegede i den forbindelse på, at A havde haft beskikket advokat under statsadvokatens behandling af sagen, hvor A var blevet afhørt, at der ikke var rejst sigtelse mod de anmeldte polititjenestemænd, at flere af forholdene var strafferetligt forældede, samt at A selv i flere skrivelser havde redegjort detaljeret for sine synspunkter i anledning af statsadvokatens afgørelse.

Byretten fandt ikke grundlag for at beskikke advokat for A.

Beretning 2001, side 79.

Eksempel 3

Ikke grundlag for beskikkelse af advokat for polititjenestemænd

SA6-2003-323-0040

M klagede over, at politiet havde anvendt unødigt magt, idet han var blevet påkørt af politiet. M klagede endelig over, at den ene politiassistent havde kaldt ham for "tykke svin" og "fede dyr". Politiassisterne anmodede om at få beskikket en advokat i forbindelse med afhøring til klagen. Byretten tog ikke begæringen til følge under henvisning til karakteren af den adfærdsklage, der havde givet anledning til statsadvokatens undersøgelse.

Beretning 2003, side 184.

Eksempel 4

Ikke grundlag for at beskikke advokat for "implicerede polititjenestemænd"

SA2-2002-321-0022 og RA-2003-321-0057

En advokat S anmodede om at blive beskikket for "de implicerede polititjenestemænd". Advokaten henviste til statsadvokatens j.nr. og til "X m.fl., alle tjenstgørende ved politiet i ...".

A blev flere gange forgæves søgt afhørt til sagen. Statsadvokaten meddelte herefter, at han ikke fandt det nødvendigt at afhøre polititjenestemændene.

S rettede herefter på ny henvendelse til statsadvokaten og spurgte, om statsadvokaten havde fremsendt en anmodning om advokatbeskikkelse til byretten.

Statsadvokaten meddelte S, at han ikke havde fremsendt S's anmodning til byretten. Statsadvokaten henviste til, at det ikke var konkretiseret, hvem S ønskede sig beskikket for, at polititjenestemændene ikke var impliceret i sagen, og at A ikke havde konkretiseret, hvem anmeldelsen vedrørte. Ingen af de tjenstgørende polititjenestemænd havde konkret været impliceret i sagen og var ikke blevet afhørt.

Statsadvokaten bemærkede desuden, at han fandt, at oplysninger om politikredsens totale beredskab på det pågældende tidspunkt ikke kunne anses for en identifikation af den eller de polititjenestemænd, der var omfattet af anmeldelsen.

Rigsadvokaten tilsluttede sig statsadvokatens afgørelse.

Beretning 2003, side 184.

I straffesager mod politipersonale bør det være den altovervejende hovedregel, at der beskikkes en advokat for parterne, hvis der er en sådan mistanke om, at et strafbart forhold er begået, at der er grundlag for at rejse sigtelse mod polititjenestemanden. Undtagelse kan dog gøres, hvis der er tale om et strafbart forhold af mindre betydning, f.eks. en færdselsforseelse.

Der må i den forbindelse navnlig lægges vægt på, i hvilket omfang anmeldelsen er underbygget, om anmeldelsen vedrører alvorlig kriminalitet, om der er tale om en kompliceret sag, samt om forurettede på grund af mindrerårighed eller sygdom har et særligt behov for bistand.

Det bør efter Justitsministeriets opfattelse i såvel adfærdsklagesager som straffesager mod politipersonale være udgangspunktet, at der, når den ene part får beskikket en advokat, tillige beskikkes en advokat for den anden part. Undtagelse herfra kan gøres, når advokatbeskikkelsen alene er begrundet i, at klageren/forurettede er mindrerårig eller som følge af sygdom har et særligt behov for bistand.

Vejledning

Af bestemmelsen sammenholdt med § 1020 g, følger blandt andet, at begæring om beskikkelse af forsvarer kan fremsættes af statsadvokaten eller af parten, jf. herved retsplejelovens § 732, stk. 2, 1. pkt.

Statsadvokaten skal vejlede polititjenestemanden om adgangen til at begære en forsvarer beskikket, og det skal af rapporten fremgå, at den pågældende har modtaget behørig vejledning, jf. herved retsplejelovens § 732, stk. 2, 2. og 3. pkt. Det gælder uanset om polititjenestemanden er sigtet eller ikke-sigtet.

Rigsadvokaten har udsendt en vejledning til politipersonalet, der blandt andet omhandler adgangen til at begære en forsvarer beskikket. Se bilag 19. Statsadvokaten skal endvidere indbringe spørgsmålet om forsvarerbeskikkelse

for retten, jf. herved retsplejelovens § 732, stk. 2, 4. pkt. De almindelige værnebestemmelser i straffesager finder herved anvendelse.

Forsvarerens beføjelser må afgøres efter de almindelige regler i retsplejeloven, jf. herved § 1020 g.

For så vidt angår beskikkelse af advokat i adfærdssager henvises til § 1019 e.

Forsvarerens beføjelser

§ 1020 e. Retten beskikker på den forurettedes begæring en advokat for den pågældende, når forholdene taler derfor, eller såfremt det følger af bestemmelserne i kapitel 66 a.

Stk. 2. Den for forurettede beskikkede advokat har adgang til det i § 741 c, stk. 2, 2. pkt., nævnte materiale, uanset om der er rejst tiltale i sagen.

Stk. 3. Bestemmelserne i kapitel 66 a finder i øvrigt tilsvarende anvendelse.

Bestemmelsen vedrører advokatbeskikkelse for forurettede. Der skal efter § 1020 e, 2. led, som minimum beskikkes en advokat for forurettede i de tilfælde, hvor advokatbeskikkelse ellers ville have været obligatorisk efter retsplejelovens § 741 a, stk. 1. Desuden skal beskikkelse ske i de tilfælde, hvor det må antages, at en begæring om advokatbeskikkelse ville være blevet taget til følge efter § 741 a, stk. 2.

Beskikkelse af advokat for forurettede

Efter 1. led, kan der endvidere beskikkes en advokat, "når forholdene taler derfor". Det må bero på en samlet vurdering af de foreliggende oplysninger i den konkrete sag, om der skal beskikkes en advokat. Der må efter bestemmelsens forarbejder i den forbindelse navnlig lægges vægt på, i hvilket omfang anmeldelsen er underbygget, om anmeldelsen vedrører alvorlig kriminalitet, om der er tale om en kompliceret sag samt på, om forurettede på grund af mindreårighed eller sygdom har et særligt behov for bistand.

I såvel adfærdsklagesager som straffesager mod politipersonale bør det efter Justitsministeriets opfattelse være udgangspunktet, at der, når den ene part får beskikket en advokat, tillige beskikkes en advokat for den anden part. Undtagelse herfra kan gøres, når advokatbeskikkelsen alene er begrundet i, at klageren/forurettede er mindreårig eller som følge af sygdom har et særligt behov for bistand.

Eksempel 1

Beskikkelse af advokat for forurettede

U 1999.1663/1 Ø

En mand M klagede over politiets behandling af ham under anholdelse ved en demonstration, hvor M blev lagt i håndjern og angiveligt slået. I anledning af klagen var der indledt undersøgelse efter

retsplejelovens kapitel 93 c. Efter de oplysninger, der forelå for landsretten om M's tilskadekomst ved anholdelsen, beskikkedes der advokat for ham, jf. retsplejelovens § 1020 e, stk. 1.

Eksempel 2

Ikke hjemmel til at beskikke bistandsadvokat for de efterladte efter en person, der var død i detentionen

U 2000.390 HKK

Efter at en person A døde i detentionen på Station 1 i København, iværksatte statsadvokaten i medfør af retsplejelovens § 1020 a, stk. 2, en efterforskning af sagen. En advokat anmodede om at blive beskikket som bistandsadvokat for de efterladte efter A. Retsplejelovens § 1020 e, om beskikkelse af en advokat til »forurettede« må – ligesom bestemmelserne i lovens kapitel 66 a, om advokatbistand til forurettede – forstås således, at der alene er hjemmel til at beskikke en advokat for den, der er forurettet ved et muligt strafbart forhold, hvorfor der ikke efter bestemmelsen er hjemmel til at beskikke en advokat for de efterladte efter en person, der er afgået ved døden som følge af et muligt strafbart forhold. Der var heller ikke hjemmel til at beskikke en bistandsadvokat for de efterladte i medfør af retsplejelovens § 1019 e, om beskikkelse af en advokat for den, der har indgivet klage over politiets adfærd, ligesom der ikke var hjemmel til advokatbeskikkelse i medfør af lovens § 995 a, stk. 2, allerede fordi der ikke var rejst sigtelse i sagen. Anmodningen om advokatbeskikkelse blev herefter ikke imødekommet. Landsrettens afgørelse er gengivet i U 1999.1148 Ø.

Beretning 1999, side 85 og side 176, beretning 2001, side 79.

Eksempel 3

Ikke grundlag for at beskikke advokat for anmelder under Rigsadvokatens behandling af klagen

SA5-1999-322-0011 og K 738/2001

Ikke grundlag for at beskikke advokat for anmelder under Rigsadvokatens behandling af klagen over statsadvokatens afgørelse i en straffesag.

Beretning 2001, side 79.

Eksempel 4

Beskikkelse af advokat til advokat

TfK 2002.271 V.

Beskikkelse af advokat til advokat A, der havde indgivet anmeldelse mod politiassistent P for overtrædelse af straffeloven § 155. Landsretten fandt efter sagens oplysninger, herunder at der var beskikket advokat for P, at forholdene talte for, at der også blev beskikket advokat for A.

Eksempel 5

Ikke grundlag for beskikkelse af advokat for anmelder

SA4-2003-321-0047

En person A anmeldte bestyrelsen i en forening for hæleri eller lignende ved uretmæssigt at have modtaget et pengebeløb. Politimesteren afviste anmeldelsen i medfør af retsplejelovens § 749, stk. 1. Statsadvokaten tiltrådte afgørelsen. Under henvisning til sagens afgørelse anmeldte A både politimesteren og statsadvokaten for at medvirke til/eller dække over hæleriet og anmodede om at få beskikket advokat. Byretten afslog anmodningen om beskikkelse. A kærede afgørelsen til landsretten, der stadfæstede byrettens beslutning.

Beretning 2003, side 183.

Efter bestemmelsens stk. 2, har den beskikkede advokat adgang til at gøre sig bekendt med det materiale, der er nævnt i retsplejelovens § 741 c, stk. 2, 2. pkt., uanset om der er rejst tiltale i sagen, jf. herom nedenfor.

Efter stk. 3, finder kapitel 66 a, tilsvarende anvendelse for så vidt angår forurettedes advokat. Herunder anvendes § 741 c, stk. 1-3, om den beskikkede advokats beføjelser tilsvarende på en advokat, der – uden at være beskikket af retten – er antaget af forurettede i de i §§ 1020 og 1020 a, nævnte sager, jf. § 741 c, stk. 4.

Henvisningen i stk. 3, til bestemmelserne i kapitel 66 a, indebærer, at der – hvis forurettede ikke fremsætter begæring om advokatbeskikkelse – på statsadvokatens begæring kan beskikkes en advokat for den forurettede under efterforskningen, jf. § 741 a, stk. 3. Ifølge forarbejderne til denne bestemmelse er baggrunden for, at beskikkelsen i denne situation alene gælder under efterforskningen, at der ikke kan antages at forekomme tilfælde, hvor der er nogen selvstændig interesse fra anklagemyndighedens side i, at den forurettede har advokat, efter at efterforskningen er afsluttet. Skulle den forurettede, der efter statsadvokatens begæring har haft beskikket advokatbistand under efterforskningen, på et senere stadium af sagen selv ønske at få beskikket advokat, vil advokatbeskikkelse efter den forurettedes begæring kunne ske i medfør af § 1020 e, stk. 1.

Det følger endvidere af § 741 b, stk. 1, at statsadvokaten skal vejlede den forurettede om adgangen til at begære en advokat beskikket. Vejledningen skal gives, inden den pågældende afhøres første gang, og skal gentages i forbindelse med og inden anden afhøring. Det skal af rapporten fremgå, at forurettede har modtaget behørig vejledning. Statsadvokaten skal desuden sørge for, at den forurettedes begæring om advokatbeskikkelse indbringes for retten. De almindelige værnetingsbestemmelser finder herved anvendelse, jf. herved § 1020 g.

Er den forurettede villig til at udtale sig, er en begæring om beskikkelse af advokat, som retten endnu ikke har taget stilling til, ikke til hinder for, at statsadvokaten afhører den forurettede uden advokatens tilstedeværelse. Ønsker den forurettede ikke at udtale sig uden advokatens tilstedeværelse, kan statsadvokaten tilkalde en af de i § 733, stk. 1, nævnte advokater til at varetage hvervet som advokat for den forurettede, indtil retten har taget stilling til begæringen, jf. herved retsplejelovens § 741 b, stk. 2.

Advokaten har adgang til at overvære afhøringer af den forurettede såvel hos statsadvokaten som i retten og har ret til at stille yderligere spørgsmål til

Den beskikkede advokats beføjelser

Vejledning

den forurettede. Advokaten underrettes om tidspunktet for afhøringer og retsmøder, jf. herved retsplejelovens § 741 c, stk. 1.

Advokaten har adgang til at gøre sig bekendt med den forurettedes forklaring til statsadvokatens rapport, jf. herved retsplejelovens § 741 c, stk. 2, 1. pkt.

Advokaten har tillige adgang til at gøre sig bekendt med det øvrige materiale i sagen, som statsadvokaten har tilvejebragt, jf. retsplejelovens § 741 c, stk. 2, 2. pkt. Det følger som nævnt af stk. 2, at det ikke er en betingelse for, at advokaten kan få adgang til dette materiale, at der er rejst tiltale i sagen. Advokaten vil således – i modsætning til hvad der gælder for bistandsadvokater beskikket efter kapitel 66 a, jf. herved § 741 c, stk. 2, 2. pkt. – under hele sagens forløb have adgang til alt det materiale, som statsadvokaten tilvejebringer.

Baggrunden for denne udvidede adgang til sagsakterne er, at ordningen med advokatbeskikkelse for forurettede i sager mod politipersonale blandt andet er begrundet i hensynet til at skabe tillid til, at straffesager mod politipersonale behandles på betryggende vis.

Den beskikkede advokat har således samme adgang til akterne i sagen som den beskikkede forsvarer. Advokaten skal normalt have kopi af materialet, jf. § 741 c, stk. 3, 1. pkt.

Det følger af retsplejelovens § 741 c, stk. 3, 2. pkt., at advokaten ikke uden statsadvokatens samtykke må udlevere det modtagne materiale til den forurettede eller andre, og han må ikke uden statsadvokatens samtykke gøre den forurettede eller andre bekendt med indholdet af det i § 741 c, stk. 2, 2. pkt., nævnte materiale, dvs. materiale ud over forurettedes forklaring til rapport.

Den beskikkede advokat har således en snævrere adgang end forsvareren til at gøre sin klient bekendt med indholdet af sagens akter. Denne forskel må ses i sammenhæng med forskellen mellem den sigtedes og forurettedes stilling i sagen. Der kan i denne forbindelse henvises til forarbejderne til bestemmelsen i § 741 c, hvor det blandt andet anføres (Folketingstidende 1979-80, tillæg A, sp. 470):

“... Mens den sigtede under hele sagen har adgang til at nægte at udtale sig og ikke kan straffes, hvis han afgiver falsk forklaring, er den forurettede hovedkilden til sagens oplysning og som vidne i retten forpligtet til at udtale sig i overensstemmelse med sandheden. Det er som følge heraf af afgørende betydning, at den forurettedes udtalelser i videst muligt omfang alene bygger på den pågældendes egen umiddelbare oplevelse og ikke i løbet af sagen bliver præget af, og eventuelt tillempet, en forudgående konfrontation med den sigtedes forklaring og politiets øvrige materiale.”

Hvis statsadvokaten meddeler samtykke hertil, vil den beskikkede advokat imidlertid kunne gøre sin klient bekendt med indholdet af alle sagens akter.

Bestemmelsen indeholder ikke nogen nærmere regulering af den beskikkede advokats processuelle stilling i retten. Det vil således i vidt omfang være overladt til domstolene at fastlægge advokatens beføjelse i forbindelse med den almindelige retsledelse. Det gælder blandt andet med hensyn til spørgsmålet om, hvorvidt og på hvilken måde advokaten kan stille spørgsmål til andre end forurettede, dvs. til den anden part og eventuelle vidner.

Den forurettedes advokat bør imidlertid ikke kunne virke som en yderligere anklager i sagen. Advokaten bør derfor ikke have adgang til at procedere med hensyn til skyldspørgsmålet og strafudmålingen.

Reglerne i § 741 c, stk. 1-3, om den beskikkede advokats beføjelser finder tilsvarende anvendelse på en advokat, der – uden at være beskikket af retten – er antaget af forurettede i de i §§ 1020 og 1020 a, nævnte sager, jf. § 741 c, stk. 4.

Om kompetencen til at beskikke advokat for den forurettede gælder ifølge § 741 d, samme regler som ved beskikkelse af forsvarer, jf. § 735.

Om salær og godtgørelse for udlæg til den beskikkede advokat gælder ifølge § 741 e, samme regler som i tilfælde, hvor der er meddelt fri proces, jf. retsplejelovens kapitel 31. Bestemmelsen indebærer, at udgifterne til salær mv. til den beskikkede advokat afholdes af det offentlige.

§ 1020 f. Rigsadvokaten kan bestemme, at en straffesag, der omfatter flere forhold eller flere sigtede, i sin helhed skal behandles af statsadvokaten efter reglerne i dette kapitel, hvis en sådan behandling er påkrævet med hensyn til et af forholdene eller en af de sigtede.

Kumulation kan finde sted, hvis en polititjenestemand f.eks. har begået kriminalitet dels i tjenesten, dels uden for tjenesten, og hvor praktiske hensyn taler for, at sagen behandles under ét af statsadvokaten efter reglerne i kapitel 93 c. Noget tilsvarende kan gøre sig gældende, hvis en polititjenestemand i tjenesten har begået kriminalitet sammen med en eller flere medskyldige, der ikke hører til politipersonalet, og som derfor ikke er omfattet af regelsættet.

Rigsadvokaten kan i denne situation bestemme, at en straffesag, der omfatter flere forhold eller flere sigtede, i sin helhed skal behandles af statsadvokaten efter reglerne i kapitel 93 c, hvis en sådan behandling er påkrævet med hensyn til et af forholdene eller en af de sigtede. Der kan i denne forbindelse henvises til princippet i retsplejelovens § 705, stk. 1, hvoraf det følger, at hvis forfølgning samtidig skal finde sted mod samme sigtede for flere forbrydelser

eller mod flere sigtede som delagtige i en forbrydelse, bør dette ske under én sag, for så vidt sådant lader sig gøre uden væsentlig forhaling eller vanskelighed.

Eksempel

Efterforskningen omfattede flere sigtede herunder en politiassistent og eventuel medskyldig

SA4-2000-321-0040 og K 792/2001

En person A indgav anmeldelse mod en politiassistent P for brud på tavshedspligten, ulovlig indtrængen på A's bopæl, blufærdighedskrænkelser og vold. Statsadvokatens efterfølgende efterforskning omfattede dels P og dels en eventuel medskyldig, der ikke hørte til politipersonalet.

Beretning 2002, side 210 og side 212.

§ 1020 g. Bestemmelserne i denne lov om behandlingen af straffesager finder i øvrigt tilsvarende anvendelse.

Det følger af bestemmelsen, at retsplejelovens almindelige bestemmelser om behandlingen af straffesager finder tilsvarende anvendelse ved behandlingen af disse sager.

Eksempel

Spørgsmål om hvorvidt rettens bevisvurdering i en afsluttet straffesag mod klageren var bindende i klagesagen

SA1-99-321-1072 og K 778/2001

Statsadvokaten og Rigsadvokaten fandt, at bevisvurderingen i en afsluttet straffesag mod blandt andet klageren ikke var bindende for afgørelsen i en klagesag mod en indklaget politiassistent. Statsadvokaten og Rigsadvokaten fandt, at der på dette område må gælde samme grundsætninger, som gælder om straffedommens betydning for andre straffesager, der ikke er identiske med den pådømte, og ifølge hvilke en straffedomms resultat ikke er bindende for afgørelsen i andre straffesager.

Beretning 2001, side 62.

Bestemmelsen indebærer blandt andet, at statsadvokaten efter omstændighederne kan udstede et bødeforelæg i henhold til retsplejelovens § 924.

§ 1020 h. Justitsministeren kan fastsætte nærmere regler om behandlingen af de i §§ 1020 og 1020 a nævnte sager.

Justitsministeren har udsendt en cirkulæreskrivelse af 29. december 1995 om behandlingen af klager over politipersonalet mv. Se bilag 8.

§ 1020 i. Justitsministeren kan bestemme, at en sag ikke skal behandles efter reglerne i dette kapitel, hvis hensynet til statens sikkerhed eller dens forhold til fremmede magter kræver det.

Justitsministeren kan undtagelsesvis bestemme, at en sag ikke skal behandles efter reglerne i kapitel 93 c, hvis hensynet til statens sikkerhed eller dens forhold til fremmede magter kræver det.

Bestemmelsen har et snævert anvendelsesområde. Som et muligt eksempel kan nævnes, at justitsministeren beslutter, at en sag mod en polititjenestemand, der mistænkes for spionagevirksomhed, skal efterforskes af Politiets Efterretningstjeneste (PET).

Klagesager mod polititjenestemænd i Politiets Efterretningstjeneste (PET) er omfattet af politiklagenævnsordningen, medmindre justitsministeren i den konkrete sag bestemmer, at undersøgelse ikke skal foretages efter reglerne i retsplejelovens kapitel 93 c.

2.4 Retsplejelovens kapitel 93 d

§ 1021. Politiklagenævn består af en advokat som formand og to lægmænd, der udpeges af justitsministeren for et tidsrum af 4 år regnet fra en 1. januar. Genudpegning kan finde sted én gang.

Stk. 2. Medlemmer af politiklagenævn kan fortsætte behandlingen af en verserende sag efter udløbet af det tidsrum, for hvilket de pågældende medlemmer er udpeget, hvis hensynet til en hensigtsmæssig ressourceudnyttelse i nævnet taler for det og sagen forventes afgjort inden for kortere tid.

Stk. 3. Advokaten udpeges efter indstilling fra Advokatrådet, idet der til hvert af hverene indstilles fire personer, heraf to kvinder og to mænd.

Stk. 4. Lægmændene udpeges efter indstilling fra amtsrådene, Københavns Borgerrepræsentation, kommunalbestyrelsen på Frederiksberg og Bornholms Regionsråd, der hver indstiller seks personer, heraf tre kvinder og tre mænd, som har bopæl i vedkommende amt eller kommune.

Stk. 5. Lægmændene kan ikke samtidig med hvervet som medlem af politiklagenævnet være medlem af en kommunalbestyrelse, et amtsråd eller Folketinget. Bestemmelsen i § 70 finder i øvrigt tilsvarende anvendelse.

Stk. 6. Advokaten skal have kontor, og lægmændene skal have bopæl, i det område, der hører under vedkommende politiklagenævn.

Stk. 7. En person, der inden for det i stk. 1, 1. pkt., nævnte tidsrum fylder 70 år, kan ikke udpeges som medlem.

Stk. 8. For hvert medlem udpeger justitsministeren efter tilsvarende regler som for vedkommende medlem en suppleant blandt dem, der er indstillet i medfør af stk. 3 og 4.

Stk. 9. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om antallet af politiklagenævn og om sagernes fordeling mellem dem samt om indstillingen af medlemmer og disses vederlag.

Politiklagenævn

Der er oprettet et politiklagenævn for hver af de seks regionale statsadvokater. Nævnet består af en advokat som formand og to lægmænd. Der henvises til Justitsministeriets bekendtgørelse 1995 nr. 1042, der indgår som bilag 7, og oversigten over nævnsmedlemmer og suppleanter, bilag 1.

Politiklagenævnenes formænd er udpeget af justitsministeren efter indstilling fra Advokatrådet, og det forudsættes, at den advokat, der udpeges, har erfaring med behandlingen af straffesager.

De læge medlemmer udpeges efter indstilling fra amtsrådene, Københavns Borgerrepræsentation, kommunalbestyrelsen på Frederiksberg og Bornholms Regionsråd. De repræsenterer offentligheden og varetager særligt samfundets interesse i, at sager mod politiansatte behandles og afgøres på en saglig og tillidskabende måde. Det er i bemærkningerne til lovforslaget blandt andet anført, at "Det anses for nødvendigt, at de pågældende har en betydelig indsigt i almindelige samfundsforhold. Det er endvidere af væsentlig betydning for nævnets samlede autoritet, at de ikke udpeges som repræsentanter for bestemte interessegrupper, men udpeges i kraft af deres integritet og personlige egenskaber. De pågældende bør så vidt muligt udgøre et repræsentativt udsnit af befolkningen med hensyn til alder, uddannelse og erhverv. Der bør endvidere ved udvælgelsen af lægmænd til politiklagenævn lægges vægt på, at de pågældende er alment respekterede og nyder bred tillid i det område, hvor de skal virke".

Nævnsmedlemmernes funktionsperiode er 4 år, og genbeskikkelse kan kun finde sted én gang. En person kan derfor højst virke i et politiklagenævn i 8 år. Dette gælder f.eks. også, selv om den pågældende starter som suppleant i en periode og derefter bliver medlem i den næste periode.

Bestemmelsen i stk. 2, er indsat ved lov nr. 256 af 8. maj 2002 af procesøkonomiske grunde, således at de medlemmer af politiklagenævnet, som har varetaget behandlingen af en verserende klagesag mv., i visse tilfælde kan færdigbehandle sagen, selv om den 4-årige udpegningsperiode er udløbet for et eller flere medlemmer, og der ikke sker genudpegnings.

Adgangen for nævnsmedlemmer (formanden eller lægmændene) til at

fortsætte sagsbehandlingen ud over deres udpegningsperiode bør generelt have undtagelsens karakter. Fortsættelse af sagsbehandlingen bør således i almindelighed være betinget af, at der er tale om en større og mere kompliceret sag, at nævnsmedlemmerne har foretaget den overvejende del af sagsbehandlingen i udpegningsperioden, og at sagen kan forventes afsluttet inden for kortere tid, det vil normalt sige inden for 3-4 måneder efter udløbet af udpegningsperioden.

Hensigten med bestemmelsen er at undgå, at en fremskreden sagsbehandling af navnlig større og mere komplicerede klagesager mv. reelt må begynde forfra, når den hidtidige formand eller lægmændene (og disses suppleanter) udskiftes ved udløbet af den 4-årige udpegningsperiode, med deraf følgende forlængelse af sagsbehandlingstiden.

Beslutningen om at fortsætte sagsbehandlingen af en verserende sag ud over udpegningsperioden må derfor bero på en konkret vurdering af sagens sværhedsgrad, hvor langt nævnsmedlemmerne er nået i sagsbehandlingen, og hvornår nævnet forventer at kunne afslutte sagen. Nævnet kan beslutte, at tillade medlemmerne at fortsætte sagsbehandlingen af den pågældende sag, hvis nævnet ud fra en samlet vurdering finder, at der herved kan opnås en væsentlig ressourcemæssig besparelse. Nævnet kan ikke pålægge medlemmerne at fortsætte sagsbehandlingen ud over deres udpegningsperiode. Fortsættelse af sagsbehandlingen forudsætter derfor, at det pågældende medlem er indforstået hermed.

I øvrigt finder reglerne i retsplejelovens kapitel 93 d, tilsvarende anvendelse på (tidligere) nævnsmedlemmer, der fortsætter behandlingen af en eller flere konkrete sager ud over udpegningsperioden. Det indebærer blandt andet, at afgåede lægmænd, der deltager i færdigbehandlingen af en eller flere sager, ikke samtidig kan være medlem af en kommunalbestyrelse, et amtsråd eller Folketinget, jf. § 1021, stk. 4.

§ 1021 a. Statsadvokaten underretter straks politiklagenævnet om klager og anmeldelser, der skal behandles efter kapitel 93 b eller kapitel 93 c.

Stk. 2. Politiklagenævnet kan over for statsadvokaten tilkendegive, at der efter nævnets opfattelse bør indledes en undersøgelse efter reglerne i kapitel 93 b eller efterforskning efter reglerne i kapitel 93 c.

Efter bestemmelsen i stk. 1, skal statsadvokaten straks – dvs. uden ophold – underrette politiklagenævnet om klager og anmeldelser efter kapitel 93 b og 93 c. Nævnet skal endvidere holdes løbende orienteret om alle væsentlige beslut-

ninger i forbindelse med sagen, f.eks. sigtelse, udvidelse af kredsen af undersøgte personer og lignende. Nævnet har samme beføjelser i de sager, statsadvokaten tager initiativ til.

Der har i øvrigt været rejst spørgsmål om politiklagenævnets kompetence i en række sager. Der kan herom henvises til eksemplerne anført oven for under § 1019 og § 1020, vedrørende lovens område. Yderligere eksempler anføres nedenfor.

Eksempel 1

Anmodning fra en statsadvokat til en politimester om at foretage yderligere undersøgelser var inden for nævnets kompetence

SA4-99-321-0198 og RA 244/99

Rigsadvokaten fandt, at en anmodning fra en statsadvokaten til politimesteren om at foretage yderligere undersøgelser med henblik på at be- eller afkræfte forlydenderne om en politiassistent i det foreliggende tilfælde måtte anses som iværksættelse af en efterforskning i medfør af retsplejelovens § 1020 a, stk. 1. Statsadvokaten burde på den baggrund have behandlet sagen som en politiklagenævns sag efter retsplejelovens kapitel 93 c, og således have orienteret politiklagenævnet.

Beretning 1999, side 71.

Eksempel 2

Nævnets kompetence vedrørende beslutning om oversendelse til en anden statsadvokat

SA1-98-321-0520 og G 2720

Rigsadvokaten fandt, at spørgsmålet om oversendelse til en anden statsadvokat umiddelbart kunne opstå i to situationer, dels hvor en sag som følge af inhabilitet i en statsadvokatur overgik til behandling hos en anden statsadvokat, dels hvor sagen ud fra et værnetings synspunkt oversendes til "rette" statsadvokat. I de tilfælde, hvor behandlingen af en sag på grund af inhabilitet overgår til en anden statsadvokat, fortsætter denne behandlingen af sagen i samarbejde med det oprindelige politiklagenævn. Oversendes sagen derimod til en anden statsadvokat, fordi det forhold, som klagen eller anmeldelsen vedrører, angives at være begået i en politikreds under vedkommende statsadvokat, vil sagen skulle behandles af det politiklagenævn, der er tilknyttet vedkommende statsadvokat.

Rigsadvokaten fandt ikke, at den statsadvokat, der videresender sådanne sager, skal underrette eller høre politiklagenævnet herom. Rigsadvokaten tilføjede, at politiklagenævnets kompetence efter retsplejelovens kapitel 93 d, vedrører sagens realitet og ikke formelle spørgsmål af den foreliggende karakter.

Beretning 1999, side 76.

Eksempel 3

Kontrol af eller anbefalinger til politimester vedrørende tilrettelæggelse af politimæssigt arbejde uden for nævnets kompetence

SA2-99-321-0362 og SA2-99-321-0382

Det lå uden for politiklagenævnets kompetence at kontrollere eller komme med anbefalinger til en politimester omkring tilrettelæggelsen af det politimæssige arbejde.

Beretning 2000, side 82.

Eksempel 4

Polititjenestemænds adfærd i tjenesten over for andre ansatte i politiet uden for nævnets kompetence

SA1-99-321-741 og K 623/00

En mandlig civilmedarbejder i jobtræning hos Rigspolitietschefen indgav anmeldelse mod en kriminalassistent for uterligt forhold. Rigsadvokaten fandt ikke, at polititjenestemænds adfærd i tjenesten over for andre polititjenestemænd eller ansatte i politiet henhører under politiklagenævnsordningen eller statsadvokatens kompetence i øvrigt.

Beretning 2000, side 82.

Eksempel 5

Anmeldelse mod Rigspolitietschefen som arbejdsgiver var uden for nævnets kompetence

K 498/99

Rigsadvokaten fandt ikke, at en anmeldelse mod Rigspolitietschefen som arbejdsgiver var omfattet af politiklagenævnsordningen og lagde vægt på, at politiets transport og emballering af farligt affald ikke knytter sig til udøvelsen af politimyndighed, men derimod til politiets almindelige drift som virksomhed. Rigsadvokaten lagde endvidere vægt på, at et personligt straffeansvar i givet fald skulle rettes mod de to servicemedarbejdere, der ikke var omfattet af politiklagenævnsordningen.

Beretning 2000, side 83.

Når det overvejes, i hvilken form en klage skal behandles, vil klagerens formulering af klagen almindeligvis være afgørende for, om sagen behandles som en adfærdsklage eller som en straffesag. Det er dog ikke afgørende, om henvendelsen fra borgeren betegner sig som en klage eller en anmeldelse. I tvivlstilfælde vurderer statsadvokaten, efter hvilket regelsæt klagen skal behandles. Hvis der er rimelig formodning om, at en polititjenestemand i tjenesten har begået et strafbart forhold, indledes der efterforskning i strafferetsplejens former efter § 1020 a. Det er ikke afgørende for statsadvokatens afgørelse af i hvilken form, en undersøgelse skal foregå, om politiklagenævnet forinden er kommet med en tilkendegivelse herom. Det er heller ikke en forudsætning for, at statsadvokaten kan indlede en undersøgelse eller en efterforskning, at politiklagenævnet forinden er kommet med en tilkendegivelse herom.

Politiklagenævnets beføjelser fremgår af bestemmelserne i §§ 1021 b – c, og §§ 1021 e - f.

Finder statsadvokaten, at sagen må behandles som en adfærdsklage, indledes en undersøgelse efter reglerne i kapitel 93 b, og politiklagenævnet underrettes herom. Finder politiklagenævnet i modsætning til statsadvokaten, at en sag bør efterforskes som en straffesag, kan nævnet tilkendegive dette over for statsadvokaten. Følger statsadvokaten ikke politiklagenævnets tilkendegivelse, kan

nævnet klage over afgørelsen til Rigsadvokaten efter bestemmelsen i retsplejelovens § 1021 f.

Eksempel 1

Politiklagenævnet klagede over statsadvokatens afgørelse

SA1-98-321-0415 og K 441/99

Politiklagenævnet klagede over, at statsadvokaten undlod at nedlægge påstand om betinget frakendelse i en sag, hvor en politibetjent under en udrykningskørsel i en civil bil foretog en overhaling venstre om og påkørte en personbil, der under kørsel i samme retning havde påbegyndt venstresvingning. Det fremgik af sagen, at kun udrykningshornet, men ikke udrykningsblinket, der ikke virkede, havde været aktiveret.

Rigsadvokaten fandt, at udrykningsbekendtgørelsen var overtrådt. Som følge af den konkrete sag, henledte Rigsadvokaten Rigspolitichefens opmærksomhed på, at der kunne være problemer med anvendelsen af de pågældende udrykningslys (magnetudrykningslys).

Beretning 1999, side 166.

Eksempel 2

Politiklagenævnet klagede over statsadvokatens afgørelse

SA1-98-321-0532 og K 492/99

Politiklagenævnet klagede over, at statsadvokaten havde indstillet efterforskningen i en sag, hvor en motorcykelbetjent på grund af den trafikale situation på stedet, parkerede motorcyklen på fortovet og efter endt politiforretning kørte ca. 5 meter på fortovet.

Rigsadvokaten tiltrådte statsadvokatens afgørelse.

Beretning 1999, side 55.

Statsadvokaten vil ikke kunne afvise at indlede en undersøgelse efter kapitel 93 b, i anledning af en klage, f.eks. fordi klagen må anses for åbenbart grundløs, eller fordi fristen i § 1019 a, stk. 2, er sprunget, uden at sagen forinden har været forelagt for politiklagenævnet. Tilsvarende vil statsadvokaten ikke kunne afvise at indlede efterforskning i anledning af en anmeldelse, uden at sagen forinden har været forelagt for politiklagenævnet.

Politiklage- nævnets initiativsager

Politiklagenævnet kan, selv om der ikke foreligger en klage eller en anmeldelse, tilkendegive over for statsadvokaten, at der efter nævnets opfattelse bør foretages en undersøgelse efter reglerne i kapitel 93 b, eller efterforskning efter reglerne i kapitel 93 c, f.eks. hvis en offentlig interesse tilsiger, at omstændighederne i forbindelse med politiets virksomhed ved en bestemt lejlighed søges fastlagt. Det er også i disse tilfælde en forudsætning for at indlede efterforskning i strafferetsplejens former, at der er "rimelig formodning om", at der er begået et strafbart forhold, som forfølges af det offentlige efter § 1020 a, stk. 1, medmindre der foreligger en situation som omhandlet i § 1020 a, stk. 2. Der kan f.eks. være anledning hertil, hvis politiets adfærd ved en bestemt lejlighed giver anledning til kritisk omtale i medierne. I sådanne tilfælde har statsadvo-

katen også selv mulighed for at indlede en undersøgelse eller en efterforskning efter bestemmelserne i § 1019 k, og § 1020 a, stk. 1.

Eksempel 1

Politiklagenævnets reaktion på en artikel i et dagblad

SA2-97-321-0218

Politiklagenævnet bad statsadvokaten om at iværksætte en undersøgelse i anledning af en episode, der var foregået på en politistation og omtalt i et dagblad under overskriften "Politiet udstiller fanger i håndjern". Statsadvokaten bad politimesteren om en udtalelse. Politimesteren fremsendte en redegørelse om sagen, som han havde udarbejdet til Justitsministeriet i anledning af, at Folketingets Retsudvalg havde stillet spørgsmål om sagen.

Politiklagenævnet var enig med statsadvokaten i, at der ikke var grundlag for at foretage yderligere i sagen.

Beretning 1998, side 132.

Eksempel 2

Politiklagenævn anmodede af egen drift om undersøgelse af dopingsag

SA1-00-321-1000

Politiklagenævnet anmodede af egen drift om, at en sag vedrørende polititjenestemænds brug af ulovlige dopingmidler som led i deres fysiske træning i et til politistationen knyttet motionscenter, blev behandlet efter reglerne i retsplejelovens kapitel 93 c.

Beretning 2001, side 72.

Eksempel 3

Politiklagenævn anmodede af egen drift i "Plejebosagen" om yderligere undersøgelser

SA1-99-44-0377 og K 537/00

Politiklagenævnet anmodede af egen drift efter påtaleopgivelsen mod kvinden i "Plejebosagen" statsadvokaten om at undersøge, om der forelå kritisable forhold under efterforskningen af sagen.

Beretning 2000, side 73.

Politiklagenævnet skal også inddrages i sagen, hvis der efter statsadvokatens afgørelse fremkommer nye oplysninger, der kan medføre, at statsadvokatens afgørelse bør revurderes. Dette vil navnlig være tilfældet, hvis de nye oplysninger er af så væsentlig betydning for sagen, at der er en vis sandsynlighed for, at sagen ville have fået et andet udfald, hvis oplysningerne havde foreligget i forbindelse med statsadvokatens og politiklagenævnets oprindelige stillingtagen til sagen.

Er de nye oplysninger ikke af en sådan karakter, at statsadvokaten finder grundlag for at genoptage sagens behandling med forelæggelse for politiklagenævnet, skal statsadvokaten alene orientere politiklagenævnet om oplysningerne.

Fremkommer der i forbindelse med en klage til Rigsadvokaten nye oplysninger, kan dette ligeledes føre til, at Rigsadvokaten hjemviser sagen til fornyet be-

Genoptagelse af undersøgelsen/efterforskningen

handling ved statsadvokaten og politiklagenævnet. Er oplysningerne af så væsentlig betydning, at sagen ændrer karakter, forelægger statsadvokaten på ny sagen for nævnet.

Eksempel 1

Statsadvokatens efterfølgende ændring af en afgørelse af tiltalepåbegyndelsen skal forelægges nævnet på ny

SA1-97-321-0367 og K 249/98

Statsadvokaten havde besluttet at forelægge en kriminalassistent K en bøde på 850 kr. for en ca. 33 % overskridelse af hastighedsbegrænsningen. Politiklagenævnet havde forinden erklæret sig enig i afgørelsen. K ønskede ikke at vedtage bødeforelægget, fordi hastighedsoverskridelsen skyldtes særlige omstændigheder. På denne baggrund ophævede statsadvokaten bødeforelægget.

Rigsadvokaten fandt, at spørgsmålet om ophævelse af bødeforelægget burde have været forelagt for politiklagenævnet.

Beretning 1998, side 58.

Eksempel 2

Rigsadvokaten besluttede efter indstilling fra statsadvokaten at genoptage efterforskningen

SA2-99-321-0323, SA2-99-321-334 og K 463/99

Efter at statsadvokaten udtalte stærk kritik af to politiassistenters adfærd i forbindelse med en anmeldelse om blufærdighedskrænkelser, indbragte de afgørelsen for Rigsadvokaten. Inden Rigsadvokaten havde truffet afgørelse fremkom der oplysninger om, at den ene af politiassistenterne ved en tidligere lejlighed havde udvist lignende adfærd overfor to andre unge piger. Efter indstilling fra statsadvokaten besluttede Rigsadvokaten, at efterforskningen i sagen skulle genoptages.

Beretning 2000, side 81.

Eksempel 3

Statsadvokatens beslutning om at fortsætte undersøgelsen

SA5-2001-321-0282 og K 847/2002

Ved statsadvokatens afgørelse lagde han blandt andet til grund, at politiassistent B's pistol havde afgivet ét skud ind i den grønne Jeep's kabine. I en ny erklæring oplyste Kriminalteknisk Afdeling, at fornyede undersøgelser viste, at nogle projektildele fundet i kabinen på den grønne Jeep stammede fra to forskellige projektiler affyret af B's pistol. Da der således ikke var overensstemmelse mellem det statsadvokaten tidligere lagde til grund og den nye tekniske erklæring, besluttede statsadvokaten at fortsætte undersøgelsen for om muligt at klarlægge forløbet nøjere.

Beretning 2001, side 83 og side 157 og beretning 2002, side 246.

§ 1021 b. Politiklagenævnet skal løbende have tilsendt genpart af det materiale, statsadvokaten tilvejebringer i forbindelse med undersøgelsen af de i kapitel 93 b nævnte sager og efterforskningen i de i kapitel 93 c nævnte sager. Politiklagenævnet må ikke uden statsadvokatens samtykke overlevere det modtagne materiale til andre.

Stk. 2. Statsadvokaten orienterer i øvrigt løbende politiklagenævnet om alle væsentlige beslutninger, der træffes i forbindelse med undersøgelsen eller efterforskningen.

Politiklagenævnet må ikke uden statsadvokatens samtykke overlevere det modtagne materiale til andre, jf. 2. pkt. Bestemmelsen svarer til retsplejelovens § 745, stk. 1, 2. pkt. Medlemmerne af politiklagenævnet har i øvrigt tavshedspligt efter de almindelige regler herom i straffelovens § 152.

Statsadvokaten orienterer efter stk. 2, løbende politiklagenævnet om alle væsentlige beslutninger, der træffes i forbindelse med undersøgelsen eller efterforskningen. Statsadvokaten skal således orientere nævnet, når der træffes mere betydningsfulde beslutninger om den videre tilrettelæggelse og gennemførelse af undersøgelsen eller efterforskningen, herunder hvis der rejses sigtelse i en straffesag, eller hvis undersøgelsen eller efterforskningen udvides til at omfatte flere personer eller flere forhold.

§ 1021 c. Politiklagenævnet kan anmode statsadvokaten om at foretage bestemte yderligere undersøgelses- eller efterforskningsskridt.

Stk. 2. Hvis sigtede eller statsadvokaten i en sag, der behandles efter kapitel 93 c, modsætter sig nævnets anmodning om foretagelse af bestemte yderligere efterforskningsskridt, forelægges spørgsmålet for retten til afgørelse. § 694, stk. 2, finder herved tilsvarende anvendelse. Rettens afgørelse træffes på begæring ved kendelse.

Politiklagenævnets anmodninger til statsadvokaten kan i princippet foretages på ethvert stade af sagen. Hovedreglen bør dog være, at politiklagenævnet først benytter sig af muligheden for at anmode om foretagelse af bestemte yderligere undersøgelses- eller efterforskningsskridt efter, at statsadvokaten har afsluttet sin undersøgelse/efterforskning. Undtagelse vil f.eks. kunne gøres, hvis der er risiko for bevistab. Det forudsættes i bemærkningerne til lovforslaget, at statsadvokaten i almindelighed vil efterkomme sådanne anmodninger.

Hvis statsadvokaten i en adfærdsklagesag modsætter sig politiklagenævnets anmodning, kan nævnet klage over statsadvokatens afgørelse til Rigsadvokaten efter § 1021 f.

Eksempel

Politiklagenævn anmodede statsadvokaten om afholdelse af fotokonfrontation

SA1-00-44-0428 og K 608/00

En journalist klagede over en polititjenestemands chikanøse adfærd under nogle uroligheder. Statsadvokaten indstillede til politiklagenævnet, at sagen blev henlagt, fordi det ikke var muligt at identificere episoden. Politiklagenævnet anmodede statsadvokaten om, at der blev foretaget en fotokonfrontation med henblik på identifikation af den polititjenestemand, som klagen vedrørte.

Rigsadvokaten fandt ikke, at der var hjemmel til at foretage fotokonfrontation i en sag, som blev behandlet efter reglerne i retsplejelovens kapitel 93 b. Rigsadvokaten anførte herunder, at gennemførelsen af et undersøgelsesskridt i en adfærdssag, som har karakter af et straffeprocessuelt

tvangsindgreb, krævede enten udtrykkelig lovhjemmel eller samtykke fra de involverede, det vil sige alle de polititjenestemænd, hvis foto måtte blive benyttet til forevisningen.

Beretning 2000, side 76.

Modsætter statsadvokaten sig politiklagenævnets anmodning i en straffesag, forelægges spørgsmålet efter stk. 2, for retten til afgørelse. Denne bestemmelse svarer til ordningen i retsplejelovens § 746, hvorefter retten i straffesager afgør tvistigheder om begæringer fra forsvareren eller sigtede om foretagelse af yderligere efterforskningskridt. Det forudsættes, at statsadvokaten underretter sigtede eller dennes forsvarer om anmodninger fra nævnet.

Retten kan vurdere lovligheden og hensigtsmæssigheden af det efterforskningskridt, som politiklagenævnet har anmodet om. Rettens afgørelse træffes på begæring ved kendelse. Det forudsættes, at formanden om fornødent møder for politiklagenævnet i retten.

Se herom § 12 i bekendtgørelse nr. 1041/1995. Medtaget som bilag 6.

Værnetingsreglen i retsplejelovens § 694, stk. 2, finder tilsvarende anvendelse. Efter denne bestemmelse skal begæring fra sigtede eller forsvareren om retsmøder under efterforskningen indgives til den ret, hvor sagen behandles, eller hvor den kan forventes behandlet. Ved samme ret afgøres tvistigheder mellem politiet og forsvaret om efterforskningskridt.

Eksempel 1

Spørgsmål om yderligere undersøgelser i en straffesag

SA1-97-321-390 og K 276/98

Statsadvokaten meddelte i en sag vedrørende anmeldelse af en polititjenestemand P for ærekrænkelser og bagvaskelse politiklagenævnet, at han agtede at afvise anmeldelsen uden at foretage yderligere undersøgelser. Politiklagenævnet anmodede statsadvokaten om at indhente en nærmere redegørelse fra P, inden nævnet traf afgørelse i sagen. Det afviste statsadvokaten. Politiklagenævnet indbragte spørgsmålet om indhentelse af yderligere oplysninger for Rigsadvokaten.

Rigsadvokaten meddelte, at spørgsmålet ikke kunne indbringes for Rigsadvokaten, idet sagen blev behandlet som en straffesag efter retsplejelovens kapitel 93 c. Spørgsmålet om indhentelse af yderligere undersøgelser skulle i stedet indbringes for retten, jf. retsplejelovens § 1021 c, stk. 2.

Beretning 1998, side 58 og side 134.

Eksempel 2

Politiklagenævn anmodede om yderligere oplysninger i udrykningsag

SA1-97-321-0372 og K 433/99

En politiassistent P blev af statsadvokaten forelagt en bøde, idet han i forbindelse med en automatisk hastighedskontrol blev noteret for en hastighedsoverskridelse. P's tjenestested oplyste imidlertid, at der var tale om udrykningskørsel. Statsadvokaten indstillede herefter til politiklagenævnet, at sagen blev henlagt.

Politiklagenævnet anmodede statsadvokaten om, at der blev indhentet yderligere oplysninger om baggrunden for kørslen, og at P's overordnede blev afhørt. Dette fandt statsadvokaten ikke grundlag for. Politiklagenævnet indbragte spørgsmålet for Rigsadvokaten, der blandt andet udtalte: "Det følger af retsplejelovens § 1021 c, stk. 1, at politiklagenævnene kan anmode statsadvokaten om at foretage bestemte yderligere undersøgelses- eller efterforskningskridt. Hvis statsadvokaten i en sag, der behandles efter kapitel 93 c, modsætter sig nævnets anmodning efter stk. 1, forelægges spørgsmålet for retten til afgørelse, jf. § 1021 c, stk. 2. Det er min opfattelse, at denne bestemmelse indebærer, at spørgsmålet ikke kan påklages hertil i medfør af retsplejelovens § 1021 f. Jeg lægger herved også vægt på, at det i lovforslagets bemærkninger til § 1021 f, om nævnets adgang til at påklage statsadvokatens afgørelse til Rigsadvokaten er anført, at bestemmelsen – ud over at finde anvendelse ved klage over statsadvokatens endelige afgørelse – også finder anvendelse, hvor nævnet ønsker at klage over, at statsadvokaten ikke vil efterkomme en anmodning fra nævnet om at foretage yderligere undersøgelser i en adfærdsklagesag. Noget tilsvarende nævnes derimod ikke, for så vidt angår yderligere undersøgelser i straffesager mod politipersonale."

Statsadvokaten indbragte herefter spørgsmålet om afhøring af P's overordnede for retten. Beretning 1999, side 74.

Eksempel 3

Politiklagenævn anmodede om indenretlig afhøring af vidne

SA1-98-44-0292 og K 551/00

En mand M, der stammede fra Færøerne, klagede over, at en politiassistent havde sagt til ham: "Skide færing", "Det er jer, der altid er problemer med", "Skrid med jer" i forbindelse med, at M blev bortvist fra diskotek. Politiklagenævnet anmodede om, at et vidne blev afhørt indenretligt, således at nævnet kunne danne sig et indtryk af vidnets troværdighed. Vidnet blev herefter afhørt i retten under overværelse af to medlemmer af politiklagenævnet.

Beretning 2000, side 77.

Eksempel 4

Politiklagenævn anmodede om yderligere efterforskning i "Station 1-sagen"

SA1-99-321-0587

I forbindelse med undersøgelsen i "Station 1-sagen" rettede en person telefonisk henvendelse til statsadvokaten og anmeldte, at han 10 år tidligere havde været udsat for et voldeligt overfald begået af to polititjenestemænd og en lussing tildelt af en tredje politiassistent B. Nævnet anmodede i sagen om yderligere efterforskning. Retten afviste anmodningen under henvisning til, at sagen var tilstrækkeligt oplyst, at et strafansvar for vold var forældet, og at B ikke længere var ansat i politiet og at der derfor heller ikke kunne blive tale om et disciplinært ansvar mod ham.

Beretning 2000, side 78.

Eksempel 5

Politiklagenævn anmodede om at se dokument i grundløs straffesag

SA1-00-322-0013

En komité anmeldte Politidirektøren for at afvise en anmeldelse. Statsadvokaten indstillede til politiklagenævnet, at anmeldelsen blev afvist som grundløs. Politiklagenævnet anmodede om at se et dokument i relation til den afviste anmeldelse. Retten tog ikke nævnets begæring til følge.

Beretning 2000, side 79.

§ 1021 d. Statsadvokaten udfærdiger en redegørelse til politiklagenævnet om resultatet af undersøgelsen efter kapitel 93 b eller efterforskningen efter kapitel 93 c. Redegørelsen skal indeholde en gennemgang af forløbet af undersøgelsen eller efterforskningen og de faktiske omstændigheder af betydning for sagens afgørelse samt en vurdering af vægten af de fremkomne beviser. Det skal fremgå af redegørelsen, hvorledes statsadvokaten finder sagen bør afgøres.

Statsadvokatens redegørelse

Statsadvokaten udarbejder en redegørelse til politiklagenævnet, når undersøgelsen efter kapitel 93 b, eller efterforskningen efter kapitel 93 c, er afsluttet. Redegørelsen skal indeholde en gennemgang af forløbet af undersøgelsen eller efterforskningen og en gennemgang af de faktiske omstændigheder af betydning for sagens afgørelse. Desuden skal redegørelsen indeholde en vurdering af vægten af de fremkomne beviser. Det skal fremgå af redegørelsen, hvorledes statsadvokaten finder, sagen bør afgøres. Dette sker i praksis ofte ved, at statsadvokaten vedlægger en skitse til de skrivelser til sagens parter, som statsadvokaten agter at udfærdige, når politiklagenævnets udtalelse efter § 1021 e, foreligger. Redegørelsens nærmere indhold og omfang må i øvrigt bero på karakteren af den konkrete sag. Samtidig med fremsendelsen af redegørelsen sendes alle sagens akter, i det omfang dette ikke er sket tidligere.

Indledes der ikke en undersøgelse eller efterforskning, f.eks. fordi klagen eller anmeldelsen er åbenbart grundløs, skal statsadvokaten ikke udfærdige en redegørelse. Statsadvokaten må imidlertid nærmere begrunde over for politiklagenævnet, hvorfor han ikke finder, der er anledning til at indlede en undersøgelse eller efterforskning.

Forelæggelsen af sagen for politiklagenævnet sker skriftligt. Hvis nævnet eller statsadvokaten ønsker det, kan redegørelsen suppleres med en mundtlig forelæggelse, f.eks. hvis der er tale om en særlig kompliceret sag.

§ 1021 e. Politiklagenævnet meddeler statsadvokaten, hvordan sager, der behandles efter kapitel 93 b eller kapitel 93 c, efter nævnets opfattelse bør afgøres.

Stk. 2. Det skal fremgå af afgørelsen, om den er i overensstemmelse med politiklagenævnets opfattelse.

Stk. 3. Afgørelsen skal sendes til den, der har indgivet klage eller anmeldelse.

Statsadvokaten træffer afgørelse i sagen, når politiklagenævnets udtalelse om, hvordan nævnet mener sagen bør afgøres, foreligger.

Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, at politiklagenævnet i ad-

færdsklagesager kan tilkendegive som sin opfattelse, at statsadvokaten over for klageren bør beklage det passerede, eller at en klage bør afvises. Klagen kan enten afvises efter forudgående undersøgelse eller på det foreliggende grundlag. I straffesager kan politiklagenævnet tilkendegive som sin opfattelse, at der bør rejses tiltale eller meddeles tiltalefrafald. Nævnet kan også tilkendegive, at påtalen bør opgives, at en påbegyndt efterforskning bør indstilles, eller at en anmeldelse bør afvises.

I praksis er fremgangsmåden i såvel straffesager som adfærdsklagesager den, at statsadvokaten, når sagen efter dennes opfattelse er klar til afgørelse, sender en redegørelse efter § 1021 d, til politiklagenævnet med et forslag til afgørelse. Er der ikke udarbejdet en redegørelse, fordi der ikke har været iværksat en undersøgelse eller efterforskning, begrundes statsadvokaten dette i forbindelse med forelæggelsen af sagen. Statsadvokaten sender sagsakterne til politiklagenævnet, medmindre nævnet allerede har modtaget dette materiale efter bestemmelsen i § 1021 b.

Politiklagenævnet må herefter i første række vurdere, om der efter nævnets opfattelse er behov for at foretage yderligere undersøgelser eller efterforskning. Er det tilfældet anmodes statsadvokaten herom efter § 1021 c. Kan sagen afgøres på det foreliggende grundlag, meddeler nævnet statsadvokaten, hvordan sagen bør afgøres. Statsadvokaten træffer herefter afgørelse i sagen.

Er sagen efter nævnets opfattelse ikke tilstrækkeligt oplyst, kan nævnet fremsætte anmodning om at fortsætte undersøgelsen eller efterforskningen efter § 1021 c.

Fremkommer der efter statsadvokatens afgørelse nye oplysninger, der kan medføre, at statsadvokatens afgørelse bør revurderes, inddrages nævnet på ny. Der henvises herom til § 1021 a.

Nævnenes tilkendegivelser er ikke afgørelser i forvaltningslovens forstand. Der stilles derfor ikke krav om begrundelse, partshøring mv.

Eksempel

Nævnets udtalelse ikke en afgørelse i forvaltningsretlig forstand

SA5-99-44-0191 og K 478/99

Rigsadvokaten meddelte i sagen, at man ikke kan klage over nævnets udtalelse. Nævnets afgørelse er, som det fremgår af retsplejelovens § 1021 e, ikke bindende for statsadvokaten og er ikke en afgørelse i forvaltningslovens forstand.

Beretning 1999, side 79.

Skal afgørelsen undtagelsesvis træffes af Rigsadvokaten eller justitsministeren som første instans, afgiver statsadvokaten først sin indstilling efter forelægningen for politiklagenævnet.

Det skal efter bestemmelsen i stk. 2, fremgå af statsadvokatens afgørelse i sagen, om den er i overensstemmelse med politiklagenævnets opfattelse. De almindelige krav til begrundelsen for afgørelsen skærpes, hvis statsadvokatens afgørelse ikke er i overensstemmelse med politiklagenævnets opfattelse. Statsadvokaten må i så fald udførligt redegøre for de faktiske omstændigheder af betydning for sagens afgørelse og for vurderingen af de fremkomne beviser. Tilsvarende gælder, hvis afgørelsen undtagelsesvis træffes af Rigsadvokaten eller justitsministeren som 1. instans.

Eksempel 1

Statsadvokatens revurdering af sag efter indstilling fra politiklagenævnet

SA2-00-321-0389

Statsadvokaten revurderede efter politiklagenævnets indstilling sin opfattelse af en sag, hvor politiklagenævnet fandt, at en politiassistentens adfærd var kritisabel.

Beretning 2000, side 80.

Eksempel 2

Rigsadvokatens besluttede at genoptage efterforskning i sag

SA2-99-321-323, SA2-99-321-334 og K 463/99

To politiassistenter P1 og P2 indbragte en afgørelse, hvorefter statsadvokaten udtalte stærk kritik af P1 og P2's adfærd, for Rigsadvokaten. Inden Rigsadvokaten havde truffet afgørelse fremkom der oplysninger om, at P1 ved en tidligere lejlighed havde udvist lignende adfærd overfor to andre unge piger. Efter indstilling fra statsadvokaten besluttede Rigsadvokaten, at efterforskningen i sagen skulle genoptages.

Beretningen 2000, side 81.

Efter stk. 3, sendes afgørelsen til den, der har indgivet klage eller anmeldelse, uanset om vedkommende kan betragtes som part i sagen. Sagens parter (forrettede og den politiansatte) skal altid underrettes om afgørelsen. Afgørelsen sendes endvidere til vedkommende politimester (Politidirektøren) og Rigspolitichefen samt i visse tilfælde til Justitsministeriet.

§ 1021 f. Politiklagenævnet kan påklage statsadvokatens afgørelser til Rigsadvokaten. Rigsadvokatens afgørelse i en klagesag kan ikke påklages til justitsministeren.

Stk. 2. Fristen for klage efter stk. 1, er 4 uger efter, at politiklagenævnet har fået meddelelse om afgørelsen. Fremkommer klagen efter udløbet af denne frist, skal den behandles, såfremt fristoverskridelsen må anses for undskyldelig.

Politiklagenævnet kan påklage statsadvokatens afgørelser til Rigsadvokaten. Baggrunden herfor er, at politiklagenævnets virksomhed skal medvirke til at sikre, at befolkningen har tillid til, at sagerne i enhver henseende behandles sagligt og korrekt. Der må ikke kunne opstå mistanke om, at man holder hånden over politipersonale, der har begået et strafbart eller kritisabelt forhold. Der kan herved henvises til betænkning 1278/1994, side 172 og side 179.

Det er politiklagenævnet som sådant – ikke det enkelte medlem – der har klageadgang. Det vil sige, at en klage fra politiklagenævnet forudsætter, at mindst to af nævnets tre medlemmer ønsker at klage.

Nævnets beslutninger træffes efter forretningsordenens § 9, ved afstemning efter stemmeflerhed. Se bekendtgørelse nr. 1041/1995, medtaget som bilag 6.

Da parterne selv har mulighed for at påklage afgørelsen, forudsættes det, at politiklagenævnets beføjelse til at klage opfattes som en form for ekstra garanti, der kun undtagelsesvis bringes i anvendelse, f.eks. hvis en sag er af principiel interesse.

Sagens parter (forurettede og den politiansatte) skal underrettes, hvis politiklagenævnet klager over statsadvokatens afgørelse. Det fremgår af bekendtgørelse om forretningsordenen for politiklagenævnet § 11.

**Underretning
af sagens
parter**

Eksempel

Underretning til klagers værge

SA5-2003-321-0052 og RA-2003-321-0146

En 16-årig dreng D blev påkørt af en politipatrulje. Statsadvokaten fandt, at uheldet skyldtes D's pludselige svingning. Statsadvokaten besluttede i medfør af retsplejelovens § 749, stk. 2, ikke at foretage videre mod føreren af politipatruljen. Meddelelse herom blev sendt direkte til D, idet han ifølge de i sagen foreliggende oplysninger, havde bopæl hos en plejefamilie. D's mor klagede til Rigsadvokaten over afgørelsen, herunder at afgørelsen blev fremsendt til D og ikke til D's mor. Rigsadvokaten tiltrådte afgørelsen, men anførte, at det ville have været hensigtsmæssigt, om D's mor havde modtaget en kopi af afgørelsen til hendes umyndige søn, selvom denne ikke boede hjemme på afgørelsestidspunktet.

Beretning 2003, side 178.

Sagens parter underrettes endvidere af statsadvokaten, når en afgørelse i en adfærdsklagesag påklages. Det følger af Rigsadvokatens skrivelse til de regionale statsadvokater af 28. januar 2002, der er medtaget som bilag 14. Bestemelsen finder også anvendelse i tilfælde, hvor politiklagenævnet ønsker at klage over, at statsadvokaten ikke vil følge en tilkendegivelse fra nævnet, der er fremkommet efter § 1021 a, stk. 2, eller efterkomme en anmodning fra nævnet om at foretage yderligere undersøgelseskridt i en adfærdsklagesag, jf. § 1021 c.

Klagefrist

Der gælder samme klagefrist for politiklagenævnet som for sagens parter. Det vil sige, at klagefristen er fire uger efter, at nævnet har modtaget afgørelsen. En klage fra en part skal dog behandles, hvis der er en undskyldelig årsag til, at klagefristen er overskredet. Det er klageren selv, der skal godtgøre, at overskridelsen af fristen er undskyldelig. Er der tale om en klage fra nævnet, betragter Rigsadvokaten i praksis denne som en klage fra en myndighed. Ekspeditionsfejl hos myndigheder, herunder politiklagenævn anses i almindelighed ikke for undskyldelige.

Fremkommer der i forbindelse med en klage til Rigsadvokaten nye oplysninger, kan dette føre til, at Rigsadvokaten hjemviser sagen til fornyet behandling ved statsadvokaten og politiklagenævnet. Oplysningerne skal dog også her være af så væsentlig betydning, at sagen ændrer karakter.

§ 1021 g. Justitsministeren kan fastsætte nærmere regler om politiklagenævnenes virksomhed, herunder om statsadvokaternes samvirke med politiklagenævnene.

Der henvises til bekendtgørelse nr. 1041 af 15. december 1995 om forretningsorden for politiklagenævn og bekendtgørelse nr. 1042 af 15. december 1995 om politiklagenævn. Bekendtgørelserne er medtaget som bilag 6 og 7.

§ 1021 h. Rigsadvokaten afgiver en årlig beretning om behandlingen af de i kapitel 93 b og kapitel 93 c nævnte sager til Folketinget og justitsministeren. Beretningen skal offentliggøres.

Det er i betænkning 1278/1994, side 128 f. understreget, at der i forbindelse med ikrafttrædelsen af en ny klageordning gøres en særlig indsats for at udbrede kendskabet til ordningen, dels at befolkningen løbende informeres om behandlingen af klager over politipersonalet.

Rigsadvokaten har siden 1997 årligt afgivet en beretning om behandlingen af klager over politiet, der sendes til Folketinget og justitsministeren. Beretningen offentliggøres og foreligger blandt andet på Internettet på adressen www.rigsadvokaten.dk.

Politiklagenævnene udarbejder hver deres selvstændige delberetning, der sammen med beretningen fra politiklagenævnenes landsformand, indgår i en selvstændig del af Rigsadvokatens beretning.

De seks politiklagenævn afholder et årligt fællesmøde, og medlemmerne af nævnene vælger blandt de seks formænd en landsformand. Der kan herom

henvises til forretningsordenens § 13. Formanden for det grønlandske politiklagenævn deltager i mødet. Landsformanden har til opgave at forberede og indkalde til fællesmødet og udgiver sammen med Rigsadvokaten den årlige beretning. Nævnene holder yderligere møder efter behov. Der kan herom henvises til nævnenes beretninger.

2.5 Sagsbehandlingen

2.5.1 Inhabilitet

2.5.1.1 Forvaltningslovens regler

Reglerne om inhabilitet findes i forvaltningslovens kapitel 2. Den centrale bestemmelse er lovens § 3. Bestemmelsen har følgende ordlyd:

“§ 3. Den, der virker inden for den offentlige forvaltning, er inhabil i forhold til den bestemte sag, hvis

1) vedkommende selv har en særlig personlig eller økonomisk interesse i sagens udfald eller er eller tidligere i samme sag har været repræsentant for nogen, der har en sådan interesse,

2) vedkommendes ægtefælle, beslægtede eller besvogrede i op- eller nedstigende linie eller i sidelinien så nær som søskendebørn eller andre nærstående har en særlig personlig eller økonomisk interesse i sagens udfald eller er repræsentant for nogen, der har en sådan interesse,

3) vedkommende deltager i ledelsen af eller i øvrigt har en nær tilknytning til et selskab, en forening eller en anden privat juridisk person, der har en særlig interesse i sagens udfald,

4) sagen vedrører klage over eller udøvelse af kontrol- eller tilsynsmyndighed over for en anden offentlig myndighed, og vedkommende tidligere hos denne myndighed har medvirket ved den afgørelse eller ved gennemførelsen af de foranstaltninger, sagen angår, eller

5) der i øvrigt foreligger omstændigheder, som er egnede til at vække tvivl om vedkommendes upartiskhed.

Stk. 2. Inhabilitet foreligger dog ikke, hvis der som følge af interessens karakter eller styrke, sagens karakter eller den pågældendes funktioner i forbindelse med sagsbehandlingen ikke kan antages at være fare for, at afgørelsen i sagen vil kunne blive påvirket af uvedkommende hensyn.

Stk. 3. Den, der er inhabil i forhold til en sag, må ikke træffe afgørelse, deltage i afgørelsen eller i øvrigt medvirke ved behandlingen af den pågældende sag”.

Retsplejelovens § 97 bestemmer endvidere, at den, der efter kapitel 2 i forvaltningsloven må anses for inhabil i forhold til en bestemt sag, ikke må virke som anklager i sagen.

2.5.1.2 Statsadvokaternes inhabilitet

Afgørelsen af, om en statsadvokat er inhabil ved behandlingen af en sag, afgøres efter de almindeligt gældende bestemmelser om inhabilitet i forvaltningsloven og retsplejeloven. Hvis en statsadvokat har betænkeligheder ved at behandle en sag, kan det dog overvejes at lade sagen overgå til en anden statsadvokat – også selv om der ikke foreligger egentlig inhabilitet.

Statsadvokaterne har kun i få tilfælde bedt Rigsadvokaten om at tage stilling til habilitetsspørgsmål. I det følgende beskrives nogle eksempler på sager, hvor spørgsmålet var fremme.

Der har også været rejst spørgsmål om statsadvokatens habilitet i tilfælde, hvor statsadvokaten skal træffe afgørelse vedrørende forskellige spørgsmål i relation til samme hændelsesforløb. Justitsministeriet fastslog i et svar til Folketingets Retsudvalg, at en ordning, hvor kompetencen til at træffe afgørelse vedrørende forskellige spørgsmål i relation til et begivenhedsforløb til samme myndighed, ikke er i strid med almindelige "habilitetssynspunkter". Spørgsmålet opstod i forbindelse med statsadvokatens undersøgelse af skudsagen i Tilst ved Århus, jf. beretning 2001, side 157.

Folketingets Retsudvalg stillede følgende spørgsmål til justitsministeren (Spørgsmål nr. 51 af 16. januar 2002 fra Folketingets Retsudvalg):

"Hvorledes forholder det sig til den generelle opfattelse af begrebet habilitet, at en statsadvokat i en sag, hvor statsadvokaten skal undersøge politiets brug af tjenestepistol (og herunder vurdere om der skal rejses tiltale mod betjentene), også som anklagemyndighed tager stilling til, om der skal rejses tiltale mod de gerningsmænd, der er blevet beskudt."

Justitsministeriet anførte i sit svar af 8. februar 2002 følgende:

"Justitsministeriet har til brug for besvarelsen af spørgsmålet indhentet en udtalelse fra Rigsadvokaten, der har oplyst følgende:

"Det er i retsplejeloven udtrykkeligt forudsat, at den samme regionale statsadvokat kan træffe afgørelse vedrørende forskellige spørgsmål i tilknytning til et begivenhedsforløb, herunder både til spørgsmål om tiltalerejsning mod politiet eller andre som følge af det pågældende begivenhedsforløb og til politiets sagsbehandling og optræden i forbindelse med forløbet.

Ifølge retsplejelovens § 101 varetager de regionale statsadvokater således ud-

førelsen af straffesager ved landsretterne, ligesom statsadvokaterne fører tilsyn med politimestrenes behandling af straffesager og behandler klager over afgørelser truffet af politimestrene vedrørende strafforfølgning. De regionale statsadvokater har endvidere påtalekompetencen i sager, der skal behandles ved landsretterne i 1. instans eller som ankeinstans, og i sager om overtrædelse af en række nærmere angivne bestemmelser i straffeloven, jf. retsplejelovens § 719, stk. 2.

Herudover henhører efterforskning af strafbare forhold begået af politipersonale i tjenesten samt behandlingen af klager over politipersonalet under vedkommende statsadvokat, ligesom statsadvokaterne iværksætter efterforskning, når en person er afgået ved døden eller er kommet alvorligt til skade som følge af politiets indgriben, eller mens den pågældende var i politiets varetægt, jf. bestemmelserne i retsplejelovens kapitel 93 b og 93 c. Denne ordning er omtalt i forarbejderne til bestemmelserne i retsplejeloven om behandlingen af klager over politipersonalet og straffesager mod politipersonale (Folketingstidende 1994/95, Tillæg A, side 3558), hvoraf blandt andet fremgår følgende:

”Statsadvokatmodellen indebærer, at den samme instans skal behandle såvel adfærdsklagesager som straffesager mod politipersonale. Når dertil kommer, at statsadvokaten i forvejen behandler klager over politiets efterforskning i straffesager, og at statsadvokaten efter lovforslaget også som udgangspunkt skal træffe afgørelse i 1. instans i sager om erstatning i anledning af strafferetlig forfølgning, vil en gennemførelse af lovforslaget indebære en betydelig og tiltrængt forenkling af hele klagesystemet på dette område. Ikke mindst af hensyn til den borger, der ønsker at klage over politiet, er det overordentlig hensigtsmæssigt, at man ved henvendelse til én og samme myndighed kan få behandlet disse mange forskellige mulige aspekter af en sag. Derved undgås vanskelige afgrænsningsspørgsmål og en opsplitning af sagen på flere forskellige instanser.”

En sådan ordning, hvor lovgivningsmagten har henlagt kompetencen til at træffe afgørelse vedrørende forskellige spørgsmål i relation til et begivenhedsforløb til samme myndighed, er efter min opfattelse ikke i strid med almindelige habilitetssynspunkter.”

Eksempel 1

Statsadvokat inhabil ved behandling af klage over statsadvokatassessors mand

SA6-99-44-0204 og K 405/99

Sagen burde ikke behandles i statsadvokaturen, idet den indklagedes hustru var ansat som statsadvokatassessor ved embedet.

Beretning 1999, side 87.

Eksempler på inhabilitet

Eksempel 2

Statsadvokat anset for inhabil, da statsadvokaten selv blev anmeldt

SA5-99-329-0033 og K 265/98

En person A indgav anmeldelse mod Justitsministeriet, Rigsadvokaten, statsadvokaten, politimesteren og politiklagenævnet for strafbart forhold i forbindelse med de forskellige myndigheders behandling af en sag, hvor A havde indgivet anmeldelse mod en dommer for bestikkelse. Statsadvokaten fandt, at han var inhabil til at træffe afgørelse i sagen, da han selv var anmeldt, og fremsendte sagen til Rigsadvokaten. Rigsadvokaten meddelte A, at han kunne henholde sig til en tidligere afgørelse, hvorefter en anmeldelse mod statsadvokaten var afvist. Afgørelsen var tiltrådt af Justitsministeriet. Sagen blev herefter tilbagesendt til statsadvokaten, der tog stilling til anmeldelsen mod politimesteren. For så vidt angik anmeldelserne mod Justitsministeriet, Rigsadvokaten og politiklagenævnet blev sagen herefter sendt til politimesteren med henblik på, at denne traf afgørelse.

Beretning 1999, side 88.

Eksempel 3

Statsadvokatassessor inhabil ved behandling af klage over overordnet vicesstatsadvokat

SA2-99-322-0019 og K 465/99

En person K indgav anmeldelse mod en vicepolitimester og en vicesstatsadvokat for at have fjernet akter fra K's sagsmappe. En statsadvokatassessor traf afgørelse i sagen og afviste anmeldelserne som grundløse.

Rigsadvokaten fandt, at der kunne rejses tvivl om en statsadvokatassessors habilitet, fordi den anmeldte vicesstatsadvokat var den pågældendes overordnede ved embedet. Det samme gjaldt for så vidt angik vicepolitimesteren, da anmeldelsen mod denne havde nær sammenhæng med anmeldelsen mod vicesstatsadvokaten.

Rigsadvokaten fandt endvidere, at anmeldelsen mod vicesstatsadvokaten burde behandles af Politidirektøren i København, og at anmeldelsen mod vicepolitimesteren skulle behandles af statsadvokaten på ny med forelæggelse for politiklagenævnet, når sagen mod vicesstatsadvokaten var afgjort af Politidirektøren.

Beretning 1999, side 88.

Eksempel 4

Statsadvokat inhabil ved behandling af anmeldelse vedrørende politifuldmægtig

SA3-2001-321-317, SA3-2001-321-322 og K 810/2001

En statsadvokat, der i en nævningesag fik bistand af en anmeldt politifuldmægtig, anset for inhabil ved behandling af anmeldelsen.

Beretning 2001, side 81.

Eksempel 5

Statsadvokat inhabil ved behandling af anmeldelse mod kriminalassistent, der skulle bistå statsadvokaten

SA1-00-321-0873 og K 612/00

I en sag, hvor en indklaget kriminalassistent skulle bistå statsadvokaten i en ankesag, besluttede Rigsadvokaten at sende sagen til en anden regional statsadvokat.

Beretning 2000, side 92.

Eksempel 6

Statsadvokat inhabil ved kendelse om efterforskningskridts ulovlighed og statsadvokatens kære heraf

SA5-00-321-0176 og K 526/00

I "Hjørringsagen" besluttede Rigsadvokaten, efter byrettens kendelse om et efterforskningskridts ulovlighed og statsadvokatens kære heraf, at fem sager vedrørende samme politikreds og vedrørende fremgangsmåden i forbindelse med andre straffeprocessuelle tvangsindgreb skulle overføres til behandling hos en anden statsadvokat, således at disse sager kunne indgå ved en mere generel vurdering af spørgsmålet om politikredsens tilrettelæggelse af behandlingen af straffeprocessuelle indgreb.

Beretning 2000, side 92.

Eksempel 1

Statsadvokat ikke inhabil ved afgørelse truffet i sag, hvor der tidligere var rejst tiltale

SA1-97-321-0347 og K 462/99

Statsadvokaten rejste tiltale mod en person A for overtrædelse af straffelovens § 121, idet A i forbindelse med en anholdelse havde råbt ukvemsord efter politiet. A indgav efterfølgende klage over en politiassistent for unødigt magtanvendelse under anholdelsen. Statsadvokaten fandt ikke, at han var inhabil og lagde i den forbindelse vægt på, at der ikke i afgørelsen om tiltalerejsning lå en forhåndsvurdering af, hvorvidt de pågældende polititjenestemænd havde anvendt uforholdsmæssig magt eller begået strafbar vold mod A under anholdelsen.

Rigsadvokaten tiltrådte statsadvokatens afgørelse og bemærkede, at retsplejelovens bestemmelser om behandlingen af klager over politipersonale forudsætter, at statsadvokaten træffer forskellige afgørelser i relation til det samme begivenhedsforløb.

Beretning 1999, side 87.

Eksempel 2

Statsadvokat ikke inhabil i sag, hvor statsadvokaten havde underrettet tjenstedet om tidligere klager over politiassistent

SA2-2001-49-0760 og K 799/2001

I forbindelse med en ny klagesag havde statsadvokaten ved underretning af tjenstedet, henledt opmærksomheden på tidligere afgjorte og verserende klager over politiassistenten. Statsadvokaten og Rigsadvokaten fandt ikke at statsadvokaten var inhabil ved behandlingen af sager mod den pågældende.

Beretning 2001, side 82.

Eksempel 3

Statsadvokat ikke inhabil i "Tilst-sagen"

SA5-2001-321-0282 og K 847/2002

Rigsadvokaten fandt ikke, at der forelå inhabilitet eller andre forhold, der kunne begrunde, at undersøgelsen skulle foretages af en anden end Statsadvokaten i Viborg. Rigsadvokaten bemærkede herunder, at det forhold, at en myndighed genoptager behandlingen af en sag, i almindelighed ikke medfører, at de, der medvirkede ved sagens første behandling, er inhabile ved behandlingen i forbindelse med genoptagelse af sagen.

Beretning 2002, side 246.

Eksempler på sager, hvor statsadvokaten ikke var inhabil ved sagens behandling

Eksempel 4

Statsadvokat ikke inhabil i forbindelse med straffesag mod assistancefuldmægtig

SA3-2000-322-21 og K 871/2002

Sagen drejede sig om en assistancefuldmægtig K under statsadvokaten, der under sin ansættelse var fysisk placeret i en politikreds. Under ansættelsen blev K sigtet for overtrædelse af straffelovens § 235. Rigsadvokaten tiltrådte statsadvokatens afgørelse om, at hun ikke var inhabil. Rigsadvokaten anførte, at det forhold at K, mens han var ansat som politifuldmægtig, i 14 dage arbejdede i statsadvokaturen, ikke medførte, at statsadvokaten var inhabil.

Rigsadvokaten fandt heller ikke, at K's ansættelse som assistancefuldmægtig gjorde statsadvokaten inhabil.

Beretning 2002, side 237.

Eksempel 5

Vicestatsadvokat, der havde mødt som anklager mod anmelder, ikke inhabil ved ny behandling af anmeldelse

SA3-00-321-0187 og K 461/00

Rigsadvokaten fandt ikke, at det forhold, at en vicestatsadvokat V hos statsadvokaten havde mødt som anklager i en straffesag mod anmelderen A, var egnet til at vække tvivl om V's upartiskhed i forbindelse med behandlingen af A's anmeldelser. Rigsadvokaten lagde endvidere vægt på, at det efter retsplejeloven er statsadvokaten, der varetager udførelsen af ankesager og behandler klager og anmeldelser mod politipersonale for forhold begået i tjenesten. Rigsadvokaten lagde endvidere vægt på, at det i lovgivningen er forudsat, at den samme regionale statsadvokat træffer afgørelse vedrørende forskellige spørgsmål i tilknytning til begivenhedsforløbet og sagsbehandlingen af en straffesag.

Beretning 2000, side 91.

Eksempel 6

Statsadvokat ikke generelt inhabil ved behandlingen af sager fra en politikreds uanset inhabilitet i tidligere sag fra samme kreds

SA4-00-321-0006 og K 679/01

Rigsadvokaten anførte, at spørgsmålet om hvorvidt der var grundlag for at overføre behandlingen af en politiklagenævns sag til en anden statsadvokat på grund af inhabilitet hos den statsadvokat, under hvis embede sagen normalt henhører, beror på en konkret vurdering i den enkelte sag. Det forhold, at en statsadvokat var fundet inhabil ved behandlingen af en sag vedrørende en bestemt politikreds, medførte således ikke, at statsadvokaten ikke fremover kunne behandle sager fra den pågældende politikreds.

Beretning 2000, side 93.

Eksempel 7

Statsadvokat ikke inhabil ved tiltrædelse af afvisning af anmeldelse mod politimester

SA2-2001-321-0489, SA2-2001-322-0030 og K 726/2001

Rigsadvokaten fandt ikke, at det forhold, at statsadvokaten havde tiltrådt politimesterens beslutning om at afvise A's anmeldelse, medførte, at statsadvokaten måtte anses for inhabil ved behandlingen af anmeldelserne mod politimesteren og kriminalinspektøren.

Beretning 2001, side 83.

2.5.1.3 Rigsadvokatens inhabilitet

Afgørelsen af, om Rigsadvokaten er inhabil ved behandlingen af en sag, afgøres efter de almindeligt gældende bestemmelser om inhabilitet i forvaltningsloven og retsplejeloven.

Eksempel

Rigsadvokat ikke inhabil

SA1-2001-321-1033 og K 860/2002

En person A, der følte sig skygget af en polititjenestemand P i Politiets Efterretningstjeneste PET, anmeldte P for overtrædelse af straffelovens § 152. A havde tidligere anmeldt andre ansatte i politiet for overtrædelse af straffeloven for samme type handlinger. I klagen over statsadvokatens afgørelse påstod A blandt andet rigsadvokaturen for inhabil på grund af Rigsadvokatens tidligere ansættelse i PET. Rigsadvokaten fandt ikke anledning til at overveje dette spørgsmål og lagde herved vægt på, at der ikke i det for ham foreliggende materiale forelå oplysninger om, at PET skulle have haft med A at gøre.

Beretning 2002, side 238.

2.5.1.4 Politiklagenævnets og nævnsmedlemmernes inhabilitet

Formanden for et af politiklagenævnene henvendte sig i efteråret 1996 til Justitsministeriet i anledning af, at hun som beskikket forsvarer i en sag på vegne af sin klient havde indgivet en klage til statsadvokaten i det område, som hun var nævnsformand for. Nævnsformanden anførte i sin henvendelse, at hun ifølge forretningsordenen for politiklagenævn måtte anses for inhabil i politiklagenævnsagen. Også politiklagenævnets to lægmænd var efter hendes opfattelse inhabile, da hun havde haft et tæt samarbejde med lægmændene. Nævnsformanden rejste derfor spørgsmålet om, hvorvidt der i sådanne tilfælde bør indkaldes suppleanter til behandling af sagen, eller om sagen, eventuelt efter Rigsadvokatens henvisning, burde overgå til behandling i et af de andre politiklagenævne.

Nævnsformanden havde til Justitsministeriet supplerende oplyst, at hendes samarbejde med lægmændene udelukkende var professionelt og i medfør af hendes hverv som formand for politiklagenævnet.

Rigsadvokaten udtalte i et høringsvar til Justitsministeriet:

”Det følger af § 2 i bekendtgørelse af 15. december 1995 om forretningsordenen for politiklagenævn, at alle nævnets medlemmer deltager i sagens behandling. Er et medlem forhindret, deltager suppleanten i den pågældendes sted.

Det fremgår endvidere, at et medlem af nævnet ikke kan deltage i behandlingen af en sag, når vedkommende er inhabil efter forvaltningslovens kapitel

2. I den konkrete sag må nævnsformanden antages at være inhabil efter forvaltningslovens § 3, stk. 1, nr. 1.

Det er min opfattelse, at det må forventes, at en tilsvarende situation jævnligt vil kunne opstå. Det er i forarbejderne til lovændringen forudsat, at den advokat, der udpeges til politiklagenævnets formand, har erfaring med behandlingen af straffesager. Den pågældende vil derfor typisk beskæftige sig med forsvareropgaver, og dermed repræsentere personer, der har været i kontakt med politiet på en måde, der kan give anledning til klager over politiet. En hurtig og enkel behandling af sagerne tilsiger derfor, at suppleanten deltager i den pågældendes sted, når der konstateres personlig inhabilitet hos et nævnsmedlem, herunder også nævnsformanden, fremfor sagens oversendelse til et andet politiklagenævns.

Det er endvidere min opfattelse, at der næppe er grundlag for at statuere inhabilitet hos de to lægmænd alene på baggrund af deres professionelle samarbejde med formanden i politiklagenævnet.

Jeg finder ikke, at denne løsning vil være i strid med hensynet til politiklagenævnets ordningens troværdighed og almindelige omdømme, der næppe tilsiger denne udvidelse af inhabilitetsbegrebet.

I den konkrete sag finder jeg derfor, at formandssuppleanten bør substituere formanden, medens de øvrige nævnsmedlemmer kan deltage i behandlingen af sagen."

Justitsministeriet meddelte i brev af 19. december 1996 på baggrund af Rigsadvokatens udtalelse, at der næppe var grundlag for at erklære politiklagenævnets to lægmænd inhabile, blot fordi de har haft et professionelt samarbejde med formanden for nævnet. Man lagde herved vægt på, at nævnsformandens tilknytning til lægmændene udelukkende var professionelt. Desuden er nævnets lægmænd i deres stemmeafgivning uafhængige af formanden, og nævnets lægmænd er i øvrigt som medlemmer ligestillede med formanden, og der eksisterer ikke noget over/underordningsforhold i til formanden. Justitsministeriet tilsluttede sig endvidere Rigsadvokatens opfattelse af, at formandsuppleanten i den konkrete sag burde erstatte nævnsformanden, mens de øvrige medlemmer kunne deltage i behandlingen af sagen.

Eksempel 1

Nævnsformand erklærede sig inhabil ved behandling af sag, hvor han havde været beskikket forsvarer for en medtiltalt i sagen mod klageren

SA4-99-46-0017 og K 450/99

Statsadvokaten fandt ikke anledning til at indlede undersøgelse af klage over politiets adfærd i forbindelse med en anholdelse og detentionsanbringelse, idet klagen i al væsentlighed drejede sig om

politiets dispositioner. En klager gjorde over for Rigsadvokaten blandt andet gældende, at nævnsformanden var inhabil ved behandlingen af sagen, idet han havde været beskikket forsvarer for en person, der var medtalt i sagen mod klageren.

Rigsadvokaten tiltrådte statsadvokatens afgørelse og oplyste, at det fremgik af sagen, at den i politiklagenævnet var behandlet under medvirken af formandens suppleant, fordi formanden havde erklæret sig inhabil.

Beretning 1999, side 89.

Eksempel 2

Politiklagenævnsformands udtalelse i delberetningen for 2000 om antallet af klager over en bestemt politiassistent medførte ikke inhabilitet

SA2-2001-49-0760 og K 799/2001

Formanden for et politiklagenævn havde i sin delberetning i Rigsadvokatens beretning for 2000 om behandling af klager over politiet udtalt sig om antallet og indholdet af klager over en bestemt politiassistent. Politiklagenævnet havde herunder anført, at der burde være mulighed for, at en sådan politiassistent skulle gennemgå et kursus i, hvordan man tiltaler borgerne.

Rigsadvokaten fandt ikke, at udtalelsen kunne føre til, at formanden for politiklagenævnet måtte anses for inhabil ved behandlingen af klager over politiassistenten, jf. forvaltningslovens § 3.

Beretning 2001, side 86.

2.5.1.5 Polititjenestemænds inhabilitet

Rigspolitichefen har i Kundgørelse I nr. 38 af 6. juli 1988 fastsat følgende regler om inhabilitet for ansatte i politiet. Punkt 1 i kundgørelsen svarer til forvaltningslovens § 3:

“1. En ansat i politiet er inhabil i forhold til en bestemt sag, hvis

a) vedkommende selv har en særlig personlig eller økonomisk interesse i sagens udfald eller er eller tidligere i samme sag har været repræsentant for nogen, der har en sådan interesse,

b) vedkommendes ægtefælle, beslægtede eller besvogrede i op- eller nedstigende linie eller i sidelinien så nært som søskendebørn eller andre nærstående har en særlig personlig eller økonomisk interesse i sagens udfald eller er repræsentant for nogen, der har en sådan interesse,

c) vedkommende deltager i ledelsen af eller i øvrigt har en nær tilknytning til et selskab, en forening eller en anden privat juridisk person, der har en særlig interesse i sagens udfald,

d) sagen vedrører klage over eller udøvelse af kontrol eller tilsynsvirksomhed over for en anden offentlig myndighed og vedkommende tidligere hos denne myndighed har medvirket ved den afgørelse eller ved gennemførelsen af de foranstaltninger, sagen angår eller

e) der i øvrigt foreligger omstændigheder, som er egnede til at vække tvivl om vedkommendes upartiskhed.

2. Foreligger eller indtræder en af de under pkt. 1 beskrevne situationer foretages uopsættelig sagsbehandling, hvorefter sagsbehandleren omgående indberetter forholdet til politimesteren, i København til Politidirektøren, som herefter træffer afgørelse om habilitetsspørgsmålet.

3. Såfremt der opstår en inhabilitetssituation for en politimester eller for Politidirektøren i København, gælder følgende:

a) Straffesager forelægges for vedkommende statsadvokat, idet dog uopsættelige skridt foretages på sædvanlig måde.

b) Andre sager forelægges for Justitsministeriet, medmindre det drejer sig om ekspeditioner, som foregår rutinemæssigt efter bestemte regler og ikke giver plads for overvejelser eller skøn, som for eksempel udstedelse af pas og kørekort, registrering af motorkøretøjer og lignende, alt forudsat, at der ikke ved sådanne ekspeditioner opstår spørgsmål om at dispensere fra de almindelige regler.”

Spørgsmålet om inhabilitet er endvidere behandlet i Rigsadvokatens Meddelelse nr. 3/2002 om forelæggelsesregler og kompetenceregler mv., afsnit I, side 2.

Eksempler på inhabilitet

Eksempel 1

Politimester inhabil i straffesag vedrørende overtrædelse af polititilhold mod henvendelser til politistationen

U 1996.1104 Ø

En politimester havde meddelt en person K advarsel mod at trænge sig ind på politistationen ved telefoniske henvendelser. K overtrådte dette tilhold og blev tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 265. K blev frifundet, da advarslen fandtes at være ugyldig på grund af inhabilitet, idet politimesteren fandtes at have haft en sådan interesse i udfaldet af sagen vedrørende meddelelse af advarslen, at afgørelsen ikke burde være truffet af politimesteren.

Eksempel 2

Politiassistent inhabil ved behandlingen af sag, hvor han var anmelder og forurettet

SA2-99-329-0027 og K 400/99

En politiassistent P foretog opslag i Kriminalregisteret og Indexregisteret på sin tidligere samlever, ligesom P i forbindelse med sin egen anmeldelse om vold mod en af samleverens bekendte foretog opslag i Kriminalregisteret vedrørende den bekendte. Rigsadvokaten fandt ikke, at opslaget i Kriminalregisteret vedrørende den bekendte var strafbart, men kritiserede, at P havde deltaget i behandlingen af voldssagen, når P selv var anmelder og forurettet.

Beretning 1999, side 91.

Eksempel 3

Politiassistent inhabil i en sag, hvor han selv var impliceret

SA5-99-44-0187

En politiassistent P, der ikke var i tjeneste, flyttede ved sin private bopæl en efter P's opfattelse ulovligt parkeret bil, der spærrede for hans indkørsel. P anmeldte telefonisk bilens ejer for overtrædelse af færdselsloven. P udfærdigede næste dag selv rapport om overtrædelsen af færdselsloven. Politimesteren tilkendegav i forbindelse med sagen, at P ikke måtte optage rapport i en sag, hvor han selv var impliceret.

Beretning 1999, side 91.

Eksempel 4

Politiassistent inhabil i sag, hvor han var forurettet

SA2-1999-44-0290 og K 675/00

Rigsadvokaten fandt, at politiassistenten som forurettet i en færdselssag havde været inhabil, og at han derfor ikke burde have medvirket ved behandlingen af sagen bortset fra, hvad der må betragtes som uopsættelige efterforskningskridt mv. i umiddelbar tilknytning til selve episoden.

Beretning 2000, side 95.

Eksempel 5

Motorcykelbetjent inhabil i sag, hvor han var forurettet

SA2-99-44-0349

En motorcykelbetjent P standsede en bilist for ikke at have afpasset afstanden til P's motorcykel. Statsadvokaten tilkendegav i den forbindelse, at P havde været inhabil, da han udfærdigede bødeforlægget, og at han alene burde have sikret sig bilistens generalier og derefter overladt sagens videre behandling til andre.

Beretning 2000, side 96.

Eksempel 6

Politiassistent inhabil ved behandling af sag, hvor han selv var part

SA2-2000-44-0392 og K 781/2001

Politiassistent, der deltog i efterforskningen af en færdselssag, hvor han selv var part, blev fundet inhabil ved behandlingen af sagen, udover hvad der måtte anses for uopsættelige efterforskningskridt og lignende i umiddelbar tilknytning til selve episoden.

Beretning 2001, side 88.

Eksempel 7

Politiassistent inhabil ved behandling af anmeldelse indgivet af ham selv på vegne et jagtkonsortium

SA5-2000-321-0223 og K 735/2001

En politiassistent, der på vegne af et jagtkonsortium ved anmeldelse mod en person for ulovlig jagt, havde anvendt anmeldelsesrapport og sin stillingsbetegnelse ved indgivelse af anmeldelse, blev anset for inhabil.

Beretning 2001, side 89.

Ikke statueret inhabilitet

Eksempel

Politimester var ikke inhabil ved behandlingen af en straffesag, selvom der ved samme episode blev klaget over polititjenestemænd

SA3-2000-321-282 og K 715/2001

Det forhold, at der var indgivet anmeldelse mod eller klage over polititjenestemænd ved et bestemt politimesterembede, medførte ikke, at politimesteren som myndighed var inhabil ved behandlingen af en straffesag mod anmelderen, heller ikke selvom anmeldelsen mod eller klagen over polititjenestemændene og straffesagen mod anmelderen udsprang af den samme episode.

Beretning 2001, side 90.

2.5.2 Sagsbehandlingstiden

2.5.2.1 Indledning

I dette afsnit beskrives faktorer, der har en væsentlig betydning for den samlede sagsbehandlingstid, med henvisning til eksempler herpå.

2.5.2.2 Faktorer, der har en væsentlig betydning for den samlede sagsbehandlingstid

En af de faktorer, der kan have indflydelse på sagsbehandlingstiden, er de personalemæssige ressourcer, der står til rådighed for statsadvokaten, når denne foretager undersøgelsen. Det personalemæssige spørgsmål blev nærmere beskrevet i beretningen for 1996, side 42 f.

Flere faktorer har imidlertid en væsentlig betydning for den samlede tid, som en undersøgelse eller efterforskning varer ("sagsbehandlingstiden").

Eksempel

Ikke grundlag for kritik af statsadvokatens sagsbehandlingstid

SA1-00-321-993 og K 940/2002

En advokat M klagede over sagsbehandlingstiden hos statsadvokaten i en politiklagenævns sag vedrørende en anmeldelse af hans klient politiassistent A, for vold begået den 4. august 2000 under en afhøring overfor en person P. M fandt det uacceptabelt, at sagen havde verseret i 1 år og 9 måneder, og navnlig at hans klient havde været sigtet for overtrædelse af straffelovens § 244 i 9 måneder.

Rigsadvokaten fandt ikke grundlag for at udtale kritik af den tid, der medgik til statsadvokatens behandling af sagen.

Rigsadvokaten lagde ved sin afgørelse vægt på, at sagen ikke blev sat i bero på statsadvokatens foranledning bortset fra den periode, hvor statsadvokaten afventede udfaldet af straffesagen mod klageren. Rigsadvokaten fandt endvidere ikke grundlag for at tilsidesætte statsadvokatens skøn vedrørende prioriteringen af politiklagenævns sagen og straffesagen mod A, der var berammet til domsforhandling ca. 2 måneder efter, at statsadvokaten havde modtaget anmeldelsen mod politiassistenten. Rigsadvokaten bemærkede i den forbindelse, at den omstændighed, at A ikke ønskede at afgive forklaring i retsmødet den 23. januar 2002, var medvirkende årsag til, at sagen blev udsat, hvorefter der først blev afsagt dom den 29. juni 2001.

Rigsadvokaten lagde endvidere vægt på, at det ikke skyldtes statsadvokatens forhold, at der – efter der var rejst sigtelse mod A – medgik ca. 6 måneder til tilvejebringelsen af yderligere oplys-

ninger og forelæggelse for Retslægerådet, samt at sagen derudover beroede hos politiklagenævnet i ca. 2 1/2 måned med henblik på nævnets udtalelse i sagen.

Beretning 2002, side 240.

2.5.2.3 Indenretlig afhøring af sagens parter mv.

Ingen har pligt til at afgive forklaring til statsadvokaten. Det fremgår af retsplejelovens § 1019 d og § 1020 g, jf. § 750. Ønsker sagens parter eller vidner ikke at afgive forklaring til statsadvokaten, kan denne beslutte, at forklaring skal afgives i retten. Der vil som udgangspunkt blive beskikket en advokat for både den forurettede og polititjenestemanden (indklagede/anmeldte). Disse forhold kan – afhængig af rettens berammelsestider – bevirke, at sagsbehandlingstiden bliver forlænget. Det tilsvarende gælder, hvis et retsmøde må udsættes, f.eks. på grund af sygdom eller lignende.

Der henvises som eksempel herpå til beretning 2000, side 98 og beretning 1999, side 93.

2.5.2.4 Advokatbeskikkelse

Parterne i en politiklagenævnsag har i vid udstrækning mulighed for at få beskikket en advokat. Som udgangspunkt kan vedkommende selv vælge den advokat, som han ønsker beskikket. Sagsbehandlingstiden kan derfor påvirkes af, hvornår der bliver beskikket en advokat samt den beskikkede advokats mulighed for at deltage i afhøringerne.

Der henvises som eksempel herpå til beretning 2000, side 98 og beretning 1999, side 93.

2.5.2.5 Indhentelse af sagkyndige udtalelser

Det kan under behandlingen af en sag være nødvendigt at forelægge denne eller dele af denne for eksterne myndigheder og sagkyndige, inden der kan træffes afgørelse i sagen. Dette kan i visse situationer forlænge sagsbehandlingstiden betydeligt.

Der henvises som eksempel herpå til beretning 2000, side 99 og beretning 1999, side 94.

2.5.2.6 Udeblivelse fra afhøring

Statsadvokaten indkalder skriftligt klager og vidner til afhøring. Møder den indkaldte – med eller uden lovligt forfald – ikke op til afhøring, vil den pågældende i almindelighed på ny blive indkaldt til afhøring. Dette forhold forlænger sagsbehandlingstiden.

Der henvises som eksempel herpå til beretning 2000, side 99 og beretning 1999, side 94.

2.5.2.7 Klagesag venter på afgørelsen af den verserende straffesag

En klagesag kan udspringe af en episode, som fører til en straffesag mod klageren. Begge sager vil derfor ofte vedrøre samme begivenhedsforløb. Hvis statsadvokaten finder det hensigtsmæssigt, kan behandlingen af klagesagen sættes i bero og vente på afgørelsen af den verserende straffesag. Dette kan medføre en markant forlængelse af sagsbehandlingstiden. Der henvises herom til afsnit 2.5.3 om prioriteringen af straffesager og klagesager.

Der henvises som eksempel herpå til beretning 2000, side 100 og beretning 1999, side 95.

2.5.2.8 Yderligere undersøgelser og efterforskning

Politiklagenævnet kan anmode statsadvokaten om at foretage bestemte yderligere undersøgelser og efterforskning.

Der henvises som eksempel herpå til beretning 2000, side 101 og beretning 1999, side 95.

2.5.3 Prioriteringen af straffesager og klagesager

I nogle tilfælde udspringer en klagesag af en episode, som fører til en straffesag mod klageren. Begge sager vil derfor ofte vedrøre samme begivenhed. Dette kan give anledning til overvejelser om, hvilken sag, der bør behandles først. Sættes klagesagen i bero betyder det, at polititjenestemanden ikke har vidnepligt i sagen mod klageren, ligesom forklaringen ikke afgives under det sædvanlige vidneansvar.

Problemstillingen er omtalt mere generelt i afsnit 7.5 i beretningen for 1997. Rigsadvokaten udtalte her, at statsadvokaterne bør have et vidt skøn over, hvordan en undersøgelse tilrettelægges, herunder om det efter en konkret vurdering er hensigtsmæssigt at sætte behandlingen af en klagesag i bero på afgørelsen af en verserende straffesag.

Det kan dog i visse sager være indlysende, at en klage kan afvises forlods. Det er i mange sager næppe nødvendigt at afvente ankebehandlingen af straffesagen mod klager, førend klagesagen behandles.

Verserer der en straffesag mod klageren, som åbner mulighed for, at den indklagede polititjenestemand skal afgive forklaring, bør denne så vidt muligt underrettes om klagen, inden straffesagen behandles.

Stilles behandlingen af en politiklagenævns-sag i bero på udfaldet af en straffesag, kan de vidneforklaringer, som er afgivet indenretligt, anvendes ved behandlingen af klagesagen. Det er imidlertid ofte nødvendigt at foretage supplerende afhøringer til brug for klagesagen, da denne typisk har et andet fokus end den sideløbende straffesag. De forklaringer, der er afgivet under straffesagens behandling i retten, er ofte ikke fuldt dækkende med hensyn til beskrivelsen af det forhold, der er klaget over, og det er derfor nødvendigt at foretage supplerende afhøringer inden klagesagen afgøres.

Eksempel 1

Klager frifundet, da politiassistent ikke ønskede at udtale sig på grund af verserende klagesag

SA1-99-44-0336 og K 627/99

En klager blev frifundet for overtrædelse af straffelovens § 121, da en politiassistent ikke ønskede at udtale sig på grund af en verserende klagesag.

Beretning 1999, side 67f og beretning 2000, side 87.

Eksempel 2

Berostillelse af anmeldelse mod vicepolitimester på udfald af straffesag mod anmelder

SA3-99-322-0017 og K 448/99

A indgav anmeldelse mod vicepolitimesteren for at lyve. Da den rapportoptagende polititjenestemand var indkaldt som vidne i straffesagen mod A, besluttede statsadvokaten at lade behandlingen af anmeldelsen mod vicepolitimesteren afvente udfaldet af straffesagen mod A.

Rigsadvokaten tiltrådte afgørelsen.

Beretning 1999, side 82.

Eksempel 3

Klager frifundet, da politiassistent ikke ønskede at udtale sig på grund af verserende klagesag

SA3-98-44-0153

Klager frifundet for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 3, da to politiassistenter ikke ønskede at udtale sig på grund af en verserende klagesag.

Beretning 1999, side 83.

Eksempel 4

Udsættelse af behandling af klagesag

SA2-00-44-0408 og K 660/00

Rigsadvokaten fandt ikke, i forbindelse med en klage over politiets magtanvendelse ved en anholdelse, grundlag for at tilsidesætte statsadvokatens skøn over, hvorledes behandlingen af klagesagen og straffesagen mest hensigtsmæssigt skulle koordineres, og tiltrådte statsadvokatens afgørelse om at udsætte behandlingen af klagesagen.

Beretning 2000, side 87.

Eksempel 5**Berosættelse af politiklagenævns sag på dom mod tiltalt politiassistent***SA1-00-321-0908 og K 742/2001*

Rigsadvokaten fandt ikke grundlag for at kritisere, at statsadvokaten havde ladet afgørelsen om, hvorvidt der var grundlag for at rejse sigtelse mod tre anmeldte politiassistenter for strafbart forhold i relation til et af sagens forhold, afvente landsrettens dom i en sag mod en i samme forbindelse tiltalt politiassistent.

Beretning 2000, side 133 og beretning 2001, side 76.

Eksempel 6**Ikke ombudsmandskritik af afgørelse om at sætte politiklagenævns sag i bero***SA2-1999-44-0364 og K 559/2000. FOB 2001.147*

I anledning af en klage fra Politiforbundet i Danmark til Folketingets Ombudsmand over statsadvokaternes prioritering i forholdet mellem politiklagenævns sager og straffesager i almindelighed, og en klage fra de indklagede politiassistenter over berostillelsen i den konkrete sag, fandt ombudsmanden ikke grundlag for at kritisere afgørelsen om at sætte behandlingen af politiklagenævns sagen i bero. Ombudsmanden fandt under henvisning til Rigsadvokatens udtalelse om, at der ikke havde været fuldt tilstrækkeligt grundlag for tillige at afvente ankesagen, ikke grundlag for at udtale sig herom. Ombudsmanden fandt, at det havde været bedst stemmende med god forvaltningsskik, om statsadvokaten havde angivet en begrundelse for sin beslutning om berosættelse over for sagens parter. Ombudsmanden udtalte endelig, at hensynet til parterne i en sag som den foreliggende tilsiger, at statsadvokaten er særligt opmærksom på, at den sag, hvis udfald afventes, ikke trækker unødigt ud til skade for den udsatte sag. Hvis straffesagen trækker væsentligt ud, må statsadvokaten løbende overveje sin beslutning om at udsætte klagesagen.

Beretning 2001, side 74.

Eksempel 7**Ikke grundlag for genoptagelse af undersøgelse fire år efter anholdelse***SA1-1997-321-282 og K 727/2001*

En advokat M klagede over, at statsadvokaten havde indstillet efterforskningen i en sag om vold mod hans klient A i forbindelse med en anholdelse i maj 1997. M ønskede undersøgelsen genoptaget blandt andet med henblik på afhøring af vidner.

Rigsadvokaten fandt, at der ikke – knap fire år efter anholdelsen – var grundlag for at genoptage undersøgelsen med afhøring af vidner. Rigsadvokaten tilsluttede sig statsadvokatens beklagelse af den meget lange sagsbehandlingstid.

Beretning 2001, side 95.

2.5.4 Partsbegrebet

Den, der anses for part i sagen, har efter forvaltningsloven en række beføjelser, herunder adgang til aktindsigt og partshøring, under sagens behandling. Endvidere har parten efter forvaltningslovens § 22, krav på en begrundelse for sagens afgørelse. Endelig har en part efter forvaltningslovens § 25, krav på klagevejledning, hvis afgørelsen kan påklages.

Retsplejelovens kapitel 93 b og 93 c, indeholder ingen vejledning om, hvem

der må anses for part i en politiklagenævnsag. Det fremgår af forarbejderne til retsplejelovens § 1019 h, vedrørende adfærdsklagesager og retsplejelovens § 102 og § 724, der gælder for behandlingen af straffesager, jf. § 1020 g, at spørgsmålet skal afgøres efter de almindelige forvaltningsretlige regler.

Den, der har en væsentlig, direkte, individuel og retlig interesse i sagens afgørelse, anses som part efter forvaltningsretten.

Ved afgørelsen af om en person er part i en sag, lægges der navnlig vægt på, hvor væsentlig den pågældendes interesse i sagen er, og hvor nært denne interesse er knyttet til sagen.

I adfærdsklagesager er det klageren og den indklagede polititjenestemand, der er parter.

I straffesager vil en sigtet eller tiltalt polititjenestemand altid være part. Hvis polititjenestemanden alene er mistænkt for et strafbart forhold, må det afgøres efter en konkret vurdering, om han kan anses som part.

Anmeldere og vidner mv. vil almindeligvis ikke kunne anses for parter i en straffesag, medmindre de pågældende helt undtagelsesvis har en væsentlig, direkte, individuel og retlig interesse i sagens afgørelse.

Forurettede antages efter anklagemyndighedens praksis i en del tilfælde at have en sådan rimelig interesse i sagens udfald, at de efter en konkret vurdering har partsstatus, også selv om de ikke udtrykkeligt gør et erstatningskrav gældende.

I sager, hvor den forurettede er afgang ved døden eller kommet alvorligt til skade som følge af politiets indgriben, eller mens den pågældende var i politiets varetægt, jf. retsplejelovens § 1020 a, stk. 2, og denne dermed er ude af stand til at handle selv, vil en ægtefælle eller en samlever i et længerevarende samlivsforhold eller (voksne) børn som nære pårørende som udgangspunkt betragtes som parter.

I andre situationer må det efter en konkret vurdering afgøres, om et familie-medlem eller anden nærtstående faktisk har haft en så nær tilknytning til den forurettede, at vedkommende bør gives partsstatus.

Eksempel 1

Ikke part i sag vedrørende politiassistentens mulige hastighedsovertrædelse under transport til retsmøde

SA3-2002-321-0004 og K 931/2002

En advokat A anmeldte en polititjenestemand for hastighedsovertrædelse i forbindelse med transport af A's klient K fra arresten i Roskilde til Odense.

Rigsadvokaten fandt ikke, at K var klageberettiget, idet han ikke havde en sådan væsentlig, direkte, individuel og retlig interesse i sagens udfald, at han kunne anses for part i sagen.

Beretning 2002, side 237.

Eksempel 2

Ikke part i sag vedrørende anmeldelse af politiet for undladelse af information om fare for kriminalitet

SA1-2002-321-0089 og RA-2003-321-0041

En klager K indgav anmeldelse til statsadvokaten for strafbart forhold begået af nogle ikke nærmere specificerede politifolk, idet han i dagspressen havde læst, at der på en S-togslinie huserede røverbander, som frarøvede passagerer deres værdier. K mente, at nogle politifolk måtte have pådraget sig strafansvar ved at undlade at informere om kriminaliteten og advare befolkningen. Statsadvokaten afviste herefter klagen som åbenbart grundløs.

K påklagede afgørelsen til Rigsadvokaten, der ikke fandt, at K havde en sådan interesse i sagen, at han kunne anses for klageberettiget.

Beretning 2003, side 176.

2.5.5 Partsrepræsentation

Det følger af forvaltningslovens § 8, at den, der er part i en sag, kan bemyndige en anden til at repræsentere sig og udøve partsbeføjelser på sine vegne.

Bemyndigelsen kan ske ved, at parten giver en egentlig fuldmagt til partsrepræsentanten. Er fuldmagten skriftlig, eller fremgår det i øvrigt af sagen, at den pågældende part er indforstået med at blive repræsenteret af den pågældende, må dette i almindelighed være tilstrækkeligt.

Advokater må antages uden videre, det vil sige uden at dokumentere en formel fuldmagt, at repræsentere en part, hvis advokaten henvender sig på partens vegne.

Interesseorganisationer eller lignende foreninger kan i almindelighed ikke anses for partsrepræsentanter, uden at der foreligger et fuldmagtsforhold, eller det i henvendelsen oplyses, at det sker efter anmodning fra den pågældende.

2.5.6 Aktindsigt

2.5.6.1 Indledning

Adgangen til aktindsigt for sagens parter reguleres af reglerne i forvaltningsloven. For andre end sagens parter finder reglerne i offentlighedsloven anvendelse. Adgangen til aktindsigt i afsluttede straffesager reguleres i retsplejeloven.

Sagens parter har efter reglerne i forvaltningsloven som udgangspunkt fuld adgang til aktindsigt i dokumenterne i en adfærdsklagesag. I straffesager, herunder sager, der efterforskes i medfør af retsplejelovens § 1020 a, stk. 2, vil sa-

gens parter som udgangspunkt ikke have adgang til aktindsigt i straffesagens dokumenter, mens sagen verserer. Dette følger af forvaltningslovens § 18.

Andre end sagens parter har adgang til aktindsigt i det omfang, der følger af reglerne i offentlighedsloven. Der er ikke adgang til aktindsigt i straffesager. Det fremgår af offentlighedslovens § 2, stk. 1, 1. pkt. En ændring af offentlighedsloven, der trådte i kraft den 15. maj 1998, har begrænset retten til aktindsigt i offentligt ansattes personalesager. Dette medfører, at der som udgangspunkt ikke længere er ret til aktindsigt i adfærdsklagesager.

Kompetencen til at træffe afgørelse om aktindsigt i sager vedrørende klager over polititjenestemænd er beskrevet i Justitsministeriets notits af 3. oktober 1996 om aktindsigt efter offentlighedsloven og forvaltningsloven i klagesager over polititjenestemænd, der behandles af statsadvokaterne og politiklagenævnene. Notitsen er medtaget som bilag 10.

2.5.6.2 Særligt om aktindsigt efter offentlighedsloven

Offentlighedsloven gælder efter § 2, stk. 1, ikke for sager inden for strafferetsplejen. Det vil sige, at der ikke er adgang til sager, der behandles efter retsplejelovens kapitel 93 c, herunder sager, der efterforskes i medfør af retsplejelovens § 1020 a, stk. 2.

Ved lov nr. 276 af 13. maj 1998 om ændring af lov om offentlighed i forvaltningen (aktindsigt i personalesager), er der som nævnt ovenfor gennemført yderligere begrænsninger i retten til aktindsigt i offentligt ansattes personalesager.

Foruden sager om ansættelse eller forfremmelse i det offentlige tjeneste, gælder loven som udgangspunkt heller ikke for andre sager om enkeltpersoners ansættelsesforhold i det offentlige tjeneste. Det fremgår af lovens § 2, stk. 2, 2. pkt.

Sager, der behandles efter retsplejelovens kapitel 93 b og 93 d, om undersøgelse af klager over politipersonalets adfærd i tjenesten (adfærdsklager), er undtaget fra lovens område. Det er i den forbindelse uden betydning, om anmodningen om aktindsigt fremsættes over for ansættelsesmyndigheden, eller om der i stedet anmodes om aktindsigt i den sag, der er oprettet hos statsadvokaten eller politiklagenævnet. Udtrykket "ansættelsesforhold" i den forelåede bestemmelse skal således forstås i vid forstand. Det fremgår af lovforslagets bemærkninger til § 2, stk. 2, 2. pkt.

Efter § 2, stk. 3, 2. pkt., gælder offentlighedsloven dog for så vidt angår ansatte i chefstillinger for oplysninger om disciplinære reaktioner i form af advarsel eller derover. Det er dog kun oplysninger om selve den disciplinære reaktion,

det vil sige ansættelsesmyndighedens skrivelse med den endelige afgørelse i sagen, der er omfattet af offentlighedsloven. Andre dokumenter og oplysninger i sagen er ikke omfattet.

Det betyder, at offentlighedsloven ikke gælder for politiklagenævnsager, uanset om der er tale om en adfærdsklagesag eller en straffesag, og uanset om sagen drejer sig om en ansat i en chefstilling.

Det fremgår af lovens § 16, stk. 3, at myndigheden snarest skal underrette den ansatte om, at der er fremsat anmodning om aktindsigt og hvem der har fremsat anmodningen. Formålet er blandt andet at give den ansatte lejlighed til at fremkomme med eventuelle bemærkninger til brug for myndighedens afgørelse af spørgsmålet om aktindsigt.

2.5.6.3 Særligt om aktindsigt efter forvaltningsloven

Forvaltningsloven gælder efter § 1, for alle dele af den offentlige forvaltning. Efter § 2, stk. 1, gælder loven for behandlingen af sager, hvori der er eller vil blive truffet afgørelse af en forvaltningsmyndighed.

I politiklagenævnsager er politimesteren (Politidirektøren), statsadvokaten, Rigsadvokaten, politiklagenævnet og Rigspolitichefen selvstændige forvaltningsmyndigheder i forhold til hinanden. Det betyder blandt andet, at de dokumenter, der udveksles mellem disse myndigheder, ikke kan betragtes som interne arbejdsdokumenter og derfor som udgangspunkt vil være omfattet af adgangen til aktindsigt.

Forvaltningslovens regler om aktindsigt gælder ikke for sager om strafferetlig forfølgning, jf. § 9, stk. 3, og dermed heller ikke i sager, der behandles efter reglerne i retsplejelovens kapitel 93 c, herunder sager, der efterforskes i medfør af retsplejelovens § 1020 a, stk. 2.

Forvaltningslovens regler om aktindsigt finder fuldt ud anvendelse på klager over politipersonales adfærd (adfærdsklager), der behandles efter retsplejelovens kapitel 93 b.

Det kan give anledning til tvivl, hvornår der i relation til forvaltningsloven er tale om en straffesag eller adfærdsklagesag.

Efter retsplejelovens § 1019 i, stk. 1, sluttet behandlingen af en adfærdsklagesag, hvis der er grundlag for at rejse sigtelse mod indklagede, eller hvis indklagede er mistænkt for et strafbart forhold og forlanger sagen behandlet som straffesag. I disse tilfælde overgår sagen til straffesagsbehandling efter kapitel 93 c, og vil fra dette tidspunkt være omfattet af undtagelsesbestemmelsen i § 9, stk. 3.

Efter § 1019 i, stk. 2, 2. pkt., skal behandlingen af en adfærdsklagesag gen-

optages, hvis tiltale ikke rejses eller gennemføres til fældende dom. Genoptages en adfærdsklagesag efter denne bestemmelse, vil der på ny være adgang til aktindsigt i sagens akter. Det samme gælder, hvis statsadvokaten i forbindelse med en indstilling af efterforskningen eller påtaleopgivelse i en straffesag tager stilling til polititjenestemandens adfærd.

Der henvises til beretningen for 1999, side 110f., SA6-1998-44-0154 og K 332/98 omtalt i beretningen for 1998, side 77.

Adgangen til aktindsigt omfatter som udgangspunkt samtlige af adfærdssagens akter, herunder blandt andet statsadvokatens sagsfremstilling til indklagede samt korrespondancen med politiklagenævnet, jf. forvaltningslovens § 10.

Indgår der i adfærdsklagesagen akter fra en straffesag, enten fordi sagen oprindeligt er startet som straffesag, eller fordi der f.eks. er indgivet klage over politiets magtanvendelse i forbindelse med en anholdelse, vil sådanne akter som nævnt være omfattet af adgangen til aktindsigt.

Der vil dog efter forvaltningslovens § 15, stk. 1, nr. 3, være mulighed for at begrænse partens adgang til aktindsigt i adfærdsklagesager, hvis hensynet til forebyggelse, opklaring og forfølgning af lovovertrædelser samt beskyttelse af sigtede, vidner eller andre i sager om strafferetlig eller disciplinær forfølgning, begrunder dette. Afvejningen skal foretages for hvert enkelt dokument i sagen, og parten bør i almindelighed gøres bekendt med, at visse oplysninger er tilbageholdt, jf. § 15, stk. 2.

Imødekommes en begæring om aktindsigt under sagens behandling, skal der efter forvaltningslovens § 11, stk. 1, almindeligvis ske udsættelse af sagen, indtil der er givet parten adgang til at gøre sig bekendt akterne.

Eksempel 1

Afgørelse om aktindsigt i dokumenter, der har været fremlagt under en straffesag, skal træffes efter principperne i retsplejelovens § 41, stk. 1 og 2

U 1999.1729 H

Anklagemyndighedens afgørelse om aktindsigt i dokumenter, der har været fremlagt under en straffesag, skal træffes efter principperne i retsplejelovens § 41, stk. 1 og 2.

Beretning 1999, side 110f og beretning 2001, side 97.

Eksempel 2

Journalist havde ikke krav på aktindsigt i en straffesag mod polititjenestemand

SA4-99-321-0209 og K 549/00

I en sag om politiets eftersættelse af en bil på motorvejen, hvor føreren af bilen forulykkede og afgik ved døden, anmodede en journalist J fra en tv-station om aktindsigt i Rigsadvokatens afgørelse og sagens øvrige dokumenter.

Da straffesager mod politipersonale ikke er omfattet af offentlighedsloven, jf. lovens § 2, stk. 1, og da det alene er parter i en afsluttet straffesag, der kan forlange at blive gjort bekendt med sa-

gens dokumenter, jf. forvaltningslovens § 18, stk. 1, jf. § 9, stk. 3, fandt Rigsadvokaten ikke, at J havde krav på aktindsigt i sagen. Rigsadvokaten fandt dog efter princippet om meroffentlighed, at der kunne meddeles J aktindsigt i Rigsadvokatens afgørelse i anonymiseret form.

Justitsministeriet tiltrådte Rigsadvokatens afgørelse.

Beretning 2000, side 106.

Eksempel 3

Ikke aktindsigt i statsadvokatens redegørelse og politiklagenævnets udtalelse

SA5-99-322-0010 og K 488/99

Rigsadvokaten lagde vægt på, at statsadvokatens redegørelse indeholdt overvejelser vedrørende den indgivne anmeldelse mod de ovennævnte polititjenestemænd, jf. retsplejelovens § 1021 d. Redegørelsen til politiklagenævnet indeholdt derimod ikke faktiske oplysninger, der ikke fremgik af de øvrige dokumenter i sagen. Heller ikke udtalelsen fra politiklagenævnet indeholdt oplysninger om de foretagne undersøgelser i sagen.

Rigsadvokaten fandt herefter ikke at redegørelsen og nævnets udtalelse er materiale, der kunne anses for omfattet af retsplejelovens § 741 c, stk. 2, 2. pkt., jf. § 1020 e, stk. 2.

Beretning 2000, side 107.

Eksempel 4

Ikke aktindsigt under straffesagsbehandling i dele af statsadvokatens redegørelse

SA5-00-321-0176 og K 526/00

Rigsadvokaten tiltrådte, at de omhandlede afsnit i redegørelsen ikke var udleveret og tilføjede, at afsnittene indeholdt statsadvokatens overvejelser om bevisvurdering og afgørende retsspørgsmål vedrørende de tiltalte, men ikke faktiske oplysninger, som ikke fremgik af de øvrige dokumenter i sagen. Rigsadvokaten anførte endvidere, at formålet med at overvejelserne indgik i redegørelsen, alene var, at politiklagenævnet skulle have mulighed for at udtale sig om spørgsmålet om tiltale-
rejsning, jf. retsplejelovens § 1021 e, stk. 1.

Rigsadvokaten lagde endvidere vægt på, at de nævnte afsnit i redegørelsen alene indeholdt foreløbige overvejelser vedrørende vurderingen af beviserne mv., og at der i forbindelse med straffesagen under domsforhandlingen af anklagemyndigheden ville blive redegjort for anklagemyndighedens synspunkter vedrørende disse spørgsmål, herunder også i lyset af de oplysninger, der kom frem under domsforhandlingen.

Beretning 2000, side 92, side 109 og side 169.

Eksempel 5

Aktindsigt efter forvaltningslovens § 18 i afsluttet straffesag

SA1-98-321-0296 og K 606/00

Rigsadvokaten fandt ikke, at en advokat i en afsluttet straffesag havde krav på materialet efter retsplejelovens § 1020 e, stk. 2, jf. § 741 c, men fandt, at spørgsmålet om aktindsigt skulle vurderes efter forvaltningslovens § 18, da straffesagen var afsluttet. Rigsadvokaten imødekom herefter anmodningen.

Beretning 2000, side 110.

2.5.6.4 Særligt om aktindsigt efter retsplejeloven

Med virkning fra den 1. juli 2004 er der foretaget en række ændringer i retsplejeloven vedrørende offentlighed i retsplejen. Der henvises særligt til det nye kapitel 3a i retsplejeloven om aktindsigt.

Der er herved indført en almindelig adgang til aktindsigt i domme og kendelser i civile sager og straffesager. Dette er en væsentlig udvidelse af adgangen til aktindsigt i forhold til de gældende regler, hvor aktindsigt er betinget af "retlig interesse".

Den almindelige adgang til aktindsigt i domme og kendelser indebærer, at enhver som udgangspunkt har ret til at få udleveret kopi af domme og kendelser i både civile sager og straffesager. Undtaget herfra er dog straffesager, der er afsluttet for mere end 1 år siden.

Med hensyn til aktindsigt i andre dokumenter end domme og kendelser er den eksisterende adgang til aktindsigt for personer med "retlig interesse" suppleret af en regel om aktindsigt for forurettede i straffesager. Lovændringen indebærer, at forurettede eller, hvis forurettede er afgået ved døden, dennes nære pårørende får en udvidet ret til aktindsigt.

Efter loven har den, der har været sigtet, andre med "retlig interesse" samt forurettede eller dennes nære pårørende som hovedregel adgang til aktindsigt i dokumenter, der vedrører sagen, herunder retsbøgerne. Retten til aktindsigt gælder, når straffesagen er endeligt afsluttet. Adgangen til aktindsigt kan efter en konkret vurdering begrænses blandt andet af hensyn til statens sikkerhed, forebyggelse, opklaring og forfølgning af lovovertrædelser samt beskyttelse af medsigtede, vidner eller andre.

Sigtede har endvidere adgang til aktindsigt i de mindre alvorlige straffesager, hvor der ikke er nogen forsvarer, således, at sigtede, der ikke har en forsvarer, i videst muligt omfang sidestilles med sigtede, der har en forsvarer.

Sigtede vil i de tilfælde, hvor der ikke er en forsvarer, som udgangspunkt have mulighed for hos politiet at gennemse det materiale, som politiet har tilvejebragt til brug for den sag, som sigtelsen angår. Hvis hensynet til fremmede magter, statens sikkerhed, sagens opklaring eller tredjemand eller til efterforskningen af en anden verserende sag gør det nødvendigt, kan sigtedes adgang til aktindsigt dog begrænses i samme omfang som i de tilfælde, hvor der er en forsvarer.

Princippet om meroffentlighed er endvidere lovfæstet, på samme måde som det kendes fra reglerne i offentlighedsloven vedrørende den offentlige forvaltning.

Der er enkelte særlige regler om en mere vidtgående aktindsigt for pressen.

Herunder skal etårsgrænsen for aktindsigt i domme og kendelser i straffesager ikke gælde, når aktindsigt søges af journalister som led i deres arbejde. Der indføres endvidere en særlig "pressebakkeordning", der giver pressen en generel mulighed for gennemsyn af domme afsagt inden for de seneste 4 uger, og de eksisterende regler om pressens mulighed for at få aktindsigt i blandt andet anklageskrifter og retsbogstiførsler videreføres med visse tilpasninger, som følger af de nye aktindsigtsregler i øvrigt.

Der gælder et de nye regler et forbud mod offentliggørelse af domme og kendelser i straffesager, medmindre der er foretaget anonymisering, således at sigtedes, tiltaltes, forurettedes eller vidners identitet ikke fremgår.

2.5.7 Partshøring (forvaltningslovens § 19)

2.5.7.1 Indledning

Forvaltningslovens § 19 har følgende ordlyd:

§ 19. Kan en part i en sag ikke antages at være bekendt med, at myndigheden er i besiddelse af bestemte oplysninger vedrørende sagens faktiske omstændigheder, må der ikke træffes afgørelse, før myndigheden har gjort parten bekendt med oplysningerne og givet denne lejlighed til at fremkomme med en udtalelse. Det gælder dog kun, hvis oplysningerne er til ugunst for den pågældende part og er af væsentlig betydning for sagens afgørelse. Myndigheden kan fastsætte en frist for afgivelsen af den nævnte udtalelse.

Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 gælder ikke, hvis

1) det efter oplysningernes karakter og sagens beskaffenhed må anses for ubetænkeligt at træffe afgørelse i sagen på det foreliggende grundlag,

2) udsættelse vil medføre overskridelse af en lovbestemt frist for sagens afgørelse,

3) partens interesse i, at sagens afgørelse udsættes, findes at burde vige for væsentlige hensyn til offentlige eller private interesser, der taler imod en sådan udsættelse,

4) parten ikke har ret til aktindsigt efter reglerne i kapitel 4 med hensyn til de pågældende oplysninger,

5)...

Bestemmelsen har til formål at sikre, at den, der er part i en forvaltningssag får lejlighed til at gøre sig bekendt med og kommentere det faktiske afgørelsesgrundlag, inden sagen afgøres. Partshøring sker på initiativ fra myndigheden,

der i hver enkelt sag skal vurdere, om der er grundlag for at foretage partshøring.

2.5.7.2 Hvilke sager skal der partshøres i?

Henvisningen i forvaltningslovens § 19, stk. 1, nr. 4, betyder, at forvaltningslovens regler om partshøring ikke gælder for sager om strafferetlig forfølgning, jf. § 9, stk. 3, og dermed heller ikke i sager der behandles efter reglerne i retsplejelovens kapitel 93 c, herunder sager, der efterforskes i medfør af retsplejelovens § 1020 a, stk. 2.

Er der derimod tale om en adfærdsklagesag, finder reglerne om partshøring fuldt ud anvendelse.

Spørgsmålet om, hvornår en sag i relation til forvaltningslovens § 9, stk. 3, skal betragtes som en sag om strafferetlig forfølgning er nærmere behandlet ovenfor under pkt. 2.5.6.

Folketingets Ombudsmand har i en konkret sag taget stilling til, hvornår pligten til partshøring indtræder i tilfælde, hvor statsadvokaten indstiller en strafferetlig forfølgning mod en polititjenestemand, men samtidig udtaler kritik af den pågældendes adfærd:

Eksempel 1

Ikke partshøring af advokat forud for beslutning om opgivelse af tiltale

SA6-1998-44-0154 og K 332/98

En politiassistent advokat A indbragte sagen for Rigsadvokaten og gjorde i den forbindelse gældende, at hans klient ikke var partshørt over en genafhøring af en kvinde. Rigsadvokaten tiltrådte statsadvokatens afgørelse om at indstille efterforskningen og udtalte, at forvaltningslovens regler om partshøring ikke fandt anvendelse, da sagen var behandlet efter retsplejelovens kapitel 93 c.

Sagen blev indbragt for Folketinget Ombudsmand, der ikke fandt grundlag for at kritisere, at statsadvokaten ikke partshørte A i det tidsrum, da sagen blev behandlet som potentiel straffesag. Han udtalte endvidere: "Fra det tidspunkt da statsadvokaten traf beslutning om at opgive den strafferetlige forfølgning, men fastholdt at ville udtale kritik af Deres klients adfærd, ændrede sagen karakter blandt andet således at partshøringsforpligtelsen efter den overfor gengivne bestemmelse i forvaltningslovens § 19 indtrådte.

Rigsadvokaten har ..... henvist til, at der var tale om en potentiel straffelovsovertrædelse og at forvaltningslovens regler om partshøring ikke gælder i sager om strafferetlig forfølgning af lovovertrædelser, jf. forvaltningslovens § 19, stk. 2, nr. 4, jf. § 9, stk. 3.

Jeg går ud fra at Rigsadvokaten med dette alene sigter til tiden forud for beslutningen om at opgive påtale."

Ombudsmanden fandt imidlertid ikke, at den omhandlede genafhøring af kvinden indeholdt nye oplysninger om faktiske forhold og foretog sig derfor ikke videre vedrørende partshøringsspørgsmålet.

Afgørelsen illustrerer, at statsadvokaten skal tage stilling til, hvorvidt der er grundlag for at foretage partshøring i straffesager, hvor forfølgningen opgives, men hvor der samtidig udtales kritik af adfærd.

Beretning 1998, side 77.

Eksempel 2

Ikke ombudsmandskritik ved manglende partshøring

FOB 1999.218:

Da der ikke var fremkommet nye faktiske oplysninger under en genafhøring, kunne ombudsmanden ikke kritisere, at partshøring ikke havde fundet sted.

2.5.7.3 Hvem har krav på partshøring?

Forpligtelsen til at partshøre gælder i relation til sagens parter, det vil sige klageren og den indklagede polititjenestemand. Retsplejelovens § 1019 b, foreskriver partshøring overfor den indklagede i sagens indledende fase. Den indklagede skal efter denne bestemmelse have udleveret en fremstilling af sagens faktiske omstændigheder og have adgang til at udtale sig over fremstillingen. Forvaltningslovens regler om partshøring supplerer retsplejeloven, og fremkommer der efter sagsfremstillingen nye faktiske oplysninger, som er til ugunst for indklagede og af væsentlig betydning for sagens afgørelse, skal indklagede høres over sådanne oplysninger. Der er ikke i retsplejeloven foreskrevet nogen partshøringsforpligtelse i relation til klageren, og her gælder forvaltningslovens almindelige regler.

Da der stilles krav om, at oplysningerne skal være til ugunst for den pågældende part, vil de oplysninger, der kan give anledning til partshøring af indklagede og klageren, ofte ikke være sammenfaldende.

2.5.7.4 Hvilke oplysninger er omfattet af partshøringen?

Efter forvaltningslovens § 19, skal der kun foretages partshøring over oplysninger vedrørende faktiske omstændigheder. Det afgørende er, om oplysningen er af en sådan karakter, at den bidrager til at supplere sagens bevismæssige grundlag eller i øvrigt tilvejebringes for at skabe klarhed over sagens faktiske omstændigheder. I politiklagenævnsager vil det typisk være politirapporter fra den underliggende straffesag, f.eks. vedrørende anholdelsen af klager, notitser fra eller rapporter med afhøring af den indklagede eller andre, der kan give anledning til at partshøre klageren, mens det for så vidt angår indklagede omvendt ofte vil være oplysninger fra klager og eventuelle andre, som er fremkommet efter sagsfremstillingen.

Det er endvidere en betingelse, at parten ikke er bekendt med, at myndigheden er i besiddelse af oplysningerne og vil benytte disse. Det er i den forbindelse uden betydning, om parten kender de pågældende oplysninger, når blot der er en vis formodning for, at parten ikke ved, at oplysningerne vil indgå i sagens af-

gørelse. Det er endelig en betingelse, at oplysningerne er til ugunst for den pågældende part og af væsentlig betydning for sagens afgørelse.

Hvis betingelserne for partshøring er opfyldt, må statsadvokaten ikke træffe afgørelse, før parten er gjort bekendt med oplysningerne og har fået lejlighed til at fremkomme med en udtalelse.

2.5.7.5 Underretning

Justitsministeriet har som omtalt i beretningen for 2001, side 105, i anledning af en konkret politiklagenævns sag meddelt, at det efter ministeriets opfattelse i almindelighed må være et naturligt led i sagsbehandlingen af adfærdsklager, at vedkommende statsadvokat eller Rigsadvokaten underretter sagens øvrige parter om, at afgørelsen er påklaget, således at parterne ikke fejlagtigt – i forlængelse af klagefristens udløb – indstiller sig på den påklagede afgørelse, og således at parterne samtidig – også uden for de tilfælde, hvor en partshøring følger direkte af forvaltningslovens § 19 – får lejlighed til, over for klageinstansen, at fremkomme med eventuelle yderligere bemærkninger til sagen.

En sådan underretning vil efter Justitsministeriets opfattelse endvidere være en nødvendig forudsætning for, at parten under behandlingen af klagesagen har mulighed for at udnytte sine almindelige forvaltningsretlige partsbeføjelser. På denne baggrund anmodede Rigsadvokaten statsadvokaterne om fremover at foretage den nødvendige underretning af sagens øvrige parter, når en afgørelse i en adfærdsklagesag påklages.

Eksempel

Ombudsmandskritik af manglende orientering af anmelder om sagsforløbet og sagsbehandlingstiden

SA1-99-321-715 og K 789/2001

Folketingets Ombudsmand har i 2002 i anledning af en henvendelse fra anmelderen K i en verserende politiklagenævns sag udtalt kritik af statsadvokatens manglende orientering af K om sagsforløbet og sagsbehandlingstiden, herunder manglende opfølgning på tidligere oplysninger om den forventede sagsbehandlingstid.

Beretning 2001, side 93.

2.5.8 Begrundelse

Reglerne om begrundelse fremgår af forvaltningslovens kapitel 6, og indebærer i medfør af lovens § 22, at afgørelser, der er meddelt skriftligt, skal være ledsaget af en begrundelse, medmindre afgørelsen fuldt ud giver den pågældende part medhold. Begrundelsen skal indeholde en henvisning til de retsregler, som afgørelsen er truffet efter.

I det omfang afgørelsen beror på et administrativt skøn, skal begrundelsen tillige angive de hovedhensyn, der har været bestemmende for skønsudøvelsen. Begrundelsen skal endvidere om fornødent indeholde en kort redegørelse for de oplysninger om sagens faktiske omstændigheder, der er tillagt væsentlig betydning for afgørelsen.

Eksempel

Ombudsmanden fandt det bedst stemmende med god forvaltningsskik, at der angives begrundelse for beslutning over for sagens parter

SA2-1999-44-0364 og K 559/2000. FOB 2001.147

Folketingets Ombudsmand har i 2001 i anledning af en klage over, at statsadvokaten havde stillet behandlingen af en politiklagenævns sag i bero på udfaldet af straffesagen mod klagerne udtalt følgende:

”Statsadvokaten gav i sit brev af 7. januar 2000 ikke de indklagede politiassistenter nogen begrundelse for sin beslutning. Statsadvokatens begrundelse for berostillelsen ses først at fremgå af statsadvokatens brev af 26. januar 2000 til Politiklagenævnet.

Den begrundelsespligt som følger af reglerne i forvaltningslovens §§ 22-24, gælder for afgørelser vedrørende sagens realitet, dvs. udtalelser der går ud på at fastslå hvad der er eller skal være ret i det foreliggende tilfælde. Beslutninger, der træffes som led i selve sagsforberedelsen (procesledende afgørelser), skal efter disse regler som udgangspunkt ikke ledsages af en begrundelse.

Efter min opfattelse bør fortolkningen af forvaltningsloven i almindelighed tage udgangspunkt i, at det skal tilstræbes at lade forvaltningslovens regler finde anvendelse ved myndighedsudøvelse af besluttede karakter, dersom beslutningen er af en sådan art at der for de berørte parter normalt vil bestå et væsentligt behov for at få tillagt lovens beføjelser, og disse beføjelser i øvrigt vil være egnede til at tilgodese borgernes interesser i henseende til at øve indflydelse på myndighedernes beslutningsprocesser.

Jeg har på denne baggrund overvejet om beslutningen om berostillelse i et tilfælde som det foreliggende kan anses for omfattet af lovens afgørelsesbegreb. I en sag som denne hvor der er væsentlige hensyn at tage til de implicerede politifolk, hvor der er udsigt til at berostillelsen vil stå på i længere tid, har sagens parter en klar interesse i at kunne påvirke statsadvokatens beslutningsproces, også i denne fase af politiklagenævns sagens behandling. Forvaltningslovens bestemmelser om begrundelse ville efter min opfattelse kunne medvirke til at opfylde dette behov, og til generelt at sikre rigtige afgørelser.

Jeg har imidlertid ikke fundet tilstrækkeligt grundlag for at antage at forvaltningsloven finder anvendelse i sådanne tilfælde, men det er min opfattelse at det havde været bedst stemmende med god forvaltningsskik om statsadvokaten havde angivet en begrundelse for sin beslutning over for sagens parter i overensstemmelse med principperne i forvaltningslovens § 22 og § 24.”

Ombudsmanden fandt ikke grundlag for at formulere en egentlig kritik af statsadvokaten, men anmodede Rigsadvokaten om at gøre statsadvokaterne bekendt med Ombudsmandens opfattelse. Dette er sket ved Rigsadvokatens skrivelse af 12. december 2001.

Beretning 2001, side 74 og side 105.

2.5.9 Statsadvokatens reaktionsmuligheder

2.5.9.1 Indledning

Statsadvokaten afviser en adfærdsklage, hvis undersøgelsen ikke har skaffet oplysninger, der støtter klagen, eller klagen er åbenbart grundløs. Finder statsadvokaten på baggrund af undersøgelsen, at der er grundlag for at give klageren helt eller delvist medhold i klagen, vil statsadvokaten i sin afgørelse beklage det passerede over for klageren. Udtrykket "beklagelse" anvendes således alene i forbindelse med afmeldingen overfor borgeren.

Statsadvokatens beklagelse af, at der er begået individuelle fejl, vil ofte munde ud i en kritik af den indklagede polititjenestemand. Dette behøver imidlertid ikke altid at være tilfældet. Beklagelsen kan også angå fejl af mere generel karakter, som undersøgelsen har afdækket.

Statsadvokaten har endvidere i nogle sager beklaget et hændelsesforløb eller et forhold over for klageren, selvom der ikke har været grundlag for at bebrejde den indklagede polititjenestemand noget. Eksempler på sådanne objektive beklagelser er beskrevet nedenfor. Som anført i Rigsadvokatens cirkulæreskrivelse af 30. maj 2000, der er medtaget som bilag 12, bør statsadvokaten være tilbageholdende med at beklage et forhold over for klageren, når der intet er at bebrejde politiet.

Endvidere er der tilfælde, hvor statsadvokatens undersøgelse er mundet ud i, at der er udvist kritisabel adfærd eller endog strafbart forhold, men hvor den pågældende polititjenestemand ikke har kunnet identificeres.

Af hensyn til ensartetheden i afgørelserne i adfærdsklagesager, har Rigsadvokaten fundet det hensigtsmæssigt, at statsadvokaterne i praksis anvender det samme ordvalg for at beskrive en given kritisabel adfærd. Dette vil tillige i højere grad give de disciplinære myndigheder mulighed for at gennemskue, med hvilken alvor statsadvokaten har set på forholdet, når der skal foretages en reaktion over for den pågældende polititjenestemand. På den baggrund har Rigsadvokaten i cirkulæreskrivelsen af 30. maj 2000 fastsat retningslinier for, hvilke afgørelser undersøgelsen af en adfærdsklagesag kan munde ud i, og herunder hvilke udtryk der som udgangspunkt bør anvendes ved beskrivelsen af en kritisabel adfærd. I cirkulæreskrivelsen, medtaget som bilag 12, er fastsat en kritisk skala i tre grader, dvs. kritik, alvorlig kritik og meget alvorlig kritik. Hvis statsadvokaten ikke finder tilstrækkeligt eller fuldt tilstrækkeligt grundlag for at kritisere en adfærd, kan denne karakteriseres som uhensigtsmæssig.

Statsadvokatens afgørelse af en straffesag kan gå ud på at afvise anmeldelsen, indstille efterforskningen, opgive påtale, frafalde eller rejse tiltale. Stats-

advokaten skal i forbindelse med tiltalespørgsmålet tillige tage stilling til, om der foreligger kritisabel adfærd, og om sagen skal overgå til behandling som adfærdsklagesag. Det følger af retsplejelovens § 1019 i, stk. 2.

Får klageren helt eller delvist medhold i sin klage, er statsadvokatens reaktionsmuligheder udtømte. Sagen oversendes til de disciplinære myndigheder, der herefter træffer afgørelse om, hvilke konsekvenser statsadvokatens afgørelse skal have.

Uhensigtsmæssig adfærd

2.5.9.2 Formuleringer i praksis

En kritik kan som anført ovenfor tilkendes med flere nuancer, og i det følgende gengives eksempler på statsadvokaternes og Rigsadvokatens anvendelse i praksis af de forskellige grader af kritik.

En række sager afgøres med en tilkendegivelse om, at et hændelsesforløb eller en handlemåde kunne være håndteret mere hensigtsmæssigt, eller at en polititjenestemand burde have handlet anderledes, end han gjorde, uden at det passerede er så groft, at det giver anledning til en egentlig beklagelse eller kritik.

Eksempel 1

Uhensigtsmæssigt

SA4-99-321-0200

Statsadvokaten fandt, at en vicekriminalkommissærs udtalelser til et ugeblad om motiv og udførelsesmåde i en drabssag, der ikke var efterforskningsmæssigt begrundede, måtte anses for uhensigtsmæssige, når de faldt inden straffesagen havde fundet sin afgørelse, jf. retsplejelovens § 1016 a.

Beretning 2000, side 113.

Eksempel 2

Uhensigtsmæssigt

SA2-2001-321-0472 og K 767/2001

Statsadvokaten fandt ikke grundlag for kritik af, at en kriminalassistent A i forbindelse med eftersøgning af en person K, der var mistænkt for omfattende bedragerier, forsøgte at signalere over for K's logivært, at denne burde være varsom i omgangen med K. Statsadvokaten fandt det dog uhensigtsmæssigt, at A i den forbindelse havde anvendt udtrykket "platugle" om eftersøgte.

Beretning 2001, side 100 og side 112.

Eksempel 3

Uhensigtsmæssigt

SA3-2001-44-294 og K 794/2001

Statsadvokaten fandt ikke grundlag for at kritisere, at en landpolitiassistent P overfor en person, der nægtede at åbne døren for P, udtalte, at denne skulle lade være med at være et skvat og åbne døren, så de kunne tale sammen. Statsadvokaten fandt dog, at det havde været mere hensigtsmæssigt at undlade at bruge en tiltaleform, der kunne opfattes nedladende.

Beretning 2001, side 100 og side 114.

Eksempel 4

Uhensigtsmæssigt

SA1-01-44-0475

Statsadvokaten tilkendegav overfor en politiassistent, at beslutningen om anholdelse for overtrædelse af politivedtægten af en beruset familiefar klokken 03.00 i hjemmet for øjnene af tre børn var uhensigtsmæssig. Statsadvokaten fandt, at den politimæssige efterforskning vedrørende overtrædelse af politivedtægten kunne være foretaget mere hensigtsmæssigt på et andet tidspunkt og under andre for alle parter mere rimelige omstændigheder.

Beretning 2002, side 170.

Eksempel 5

Uhensigtsmæssigt

SA6-2003-323-0039

Statsadvokaten fandt, at der var det fornødne grundlag for at standse to personer på en cykel, men meddelte føreren af politipatruljen, at måden hvorpå standsningen havde fundet sted ved at afskære vejen for cyklen, i den givne situation var uhensigtsmæssig.

Beretning 2003, side 155.

Udtryk som kritisabel og kritisabelt anvendes til beskrivelse af den mildeste form for kritik.

Kritik

Eksempel 1

Kritik

SA1-98-44-0244

Statsadvokaten kritiserede, at en politiassistent havde udtalt: "Er du dum?" som svar på en bilists spørgsmål om, hvorfor han var blevet standset ved en hastighedskontrol.

Beretning 2000, side 113 og side 123.

Eksempel 2

Kritisabel

SA2-00-321-0403 og K 682/00

Statsadvokaten og Rigsadvokaten fandt en politiassistents adfærd i forbindelse med påtale af en færdselsforseelse, hvor han i sin fritid var blevet påkørt af en anden bilist, for kritisabel.

Beretning 2000, side 65 og side 114.

Eksempel 3

Kritisabel

SA3-99-321-0302 og K 531/00

Statsadvokaten fandt, at en bevidst påkørsel med patruljebil for at få en person til at flytte sig var kritisabel, hvilket Rigsadvokaten tiltrådte.

Beretning 2000, side 114 og side 136.

Eksempel 4**Kritisabelt**

SA5-00-321-0189

Statsadvokaten fandt det kritisabelt, at en kriminalassistent foretog ransagning hos en mistænkt, selvom retten forudgående havde afsagt kendelse om, at der ikke var det fornødne mistankegrundlag.

Beretning 2000, side 115 og side 141.

Eksempel 5**Kritisabelt**

SA6-00-44-0263

Statsadvokaten fandt det kritisabelt, at en politiassistent P havde ført samtaler med en tiltalt i en straffesag om et vidne, der i anden anledning havde klaget over P.

Beretning 2000, side 115 og side 129.

Eksempel 6**Kritik**

SA6-00-44-0256

Statsadvokaten fandt ikke, at en politiassistents bemærkning "kamelknepper" var berettiget under nogen omstændigheder, og kritiserede udtalelsen.

Beretning 2000, side 115 og side 129.

Eksempel 7**Kritik**

SA6-2001-321-0287 og K 793/2001

Statsadvokaten kritiserede, at en politiassistent, som reaktion på udtalelsen: "Flyt dig din fede nar", kortvarigt trykkede den anholdtes hoved ned i asfalten.

Beretning 2001, side 101 og side 110.

Eksempel 8**Kritisabelt**

SA5-2000-44-0237 og K 692/2001

Statsadvokaten beklagede, at en politiassistent P i en anholdelsesrapport anførte, at anholdte havde "stirrende øjne og virkede meget "klam" – nærmest som taget ud af en standardkasse for beskrivelse af blufærdighedskrænker". Politiklagenævnet påklagede afgørelsen til Rigsadvokaten, idet politiklagenævnet fandt, at P havde handlet kritisabelt.

Rigsadvokaten var enig med nævnet i, at det var kritisabelt, at P havde udtrykt sig som sket, og at denne kritik burde have været anført udtrykkeligt i statsadvokatens afgørelse.

Beretning 2001, side 101 og side 112.

Eksempel 9**Kritik**

SA3-2001-44-291

Statsadvokaten kritiserede, at to politiassistenter under en ordveksling med en person, der blev sigtet for overtrædelse af færdselsloven, kaldte denne for "Perletand" og udtalte: "Du skal ikke spille dum".

Beretning 2001, side 101 og side 113.

Eksempel 10

Kritik

SA6-2000-44-0311 og K 827/2001

Statsadvokaten kritiserede, at en politiassistent tog cigaret og cigaretpakke fra advokat, der overtrådte rygeforbud i retsbygning.

Beretning 2001, side 101 og side 115.

Eksempel 11

Kritik

SA1-98-321-0501 og K 733/2001

Statsadvokaten kritiserede, at reglerne i forskrifterne for Det Centrale Kriminalregister og i lov om offentlige myndigheders registre om informeret skriftligt samtykke ikke var blevet fulgt ved indhentelse af samtykke til forespørgsel i kriminalregisteret.

Beretning 2001, side 102.

Eksempel 12

Kritik

SA3-2001-44-315

Statsadvokaten kritiserede, at indklagede havde brugt kraftudtryk og fandt anledning til at tilkendegive, at politipersonalet navnlig i forbindelse med politiforretninger, der involverer den enkelte borger, bør anvende korrekt sprogbrug også indbyrdes, hvorfor kraftudtryk bør undgås.

Beretning 2002, side 175.

Eksempel 13

Kritik

SA6-2002-44-0378

Statsadvokaten fandt anvendelsen af udtrykket "hold kæft perker" kritisabelt, også selvom klageren havde anvendt en sprogbrug, som svarede hertil.

Beretning 2002, side 176.

Eksempel 14

Kritik

SA3-2002-323-0018

Statsadvokaten fandt det kritisabelt, at politiassistenten ikke sørgede for at afslutte politiforretningen, således at P kunne nå færgen.

Beretning 2002, side 181.

Eksempel 15

Kritik

SA6-2003-323-0032 og RA-323-0072

Statsadvokaten fandt anvendelsen af udtrykket "Hold nu mund båtnakke" kritisabelt og lagde herved vægt på, at polititjenestemænd skal anvende korrekt sprogbrug og i øvrigt optræde korrekt overfor borgerne. Rigsadvokaten tiltrådte afgørelsen.

Beretning 2003, side 151.

Eksempel 16**Kritik**

SA4-2003-321-0029

Statsadvokaten udtalte, at det var kritisabelt, at politiassistenten foretog ændringer i konfiskationserklæringen i stedet for at udfærdige tilføjelse, notits eller rapport herom.

Beretning 2003, side 168.

Alvorlig kritik

Udtrykket meget kritisabelt anvendes til beskrivelse af alvorligere forhold

Eksempel 1**Meget kritisabelt**

SA3-00-44-0230 og K 605/00

Statsadvokaten fandt det meget kritisabelt, at en politiassistent i forbindelse med en påtale af, at en person K af somalisk afstamning på kørebanen foran indkørslen til politistationen havde tiltalt K med "sorte svin".

Beretning 2000, side 116 og side 125.

Eksempel 2**Meget kritisabelt**

SA2-2000-321-0427

Statsadvokaten fandt det meget kritisabelt, at det ikke fremgik af sagen, at et vidne V havde haft rettelser og tilføjelser til afhøringsrapporten. V havde fået telefaxet en foreløbig politirapport udarbejdet på baggrund af notater optaget i forbindelse med afhøringen, og V's rettelser og tilføjelser blev indarbejdet i den endelige rapport.

Beretning 2001, side 102 og side 131.

Eksempel 3**Meget kritisabelt**

SA1-2002-323-0004 og RA-2003-323-0031

I forbindelse med anholdelse af A for kørsel uden kørekort, kom en politiassistent P i diskussion med A, hvorunder A anvendte stærkt nedsættende udtryk. P tog sit bælte med tjenestepistolen af, trak sin stav op, smed disse effekter i favnen på en kollega og gik tæt ind mod A. Herefter var der en ordveksling om, hvorvidt P turde indlade sig i nærkamp med A.

Statsadvokaten fandt, at P ved sin adfærd, havde handlet meget kritisabelt.

Statsadvokaten anførte, at han havde overvejet, om der var grundlag for at udtrykke kritikken som særdeles eller yderst kritisabelt, men at han fandt, at den skarpeste kritik burde forbeholdes til sager, hvor forholdet er på grænsen til det strafbare, eller hvor der har været fysisk kontakt, der grænser til egentlig vold.

Rigsadvokaten tiltrådte afgørelsen.

Beretning 2003, side 156.

Eksempel 4**Meget kritisabelt**

SA1-2001-321-1234

En kriminalassistent K havde uberettiget indhentet og videregivet fortrolige oplysninger til sin ægtefælle M, der var ansat som sikkerhedsansvarlig på en ambassade.

Statsadvokaten fandt, at K havde besvaret en henvendelse fra M i strid med interne forskrifter samt i strid med sagsfordelingen mellem to politimyndigheder.

Statsadvokaten fandt, at henvendelsen fra M havde en så ekstraordinær karakter, at K af habilitetsgrunde straks burde have afvist at behandle henvendelsen og i stedet burde have henvist til andre på tjenestestedet. Statsadvokaten fandt dette kritisabelt. Statsadvokaten tillænte, at udtrykket "særlig kritisabel fortrinsvis bør anvendes på forhold af stærkt usaglig karakter eller forhold, hvor der er varetaget personlige interesser, der er tjenesten uvedkommende", hvilket ikke var tilfældet i den foreliggende sag. Statsadvokaten fandt, at K's sagsbehandling, herunder især videregivelsen af identitetsoplysninger mv. til en udenlandsk repræsentation her i landet, er i strid med de gældende forskrifter herfor, var meget kritisabel.

Beretning 2003, side 159.

Til den skarpeste kritik anvendes udtryk som særlig, stærkt eller yderst kritisabelt.

Meget alvorlig kritik

Eksempel 1

Stærkt kritisabel

SA2-99-321-0323, SA2-99-321-334 og K 463/99

Statsadvokaten fandt to politiassistenter P1 og P2's adfærd for stærkt kritisabel. De havde en nat kontaktet to unge piger og kørt dem hjem, selvom de undervejs havde modtaget et opkald fra vagthavende om en selvmordstruet person ved togstationen. Den følgende aften opsøgte P1 og P2 under en privat fest igen pigerne. Under transporten i patruljebilen, fik pigerne blandt andet frivilligt håndjern på, ligesom de fik lov til at holde tjenestevåben.

Beretning 2000, side 81, side 116 og side 144.

Eksempel 2

Yderst kritisabelt

SA2-2000-321-0427

Statsadvokaten fandt, at det var yderst kritisabelt, at en vicekriminalkommisær P i en rapport vedrørende afhøring af et vidne V, på en måde, der kun kunne misforstås, gav udtryk for sin egen subjektive vurdering af V's forklaring. I politirapporten stod anført: "vidnet husker ikke alle detaljer fra dette møde, men fremførte med sikkerhed, at ...". Ordene "med sikkerhed" eller tilsvarende var ikke anvendt af V, men alene udtryk for P's subjektive vurdering af V's forklaring.

Beretning 2001, side 103 og side 131.

Eksempel 3

Særlig kritisabelt

SA1-00-321-0903

Statsadvokaten fandt en politiassistent P's adfærd særlig kritisabel. P havde uden tjenstlig anledning foretaget opslag i Det Centrale Personregister for at undersøge fødselsdatoer på to personer, som hans samlever lå i nabostridigheder med.

Beretning 2001, side 103 og side 128.

Eksempel 4

Særdeles kritisabelt

SA2-2002-321-0576

En kriminalassistent K havde i politiets sagsbehandlingssystem foretaget opslag i sin søns færdsels-sag og herefter sendt to interne e-mails til sagsbehandleren, hvori K viderebragte yderligere oplysninger fra sin søn, der var til dennes fordel. Statsadvokaten betegnede K's dispositioner som særdeles kritisable.

Beretning 2002, side 195.

2.5.9.3 Andre reaktioner, herunder systemkritik

Det følger af forarbejderne til loven, at statsadvokaten kan rejse kritik af fejl af mere generel karakter, som undersøgelsen har afdækket. Dette gælder navnlig statsadvokatens undersøgelser i medfør af retsplejelovens § 1020 a, stk. 2, hvor begivenhedsforløbet søges klarlagt således, at der tilvejebringes det fornødne grundlag for at vurdere ikke blot, om et strafferetligt eller disciplinært ansvar kan komme på tale, men også om man gennem ændrede procedurer eller regler mv. kan forebygge lignende hændelser. I sådanne situationer vil kritikken blive fulgt op af en henvendelse til de relevante myndigheder, som oftest Rigs-politichefen, politimesteren/Politidirektøren eller Justitsministeriet.

Eksempel 1

Henstilling

SA3-00-321-0238

I en sag, hvor en politiassistent var mistænkt for at have bortskaffet beviser, henstillede statsadvokaten til politimesteren, at procedurerne omkring henlæggelse af sager, påtaleopgivelser mv. blev strammet op. Endvidere blev det henstillet, at proceduren omkring meddelelse af forbud efter restaurationsloven blev strammet op, idet et forbud var blevet udstedt og underskrevet, uden at der forelå rapporter om baggrunden herfor.

Beretning 2000, side 117.

Eksempel 2

Sag om anvendelse af førergreb sendt til Politiskolen til orientering

SA1-99-321-0769

En ung mand M blev anholdt i forbindelse med et slagsmål. For at passivere M blev der anvendt førergreb, hvilket medførte, at hans overarm brækkede. Statsadvokaten fandt ikke grundlag for at bebrejde den anholdende politiassistent noget i forbindelse episoden, og lagde vægt på, at anvendelsen af førergrebet i den givne situation havde været berettiget, og at risikoen for brud på overarmen ved førergreb ikke var fremhævet i hæftet "Politiets selvforsvarsgreb og teknikker". Statsadvokaten sendte sagen til Rigspolitichefen, Politiskolen, til orientering vedrørende det i hæftet om anvendelsen af førergreb anførte.

Beretning 2000, side 117.

Eksempel 3

Øvelseskørsel

SA2-2000-321-0457 og K 876/2002

Politiforbundet i Danmark rettede henvendelse til Rigsadvokaten i anledning af en afsluttet straffesag, hvor en politibetjent på prøve havde vedtaget en bøde for en hastighedsovertrædelse begået i forbindelse med deltagelse i Politiskolens køreuddannelse.

Rigsadvokaten udtalte i skrivelse af 6. marts 2002 følgende: "Efter en gennemgang af sagen kan jeg meddele, at jeg ikke finder, at Politiskolens køreuddannelse har en sådan karakter, at den kan sidestilles med tjenstlig udrykningskørsel, således at den efter gældende ret er omfattet af udrykningsbekendtgørelsen. Jeg er imidlertid enig i, at den køreuddannelse, der gennemføres på Politiskolen, bør kunne afvikles under så realistiske forhold som muligt og at dette i et vist omfang vil nødvendiggøre tilsidesættelse af f.eks. gældende hastighedsbestemmelser. Jeg skal derfor ikke udtale mig imod, at der søges tilvejebragt et regelsæt, som giver mulighed for, at føreren af et tjenestekøretøj som led i Politiskolens køreuddannelse kan tilsidesætte de gældende hastighedsbestemmelser, hvis uddannelseskørslen gør det påkrævet og forsvarligt."

Beretning 2001, side 141.

Eksempel 4

Civile politifolks eftersættelse særdeles uhensigtsmæssig

SA5-99-321-0148 og K 451/99

En politiassistent i civil eftersatte i en civil patruljebil en knallert, der var efterlyst i forbindelse med et forsikringsopgør. Det fremgik, at patruljebilens udrykningssignaler ikke blev anvendt under eftersættelsen. I stedet signalerede patruljebilen med fjernlyset og aktiverede hornet.

Rigsadvokaten fandt, at udrykningsbekendtgørelsens regler om anvendelse af udrykningslygte og om undladelse af at følge færdselslovens almindelige regler skal være påtrængende nødvendig, var overtrådt. Rigsadvokaten udtalte endvidere, at den anvendte fremgangsmåde, hvor civile politifolk i en civil patruljebil foretager eftersættelse uden at give sig til kende, er særdeles uhensigtsmæssig, ligesom han fandt det særdeles beklageligt, såfremt den manglende anvendelse af udrykningslygte skyldes vanskeligheder med at betjene en sådan.

Beretning 1999, side 165.

Eksempel 5

Færdselsuheld under udrykningskørsel uden anvendelse af udrykningsblink

SA1-98-321-0415 og K 441/99

Som følge af den konkrete sag, henlede Rigsadvokaten Rigspolitechefens opmærksomhed på, at der kunne være problemer med anvendelsen af de pågældende udrykningslys (magnetudrykningslys).

Beretning 1999, side 54 og side 166.

2.5.9.4 Objektiv beklagelse mv.

Under denne kategori hører sager, hvor statsadvokaten har fundet, at der ikke har været grundlag for at bebrejde den pågældende polititjenestemand noget, men alligevel har beklaget, hvis klageren har opfattet det passerede på en ubehagelig eller krænkende måde, sager hvor klageren f.eks. er kommet til skade

under en anholdelse, uden at dette kan bebrejdes politiet, og sager, hvor det ikke er lykkedes at identificere den pågældende polititjenestemand.

Som anført i Rigsadvokatens cirkulæreskrivelse af 30. maj 2000, medtaget som bilag 12, bør statsadvokaten være tilbageholdende med at beklage et forhold over for klageren, når der intet er at bebrejde politiet. Har undersøgelsen godtgjort, at polititjenestemanden ikke har handlet forkert, er der som udgangspunkt ikke anledning til at beklage forholdet over for klageren. Det bør f.eks. ikke beklages, hvis klageren har følt sig krænket ved en udtalelse, som ikke kan bebrejdes polititjenestemanden, eller hvor påstand står mod påstand.

Eksempel 1

Ikke beklagelse over for klager, hvor påstand stod mod påstand

SA2-99-44-0361 og K 569/00

Statsadvokaten beklagede, hvis politiassistenten P's opførsel havde kunnet opfattes som arrogant og nedladende.

Rigsadvokaten meddelte P efter dennes klage, at statsadvokaten ikke burde have udtrykt beklagelse over for klageren i den foreliggende sag, hvor påstand stod mod påstand.

Beretning 2000, side 118.

Eksempel 2

Ikke kritik af kriminalassistentens adfærd, men beklagelse af det passerede

SA4-00-44-0028

Statsadvokaten fandt ikke grundlag for at udtale kritik af en kriminalassistent K's adfærd i forbindelse med en henvendelse hos en kvinde, som K troede var identisk med en kvinde, som man eftersøgte, men beklagede det passerede overfor klageren.

Beretning 2000, side 119.

Eksempel 3

Objektiv beklagelse af armbrud i forbindelse med en anholdelse

SA5-2000-44-0237 og K 692/2001

Statsadvokaten fandt ikke grundlag for at kritisere den måde, hvorpå en anholdelse foregik, men beklagede, at den anholdte brækkede den ene arm i forbindelse med anholdelsen.

Beretning 2001, side 104, side 111 og side 112.

Eksempel 4

Stærk kritik kunne ikke rettes mod enkeltpersoner

SA5-2000-321-0200 og K 744/2001

Rigsadvokaten fandt, at en ulovlig anholdelse af en kvinde i forbindelse med installering af en rumaflytning i hendes bolig var særdeles kritisabel, men at der af bevismæssige årsager ikke var fuldt tilstrækkeligt grundlag for at udtale kritik af enkeltpersoner.

Beretning 2001, side 58 og side 104.

Eksempel 5

Orientering af Rigspolitichefen om sagen

SA6-2002-321-0331, K 917/2002 og RA-2003-321-0052

Rigsadvokaten besluttede blandt andet at orientere Rigspolitichefen om sagen med henblik på at overveje spørgsmålet om placering af det ledelsesmæssige ansvar i situationer, hvor en politikreds assisterer en anden.

Beretning 2002, side 229.

Eksempel 6

Ændring af politikredsens A-meddelelse vedrørende dødfundne personer

SA1-2001-321-1210

Statsadvokaten foretog i forbindelse med sagen en nærmere undersøgelse af reglerne og rutinerne i relation til bevaringstagelse af pengebeløb i sager vedrørende dødfundne. Statsadvokaten anførte herunder, at en kvittering med en anmelders underskrift og bekræftelse på det optalte beløb ofte vil være hensigtsmæssig, dels af hensyn til den begærende og dels til de involverede polititjenestemænd. Politimesteren har efterfølgende ændret en A-meddelelse vedrørende dødfundne personer, selvmord, selvmordsforsøg, smittefarlige lig samt mærkning og transport af lig, således at det nu anføres:

”Ønsker pårørende på stedet kvittering for de i bevaring tagne rede penge/værdipapirer, udstedes en håndskreven kvittering. Kvitteringsform og modtager anføres i rapporten.”

Beretning 2003, side 167.

2.6 Forholdet mellem behandlingen af politiklagenævns-sager og politiets almindelige virksomhed

2.6.1 Indledning

Behandlingen af politiklagenævns-sagerne giver, som forudsat i motiverne til ordningen, lejlighedsvis anledning til at overveje, om man gennem ændrede procedurer eller regler mv. kan forbedre muligheden for blandt andet at forebygge hændelser, hvor personer kommer til skade som følge af politiets indgriben. Det er på denne baggrund indbygget i ordningen, at statsadvokaterne og Rigsadvokaten skal orientere alle relevante myndigheder om resultaterne af en undersøgelse af en politiklagenævns-sag.

Neden for gennemgås eksempler på nogle af de tiltag, som behandlingen af politiklagenævns-sagerne har givet anledning til, herunder blandt andet i form af uddannelse af politipersonale.

2.6.2 Politiskolens uddannelse af politipersonale

Eksempel 1

Anvendelse af håndjern

Rigsadvokaten anmodede i en sag om politiets skudafgivelse mod en undvegen anholdt, der senere afgik ved døden, Rigspolitietschefen om at overveje, om der var grundlag for at uddybe retningslinier eller undervisningsmateriale om anvendelse af håndjern.

Baggrunden var, at Rigsadvokaten fandt det uheldigt, at anholdte, efter at være pålagt håndjern på forsiden af kroppen, fik adgang til at åbne bagagerummet i sin bil hvorfra han fremtog et oversævet jagtgevær, som han truede og slog en politiassistent med og herefter forsøgte at undvige.

Politiassistenten forklarede under efterforskningen, at pålæggelse af håndjern på forsiden af kroppen er sædvanlig fremgangsmåde, hvis man ved, at der skal foretages en ransagning og ikke ønsker, at den anholdte skal have mulighed for at fjerne noget, mens han har hænderne på ryggen.

Politiskolen oplyste, at uddannelseskonceptet på området er, at håndjern altid skal pålægges med hænderne på ryggen, også i forbindelse med ransagninger. Baggrunden for konceptet er det risikable i at pålægge håndjern med hænderne foran på kroppen, idet personen i den position på forskellige måder kan angribe politifolkene og andre, der befinder sig i nærheden.

På baggrund af Rigsadvokatens anmodning har Politiskolen taget skridt til at udarbejde et mere udførligt og skriftligt undervisningsmateriale om anvendelse af håndjern. Undervisningsmaterialet, der forventes færdig i løbet af kort tid, vil tillige kunne finde anvendelse i politiregionernes vedligeholdelsesuddannelse.

Eksempel 2

Udrykningskørsel mv.

Rigsadvokatens årlige beretninger om behandling af klager over politiet indeholder et afsnit med gennemgang af konkrete sager vedrørende udrykningskørsel samt konkrete sager, hvor en person er afgået ved døden eller er kommet alvorligt til skade som følge af politiets indgriben, f.eks. i forbindelse med udrykningskørsel og eftersættelse.

Denne gennemgang af konkrete sager finder anvendelse i Politiskolens køreuddannelse, herunder uddannelsen i udrykningskørsel. Blandt andet på denne baggrund, og med baggrund i den offentlige interesse som udrykningskørsel ofte påkalder sig, har Rigspolitiet gennemført en analyse af politiets køreuddannelse og i begyndelsen af 2004 udsendt en rapport om denne med fokus på den teoretiske og praktiske uddannelse i udrykningskørsel.

Det er besluttet at implementere en række af rapportens anbefalinger, blandt andet at der i langt højere grad skal fokuseres på udvikling og vedligeholdelse af en holdbar professionsetik, særligt omkring udrykningskørsel og eftersættelse, herunder at der særligt skal fokuseres på proportionalitetskravet.

Et nyt emne, trafikpsykologi, vil blive indført såvel i grunduddannelsen som i vedligeholdelsesuddannelsen. Endvidere indføres en registrering af uheld med personskade i forbindelse med politiets udrykningskørsler og eftersættelse, blandt andet med det formål at få en kundskabsmæssig platform for eventuelle ændringer i køreuddannelsen.

Eksempel 3

Politiets magtanvendelse

En del klager over politiet er klager over magtanvendelse og hårdhændet behandling i forbindelse med anholdelse, under opløb og lignende. Spørgsmålet om politiets magtanvendelse, herunder uddannelsen på dette område, har som følge heraf været behandlet på Rigsadvokatens seminarer for de medarbejdere i den overordnede anklagemyndighed og hos Politimesteren i Grønland, der er beskæftiget med klagesagsbehandling, og på Rigsadvokatens møder med Politiklagenævnene.

Rigsadvokaten har endvidere tilbage i 1999 i en skrivelse til Rigspolitichefen foreslået, at der blev indført en form for efteruddannelse af politipersonalet i brugen af politiets selvforsvarsgreb og teknikker, samt at Politiskolens lærebog på området blev udleveret til alle polititjenestemænd, således at de blandt andet kunne blive bekendt med de lægefaglige vurderinger af greb og teknikker der indgår i lærebogen.

De nævnte forslag er gennemført eller under gennemførelse. Efteruddannelse på området ville således ske i forbindelse med politiregionernes obligatoriske vedligeholdelseskurser i udryknings-tjeneste, og lærebogen er fordelt i så stort et antal eksemplarer til politikredsene, at den er tilgængelig på alle tjenestesteder. Politiskolen vil i løbet af kortere tid styrke og forbedre systematisering af polititjenestemændenes efteruddannelse på magtanvendelsesområdet.

Eksempel 4

Magtanvendelse over for alkoholpåvirkede

I en klagesag anmodede Statsadvokaten for København, Frederiksberg og Tårnby Rigspolitiet om, at *"det overvejes i et hæfte om politiets selvforsvarsgreb og teknikker at beskrive, hvorledes alkoholpåvirkethed kan influere på smertetærsklen, ligesom det må overvejes om Retslægerådets udtalelse i sagen giver anledning til ændringer i hæftet for så vidt angår armsnoningsgrebet"*.

Politiskolen har i den anledning oplyst, at der i forbindelse med instruktion og træning i politiets selvforsvarsgreb og teknikker generelt gøres opmærksom på, at spiritus og andre bedøvende stoffer influerer på smertetærsklen, og at dette forhold derfor skal indgå i vurderingen af den styrke i grebet det er nødvendigt at anvende. Ved udsendelse af en ny udgave af lærebogen om politiets selvforsvarsgreb og teknikker vil dette forhold hensigtsmæssigt kunne indarbejdes under omtalen af mere generelle forhold om brug af selvforsvarsgreb og teknikker. Politiskolen har i tilslutning her til oplyst, at der i emnet "spirituspåvirkning", der indgår i faget polititeori, med den givne anledning nu tillige gøres opmærksom på, hvorledes alkoholpåvirkethed kan influere på smertetærsklen.

Retslægerådets udtalelse har ikke givet Rigspolitiet anledning til ændringer i nævnte lærebog for så vidt angår den specifikke beskrivelse af armsnoningsgrebet. I den forbindelse blev det fremhævet, at armsnoningsgrebet, som andre greb, bliver trænet meget grundigt med nøje information til eleverne om forskellige risici ved anvendelsen, herunder risiko for læsioner i halshvirvelsøjlen og knoglebrud på armen.

Afsnit 3

Gennemgang af udvalgte konkrete sager i 2003

3.1 Lovens område

Gennemgangen af konkrete sager har til formål at beskrive en række typiske sager, som statsadvokaterne har behandlet i beretningsåret. Sagerne er udvalgt i samarbejde med statsadvokaterne og politiklagenævnene. Enkelte af sagerne har været forelagt for Rigsadvokaten af sagens parter.

Gennemgangen af sagerne følger med visse ændringer samme systematik som i de foregående års beretninger. Sagerne er således kategoriseret i sager vedrørende lovens område af mere principiel karakter, sager efter kapitel 93 b, sager efter kapitel 93 c, herunder færdselssager, i undersøgelser efter retsplejelovens § 1020 a, stk. 2, sager som statsadvokaten har indledt af egen drift efter retsplejelovens § 1020 a, stk. 1 (initiativsager), og endelig sager vedrørende sagsbehandlingsmæssige spørgsmål.

3.1.1 Begrebet "i tjenesten"

Forevisning af politiskilt ved billetkontrol anset for sket "i tjenesten"

SA1-2003-321-0108

En kontrollør skulle kontrollere billetter i Metroen og konstaterede, at en politibetjent og hans kone ikke havde billet. Politibetjenten legitimerede sig med politilegitimation i mangel af andet. Kontrolløren opfattede dette som et forsøg på at slippe for afgift. Politibetjenten anvendte i samme forbindelse ukvemsord over for kontrolløren og bemærkede herunder, at det var "fuldstændigt sindsygt", at han fik en kontrolafgift.

Statsadvokaten lagde til grund, at politibetjenten trådte i tjeneste ved at vise politilegitimation, uanset at han havde fri. Statsadvokaten fandt ikke bevis for misbrug efter straffelovens § 155, og sluttede efterforskningen efter retsplejelovens § 749, stk. 2.

Statsadvokaten udtalte kritik af politibetjentens anvendelse af ukvemsord overfor kontrolløren.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Rigspolitiet meddelte politibetjenten en advarsel.

Eksempel 1

Eksempel 2**Klage over polititjenestemand i forbindelse med tilkaldelse af assistance ved tumult**

SA4-2002-323-0008 og RA-2003-323-0061

En polititjenestemand P var i privat øjemed til en koncert. Efter koncerten opstod der tumult mellem P og anmelderen A, som også var gæst til koncerten.

Statsadvokaten lagde til grund, at tumulten endte med, at P holdt fast i A med sin ene arm samtidig med, at han tog sin mobiltelefon op af lommen og ringede 112 til vagthavende på politistationen. Under samtalen med vagthavende sagde han alene sit fornavn og oplyste, at han havde brug for hjælp til stedet. Kort tid efter ankom der tre patrulje, og A blev anholdt. A anførte i sin anmeldelse blandt andet, at P havde misbrugt sin stilling i forbindelse med episoden.

Statsadvokaten fandt, at P ved at ringe op til vagthavende og angive sit navn under de anførte omstændigheder havde handlet tjenstligt, og at sagen derfor skulle behandles efter reglerne i retsplejelovens kapitel 93 b. Statsadvokaten fandt i øvrigt ikke grundlag for at udtale kritik af P's handling.

P påklagede efterfølgende afgørelsen til Rigsadvokaten, idet han blandt andet anførte, at han ikke havde været i tjeneste. Rigsadvokaten fandt ikke tilstrækkeligt grundlag for at tilsidesætte statsadvokatens vurdering af spørgsmålet. Rigsadvokaten lagde endvidere vægt på, at det af forarbejderne til reglerne fremgår, at begrebet "i tjenesten" skal fortolkes vidt som følge af polititjenestens særlige karakter.

3.1.2 Politiklagenævnets kompetence**Eksempel****Anvendelsesområdet for retsplejelovens § 1020 a, stk. 2, i forbindelse med selvmord**

SA3-2002-323-0027 og RA-2003-323-0026

Efter at en person M afgik ved døden ved at være sprunget ud fra en bro, klagede M's forældre blandt andet over politiets indsats i forbindelse med dødsfaldet.

Statsadvokaten fandt ikke grundlag for at iværksætte efterforskning i sagen, idet hændelsen ikke kunne antages at være omfattet af retsplejelovens § 1020 a, stk. 2.

Statsadvokaten lagde til grund, at de implicerede polititjenestemænd på intet tidspunkt var tættere på M end 25-30 meter, ligesom de ikke havde verbal kontakt med ham. På den baggrund kunne M's død ikke anses for at være en følge af politiets indgriben.

Statsadvokaten bemærkede i øvrigt, at der efter en gennemgang af de foreliggende oplysninger ikke var grundlag for at antage, at de implicerede polititjenestemænd havde begået noget kritisabelt i forbindelse med episoden på broen.

Afgørelsen blev påklaget til Rigsadvokaten, der tiltrådte afgørelsen.

3.2 Kapitel 93 b – adfærdsklager

3.2.1 Indledning

Dette afsnit beskriver 18 sager, hvor der er klaget over politipersonalets adfærd i tjenesten. Fire af sagerne vedrører klager over politiets magtanvendelse mv., mens fire sager vedrører klager over sprogbrug, og ni sager vedrører anden ukorrekt personlig optræden. Endelig er der medtaget en grundløs klage.

3.2.2 Magtanvendelse

Klage over politiets anvendelse af politihund

SA1-2002-44-0444 og RA-2002-323-0010

En hundevogn eftersatte en knallert med to personer, idet politiet formodede, at der var tale om en brugstjålet knallert. Passageren K steg af, medens føreren F undslap. En politiassistent P tog hunden ud med henblik på eftersættelse af F, men ombestemte sig straks efter og satte hunden til at bevogte K, der stod stille, med kommandoen "rundér". Herefter markerede hunden ved halsgivning, at den foretog bevogtning. P forlod herefter hunden og løb kortvarigt efter F.

K gik baglæns og væk fra hunden og sparkede muligvis ud efter denne, hvorved hunden bed K i låret, formentlig med 1–2 bid. P kaldte ikke hunden til sig, men gik hen til K og kommanderede hunden til at give hals i stedet for at bide.

K var bange for hunden og greb herefter fat i P's jakke for at beskytte sig, hvorefter hunden bed K yderligere nogle gange.

Statsadvokaten fandt ikke grundlag for kritik af beslutningen om at indsætte hund, men udtalte, at beslutningen om at anvende hunden til bevogtning af K var uhensigtsmæssig. Statsadvokaten lagde til grund, at K selv havde givet anledning til, at hunden bed, ved at K sparkede ud efter hunden.

Politiklagenævnet fandt P's beslutning om at anvende hunden til bevogtning på et tidspunkt, hvor P forlod hunden, der ikke var under tilstrækkelig kontrol, for kritisabel.

Eksempel 1

K påklagede afgørelsen til Rigsadvokaten.

Undersøgelsen af sagen blev herefter genoptaget på Rigsadvokatens foranledning af statsadvokaten med henblik på afhøring af et nyt vidne.

Rigsadvokaten udtalte – i modsætning til statsadvokaten – kritik af beslutningen om at anvende hunden til bevogtning, kritik af den manglende vejledning til K om, at hunden ville bide, hvis ikke han stod stille og kritik af, at hunden ikke var under fornøden kontrol. Rigsadvokaten beklagede herefter P's adfærd overfor K.

Politidirektøren meddelte P en indskærpelse af reglerne omkring anvendelse af hund. Sagen fik på baggrund af den meget lange sagsbehandlingstid, og da P ikke tidligere havde været ikendt disciplinære sanktioner, ikke disciplinære følger for P.

Eksempel 2

Klage over politiets anvendelse af politihund

SA1-2002-44-0592

En advokat klagede på vegne af M over politiets brug af hund. M blev råbt an i forbindelse med en anholdelse og forholdt sig herefter roligt. Nogle betjente kom imidlertid pludselig løbende bagfra, og M blev væltet omkuld. Hunden misforstod situationen, gik i førerforsvar og bed M.

Hundeføreren anførte under statsadvokatens undersøgelse af sagen, at det beroede på et beklageligt uheld, at M blev bidt. Statsadvokaten fandt herefter ikke anledning til at foretage yderligere i sagen.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Eksempel 3

Klage over politiets voldsomme adfærd under ishockeykamp

SA4-2003-323-0017

Under en ishockeykamp blev politiet tilkaldt, idet der angiveligt skulle være et større slagsmål i gang. Efter episoden klagede en person over, at de tilstedeværende polititjenestemænd havde brugt unødigt magt over for udeholdets fans, og at polititjenestemændene efterfølgende uden for skøjtehallen havde provokeret og anholdt en del af disse fans.

Den kommandohavende politikommissær anførte i en rapport, at der foruden ham selv havde været 14 polititjenestemænd til stede i skøjtehallen.

Da statsadvokaten ikke på baggrund af de foreliggende oplysninger præcist kunne identificere de enkelte polititjenestemænds adfærd i forbindelse med episoderne, indkaldte statsadvokaten alle de tilstedeværende polititjenestemænd til afhøring. Tre af de tilstedeværende polititjenestemænd var charge-

rede og mødte alle op til afhøring. De resterende 12 polititjenestemænd meddelte, at de alene ønskede at lade sig afhøre indenretligt.

Da de udenretlige afhøringer gav tilstrækkeligt grundlag for afgøre sagen, fandt statsadvokaten ikke grundlag for at træffe bestemmelse om, at de øvrige polititjenestemænd skulle afhøres indenretligt, jf. retsplejelovens § 1019 f, stk. 1.

Statsadvokaten fandt ikke, at politiet havde provokeret eller chikaneret udebaneholdets fans og fandt herefter ikke grundlag for at kritisere politiets adfærd i forbindelse med ishockeykampen.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Klage over ransagning med visitation på café

SA5-2003-323-0030

16 polititjenestemænd foretog en sen aften, på basis af et anonymt tip om narkotikahandel, ransagning på en café. Caféen blev lukket, og alle blev visiteret. Der blev fundet 8 joints samt lidt kokain hos en gæst. Tre ansatte samt caféens ejere klagede over måden, ransagningen blev gennemført på. Det blev anført, at der var for meget "Miami Vice" over hele fremgangsmåden, og at de ansatte oplevede episoden som ydmygende, da de blev taget med ud bagved for at blive visiteret.

Statsadvokaten anførte, at en ransagning med visitation næsten undgåeligt for alle de tilstedeværende på en velbesøgt café vil føles som en voldsom og ubehagelig oplevelse. Statsadvokaten anførte endvidere, at baggrunden for at visitationen af de ansatte foregik ude bagved var for ikke at gennemføre denne foran gæsterne.

Statsadvokaten standsede undersøgelsen og meddelte klagerne, at der ikke var kommet noget yderligere frem, der støttede den indgivne klage.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Eksempel 4

3.2.3 Klage over sprogbrug

Klage over polititjenestemands seddel til sygeplejerske om hendes beklædning

SA3-2003-323-0062

En sygeplejerske S klagede over en polititjenestemand P's skriftlige bemærkning vedrørende hendes beklædning. S havde fået assistance af en politipatrulje i forbindelse med tvangsindlæggelse af en patient. P gav efter forrettningens foretagelse S en seddel, hvorpå der stod skrevet "Nok den flotteste

Eksempel 1

G-streng jeg har set længe” samt et telefonnummer. P vedgik at have afleveret sedlen, og han gav S sin uforbeholdne undskyldning.

Statsadvokaten standsede undersøgelsen i sagen.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Eksempel 2

Klage over politiassistents benævnelse af person som ”den småkriminelle”

SA3-2003-323-0039

En mand M klagede over, at en politiassistent P, der havde sigtet ham for overtrædelse af politivedtægten, havde kaldt ham ”den småkriminelle”.

Politimesteren indledte notitssag, men sendte efterfølgende sagen til statsadvokaten, da M ikke reagerede på flere henvendelser vedrørende møde om klagen.

Statsadvokaten indledte undersøgelse i sagen. P oplyste, at han havde haft en ordveksling med M, men at han ikke huskede at have sagt det, som blev påstået af M.

Statsadvokaten henvendte sig flere gange skriftligt til M, der ikke besvarede henvendelserne, hvorefter undersøgelsen blev standset.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Eksempel 3

Klage over køresagkyndigs udtalelse ”nu skal du pakke dine sydfrugter”

SA5-2002-323-0001-0018 og RA-2003-323-0033

En borger K klagede til statsadvokaten blandt andet over en køreprøvesagkyndig P's kritisable adfærd i forbindelse med en teoriprøve, herunder at P havde opført sig truende og grebet fat i K og blandt andet havde sagt til K: ”nu skal du pakke dine sydfrugter”.

Statsadvokaten bemærkede, at udtrykket ”pakke sine sydfrugter” er et almindeligt udtryk, der anvendes over for alle, og at der ikke kan lægges noget racistisk eller nedværdigende i brugen af dette udtryk, hvis det i øvrigt har været berettiget at anvende en skærpet tone.

Statsadvokaten bemærkede endvidere, at det ikke var muligt at klarlægge, hvorvidt samtalen udviklede sig på den ene eller den anden måde, herunder i hvilket omfang P havde fat i K's tøj eller arm.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

K klagede til Rigsadvokaten, der tiltrådte statsadvokatens afgørelse.

K klagede til Folketingets Ombudsmand, som besluttede ikke at gennemføre en egentlig undersøgelse af sagen.

Politiassistentens anvendelse af udtrykket "Hold nu mund båtække" kritisabelt**Eksempel 4**

SA6-2003-323-0032 og RA-323-0072

Under en politiforretning, hvor en politiassistent P standsede en bilist B for at køre for stærkt, rettede B gentagne gange henvendelse til P med spørgsmål, mens P var ved at notere B's kammerats generalier, ligesom B sagde, at han ville se patruljevognens police-pilot måling. Efter at P havde bedt B om at vente, rettede han på ny henvendelse til P, der herefter udtalte: "Hold nu mund båtække".

Statsadvokaten fandt anvendelsen af udtrykket kritisabelt og lagde herved vægt på, at polititjenestemænd skal anvende korrekt sprogbrug og i øvrigt optræde korrekt overfor borgerne.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

P klagede til Rigsadvokaten, der tiltrådte afgørelsen.

Sagen blev oversendt til de disciplinære myndigheder. Politimesteren indskærpede overfor P, at polititjenestemænd skal anvende korrekt sprogbrug og i øvrigt optræde korrekt overfor borgerne, og at det i gentagelsestilfælde kan få alvorligere disciplinære følger. Sagen gav herefter ikke anledning til disciplinær forfølgning.

3.2.4 Klager over anden ukorrekt adfærd**Advokat klagede over, at en kriminalassistent havde frarådet en klient at vælge advokaten som beskikket forsvarer****Eksempel 1**

SA6-2002-323-0001 og RA-2003-323-0049

En advokat A klagede over, at en kriminalassistent K skulle have frarådet A's klient at vælge A som beskikket forsvarer.

Statsadvokaten fandt ikke grundlag for at tilsidesætte K's forklaring om, at han vedrørende det af klienten fremsatte ønske om beskikkelse af A som forsvarer alene gav udtryk for tidsmæssige vanskeligheder i forhold til fremstillingen i et grundlovsforhør. På den baggrund fandt statsadvokaten ikke anledning til at kritisere K.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

A klagede over afgørelsen til Rigsadvokaten, idet A blandt andet ønskede K afhørt om, hvorvidt der var tale om en koordineret aktion iværksat med henblik på at forhindre, at A blev beskikket som forsvarer.

Rigsadvokaten tiltrådte afgørelsen og meddelte, at han ikke fandt, at det af A anførte gav grundlag for en fornyet afhøring af K.

Eksempel 2**Klage over polititjenestemandes adfærd ved ulovlig parkering***SA1-2003-323-0079*

P holdt ulovligt parkeret i Købmagergade på et tidspunkt, hvor Den Kongelige Livgarde var på vej. P fik en parkeringsbøde af en politiassistent A. P klagede over, at A råbte, at han skulle flytte sin bil fra gågaden, og at A oplyste ham om, at han ville få en bøde til, hvis han ikke var væk, når A kom tilbage.

Statsadvokaten fandt ikke grundlag for at kritisere A's adfærd.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Eksempel 3**Klage over kriminalassistentens kritik af forsvarer***SA1-01-44-0556*

En advokat A klagede over, at en kriminalassistent T under et kontrolleret besøg med hans klient K og dennes bror, skulle have udtalt, at A ikke varetog K's interesser særlig godt. K havde over for broderen givet udtryk for, at der ikke skete nok i sagen, og at han ikke havde tilstrækkelig kontakt med A. Statsadvokaten lagde til grund, at T som en venlig bemærkning over for K på spørgsmålet "Hvad synes du?" havde svaret "Det kan du have ret i".

T beklagede udtalelsen, der ikke var ment som kritik af A, og T oplyste, at han ikke havde noget at udsætte på A's behandling af sagen. T havde på ingen måde søgt at overtale K til at skifte forsvarer. K ønskede ikke at klage over T's adfærd.

Statsadvokaten fandt det kritisabelt, at T over for K og dennes bror havde fremsat en udtalelse, som kunne misforstås derhen, at A ikke varetog K's interesser særlig godt. Statsadvokaten udtalte, at en eventuel kritik af en forsvarers arbejde bør fremsættes direkte over for den pågældende advokat og under ingen omstændigheder over for advokatens klient. Statsadvokaten udtalte endelig, at politifolk under ingen omstændigheder må forsøge at overtale en klient til at skifte forsvarer.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen, men fandt udtalelsen meget kritisabel.

Under hensyn til karakteren af det kritiserede og den forløbne tid siden udtalelsen, fandtes der ikke fuldt tilstrækkelig anledning til dette.

Eksempel 4**Klage over polititjenestemandes racistiske optræden***SA4-2002-323-0002*

En kvinde K med anden etnisk baggrund end dansk klagede over den adfærd, som to politiassistenter A og B udviste over for hende og hendes ægtefælle M i forbindelse med, at A og B havde kontaktet K på grund af nogle mindre færds-

selsforseelser, som hun ikke kunne erkende. K oplevede A og B som racistiske og truende.

M mødte ikke til afhøring hos statsadvokaten trods tilsigelse, og A ønskede ikke at udtale sig til statsadvokaten om klagen. B afgav en skriftlig udtalelse, hvori han bestred, at han skulle have sagt "Jeg skal være her, I må være her", eller at han på noget tidspunkt skulle have skubbet til M. Han bestred endvidere at have udtalt sig i racistiske vendinger eller optrådt truende på nogen måde.

Da A ikke havde ønsket at afgive en udtalelse i sagen, lagde statsadvokaten til grund, at han ikke bestred K's oplysninger om, at han udtalte til K, at han nok skulle få hende op til en køreprøve. Henset til, at udtalelsen faldt umiddelbart efter, at K havde meddelt A, at hun ville klage over hans afgørelse, og da der efter færdselsforseelserne ikke var baggrund for en sådan udtalelse, lagde statsadvokaten til grund, at A udtalte sig som anført for at genere og måske endda skræmme K. Under disse omstændigheder betegnede statsadvokaten udtalelsen som utilstedelig og derfor kritisabel.

Statsadvokaten fandt ikke A's opførsel og spørgsmål i øvrigt kritisable, idet der blev henset til, at de faldt under en diskussion med K om, hvorvidt hun havde overtrådt færdselsloven. Henset til K's oplysninger om, at hun og M ikke havde nogen folkeregisteradresse, og at K's udseende og navn indicerede, at hun havde en anden etnisk baggrund end dansk, fandt statsadvokaten det ikke unaturligt, at A spurgte om hendes statsborgerskab. Statsadvokaten bemærkedes i den forbindelse, at politiet også har til opgave ved givne lejligheder at kontrollere, om udlændinge opholder sig lovligt i landet.

Imod B's benægtelse af, at have sagt eller opført sig som forklaret af K, fandt statsadvokaten ikke, at K's forklaring herom kunne lægges til grund.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

B blev indkaldt til en tjenstlig samtale, hvor det blev meddelt, at han skal beherske sit temperament, og at han i forbindelse med kontakt til borgere bør ændre sin kontante facon.

Klage fra rockerrelateret person over politiets forfølgelse og chikane

SA5-2003-323-0046

En rockerrelateret person P klagede over, at to politikredse bevidst udsatte ham for forfølgelse og chikane. P anførte, at han ustandselig blev standset af politiet på gaden og i bil.

Politimesteren oplyste, at han havde anset P for rockerrelateret. Embedet havde på linie med andre kredse en strategi gående ud på at stresserockere og

Eksempel 5

rockerrelaterede personer. P var derfor blevet standset hver gang han bevægede sig på en måde, som kunne være tegn på kriminel aktivitet.

Statsadvokaten fandt ikke i sin gennemgang af en lang række konkrete sager med P, at der havde været usaglige grunde til at standse ham. Statsadvokaten ville ikke bestride, at dette kunne føles generende for P, men der var intet grundlag for påstanden om chikane eller magtmisbrug.

Statsadvokaten standsede undersøgelsen, da der ikke var kommet oplysninger frem, der støttede den indgivne klage.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Eksempel 6

Klage over landbetjents henvendelser om færdseksforseelse

SA6-2003-323-0016 og RA-2003-323-0055

En landbetjent A og en person P havde et modsætningsforhold i forbindelse med politisk arbejde. A rettede dagen efter telefonisk henvendelse til P for at påtale, at P efter A's vurdering dagen før havde kørt for stærkt. I den forbindelse meddelte A P, at P, såfremt forholdene ikke blev bedre, ville blive indkaldt til en kontrollerende køreprøve, og at A ville holde øje med P. P klagede desuden over indholdet af en telefonsamtale, der blev ført mellem parterne.

Statsadvokaten besluttede, at den del af klagen, der kunne henføres til de politiske samarbejdsrelationer mellem parterne, ikke hørte under politiklageordningen, og den blev derfor afvist.

Statsadvokaten fandt A's henvendelser kritisable. Statsadvokaten lagde her ved vægt på det politiske modsætningsforhold, hvorved en henvendelse fra A som politimyndighed med det nævnte indhold under alle omstændigheder ville være egnet til, at P berettiget følte sine rettigheder krænket.

Statsadvokaten anførte endvidere, at han ikke tog stilling til den disposition, der lå i, at en landbetjent rettede henvendelse til en borger vedrørende en færdseksforseelse, hvor grundlaget alene var betjentens egne observationer, der ikke støttede sig på målinger eller andet objektivt. Statsadvokaten anmodede politimesteren om at behandle denne del af klagen.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

P klagede til Rigsadvokaten, der tiltrådte statsadvokatens afgørelse.

Der blev indledt en disciplinærsag mod A, der blev meddelt en irettesættelse af politimesteren.

Klage over politiets standsning af to på en cykel

SA6-2003-323-0039

En klager og dennes kammerat havde overtrådt færdselsloven ved at køre to på en cykel. Politiet standsede de to ved, at patruljevognen afskar vejen for cyklen. Der blev ikke på anden måde givet tegn af patruljevognen.

Statsadvokaten fandt, at der var det fornødne grundlag for at standse de to personer. Statsadvokaten meddelte føreren af politipatruljen, at måden hvorpå standsningen havde fundet sted, i den givne situation var uhensigtsmæssig, idet der kunne have været anvendt andre tegn til standsning, som umiddelbart ville have været mere hensynsfulde.

Statsadvokaten beklagede det passerede overfor klageren.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Politimesteren tilkendegav mundtligt overfor politiassistenten, at fremgangsmåden var uhensigtsmæssig og ikke fremover burde benyttes.

Eksempel 7

Klage over civilklædt politiassistent's adfærd under politiforretning

SA3-2002-323-0025 og RA-2003-323-0042

En uniformeret politipatrulje ankom foran klageren K's kiosk i anledning af et tyveri, hvorefter patruljen begyndte en afhøring af den mistænkte foran K's kiosk.

K rettede herefter henvendelse til politipatruljen og anmodede om, at politiforretningen blev foretaget et andet sted end lige foran kiosken. En civilklædt politiassistent P ankom til stedet, hvorunder dialogen mellem de uniformerede politibetjente fortsatte.

K blev vred over politiets afvisning af at fortsætte politiforretningen andetsteds og rettede igen henvendelse til patruljen. P rettede nu henvendelse til K og sagde i et meget bestemt tonefald, at K skulle blande sig udenom. Herudover skubbede P med udstrakt hånd K i brystet, ligesom han sagde til K, at han kunne blive anholdt, hvis han ikke blandede sig uden om politiforretningen.

Statsadvokaten fandt det beklageligt, at P havde indledt sig i et skænderi med K og at han i den forbindelse dels skubbede til K og dels tilkendegav, at K kunne blive anholdt.

Statsadvokaten fandt således, at der var tale om en episode, der måtte betragtes som bagatelagtig, og at P burde have håndteret politiforretningen på en mere hensigtsmæssig måde og udvist større selvbeherskelse. Endelig tilkendegav statsadvokaten, at der ikke ville have været hjemmel til at foretage anholdelse af K. Statsadvokaten lagde herved navnlig vægt på, at K på det pågældende tidspunkt var fjernet fra politiforretningen, og at anholdelse under alle

Eksempel 8

omstændigheder havde været et uforholdsmæssigt indgreb, jf. retsplejelovens § 755, stk. 1 og 4.

Politiklagenævnet var enig med statsadvokaten.

Politiassistenten klagede til Rigsadvokaten, der henholdt sig til statsadvokatens afgørelse.

Henset til, at P to gange tidligere havde modtaget advarsler for lignende adfærd, besluttede Rigspolitehøveden at ikende P en disciplinær bøde på 800 kr.

Eksempel 9

Polititjenestens accept af at ville slås med en anholdt

SA1-2002-323-0004 og RA-2003-323-0031

En polititjenestemand P, der i forbindelse med en anholdelse af en person A for kørsel uden kørekort, kom i diskussion med A, hvorunder A anvendte stærkt nedsættende udtryk om P's mor. I forlængelse af diskussionen tog P sit bælte med tjenestepistolen af, trak sin stav op og smed disse effekter i favnen på en kollega. Herefter indlod P sig i yderligere diskussion med A, som han gik tæt ind mod, og der var herefter en ordveksling mellem P og A om, hvorvidt P turde indlade sig i nærkamp med A.

Statsadvokaten fandt, at P ved sin adfærd, der kun kunne opfattes således, at han var villig til slagsmål, havde handlet meget kritisabelt.

Statsadvokaten anførte, at han havde overvejet, om der var grundlag for at udtrykke kritikken som særdeles eller yderst kritisabelt, men at han fandt, at den skarpeste kritik burde forbeholdes til sager, hvor forholdet er på grænsen til det strafbare, eller hvor der har været fysisk kontakt, der grænser til egentlig vold.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Afgørelsen blev påklaget af A til Rigsadvokaten, der tiltrådte afgørelsen.

Der blev indledt disciplinærsag mod P, der blev ikendt en bøde på 800 kr.

3.2.5 Grundløse klager

Eksempel

Afvisning af klage over politiets indbildte forfølgelse

SA2-2003-324-0036 og RA-2003-323-0035

En kvinde K klagede til statsadvokaten over, at hun blev forfulgt af politiet. Hun oplyste, at hendes hus konstant blev overvåget, og at hun døgnet rundt blev skygget af en med fornavn angivet polititjenestemand samt af dennes søn. Hun angav et fysisk signalement og oplyste, at de var narkobetjente.

Politimesteren oplyste, at K mange gange havde rettet henvendelse til politiet, og at der ikke var ansat personer ved politiet, som svarede til K's beskrivel-

ser. Politimesteren bekræftede, at der ikke foregik nogen politiefterforskning omkring K eller hendes bopæl. Sluttelig oplyste politimesteren, at K var kendt som psykisk syg.

Statsadvokaten meddelte herefter K, at han ikke fandt anledning til at foretage yderligere i sagen, da der ikke ved politiet i den pågældende kreds fandtes ansatte, der svarede til K's beskrivelser, og da politiet afviste at have en efterforskning i gang om K.

K påklagede afgørelsen til Rigsadvokaten, der tiltrådte afgørelsen.

3.3 Kapitel 93 c - straffesager

Dette afsnit beskriver 27 sager, hvor polititjenestemænd er anmeldt for strafbart forhold i tjenesten. Fire af sagerne vedrører anmeldelse af vold og trusler, ni af sagerne vedrører anmeldelse af brud på tavshedspligten og misbrug af politiets registre, fem af sagerne vedrører anmeldelse om strafbare forhold under efterforskningen, samt syv sager vedrørende andre anmeldelser af strafbare forhold. Endvidere beskrives to eksempler på grundløse anmeldelser.

I 2003 blev der samlet truffet afgørelse i 114 sager med tiltalegrundlag, hvoraf 110 sager var færdselssager. Tre sager vedrørte straffelovsovertrædelser, heraf to sager om straffelovens § 155 om tjenestemisbrug og en sag efter straffelovens § 235. Endvidere var der en sag om overtrædelse af restaurationsloven.

3.3.1 Anmeldelser om vold og trusler mv.

Anmeldelse af politiet for vold ved anholdelse

SA1-2003-321-0138 og RA-2003-321-0111

To unge kvinder havde taget opstilling på et fortov for at overvære, at nogle politifolk rettede henvendelse til to unge mænd, der så ud til at være i slagsmål. Kvinderne nægtede at efterkomme politiets påbud om at gå væk fra stedet eller over på fortovet på den anden side af gaden, idet de hævdede at have ret til at opholde sig på stedet, da det var et offentligt område. De blev derefter først med magt søgt fjernet fra stedet, men da den ene af dem gjorde modstand, og den anden kaldte den pågældende politimand for "fascist" eller "fascistsvin", blev de begge anholdt og medtaget til politistationen.

Begge kvinder indgav senere anmeldelse mod politifolkene for at have udvist vold, ved at vride kvindernes arme rundt samt for at have tiltalt dem på fornærmende måde.

Eksempel 1

Politifolkene afviste at have anvendt unødigt magt i forbindelse med anholdelsen og nægtede at have tiltalt kvinderne på en fornærmende måde.

Statsadvokaten indstillede efterforskningen i medfør af retsplejelovens § 749, stk. 2.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Afgørelsen blev af kvinderne påklaget til Rigsadvokaten, der tiltrådte afgørelsen.

Den ene af kvinderne blev senere tiltalt for overtrædelse af politivedtægten ved at have udvist højtrøstet adfærd, men blev frifundet. Den anden af kvinderne blev tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 121, ved at have kaldt en politimand for "fascist". Retten afgjorde denne sag ved at tildele hende en advarsel.

Eksempel 2

Anmeldelse af politiet for vold ved anholdelse

SA3-2002-321-0016

En person A anmeldte politipersonale for vold begået i forbindelse med en anholdelse af A på en restaurant. A blev efterfølgende som udeblevet uden oplyst lovligt forfald idømt en bøde for overtrædelse af restaurationsloven for voldelig optræden i forbindelse med en episode, der knyttede sig til anholdelsen.

Under statsadvokatens efterforskning af A's anmeldelse, undlod A gentagne gange at besvare anmodninger om oplysninger til brug for sagen.

Statsadvokaten indstillede efterforskningen i medfør af retsplejelovens § 749, stk. 2.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen og anførte, at sagen burde afvises på grund af A's manglende initiativ til at bidrage med sagens oplysning.

Eksempel 3

Anmeldelse af polititjenestemænds overfald

SA3-2003-321-0095 og RA-2003-321-0106

M blev anholdt med henblik på fremstilling i fogedretten, hvor dommeren anmodede polititjenestemændene om at blive, da M var stærkt ophidset og fremstod klart psykotisk. M blev efter fremstillingen i fogedretten af polititjenestemændene kørt til lægeundersøgelse med henblik på tvangsindlæggelse. Efter lægeundersøgelsen blev M tvangsindlagt. M bed under transporten i patruljebilen den ene polititjenestemand P i fingeren og forsøgte at nikke ham en skalle, hvorfor P holdt hans hoved i et fast greb, indtil de nåede politistationen.

M anmeldte polititjenestemændene for at have overfaldet M med vold og for at have fortalt usandheder om M i forbindelse med fremstillingen ved lægeundersøgelsen.

Statsadvokaten fandt, at P ved grebet om M's hoved havde handlet i lovlig nødværge, jf. straffelovens § 13, stk. 1, og statsadvokaten fandt heller ikke holdpunkter for de øvrige klagepunkter.

Statsadvokaten indstillede efterforskning i sagen i medfør af retsplejelovens § 749, stk. 2, og beklagede samtidig sagsbehandlingstiden.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Rigsadvokaten tiltrådte afgørelsen.

“Modanmeldelse” af politiet efter sigtelse for vold ved anholdelse

Eksempel 4

SA6-2003-321-0026

En mand M blev varetægtsfængslet som sigtet for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, ved at have givet en politiassistent P et knytnæveslag i ansigtet, flere gange at have trykket ham i øjnene og kradset ham i ansigtet. Volden blev begået udenfor et værtshus, hvor M var blevet bortvist. M blev efterfølgende dømt for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1.

En uge efter, at der var rejst tiltale mod M, indgav hans advokat anmeldelse mod P for at have øvet vold i forbindelse med anholdelsen. Han indgav endvidere anmeldelse om, at M var blevet sparket i ansigtet i forbindelse med anholdelsen. Ifølge M's forklaring i retten var han forud for anholdelsen i klammeri på værtshuset. Ved en lægeundersøgelse dagen efter anholdelsen havde han kun mindre overfladiske skrammer.

Da der i det væsentlige var identitet mellem det hændelsesforløb, der førte til tiltalen mod M og den senere indgivne anmeldelse, besluttede statsadvokaten at udsætte behandlingen af advokatens anmeldelse, indtil straffesagen var afgjort.

Statsadvokaten fandt herefter og på baggrund af A's begrænsede skader, der var vanskeligt forenelige med hans forklaring i retten om, hvorledes anholdelsen fandt sted, at anmeldelsen måtte betegnes som grundløs og afviste den i medfør af retsplejelovens § 749, stk. 1.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

3.3.2 Anmeldelser om brud på tavshedspligt og misbrug af politiets registre

Anmeldelse om videregivelse af oplysninger til ægtefælle ansat ved udenlandsk repræsentation

Eksempel 1

SA1-2001-321-1234

En kriminalassistent K blev sigtet for overtrædelse af straffelovens § 152 og § 155, ved at have misbrugt sin stilling til uberettiget at indhente fortrolige op-

lysninger i politiets centrale edb-systemer og i Det Centrale Personregister om en bil, den registrerede bruger af bilen og dennes ægtefælle. K havde videregivet disse oplysninger, herunder om at de to personer var straffede, til sin mand M, der var ansat som sikkerhedsansvarlig på en ambassade.

Statsadvokaten fandt, at K havde besvaret henvendelsen i strid med interne forskrifter samt i strid med sagsfordelingen mellem to politimyndigheder.

Statsadvokaten fandt dog ikke, at der var tilstrækkeligt grundlag for tiltale-rejsning for overtrædelse af straffelovens § 152 eller § 155. Statsadvokaten anførte, at der ikke er noget forbud imod, at en person indenfor politiet samarbejder med sin ægtefælle under udførelsen af sit arbejde, forudsat at der alene udveksles lovlige oplysninger og ikke foreligger risiko for inhabilitet eller mistanke om særlige begunstigelser. Statsadvokaten fandt, at henvendelsen fra M havde en så ekstraordinær karakter, at K af habilitetsgrunde straks burde have afvist at behandle henvendelsen og i stedet have henvist til andre på tjenestestedet. Statsadvokaten fandt dette kritisabelt. Statsadvokaten tilkendegav, at udtrykket "særlig kritisk fortrinsvis bør anvendes på forhold af stærkt usaglig karakter eller forhold, hvor der er varetaget personlige interesser, der er tjenesten uvedkommende", hvilket ikke var tilfældet i den foreliggende sag. Statsadvokaten fandt, at K's sagsbehandling, herunder især videregivelsen af oplysninger om identitet mv. til en udenlandsk repræsentation her i landet i strid med de gældende forskrifter herfor, var meget kritisabel.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Rigspolitichefen har meddelt K en tjenstlig advarsel.

Eksempel 2

Anmeldelse om videregivelse af navn i TV-udsendelse om politiets arbejde

SA1-2001-321-1051

En advokat anmeldte på vegne P en politikreds og Danmarks Radio for overtrædelse af straffelovens § 264 d, i forbindelse med nogle TV-udsendelser om en politistation, hvori P's navn blev nævnt uden dennes forudgående samtykke.

Statsadvokaten afviste anmeldelsen, da forholdene, der skulle bedømmes efter tidspunktet for TV-optagelserne og ikke udsendelsen, var strafferetligt forældede. Statsadvokaten fandt ikke, at spørgsmålet om eventuelt strafansvar for ansatte hos Danmarks Radio henhørte under politiklagenævnsordningen.

Statsadvokaten tilkendegav over for politikredsen, at P's navn ikke burde have været nævnt i udsendelsen.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Kritik af ledende polititjenestemands udtalelser til pressen

SA1-2002-321-0059 og RA-2003-321-0047

En advokat indgav på vegne af en fagforening en anmeldelse mod en ledende polititjenestemand P i anledning af en lang række af dennes udtalelser til pressen vedrørende efterforskningen af en straffesag mod formanden for et fagforbund og andre ledere i forbundet for misbrug af forbundets midler. Efterforskningen mod forbundets ledelse var en udløber af en sag mod en afdød fagforeningsleder. I udtalelserne til pressen oplystes blandt andet, at politiets efterforskning omfattede flere virksomheder, forbundet ejede eller havde økonomiske interesser i, og som var mistænkt for at være involveret i svindel mod forbundet blandt andet ved betaling af overpriser, samt at formanden og andre ledere i forbundet havde fået leveret ydelser privat af et af forbundet ejet byggefirma samt fået private ferier betalt. I udtalelserne oplystes, at politiet ville afhøre flere ledere i forbundet. Sagen havde ganske stor mediebevågenhed, og P modtog derfor mange forespørgsler fra pressen om sagen. Alle hans udtalelser syntes at være besvarelser af spørgsmål, i vidt omfang i form af anmodninger om bekræftelse af oplysninger, som de pågældende journalister i forvejen var i besiddelse af. Enkelte af udtalelserne fremkom, efter at P af sine foresatte havde fået pålæg om ikke at udtale sig yderligere til pressen om sagen.

Statsadvokaten fandt ikke, at oplysningerne var af en så konkret karakter, at der kunne antages at foreligge en overtrædelse af P's tavshedspligt, hvorfor anmeldelsen herom blev afvist i medfør af retsplejelovens § 749, stk. 1. Statsadvokaten tilkendegav imidlertid over for P, at han ikke burde have givet visse af oplysningerne om den igangværende efterforskning til pressen, heller ikke ved af at bekræfte oplysninger, som pressen i forvejen måtte være i besiddelse af.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Afgørelsen blev påklaget til Rigsadvokaten, der tiltrådte afgørelsen. Rigsadvokaten udtalte i forbindelse hermed, at han fandt det kritisabelt, at visse af P's udtalelser var egnede til at kaste mistanke på ansatte i de involverede firmaer eller på ledelsen eller ansatte i forbundet, herunder på forbundets formand, uanset at de ikke blev navngivet.

Rigsadvokaten fandt det endvidere – ligesom statsadvokaten – kritisabelt, at P ved sine udtalelser bekræftede pressens oplysninger om, at der blev foretaget efterforskning vedrørende nærmere beskrevne forhold, idet han ved sine udtalelser i et vist omfang ændrede formodninger til vished. Herunder fandt Rigsadvokaten det meget kritisabelt, at P i et tilfælde havde udtalt sig i sagen på

Eksempel 3

den skete måde, selv om han forinden af politikredsens ledelse var blevet indskærpet ikke at gøre dette.

Der blev indledt en disciplinærsag mod P, som blev meddelt en advarsel, jf. tjenestemandslovens § 24, jf. § 10.

Eksempel 4

Anmeldelse om uberettiget brug af Kriminalregisteret

SA1-2003-321-0130

I forbindelse med en ransagning fandt politiet nogle udskrifter fra Kriminalregisteret. Udskrifterne var trukket under anvendelse af en personlig kode tilhørende en politiassistent P. Denne afviste, at han havde trukket udskrifterne. Det lå fast, at andre havde haft adgang til P's computer. Sagen blev efterforsket af Rigspolitichefens Rejsehold, der trods en omfattende efterforskning ikke kunne fastlægge, hvem der havde misbrugt Kriminalregisteret. Statsadvokaten indstillede herefter efterforskningen i medfør af retsplejelovens § 749, stk. 2.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Eksempel 5

Anmeldelse om misbrug af de centrale registre

SA1-2003-321-0160

En politiassistent P erkendte, at han i privat øjemed havde foretaget opslag i Det Centrale Personregister og Kriminalregisteret vedrørende en person, som P's kæreste mente var hendes far, og som hun ønskede at møde.

P forklarede, at han foretog opslaget i Kriminalregisteret for at sikre sig, at den pågældende f.eks. ikke var kendt for vold eller lignende. P bestred at have videregivet oplysningerne, hvilket ikke kunne modbevises.

P vedtog et bødeforelæg på 3.000 kr. for overtrædelse af straffelovens § 155.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen, dog fandt et enkelt medlem, at der også burde rejses tiltale for overtrædelse af straffelovens § 152.

Rigspolitiet meddelte P en disciplinær irettesættelse.

Eksempel 6

Anmeldelse for brud på tavshedspligten ved videregivelse af personlige oplysninger til kommune

SA3-2002-321-0017

En advokat indgav på vegne af M, der havde været sigtet for incest, anmeldelse mod en kriminalassistent K for brud på tavshedspligten ved at have videregivet fortrolige personlige oplysninger om M og hans familie til kommunen. Oplysningerne fra K var indgået i kommunens sag om tvangsfjernelse af M's børn. K forklarede, at han havde behandlet den sag, hvor kommunen havde indgivet anmeldelse om incest, og at han i den forbindelse havde haft kontakt med kom-

munen som en naturlig del af efterforskningen i sagen. K fandt endvidere, at han havde underretningspligt overfor kommunen.

Statsadvokaten afviste anmeldelsen som grundløs i medfør af retsplejelovens § 749, stk. 1, idet statsadvokaten fandt, at oplysningerne med rette var videregivet til kommunen efter bekendtgørelse om underretningspligt overfor kommunen efter lov om social service.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Anmeldelse af polititjenestemænd for videregivelse af fortrolige oplysninger

Eksempel 7

SA4-2002-321-0002 og RA-2003-321-0093

En rektor R på et gymnasium anmodede politiet om at efterforske en oplysning fra en af gymnasiets kvindelige elever om, at hun under et besøg i læreren L's hjem havde set, at han var i besiddelse af våben, og at hun havde hørt ham sige, at han ville skyde alle elever og lærere under en samling på skolen. Under ransagningen fandt politiet alene nogle attrapvåben og indstillede derfor efterforskningen i sagen. Den kriminalassistent, som havde deltaget i ransagningen mødte dagen efter op på gymnasiet og oplyste R om, at der ikke var fundet noget af politimæssig interesse i L's lejlighed. Faderen til den kvindelige elev, som havde set attrapvåbnene, var bekymret over datterens oplysninger og rettede derfor henvendelse til politiet for at høre nærmere. Han talte med kriminalinspektøren, som beroligede ham og oplyste, at politiet alene havde fundet attrapvåben i L's hjem. Faderen videregav denne oplysning til pigen, som senere videregav sin oplysning til L.

L anmeldte efterfølgende politiet for blandt andet at have tilsidesat sin tavshedspligt ved at videregive oplysninger om resultatet af efterforskningen.

Statsadvokaten fandt ikke, at det var en tilsidesættelse af tavshedspligten at oplyse R som anmelder og dermed part i sagen om, at der ikke var noget af politimæssig interesse på L's bopæl. Under hensyn til den frygt, som pigens far havde haft, fandt statsadvokaten det ligeledes berettiget, at kriminalinspektøren havde oplyst ham om, at der kun var fundet attrapvåben i lejligheden.

Statsadvokaten indstillede efterforskningen i medfør af retsplejelovens § 749, stk. 2.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Læreren klagede til Rigsadvokaten, der ikke fandt grundlag for at ændre statsadvokatens afgørelse.

Eksempel 8**Anmeldelse mod politiet for udlevering af fortrolige oplysninger***SA4-2002-321-0018*

To politiassistenter kom forbi en restaurant, hvor de konstaterede, at der var begået et voldsforhold. En mand A, der senere blev frifundet for en tiltale for vold, blev i den forbindelse sigtet for overtrædelse af straffelovens § 245, stk. 1, ved at have kastet et glas, der ramte forurettede i ansigtet. En af politiassistenterne P fik på restauranten udleveret et glas svarende til det, der var kastet med, for at glasset kunne anvendes som bevis for kastets farlighed.

Efter sagens afgørelse i retten modtog P det omhandlede glas med henblik på tilbagelevering af glasset til ejeren. P rettede henvendelse til restauranten, der imidlertid var lukket, men udleverede glasset på en naborestaurant, idet de to restauranter havde samme ejer.

A anmeldte herefter politiet for i forbindelse med tilbageleveringen af glasset tillige at have udleveret personlige oplysninger vedrørende A, idet glasset var forsynet med en mærkat, hvoraf A's generalia fremgik, ligesom det fremgik, at A havde været sigtet i en voldssag. A medsendte en fotokopi af et glas i en plasticpose forsynet med en mærkat. P, der udleverede glasset, forklarede, at han ikke ved udlevering af glasset bemærkede, om det var pakket ind, ligesom han ikke bemærkede, om glasset var forsynet med en mærkat. Han forklarede endvidere, at han under ingen omstændigheder havde haft forsæt til at udlevere de oplysninger, der fremgik af mærkaten.

Statsadvokaten lagde på baggrund af oplysninger fra ordenspolitiets sekretariat til grund, at mærkaten var udfærdiget af personale på sekretariatet. Statsadvokaten indstillede herefter efterforskningen, idet der ikke var rimelig formodning om, at et strafbart forhold, som forfølges af det offentlige, var begået. Vedrørende P's eventuelle overtrædelse af straffelovens § 152, stk. 1, anførte statsadvokaten, at det ikke kunne bevises, at P havde forsæt til at udlevere fortrolige oplysninger. Statsadvokaten lagde herved vægt på P's forklaring om, at han ikke havde bemærket mærkaten og ikke havde haft forsæt til at udlevere de oplysninger, der fremgik af mærkaten.

Statsadvokaten anførte, at der efter omstændighederne alene var tale om en uagtsom tjenesteforsømmelse, der ikke fandtes at være så grov, at forholdet var omfattet af straffelovens § 157, stk. 1, og at et eventuelt ansvar skønnedes at blive udtømt ved en disciplinær sag. Statsadvokaten udtalte samtidig, at det var kritisabelt, at der i forbindelse med udlevering af glasset ligeledes skete udlevering af A's personlige data, og oplysninger om, at A havde været sigtet i en voldssag.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Politimesteren besluttede med Rigspolitichefens tiltræden, at der ikke blev indledt disciplinær forfølgning, idet politimesteren overfor P tilkendegav, at P i fremtiden skulle behandle personoplysninger med den fornødne omhu. Politimesteren tilkendegav endvidere, at indskærpelsen ikke var en disciplinær reaktion, men skulle betragtes som en alvorlig tjenstlig påtale.

Anmeldelse om brud på tavshedspligt ved afhøring

SA5-2003-321-0024 og RA-2003-321-0083

I forbindelse med efterforskningen af en indbrudssag rettede en kriminalassistent K henvendelse til den forurettede forretning for at finde ud af, om ejeren kunne genkende en person A, der eventuelt havde været i forretningen inden indbruddet for at rekonoscere. K viste ejeren og de øvrige ansatte i forretningen et foto af A, uden at oplyse hans navn og oplyste, at politiet satte A i forbindelse med indbruddet. Ingen genkendte A. K sagde på vej ud, at ejeren nok burde kende vedkommende, hvortil ejeren svarede, at så er det nok "A", hvilket K bekræftede.

A anmeldte K for brud på tavshedspligten.

Statsadvokaten fandt, at K havde handlet i overensstemmelse med retsplejelovens § 812, der regulerer, hvornår politiet må forevise fotos af mistænkte for personer udenfor politiet. Derfor fandt statsadvokaten ikke, at han havde overtrådt sin tavshedspligt.

Statsadvokaten indstillede herefter efterforskningen af sagen i medfør af retsplejeloven § 749, stk. 2.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

A klagede til Rigsadvokaten, der tiltrådte statsadvokatens afgørelse.

Eksempel 9

3.3.3 Anmeldelser om strafbart forhold under efterforskningen

Mangelfuld registrering i forbindelse med afhøring

SA6-2002-321-0350 og RA-2002-321-0023

En advokat A anmeldte på vegne af en klient K en politiasistent P til statsadvokaten for tilsidesættelse af sine pligter. K var mødt op på politigården for at få taget fingeraftryk, hvorunder P tilfældigt havde henvendt sig til K og spurgt, om hun havde tid til en kort samtale. P havde derefter foreholdt K nye oplysninger i den sag, hvor K var sigtet, og havde herefter spurgt K, om hun havde lyst til at ændre sin forklaring. P undlod i forbindelse med samtalen at vejlede K om hendes rettigheder som sigtet, og han undlod også at vejlede K om muligheden for advokatbistand. A anførte endvidere, at han ved en tidligere af-

Eksempel 1

høring af K havde oplyst politiet om, at K kun måtte afhøres, når hendes advokat var tilstede.

A havde først klaget til politimesteren over, at der var foretaget afhøring af K uden hans tilstedeværelse. Politimesteren havde afvist klagen, idet han ikke fandt, at K var blevet afhørt. Ved anmeldelsen til statsadvokaten gjorde A gældende, at han nu ikke blot ønskede at klage over afhøringen, men at han også ønskede undersøgt, hvorvidt P havde overtrådt straffelovens § 156 om tjenesteforsømmelser. Statsadvokaten indledte herefter en undersøgelse efter reglerne i retsplejelovens kap. 93 c.

Statsadvokaten fandt det ikke godtgjort, at A ved den tidligere afhøring havde nævnt, at politiet ikke måtte afhøre K uden A's tilstedeværelse. Statsadvokaten fandt herefter ikke, at der var en rimelig formodning om, at P på en strafbar måde havde tilsidesat sine pligter. Statsadvokaten tilføjede, at der ikke består noget generelt forbud mod formløst at udspørge en sigtet i en straffesag, hvorvidt egentlige efterforskningskridt i form af eksempelvis en afhøring er praktisk og tjener noget formål, når blot der herved ikke tilvejebringes oplysninger på ulovlig måde. Statsadvokaten anførte endvidere, at da K under samtalen med P blot fastholdt sin tidligere afgivne forklaring, var der ikke tilgæet straffesagen oplysninger, der var tilvejebragt på ulovlig måde. Statsadvokaten fandt herefter ikke grundlag for at kritisere P's fremgangsmåde.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

A påklagede afgørelsen til Rigsadvokaten, der tiltrådte statsadvokatens afgørelse. Rigsadvokaten fandt dog, at samtalen mellem P og K, til trods for dens kortvarige og begrænsede karakter, måtte betragtes som en afhøring. Rigsadvokaten lagde herved vægt på, at P foreholdt K konkrete formodninger om de sigtedes forklaringer og forespurgte, om K ønskede at ændre forklaring. Rigsadvokaten lagde endvidere vægt på, at K afgav udtalelser, herunder at hun ikke havde ændringer eller tilføjelser til den tidligere afgivne forklaring udover nogle efterfølgende iagttagelser om skaderne på anmelderen. Endelig lagde Rigsadvokaten vægt på, at K's udtalelser til dels blev nedfældet i en rapport. Rigsadvokaten fandt på den baggrund, at P burde have vejledt K om, at hun var forpligtet til at udtale sig. Der var dog ikke anledning til at udtale egentlig kritik af P for at have undladt dette.

Rigsadvokaten fandt dog ikke, at forholdet efter en konkret vurdering var af en sådan karakter, at der var grundlag for at udtale egentlig kritik af P. Rigsadvokaten lagde vægt på, at P tilfældigt mødte K, og at formålet med at P kontaktede hende, var at orientere hende om analysen af de fundne piller. Det var

således ikke planlagt at gennemføre en afhøring af K, ligesom afhøringen må antages at have været meget kortvarig og af mindre væsentlig betydning.

Anmeldelse om tyveri af sikret pengebeløb og nægtelse af udstedelse af kvittering

Eksempel 2

SA1-2001-321-1210

To politibetjente blev kaldt til en lejlighed, hvor en person var fundet død, og hvor afdødes datter D ventede. Et mindre pengebeløb blev optalt på stedet og sikret af politibetjentene med henblik på udlevering til skifteretten. D ønskede en kvittering, men politibetjentene nægtede dette med henvisning til, at politikredsen ikke udstedte kvittering i disse situationer.

D klagede over en række af politiets dispositioner og anmeldte, at der manglede 500 kr.

Statsadvokaten fandt, at det centrale i klagen ikke var det manglende beløb, men nægtelse af at udstede kvittering.

Statsadvokaten fandt ikke, at der forelå bevis for eller underbygning af klagen over det manglende beløb, hvorfor statsadvokaten indstillede efterforskningen i medfør af retsplejeloven § 749, stk. 2.

Statsadvokaten foretog en nærmere undersøgelse af reglerne og rutinerne i relation til bevaringstagelse af pengebeløb i sager vedrørende dødfundne. Statsadvokaten anførte herunder, at en kvittering med en anmelders underskrift og bekræftelse på det optalte beløb ofte vil være hensigtsmæssig, dels af hensyn til den begærende og dels af hensyn til de involverede polititjenestemænd.

Politimesteren har efterfølgende ændret en A-meddelelse vedrørende dødfundne personer, selvmord, selvmordsforsøg, smittefarlige lig samt mærkning og transport af lig, således at det nu anføres:

“Ønsker pårørende på stedet kvittering for de i bevaring tagne rede penge/værdipapirer, udstedes en håndskreven kvittering. Kvitteringsform og modtager anføres i rapporten.”

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Anmeldelse om tyveri i forbindelse med anholdelse - kritik

Eksempel 3

SA2-2003-321-0180

En anholdt A anmeldte, at han ved anholdelsen var blevet frataget 200 kr. mere, end han senere fik tilbage. Politiet havde ved anholdelsen optalt beløbet til lidt over 400 kr. Da A skulle fremstilles i et grundlovsforhør, hentede en kriminalassistent K pengene, som lå i en pung sammen med A's øvrige ejendele. A kvitte-

rede for udlevering af pengene uden optælling, hvilket var en overtrædelse af de interne forskrifter. A fik ikke sine ejendele udleveret, og disse henlå på et tomt kontor det meste af dagen, medens A var i grundlovsforhør. Efter grundlovsforhøret bragte K de personlige ejendele til arresten, hvor en arrestbetjent bragte dem til A's celle. A rettede umiddelbart derefter henvendelse til arrestledelsen og meddelte, at der manglede 200 kr.

Statsadvokaten lagde til grund, at A under en civil erstatningssag ville blive tilkendt erstatning på 200 kr. og kritiserede, at de interne regler for omgang med A's penge ikke var blevet fulgt. Statsadvokaten indstillede efterforskningen i medfør af retsplejeloven § 749, stk. 2.

Statsadvokaten henstillede til politimesterens overvejelse at udbetale 200 kr. i erstatning efter Justitsministeriets cirkulæreskrivelse om tingskade af 20. juni 1989, § 2, stk. 2.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Eksempel 4

Anmeldelse af dokumentfalsk ved rettelse i politirapport - kritik

SA4-2003-321-0029

Under ransgning af en lejlighed fandt to politiassistenter en pose med et mindre kvantum narkotika. Lejlighedens indehaver L erkendte, at narkotikaen tilhørte ham og oplyste, at posen indeholdt ca. 5,5 gram amfetamin. Den ene af politiassistenterne P udfærdigede på stedet en konfiskationserklæring, hvor mængden af amfetamin blev angivet til ca. 5,5 gram. Konfiskationserklæringen blev underskrevet af L og P. Da P senere foretog kontrolopvejning af posen med indhold viste det sig, at posen reelt indeholdt 15,5 gram amfetamin. P rettede herefter mængdeangivelsen i konfiskationserklæringen fra 5,5 gram til 15,5 gram. P underrettede ikke L om den "nye mængdeangivelse". Da sagen mod L kom for retten, kunne han alene erkende, at der var 5,5 gram amfetamin i posen.

P oplyste, at hensigten med rettelsen var at bringe mængdeangivelsen i konfiskationserklæringen i overensstemmelse med den reelle mængde konfiskerede amfetamin. P tilkendegav endvidere, at han efter kontrolvejningen burde have kontaktet L og gjort ham bekendt med resultatet af kontrolvejningen. P oplyste endelig, at der i politikredsen var taget skridt til at undgå lignende situationer i fremtiden.

Statsadvokaten udtalte, at konfiskationserklæringen har karakter af et dokument omfattet af straffelovens § 171, og at der foreligger dokumentfalsk, når erklæringen gives et andet indhold, som ikke hidrører fra den angivne udsteder, som i dette tilfælde tillige var L. Da P ikke havde haft forset til at skuffe

i retsforhold, idet rettelsen i erklæringen alene blev foretaget med det formål at bringe mængdeangivelsen i konfiskationserklæringen i overensstemmelse med den reelle konfiskerede mængde amfetamin, indstillede statsadvokaten efterforskningen. Statsadvokaten udtalte herefter, at det var kritisabelt, at P foretog ændringer i konfiskationserklæringen i stedet for at udfærdige tilføjelse, notits eller rapport herom.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Anmeldelse om overtrædelse af retsplejelovens § 1016 a og § 1017, stk. 2

Eksempel 5

SA4-2002-322-0009 og RA-2002-321-0009

En forsvarer F anmeldte en politimester P for overtrædelse af retsplejelovens § 1016 a og § 1017 stk. 2, nr. 3, ved i forbindelse med en omfattende verserende straffesag til pressen, i strid med grundlæggende principper, at have udtalt sig om skyldsspørgsmålet i sagen og for at have fremsat udtalelser, der var egnet til på uforsvarlig måde, at påvirke dommerne og domsmændene med hensyn til sagens afgørelse.

Som bilag til anmeldelsen fremsendte F en lang række avisudklip til statsadvokaten. Nogle af avisartiklerne bragte citat af udtalelser fremsat af P, mens andre artikler alene omtalte sagen. Endvidere var der medsendt en række avisartikler mv., der hovedsageligt omhandlede forskellige mediers og personers opfattelse af, om P's udtalelser til pressen havde været i strid med grundlæggende principper.

F havde ikke i forbindelse med anmeldelsen peget på konkrete udtalelser som værende i strid med bestemmelserne i retsplejeloven.

Statsadvokaten behandlede sagen efter reglerne i retsplejelovens kapitel 93 c og besluttede i medfør af retsplejelovens § 749, stk. 1, at afvise anmeldelsen. Statsadvokaten tilføjede, at der endvidere ikke var anledning til at kritisere P's udtalelser.

Statsadvokaten fandt, at hverken de konkrete udtalelser eller P's samlede udtalelser var i strid med retsplejelovens § 1016 a eller § 1017, stk. 2, nr. 3. Statsadvokaten bemærkede, at P ved flere lejligheder var citeret for klart at have tilkendegivet, at det var op til retten at vurdere, om der var begået noget strafbart eller ej, ligesom statsadvokaten blandt andet anførte :

”En efterforskningsleders samarbejde med pressen er en balancegang mellem, på den ene side hensynet til efterforskningen og den senere domsforhandling, og på den anden side hensynet til pressens og dermed offentlighedens interesse i at få oplysninger om sagerne. At politimesteren tilkendegiver offentligt, at efterforskningen efter hans opfattelse har vist, at der er en be-

grundet mistanke mod en person, er ikke i strid med retsplejelovens § 1016 a, idet det jo er evident, at politiet har den opfattelse, idet man ellers ikke ville gå i retten og anmode om en fængslingskendelse. I følge reglerne i retsplejeloven om varetægtsfængsling skal der være begrundet mistanke, for at varetægtsfængsling overhovedet kan komme på tale”.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

F klagede over statsadvokatens afgørelse til Rigsadvokaten, der tiltrådte afgørelsen.

3.3.4 Andre anmeldelser om strafbart forhold

Eksempel 1

Anmeldelse mod politimand for racistiske udtalelser

SA1-2002-321-0076 og RA-2003-321-0067

En ledende polititjenestemand P udtalte i et TV-interview vedrørende en konkret straffesag mod en pædofil mand blandt andet: ”Det er meget sjældent, at den gruppe mennesker, der har tilknytning til Pædofilgruppen, bare bliver tiltalt i pædofilsager. Mange af dem har været afhørt så mange gange, at de ved præcis, hvad de skal passe på, og så kan vi ikke udelukke, at de samtidig er i stand til at forhindre, at deres ofre sladrer, og vi skal jo nu engang bruge vidneforklaringer fra ofrene eller andre, når vi rejser en tiltale.” I den anledning anmeldte en forening F, hvis formål var at ”arbejde for at fremme frivillige, følelsesmæssige og seksuelle forhold mellem voksne og børn” P for overtrædelse af straffelovens § 266 b.

Statsadvokaten afviste anmeldelsen i medfør af retsplejelovens § 749, stk. 1, blandt andet under henvisning til udtalelsens lidet konkrete karakter, idet der ikke blev nævnt navne og ej heller generaliseret til alle medlemmer af F. Statsadvokaten udtalte i afgørelsen, at medlemmerne af F under hensyn til, at de efter F’s formål bevægede sig på grænsen af, hvad der er strafbart, måtte leve med risikoen for, at de ved udtalelsen til en vis grad kunne føle sig mistænkeliggjort ved udtalelsen om, at i hvert fald nogle af medlemmerne havde været afhørt af politiet.

F påklagede afgørelsen til Rigsadvokaten, der tiltrådte såvel afgørelsen som den heri anførte begrundelse.

F indbragte derefter sagen for Folketingets Ombudsmand, der endnu ikke har taget stilling i sagen.

Anmeldelse af polititjenestemand's husfredskrænkelser og kritisable sprogbrug

Eksempel 2

SA2-2002-321-0034 og RA-2003-321-0090

Ved en privat fest i nogle selskabslokaler, hvor en polititjenestemand P og hans kæreste deltog, fik kæresten stjålet sin taske. To børn blev beskyldt for tyveriet, og politiet blev tilkaldt og foretog afhøringer. Næste dag rettede P henvendelse til moderen til de afhørte børn og oplyste, at han var politimand, og at han ønskede at afhøre datteren, hvilket moderen afviste. P kravlede over et hegn for at komme ind i haven og indledte et skænderi med moderen, hvorunder han sagde, at han kunne gøre livet surt for hende og børnene. Næste morgen ringede P igen på hos moderen, uden at nogen lukkede op. P gik ind i haven og råbte for at komme i kontakt med moderen.

Statsadvokaten rejste tiltale ved bødeforelæg mod P for husfredskrænkelser og udtalte kritik af hans sprogbrug. Statsadvokaten udtalte, at selv om P berettiget var ophidset over, at hans kæreste var blevet bestjålet, så overskred udtalelsen den acceptable adfærd for en polititjenestemand.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Afgørelsen vedrørende P's adfærd blev påklaget til Rigsadvokaten, der tiltrådte afgørelsen.

Da bødeforelægget ikke blev betalt, blev sagen indbragt for retten.

P blev frikendt. Byretten fandt efter en samlet bedømmelse af de foreliggende omstændigheder ikke, at P's adfærd kunne karakteriseres som "uberettiget" i henhold til straffelovens § 264, stk. 1, nr. 1, eller at han havde det for domfældelse nødvendige forsæt.

Der blev derefter ikke indledt disciplinær forfølgning.

Anmeldelse af vicerigspolitichefen for levering af forfalskede pas til Al-Queda

Eksempel 3

SA2-2003-321-0073

En forening anmeldte vicerigspolitichefen i Rigspolitiets afdeling D for overtrædelse af retsplejelovens § 108, og adskillige bestemmelser i straffeloven for at have været ansvarlig for levering af forfalskede pas til terrororganisationen Al-Queda i forbindelse med bortkomst af nyproducerede danske nationalitetspas under postforsendelse fra afdelingen.

Baggrunden for sagen var en avisartikel om bortkomne pas, der i øvrigt medførte, at der i Folketinget blev rejst en række spørgsmål over for Justitsministeren.

Statsadvokaten indstillede efterforskningen i sagen i medfør af retsplejelovens § 749, stk. 2. Statsadvokaten fandt ikke grundlag for at foranstalte nær-

mere undersøgelser efter en gennemgang af en af Rigspolitiet afdeling D udarbejdet redegørelse til brug for besvarelsen af folketingsspørgsmålene.

På det foreliggende grundlag fandt statsadvokaten således ikke, at der var en rimelig formodning for, at vicerigspolitichefen havde gjort sig skyldig i strafbart forhold.

Statsadvokaten fandt imidlertid på baggrund af redegørelsen anledning til at påpege over for afdelingen, at håndteringen af færdigproducerede pas efter statsadvokatens opfattelse indeholdt en betydelig sikkerhedsmæssig risiko for bortkomst, og statsadvokaten henstillede til, at der blev indført ændrede rutiner.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Rigspolitichefen har efterfølgende meddelt, at man ikke agtede at ændre rutinerne.

Eksempel 4

Anmeldelse af polititjenestemands forsøg på uberettiget indhentelse af oplysninger hos teleselskab

SA4-2003-321-0034 og RA-2003-321-0144

I forbindelse med en strafferetlig efterforskning fremkom der oplysninger om, at en polititjenestemand P havde ringet til en medarbejder hos et teleselskab T for at få oplyst, om der var iværksat telefonaflytning af en af hans kollegaer. Medarbejderen hos teleselskabet oplyste, at P under henvisning til en notits i et formiddagsblad havde sagt, at der på politigården gik rygter om, at der var iværksat en aflytning af en kollega, og om T kunne bekræfte dette. T oplyste P, at hun ikke kunne bekræfte dette. P blev på baggrund af sin henvendelse til teleselskabet sigtet for overtrædelse af straffelovens § 155 og § 152, stk. 1, jf. § 23, jf. § 21.

P oplyste til statsadvokaten blandt andet, at han havde adgang til særligt fortrolige oplysninger i databaserne, og at han ved at få at vide, om der var iværksat en telefonaflytning mod en kollega, ville blive i stand til at vurdere, om den pågældende var mistænkt for et strafbart forhold, og om han derfor udgjorde en sikkerhedsrisiko, samt om P skulle iværksætte særlige foranstaltninger for at sikre, at den pågældende ikke trængte uberettiget ind på hans kontor. Han havde ikke overvejet at gå til sin ledelse og bede denne om at forholde sig til hans mistanke.

Statsadvokaten fandt, at P ved at bruge sin stilling til at søge oplysninger om en efterforskning, som han ikke havde nogen retlig interesse i at vide noget om, objektivt set dels uberettiget havde forsøgt at få T til at videregive fortrolige oplysninger og dels misbrugt sin stilling til at krænke både private og det of-

fentliges ret, og at han dermed overtrådte straffelovens § 152a, jf. § 152, stk. 1, jf. § 23, stk. 1, jf. § 21, stk. 1, og § 155. P's forklaring om, at han alene indhentede oplysningerne af sikkerhedsmæssige årsager, kunne efter statsadvokatens vurdering ikke føre til, at handlingen kunne anses for straffri, jf. straffelovens § 13, stk. 1. Under hensyn til at der ikke var ført bevis for, at P videregav oplysningerne fra teleselskabet til andre, fandt statsadvokaten, at der var tale om en mindre grov forbrydelse, som lå i underkanten af området for de omhandlede straffelovsovertrædelser. Statsadvokaten udtalte herefter kritik af P og anførte, at ansvaret måtte forventes udtømt ved en disciplinær sag.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Det er endnu ikke afgjort, om der skal indledes disciplinærsag.

Anmeldelse af vicepolitikkommissær for misbrug af stilling som leder af kontor for automatisk trafikkontrol

Eksempel 5

SA5-2002-321-0011

En nat blev fem polititjenestemænd fra samme politistation på vej hjem fra arbejde fotograferet i den automatiske hastighedskontrol (ATK). Dagen efter var der flere henvendelser til vicepolitikkommissær V, der var leder af kontoret for ATK om, at der var målt det pågældende sted og om, at polititjenestemænd var blevet målt. V foranledigede herefter billederne af polititjenestemændene henlagt, selv om de var gode nok til en hastighedssag. Ingen af polititjenestemændene var klar over, at billederne var blevet henlagt uberettiget.

Politimesteren anmeldte sagen til statsadvokaten.

Statsadvokaten indledte efterforskning og konstaterede, at der ikke udover den pågældende dag uberettiget var frasorteret billeder af polititjenestemænd.

Statsadvokaten rejste tiltale mod V for overtrædelse af straffelovens § 155, 2. pkt., ved at have misbrugt sin stilling.

De fem polititjenestemænd fik alle forelagt bøder for hastighedsovertrædelserne.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Byretten idømte V 10 dagbøder på hver 500 kr. Retten lagde ved straffastsettelsen vægt på, at der er tale om en enkeltstående og kortvarig mangel på dømmekraft, at den uberettigede økonomiske fordel har været yderst begrænset og ikke begunstiget tiltalte selv, og at V i øvrigt har varetaget sine opgaver på ATK-kontoret loyalt og samvittighedsfuldt.

Rigspolitichefen har efterfølgende degraderet og forflyttet V.

Eksempel 6**Anmeldelse om blufærdighedskrænkelser mod idrætslærer på Politiskolen**

SA1-2003-321-0217 og RA-2003-321-0135

En elev E på Politiskolen anmeldte en idrætslærer L for blufærdighedskrænkelser. E forklarede blandt andet om to episoder, hvor L havde befølt hende, herunder en episode, hvor L lod sin hånd glide på E's inderlår til skridtet i forbindelse med, at der skulle demonstreres en benlås, hvor E var figurant og en episode, hvor L under boldspil skulle have taget E på brysterne uden på tøjet.

Statsadvokaten indstillede efterforskningen vedrørende de to episoder, da statsadvokaten ikke skønnede, at der forelå det til domfældelse fornødne bevis. Statsadvokaten lagde til grund, at episoderne havde fundet sted, men fandt ikke, at anklagemyndigheden ville kunne løfte bevisbyrden for, at berøringerne var sket forsætligt. Statsadvokaten oplyste, at hans undersøgelse kun havde omfattet spørgsmålet om, hvorvidt L havde begået strafbart forhold i tjenesten. Undersøgelsen havde således ikke omfattet den interne adfærd mellem L og E, idet klager over adfærd polititjenestemænd indbyrdes ikke er omfattet af politiklagenævnsordningen, med mindre denne adfærd har betydning for en borger.

Politiklagenævnet var uenig i afgørelsen, idet nævnet blandt andet fandt, at der burde rejses tiltale vedrørende episoden med benlås.

Politiklagenævnet påklagede afgørelsen til Rigsadvokaten, der tiltrådte statsadvokatens afgørelse.

Rigsadvokaten anførte herefter, at afgørelsen af, hvorvidt der skulle foretages videre i anledning af nævnets klage over lærerens adfærd, henhørte under Rigspolitichefen. Rigsadvokaten tilføjede, at han var enig i, at afhøringerne i sagen tegnede et billede af en idrætslærer, som havde været grænseoverskridende i sin omgang med de kvindelige elever og til en vis grad også overfor de mandlige elever. Rigsadvokaten kunne også tilslutte sig nævnets tilkendegivelse om, at der i den forbindelse burde tillægges vægt, at episoderne havde udspillet sig under omstændigheder, hvor der ikke alene var tale om et over/underordningsforhold, men en lærer/elev-undervisningssituation.

Rigspolitichefen indledte en disciplinærsag mod L, som herefter frivilligt søgte og opnåede forflyttelse til anden afdeling i rigspolitiet. Rigspolitichefen sluttede herefter disciplinærsagen.

Eksempel 7**Anmeldelse af politimand for at have fremsat racistiske udtalelser**

SA1-2003-321-0175 og RA-2003-321-0085

En forening, der varetager sigøjneres interesser, anmeldte en ledende polititjenestemand for overtrædelse af straffelovens § 266 b, ved i en TV-udsendelse

vedrørende et stigende antal tricktyverier at have udtalt: "tricktyvene er typisk sigøjnere".

Statsadvokaten afviste anmeldelsen i medfør af retsplejelovens § 749, stk. 1. Statsadvokaten henviste til, at udtalelsen ikke var af en så præcis karakter, at den kunne anses for omfattet af straffelovens § 266 b. Statsadvokaten fandt således ikke, at der var tale om, at alle sigøjnere blev beskyldt for at begå tricktyverier (eller anden kriminalitet), og det blev ikke anført, at tricktyverierne kun begås af sigøjnere. Statsadvokaten anførte, at der formentlig hos politiet, er oplysninger om, at mange af tricktyverierne begås af sigøjnere. Statsadvokaten fandt det på den ovennævnte baggrund ikke nødvendigt at afkræve politiet præcise statistiske oplysninger herom for at afgøre, om den pågældende udtalelse havde dækning i disse, og dermed om der var tale om en udtalelse, der var omfattet af straffelovens § 266 b.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Foreningen påklagede afgørelsen til Rigsadvokaten, der tiltrådte afgørelsen.

3.3.5 Grundløse anmeldelser

Grundløs anmeldelse om korruption og embedsmisbrug

Eksempel 1

SA5-2003-321-0053

En mand A blev i 1985 idømt fire måneders betinget fængsel og i 1994 tre måneders fængsel for berigelseskriminalitet. A forsøgte adskillige gange forgæves at få dommen fra 1985 genoptaget via Den Særlige Klageret. I perioden fra 1996-2002 indgav A adskillige klager og anmeldelser, der alle blev afvist.

A anmeldte en vicepolitimester, en politimester, en chefkriminalinspektør, en statsadvokat og Rigsadvokaten for bevidst gennem mere end tyve år at have gjort sig skyldig i grov korruption og embedsmisbrug, idet A henviste til straffelovens § 150.

Politidirektøren afviste anmeldelserne mod statsadvokaten og Rigsadvokaten i medfør af retsplejelovens § 749, stk. 1, da der ikke fandtes grundlag for at indlede efterforskning.

Statsadvokaten behandlede anmeldelserne mod politimesteren, chefkriminalinspektøren og vicepolitimesteren samlet. Statsadvokaten fandt ikke grundlag for at indlede efterforskning og anså anmeldelserne for åbenbart grundløse. Statsadvokaten lagde vægt på, at A gennem årene har indgivet adskillige anmeldelser mod personer i politi og anklagemyndighed uden anden begrundelse, end at der er tale om korruption og embedsmisbrug. Statsadvokaten fandt ikke, at dette skabte nogen formodning for strafbart forhold.

Statsadvokaten fandt herefter ikke anledning til at indlede efterforskning i sagen.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Eksempel 2

Anmeldelse af politiet for undladelse af information om fare for kriminalitet

SA1-2002-321-0089 og RA-2003-321-0041

En klager K indgav anmeldelse til statsadvokaten om strafbart forhold begået af nogle ikke nærmere specificerede politifolk. K havde i dagspressen læst, at der på en S-togslinie huserede røverbander, som frarøvede passagerer deres værdier. K mente, at nogle politifolk måtte have pådraget sig strafansvar ved at undlade at informere om kriminaliteten og advare befolkningen. K havde ikke selv været udsat for røveri eller bevidnet et sådant, men han oplyste, at han nogle gange kørte med den pågældende S-togslinie.

Statsadvokaten fandt, at det var en polititaktisk og servicemæssig vurdering, i hvilket omfang politiet skulle advare borgerne om konkret risiko for at blive udsat for kriminalitet. Statsadvokaten fandt det desuden åbenbart, at politiet ikke havde begået strafbart forhold ved ikke at have advaret befolkningen mod de omtalte røverbander.

Statsadvokaten afviste herefter klagen som åbenbart grundløs.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

K påklagede afgørelsen til Rigsadvokaten, der ikke fandt, at K havde en sådan interesse i sagen, at han kunne anses for klageberettiget. Rigsadvokaten fandt herefter ikke grundlag for at behandle klagen.

3.4 Kapitel 93 c - færdselssager

Behandlingen af færdselsstraffesager omfatter dels sager, hvor der er sket færdselsuheld, dels andre typer af færdselsforseelser. For så vidt angår færdselsuheld, hvor polititjenestemænd er impliceret, er der i beretningen for 1996 i afsnit 8.1.1. nærmere gjort rede for de gældende kriterier for at afgrænse hvilke sager, der omfattes af politiklagenævnsordningen. I beretningen for 1999 er der i afsnit 7.3.6. nærmere gjort rede for efterforskningen i færdselssager.

3.4.1 Færdselsuheld

Statsadvokaterne har foretaget undersøgelser i en lang række sager, hvor polititjenestemænd har været involveret i færdselsuheld. Nedenfor er medtaget to eksempler fra beretningsåret på sager af denne karakter.

Anmeldelse af kørsel under eftersættelse uden anvendelse af udrykningsblink

SA4-2003-321-0021 og RA-2003-321-0122

To polititjenestemænd P blev anmeldt for overtrædelse af straffelovens §§ 244, 245 og § 249 samt overtrædelse af færdselsloven i forbindelse med en eftersættelse af en person K, der forsøgte at køre fra politiet. P forklarede samstemmende, at de ikke nåede at aktivere patruljevognens udryknings signaler. Da K standsede bilen sprang en passager ud af bilen og forsøgte at undløbe. K stod ligeledes ud af bilen, hvor han kort efter bliver ramt af patruljebilen med lav hastighed og kom til skade.

Statsadvokaten indstillede efterforskningen af sagen. Statsadvokaten fandt således ikke, at der var holdepunkter for at antage, at P havde til hensigt at påkøre K og derved overtræde straffelovens § 244 eller § 245. Statsadvokaten fandt endvidere ikke, at der var sket overtrædelse af færdselslovens § 3, § 15, stk. 3, og straffelovens § 249, idet accelerationen og nedbremsningen af patruljevognen skete under udrykningskørsel med henblik på at komme frem til K og pågribe ham, jf. herved udrykningsbekendtgørelsens § 7 og straffelovens § 13, stk. 3.

Politiklagenævnet havde forinden erklæret sig enig i afgørelsen.

Statsadvokaten udtalte ved en supplerende udtalelse blandt andet følgende:

“Med hensyn til spørgsmålet om, hvorvidt der kan have været tale om en overtrædelse af udrykningsbekendtgørelsens § 6, udtaler jeg følgende:

På baggrund af sagens oplysninger, herunder de yderligere oplysninger, der er fremkommet på Rigsadvokatens foranledning, finder jeg ikke, at det kan lægges til grund, at anmeldte, da han indledte eftersættelsen, fandt det nødvendigt og forsvarligt at tilsidesætte gældende færdselsregler. Uanset min bemærkning derom i afgørelse [...] er det derfor ikke min vurdering, at der blev tale om egentlig udrykningskørsel under eftersættelsen, jf. Rigspolitechefens Kundgørelse II nr. 24, § 1. Herefter er der ikke sket en overtrædelse af § 6 i bekendtgørelsen.

Jeg har herved navnlig lagt vægt på, at der ikke efter min opfattelse i sagens oplysninger er grundlag for at antage, at anmeldte under eftersættelsen førte

Eksempel 1

patruljevognen i strid med den på stedet gældende hastighedsgrænse på 50 km/t. Jeg begrundet dette med, at den korte strækning, med 2 højresving á 90 grader og de trafikdæmpende foranstaltninger på [...] efter min opfattelse rejser en formodning imod, at patruljevognens fart kan have overskredet de 50 km/t under eftersættelsen. Jeg har ikke i sagens oplysninger baggrund for at konkludere, at anmeldte kørte i strid med øvrige færdselsregler, bortset fra, at der må have været tale om manglende agtpågivenhed, jf. færdselslovens § 3, som anmeldte på grund af formålet med eftersættelsen ikke kan straffes for, jf. straffelovens § 13, stk. 3 og min konklusion derom i afgørelsen af 18. september 2003.”

Anmelderen indbragte afgørelsen for Rigsadvokaten, der tiltrådte statsadvokatens afgørelse.

Eksempel 2

Anmeldelse af fører af politibil ved påkørsel

SA5-2003-321-0052 og RA-2003-321-0146

En 16-årig D, der med høj hastighed og manglende styrthjelm kørte knallert, blev observeret af politiet. Politipatruljen fulgte efter D, der pludselig foretog en hård opbremsning og kørte mod venstre mod midterhellen for derefter at køre til højre, hvorefter knallerten blev påkørt.

Statsadvokaten fandt, at uheldet skyldtes D's pludselige svingning. Statsadvokaten besluttede i medfør af retsplejelovens § 749, stk. 2, ikke at foretage videre mod føreren af politipatruljen. Meddelelse herom blev sendt direkte til D, idet han ifølge de i sagen foreliggende oplysninger, havde bopæl hos en plejefamilie.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

D's mor klagede til Rigsadvokaten over afgørelsen, herunder at afgørelsen blev fremsendt til D og ikke til D's mor. Rigsadvokaten tiltrådte afgørelsen, men anførte, at det ville have været hensigtsmæssigt, om D's mor havde modtaget en kopi af afgørelsen til hendes umyndige søn, selvom denne ikke boede hjemme på afgørelsestidspunktet.

3.4.1.1 Udrykningskørsel

Denne sagskategori vedrører for det første færdselsuheld, der er sket under udrykningskørsel.

Sagskategorien vedrører endvidere sager uden færdselsuheld, hvor føreren af patruljevognen af andre er blevet anmeldt for at have overtrådt færdselslovens regler.

For alle disse sagstyper drejer undersøgelsen sig om, hvorvidt betingelserne

for at køre udrykningskørsel har været opfyldt, og om der i givet fald er sket en overtrædelse af reglerne i udrykningsbekendtgørelsen. Reglerne for udrykningskørsel er fastsat i Trafikministeriets bekendtgørelse nr. 510 af 11. juni 1996 og er nærmere beskrevet i beretningen for 1999 under punkt 7.3.2.

Anmeldelse af kørsel under udrykning uden anvendelse af udrykningsblink

Eksempel 1

SA2-2002-321-0010

En person A, der var blevet overfaldet foran et værtshus, blev aggressiv da politiet ankom til stedet, blev anholdt og indtransporteret til den nærmeste politistation. A's advokat klagede efterfølgende på vegne af A over politiets adfærd og dispositioner og anmeldte føreren af patruljebilen P for at have kørt for stærkt under indtransporten.

Statsadvokaten fandt ikke, at der var grundlag for kritik af politiets adfærd, ligesom betingelserne for udrykningskørsel skønnedes at have været opfyldt. Statsadvokaten fandt dog, at P havde tilsidesat udrykningsbekendtgørelsens § 6, stk. 1, 1. pkt., ved at køre ad en mørk landevej med en hastighed, der lå betydeligt over det tilladte uden at tænde udrykningslygten.

Statsadvokaten udsendte herefter med politiklagenævnets tiltrædelse et bødeforelæg på 500,- kr. til P for overtrædelse af bekendtgørelsens § 6, stk. 1.

P vedtog ikke bødeforelægget, og sagen blev indbragt for retten.

I byretten bekræftede P, at have kørt en strækning på 1 km med en hastighed over det tilladte, uden brug af udrykningssignaler, idet han havde erfaring for, at brugen af horn og lygte kan hidse en anholdt person op. Retten lagde til grund, at P havde overtrådt udrykningsbekendtgørelsen ved at have undladt brugen af udrykningslygte, men henset til, at overtrædelsen af udrykningsbekendtgørelsen begrænsede sig til en strækning på ikke over 1 km, afgjorde retten sagen med en advarsel.

Udrykningskørsel med forsætlig påkørsel

Eksempel 2

SA3-2003-321-0083

En politiassistent P, der førte en politipatruljebil under udrykning med udrykningslygten aktiveret, påkørte ved tilkørslen til en motorvej med en hastighed af ca. 40 km/t. forsætligt en bil, som patruljen havde eftersat efter anmeldelse om et igangværende indbrudstyveri. Der skete materiel skade på begge biler, men ingen personskade. Forinden eftersættelsen havde en politiassistent A, der var passager i politipatruljebilen, forgæves forsøgt at bringe bilen til standsning ved at stille sig på kørebanen og gøre tegn om standsning til føreren af bilen, der imidlertid undlod at efterkomme anmodningen. A måtte springe til side for

at undgå at blive påkørt af bilen, hvorefter eftersættelse blev indledt. Den eftersatte bil blev ført med en hastighed på 180 km/t. på en strækning med hastighedsbegrænsning på 60 km/t., ligesom bilen blev ført gennem flere mindre byer med hastigheder på 100 – 140 km/t. Politipatruljen fandt efterfølgende ting i den eftersatte bil, der vedrørte det anmeldte indbrudstyveri.

Statsadvokaten indstillede efterforskningen i medfør af retsplejeloven § 749, stk. 2, idet statsadvokaten fandt, at påkørslen var berettiget og ansvarsfri, jf. straffelovens § 14. Statsadvokaten lagde ved sin afgørelse vægt på, at det for P var påtrængende nødvendigt at bringe den eftersatte bil til standsning på grund af kørslen, der var farlig og uforsvarlig, og at påkørslen alene medførte materiel skade. Statsadvokaten fandt endvidere, at udrykningskørslen var foregået i overensstemmelse med bekendtgørelsen om udrykningskørsel.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Eksempel 3

Påkørsel af bil i forbindelse med udrykningskørsel

SA1-2001-321-1136 og RA-2003-321-0042

En politipatrulje påkørte i tæt bebygget område en anden bil i et vejkryds. Føreren af politipatruljen P og to politibetjente, der var passagerer i patruljevognen, forklarede samstemmende, at der var benyttet udrykningshorn i forbindelse med kørslen i krydset, og at hornet havde været tændt et stykke tid forinden. To vidner oplyste, at udrykningshornet først var blevet tændt få sekunder før sammenstødet.

Statsadvokaten anførte, at der var uoverensstemmelser mellem polititjenestemændenes og vidnernes forklaringer, men fandt intet grundlag for at tilsidesætte de tre polititjenestemænds gentagne og fastholdte forklaringer, hvorefter patruljebilen standsede helt op såvel inden som ude i krydset, og hvorefter patruljebilen blev ført gennem krydset med meget lav hastighed, ligesom såvel patruljebilens udrykningsblink som udrykningshorn var aktiveret hele vejen fra før krydset og indtil sammenstødet. Statsadvokaten anførte blandt andet, at andre trafikanter havde observeret udrykningssignalerne og holdt tilbage, og at føreren af den anden bil efter sin egen forklaring ikke havde bemærket patruljebilen før umiddelbart inden sammenstødet.

Herefter fandt statsadvokaten det ikke tilstrækkeligt godtgjort, at P havde overtrådt udrykningsbekendtgørelsen.

Politiklagenævnet var uenig i afgørelsen, da nævnet fandt, at det på baggrund af afhøringerne af de to vidner og føreren af den påkørte bil, måtte lægges til grund, at P først havde aktiveret udrykningshornet umiddelbart før eller i forbindelse med selve sammenstødet. Henset til, at der var tale om et

stærkt trafikeret og delvist uoverskueligt kryds, fandt nævnet, at P havde overtrådt udrykningsbekendtgørelsen § 8, jf. § 7, stk. 3.

Politiklagenævnet klagede over statsadvokatens afgørelse til Rigsadvokaten, der tiltrådte statsadvokatens afgørelse.

Udrykningskørsel ved observation af ulovligt parkeret bil

SA1-2002-321-0011

En polititjenestemand P blev ved dom idømt en bøde for overtrædelse af hastighedsbestemmelserne på en motorvej. Der forelå foto optaget af en målebil som led i automatisk trafikkontrol. P påberåbte sig, at han havde kørt udrykningskørsel, idet han var nødt til at sætte farten op og lægge sig ud i 2. vognbane for at observere mod "den ulovligt parkerede bil", som var identisk med målerbilen.

P havde intet foretaget sig i anledning af den tilsyneladende ulovlige parkering.

Statsadvokaten rejste tiltale mod P efter politiklagenævnets tiltræden.

Bytten fandt ikke, at der havde foreligget en situation, hvor det havde været nødvendigt at tilsidesætte hastighedsbestemmelserne af hensyn til en politiforretning og fandt herefter ikke, at kørslen var omfattet af reglerne om udrykningskørsel.

Eksempel 4

3.4.2 Automatisk hastighedskontrol

En forbigående anmeldte politiets placering af en ATK-målevogn

SA2-2002-321-0046 og RA-2003-321-0125

En polititjenestemand P blev anmeldt af en forbigående bilist B for overtrædelse af færdselsloven i forbindelse med placeringen af en målevogn som led i automatisk hastighedskontrol (ATK). Målevognen var placeret i vejkanten på en motorvejsforlængelse, og en række borgere, herunder B, der dog ikke selv var blevet generet, klagede den pågældende dag over dens placering, blandt andet fordi blitzlyset fra vognen blændede bilister på den mørke vej, hvorved der opstod farlige situationer.

Statsadvokaten fandt ikke, at P havde overtrådt færdselsloven, da han forinden havde rettet henvendelse til Vejdirektoratet vedrørende oplysning om vejens status, idet opstillingen skete i embeds medfør, og idet P havde en begrundet opfattelse af, at strækningen var udpeget af Vejdirektoratet og godkendt af det lokale politi. Desuden lagde statsadvokaten vægt på, at der ikke skete personskade eller uheld i øvrigt på grund af opstillingen.

Eksempel

Statsadvokaten indstillede herefter efterforskningen i medfør af retsplejelovens § 749, stk. 2.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen, idet nævnet dog fandt placeringen af hastighedsmålevognen for meget uhensigtsmæssig.

B klagede til Rigsadvokaten, der ikke fandt, at B var part i sagen og dermed klageberettiget. Rigsadvokaten behandlede efter omstændighederne alligevel klagen.

Rigsadvokaten henviste til, at det af sagens akter fremgik, at politimesteren i politikredsen, der var distriktskontor for automatisk trafikkontrol, besvarede en henvendelse fra en anden borger vedrørende placeringen af hastighedskontrollen den pågældende dag. Politimesteren oplyste i den forbindelse, at han var enig i kritikken af placeringen af målevognen, og at resultaterne af kontrollen den pågældende dag blev annulleret. Politimesteren tilkendegav yderligere, at der ved etableringen af kontrollen det pågældende sted blev begået en klar fejl, og at fejlen blev påtalt.

På den baggrund tiltrådte Rigsadvokaten politiklagenævnets tilkendegivelse om placeringen af hastighedsmålevognen.

Rigsadvokaten fandt dog ikke, at der forelå en rimelig formodning om, at der ved placeringen var begået et strafbart forhold, og tiltrådte derfor statsadvokatens afgørelse.

3.4.3 Andre færdselssager

Eksempel

Anmeldelse mod motorcykelbetjent for overtrædelse af færdselsloven

SA4-2003-321-0052

En motorcykelbetjent P patruljerede i forbindelse med et større sommermarked. Da markedet lukkede, var der mange mennesker til stede på gaden uden for markedspladsen. Flere unge piger havde bedt P om at blive kørt ind til byen bag på motorcyklen, hvilket blev afslået. På et tidspunkt havde en kvinde sat sig op bag på motorcyklen, der ikke er indrettet til at medtage passagerer. P havde bedt kvinden stige af, hvilket hun ikke umiddelbart efterkom, idet hun gav udtryk for, at det ville være en oplevelse for hende at få en køretur på en politimotorcykel. P valgte i den situation at give kvinden et kort køretur til den nærmeste indkørsel, ca. 10 m i gåhastighed, uden at kvinden bar styrthjelm. Anmelderen og to mænd havde i forbindelse med episoden henvendt sig til P og havde givet udtryk for, at de ville sørge for, at der blev skrevet en klage over P, der i et fast og bestemt tonefald bad de pågældende forlade stedet.

Statsadvokaten foretog i anledning af anmeldelsen afhøring af P, hvorefter efterforskningen blev indstillet.

Statsadvokaten anførte, at den af P begåede forseelse befinder sig i det område, hvor politiet over for civile borgere i tilsvarende situationer, almindeligvis ikke "skriver" borgeren, men i stedet afgør sagen med en løftet pegefinger på stedet. Statsadvokaten fandt desuden ud fra en samlet bedømmelse af situationen ikke, at der skulle gøres strafansvar gældende mod P, og lagde herved vægt på, at der var tale om en episode i umiddelbar tilknytning til markedspladsens lukning, hvor adskillige personer i "markedsstemning" befandt sig uden for pladsen, og at flere forinden havde spurgt, om de kunne få en køretur bag på motorcyklen. Statsadvokaten anførte endvidere, at det fremgår af færdselslovens § 81, at føreren af en motorcykel alene skal påse, at passagerer under 15 år bærer styrthjelm.

Statsadvokatens bemærkede på den anden side, at en politiassistent ikke – uanset omstændighederne – bør medtage passagerer på en tjenestemotorcykel, ligesom en politiassistent under ingen omstændigheder bør medtage en passager uden styrthjelm.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

3.5 Sagsbehandlingen

3.5.1 Advokatbeskikkelse

Afslag på beskikkelse af advokat for anmelder

SA4-2003-321-0047

En person A anmeldte bestyrelsen i en forening for hæleri eller lignende ved uretmæssigt at have modtaget et pengebeløb. Politimesteren afviste anmeldelsen i medfør af retsplejelovens § 749, stk. 1.

Statsadvokaten tiltrådte afgørelsen.

Under henvisning til sagens afgørelse anmeldte A både politimesteren og statsadvokaten for at medvirke til/eller dække over hæleriet og anmodede om at få beskikket advokat. Statsadvokaten fremsendte uden bemærkninger sagen til byretten.

Byretten afslog anmodningen om beskikkelse. A påkærede afgørelsen til landsretten. Landsretten stadfæstede byrettens beslutning.

Statsadvokaten afviste senere anmeldelsen mod politimesteren i medfør af retsplejelovens § 749, stk. 1.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Eksempel 1

Eksempel 2**Afslag på beskikkelse af advokat for polititjenestemand***SA6-2003-323-0040*

To politiassistenter standsede kort efter midnat en ung mand M på knallert, der kørte med for høj hastighed og ikke bar styrthjelm. Ifølge politiets rapport havde M ignoreret patruljevognens udrykningssignaler og ikke reageret på den ene politiassistents tegngivning med hånden om, at M skulle standse samtidig med at politiassistenten råbte "stop". M blev derefter standset ved, at patruljevognen kørte skråt ind foran knallerten, hvor den ene politiassistent greb fat i M gennem sideruden, mens den anden politiassistent løb bag om patruljevognen og væltede M om på jorden.

M klagede over, at politiet havde anvendt unødigt magt, da han blev standset. M mente, at politiet havde påkørt ham med patruljevognen, og at M kun havde undgået at vælte, fordi M's skjorte hang fast i sidespejlet på patruljevognen. M mente, at det var unødvendigt at standse ham på den måde og unødvendigt at vælte ham omkuld. M klagede endelig over, at den ene politiassistent havde kaldt ham for "tykke svin" og "fede dyr".

Politiassistenterne anmodede om at få beskikket en advokat i forbindelse med afhøring til klagen.

Byretten tog ikke begæringen til følge under henvisning til karakteren af den adfærdsklage, der havde givet anledning til statsadvokatens undersøgelse, hvorefter der ikke var tilstrækkeligt grundlag for at beskikke en advokat for politiafførelserne.

Rettens afgørelse blev ikke påkæret.

Statsadvokaten afviste klagen.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Eksempel 3**Ikke grundlag for at beskikke advokat for "implicerede polititjenestemænd"***SA2-2002-321-0022 og RA-2003-321-0057*

En advokat B klagede på vegne af sin klient A over vold og tyveri udøvet af en række navngivne polititjenestemænd i tilknytning til anholdelsen af A og deentionsanbringelsen. B anmeldte endvidere, at der herunder var forsvundet 1.200 kr. af A's penge. Politimesteren sendte samme dag anmeldelsen til statsadvokaten, der anmodede politimesteren om at identificere de polititjenestemænd, anmeldelsen vedrørte, ligesom statsadvokaten anmodede om, at de pågældende blev orienteret om anmeldelsen. Politimesteren fremsendte et notat med oplysning om det politipersonale, der indgik i ordenspolitiets beredskab på det tidspunkt, hvor politiforretningen fandt sted og en kopi af den mod A verserende straffesag.

En anden advokat C anmodede herefter om at blive beskikket for "de implicerede polititjenestemænd", ligesom han samtidig anmodede om sagens akter. C henviste til statsadvokatens j.nr. og til "X m.fl., alle tjenstgørende ved politiet i ...".

A blev flere gange gennem den beskikkede advokat forgæves søgt afhørt til sagen, og på et tidspunkt meddelte statsadvokaten politiklagenævnet, at han agtede at indstille efterforskningen i medfør af retsplejelovens § 749, stk. 2. Statsadvokaten meddelte samtidig, at han ikke fandt det nødvendigt at afhøre polititjenestemændene.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

C rettede herefter på ny henvendelse til statsadvokaten og spurgte, om statsadvokaten havde fremsendt en anmodning om advokatbeskikkelse til byretten.

Statsadvokaten meddelte C, at han ikke havde fremsendt C's anmodning til byretten. Statsadvokaten henviste til, at det ikke var konkretiseret, hvem C ønskede sig beskikket for, at polititjenestemændene ikke var impliceret i sagen, og at A ikke havde konkretiseret, hvem anmeldelsen vedrørte. Statsadvokaten bemærkede endvidere, at han på intet tidspunkt var i stand til at identificere, hvem sagen omhandlede i relation til de enkelte anmeldelser, og at forudsætningen for at retten kan tage stilling til spørgsmålet om beskikkelse må være, at den pågældende er identificeret. Ingen af de tjenstgørende polititjenestemænd havde konkret været impliceret i sagen og var ikke blevet afhørt.

Statsadvokaten bemærkede desuden, at han fandt, at oplysninger om politikredsens totale beredskab på det pågældende tidspunkt ikke måtte anses for en identifikation af den eller de polititjenestemænd, der var omfattet af anmeldelsen.

C klagede til Rigsadvokaten.

Rigsadvokaten tilsluttede sig statsadvokatens beklagelse og henviste herunder til forarbejderne til retsplejelovens § 1020 d, FT 1994 – 1995, tillæg A, punkt 4.2.3., side 3560.

3.5.2 Prioritering af straffesager og klagesager

Rettens afgørelse om udsættelse af straffesag på udfald af klagesag

SA1-2002-321-0043 og RA-2003-321-0063

En taxachauffør T forlod sin taxa med skiltet "fri" fortsat aktiveret, og en politiassistent rettede henvendelse til ham og oplyste, at det var ulovligt, idet der ikke måtte søges hyre fra det pågældende sted. T ignorerede dette trods flere henstillinger, og T blev herefter sigtet for overtrædelse af politivedtægten. Ved

Eksempel

anholdelsen strittede T så kraftigt imod, at det endte med, at yderligere politi-patroljer blev tilkaldt, ligesom T blev tildelt tre slag med politistav.

T anmeldte to dage efter episoden betjentene for vold.

Ved indledningen af straffesagen mod T i byretten begærede han sagen udsat på udfaldet af klagesagen, hvilket han fik medhold i.

Kendelsen blev kæret til landsretten, der afsagde kendelse om, at straffesagen skulle fremmes (Ø.L. 13. afd., 22/9 2003), idet landsretten blandt andet henviste til retsplejelovens § 932, hvorefter straffesager skal berammes snarest muligt. Landsretten fandt det således under de foreliggende omstændigheder, herunder i forhold til T, ikke retssikkerhedsmæssigt betænkeligt at fremme sagen.

Procesbevillingsnævnet meddelte T afslag på kærretilladelse til Højesteret.

Statsadvokaten anmodede herefter politiet om at søge straffesagen mod T fortsat uden at afvente udfaldet af klagesagen.

T klagede til Rigsadvokaten, der tiltrådte statsadvokatens afgørelse. Rigsadvokaten fandt således ikke, at der forelå nogen særlig begrundelse for at udsætte straffesagen.

3.5.3 Sagsbehandlingstiden

Eksempel 1

Udtalelse til brug for besvarelse af spørgsmål fra Folketingets Retsudvalg vedrørende klager over politiet i forbindelse med 1. maj festlighederne 2001

SA1-01-321-1109

Justitsministeriet anmodede i beretningsåret om en udtalelse til brug for besvarelsen af et spørgsmål fra Folketingets Retsudvalg, blandt andet om ministeren fandt det acceptabelt, at det har taget over to år at behandle ni klager over politiet i forbindelse med 1. maj festlighederne 2001.

Statsadvokaten modtog i begyndelsen af maj 2001 ni anmeldelser om vold i forbindelse med politiets rydning af technopladsen i Fælledparken den 1. maj 2001. Den 21. maj 2001 anmodede statsadvokaten Politidirektøren i København om at fremsende eventuelle rapporter og bilag om hændelsen. Den 28. juni 2001 og 12. juli 2001 modtog statsadvokaten et større materiale i sagen fra Politidirektøren. Statsadvokaten modtog den 28. juni 2001 via Politidirektøren yderligere en anmeldelse, der var indgivet ved brev af 7. maj 2001.

Statsadvokaten oplyste, at otte af anmelderne var repræsenteret af en advokat, der anmodede om beskikkelse som bistandsadvokat. Anmodningerne herom blev den 19. og 25. juli 2001 fremsendt til Københavns Byret. Statsadvokaten anførte endvidere, at han efter en gennemgang af det modtagne mate-

riale besluttede at anmode Rigspolitichefen, Rejseholdet, om at foretage efterforskning i sagerne. Sagerne blev overgivet til Rejseholdet den 27. og 30. august 2001.

For så vidt angik efterforskningens forløb udarbejdede Rejseholdet en udtalelse, hvoraf det blandt andet fremgik, at samtlige afhøringer i sagerne var foretaget, og at Rejseholdet forventede at aflevere sagen til statsadvokaten ultimo september 2003.

Statsadvokaten oplyste herefter, at han forventede at kunne udarbejde sin redegørelse i sagen til politiklagenævnet i løbet af oktober måned 2003.

For så vidt angik den indtil da anvendte sagsbehandlingstid bemærkede statsadvokaten, at det naturligvis i almindelighed måtte anses for utilfredsstillende, at der var hengået mere end 2 år siden indgivelsen af klagen med undersøgelserne i sagen, uden at der var truffet en afgørelse.

Statsadvokaten fandt, at årsagen hertil i det væsentlige skyldtes, dels det meget store antal afhøringer, der skulle foretages, dels vanskelighederne med at få nogle af vidnerne til at møde frem til afhøringerne og dels, at der hos Rejseholdet kun var afsat en enkelt medarbejder til at foretage undersøgelserne, der i vidt omfang, medens han efterforskede sagen for statsadvokaten, tillige blev pålagt andre presserende opgaver af ledelsen af Rejseholdet.

Statsadvokaten anførte desuden, at han ikke havde særlig indflydelse på de nævnte faktorer, idet han ikke mente sig beføjet til at påvirke afgørelsen af, hvilke mandskabsressourcer Rejseholdet skulle afsætte til behandlingen af sager, hvor statsadvokaten har anmodet Rejseholdet om bistand til gennemførelse af efterforskning. Statsadvokaten anførte endeligt, at et krav om nedbringelse af sagsbehandlingstiden med de nuværende ressourcer i politiklagenævnsager, i hvert tilfælde for så vidt angik hans embede, uvægerligt ville indebære, at sagsbehandlingstiden blev forlænget på andre vigtige sagsområder med deraf følgende svækket retssikkerhed der.

Rigsadvokaten kunne for så vidt angik forløbet af den konkrete sag henholde sig til det af statsadvokaten anførte.

Sagen gav anledning til drøftelse på et statsadvokatmøde om efterforskningen af politiklagenævnsager.

3.6 Sager som statsadvokaten har indledt af egen drift efter retsplejelovens § 1020 a, stk. 1 (initiativsager)

Efter bestemmelsen i retsplejelovens § 1020 a, stk. 1, iværksætter statsadvokaterne efter anmeldelse eller af egen drift efterforskning, når der er rimelig for-

modning om, at politipersonale i tjenesten har begået strafbart forhold, som skal forfølges af det offentlige.

Efterforskningen iværksættes i almindelighed på grundlag af en anmeldelse fra en borger.

Statsadvokaterne indleder imidlertid også efterforskning, når de bliver bekendt med oplysninger om, at der er begået et formodet strafbart forhold. Efterforskningen har efter retsplejelovens § 743 til formål at klarlægge, om betingelserne for at pålægge strafansvar eller anden strafferetlig retsfølge er til stede, skaffe oplysninger til brug for sagens afgørelse samt forberede sagens behandling ved retten. Her gengives et eksempel på en sag fra 2000, som statsadvokaten har undersøgt på eget initiativ.

Eksempel 1

Sag fra 2000

SA3-2002-321-0087 og RA 465/2000

I sommeren 2000 fremgik det af et læserbrev i en avis, at en speciallæge L angiveligt på baggrund af oplysninger fra flere patienter beskyldte ikke nærmere identificerede polititjenestemænd for vold begået over for anholdte personer. Politimesteren havde på denne baggrund indkaldt L til et møde på politigården, men L ønskede ikke at møde og henviste til sin tavshedspligt.

Sagen blev herefter sendt til statsadvokaten, der anmodede byretten om et retsmøde i medfør af retsplejelovens § 747, med henblik på afhøring af L som vidne.

Byretten pålagde ved kendelse L at oplyse identiteten på de patienter, der overfor L havde fortalt om vold begået af polititjenestemænd. Kendelsen blev siden hen stadfæstet af såvel landsretten som Højesteret (U 2001.1452 H).

Lægen gav fortsat ikke de ønskede oplysninger, hvorefter statsadvokaten på ny indbragte sagen for byretten, der i medfør af retsplejelovens § 178, stk. 1, nr. 5, besluttede, at L skulle tages i forvaring, indtil han gav de ønskede oplysninger. L blev på denne baggrund taget i forvaring, og kendelsen blev stadfæstet af landsretten.

Højesteret besluttede herefter, at en ansøgning om kæretiladelse til Højesteret skulle have opsættende virkning, hvorefter L blev løsladt efter 11 dages forvaring.

Kæretiladelse blev givet, og Højesteret besluttede 1½ år efter, at læserbrevet blev trykt i avisen, at L skulle betale tvangsbøder med 500 kr. om dagen i 3 måneder, eller indtil han gav de ønskede oplysninger. Der henvises til U 2002.607/3 H.

L betalte herefter tvangsbøderne, men gav fortsat ikke de ønskede oplysninger.

I anledning af læserbrevet anlagde den lokale politiforening en injuriersag mod L. I byretten blev L dømt for overtrædelse af straffelovens § 267, stk. 1, jf. stk. 2 og 3, og sigtelserne i læserbrevet blev i medfør af straffelovens § 273, stk. 1, kendt ubeføjede. Dommen blev ikke anket.

Under dette sagsforløb modtog statsadvokaten til dels via L's advokat oplysninger fra to borgere, der oplyste at have hørt, at anholdte personer var blevet slået på politigården.

Statsadvokaten lagde til grund, at beslutningen om at søge L afhørt som vidne måtte anses for iværksættelse af efterforskning i medfør af retsplejelovens § 1020a, stk. 1.

Statsadvokaten indstillede efterforskningen i medfør af retsplejelovens § 749, stk. 2.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

3.7 § 1020 a, stk. 2 - undersøgelser

Efter bestemmelsen i retsplejelovens § 1020 a, stk. 2, iværksætter statsadvokaten efterforskning, når en person er afgået ved døden eller er kommet alvorlig til skade som følge af politiets indgriben, eller mens den pågældende var i politiets varetægt. I disse tilfælde skal der indledes efterforskning, uanset om der i det konkrete tilfælde er formodning om strafbart forhold.

Statsadvokaterne har i beretningsåret 2003 foretaget syv undersøgelser efter retsplejelovens § 1020 a, stk. 2. Undersøgelserne omfattede to dødsfald, hvoraf et skete i forbindelse med politiets afgivelse af skud og et skete i detentionen.

Som det fremgår vedrørte undersøgelserne fire skudepisoder, hvor fire personer blev ramt af skud afgivet af politiet, heraf vedrørte en sag et vådeskud. Rigspolitichefen har til sammenligning oplyst, at politiet i 2003 anvendte tjene-stepistol i 264 tilfælde, hvoraf der blev afgivet skud i 10 tilfælde. Herved blev tre personer ramt af skud. Der kan endvidere henvises til statistiske oplysninger om politiets anvendelse af skydevåben i perioden 1999 til 2004 offentliggjort på www.politi.dk.

3.7.1 Sag fra 2002

Statsadvokaterne har i forbindelse med indsendelse af sager, der er oprettet i 2003, indsendt en sag fra 2002, der ikke tidligere er omtalt i beretningen.

Sag nr. 1**Kraniebrud i forbindelse med anholdelse**

SA2-2002-321-0032 og RA-2003-321-0095

Den 3. maj 2002 blandede en ung mand M sig i en politiforretning foran et diskotek. M blev anholdt og blev i forbindelse med anholdelsen tildelt flere slag med en politistav. M blev ramt i panden og pådrog sig som følge heraf kraniebrud.

Statsadvokaten blev underrettet om sagen af politimesteren og indledte en undersøgelse i medfør af retsplejelovens § 1020 a, stk. 2.

Statsadvokaten indstillede efterforskningen, idet der ikke fandtes at være nogen rimelig formodning om, at politiassistenten havde begået et strafbart forhold. Statsadvokaten lagde til grund, at politiassistentens anvendelse af politistaven havde været berettiget og var sket for at afværge personlig overlast, ligesom der ikke fandtes grundlag for at betvivle, at slaget i panden var utilsigtet.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

M's beskikkede advokat påklagede afgørelsen til Rigsadvokaten, der tiltrådte afgørelsen.

3.7.2 Sager fra 2003**Sag nr. 1****Biltryk dræbt ved skud**

SA1-2003-322-0003, tidl. SA1-2003-321-0174 og RA-2003-322-0008

M, der kørte i en brugsstjålet bil, blev den 1. april 2003 observeret af politiet. Efter politiets eftersættelse af M i ca. 10 minutter, hvorunder der var fire episoder med påkørsel eller forsøg på påkørsel af fire politifolk og civilpersoner, herunder en forsætlig påkørsel af en 67-årig kvinde to gange med livsfarlige kvæstelser på kvinden til følge, blev M bragt til standsning. En forfølgende patruljevogn påkørte bilen, hvorefter en polititjenestemand P afgav et skud mod M, der herved afgik ved døden.

Statsadvokaten blev underrettet om sagen og iværksatte en undersøgelse i medfør af retsplejelovens § 1020 a, stk. 2.

Statsadvokaten lagde ved vurderingen af skudafgivelsen til grund, at M umiddelbart efter standsningen bakkede og påkørte en patruljevogn i det øjeblik, hvor en politibetjent forsøgte at komme ud af patruljevognen. Statsadvokaten lagde endvidere til grund, at M fortsatte kørslen rundt om en lygtestander og videre nogle meter i retning væk fra politifolkene, hvorefter polititjenestemanden afgav ét skud sigtet mod M i en afstand af 5-7 meter, hvorved M blev ramt bagfra gennem hjertet og kort efter afgik ved døden.

P forklarede, at M umiddelbart inden skudafgivelsen havde forsøgt at påkøre ham. P havde råbt til M om at standse og havde truet med pistolen, men desuagtet fortsatte M kørslen ind mod Københavns centrum. Yderligere to politifolk havde trukket våben, men afgav ikke skud.

Trods store skader på bilen erklærede Bilinspektionen, at bilen kunne være fortsat mindst 50 kilometer med beskadiget forhjul og olietab.

Statsadvokaten lagde desuden til grund, at M's fortsatte kørsel ville udgøre en overordentlig stor fare for mange menneskers liv og helbred over en længere strækning i myldretiden i Københavns centrum, og statsadvokaten fandt derfor, at der bestod en pligt for politiet til at bringe M til standsning straks.

Statsadvokaten fandt ikke grundlag for kritik af eftersættelsen, den forsættelige påkørsel af bilen eller skudafgivelsen, idet statsadvokaten vurderede, at M på baggrund af den livsfarlige og hasarderede kørsel var desperat og farlig, og at yderligere fare for politiet eller befolkningen ikke på anden måde kunne afværges. Statsadvokaten fandt ikke, at det kunne afvises, at bilen ved påkørsel eller på anden måde kunne være standset inden for en kortere afstand, men at det var umuligt at sige noget sikkert herom. Statsadvokaten bemærkede, at påkørsler også i sig selv indebærer en betydelig fare for de implicerede og eventuelle andre trafikanter.

Statsadvokaten fandt, at P – omstændighederne taget i betragtning – foretog sit skøn på et i skudøjeblikket korrekt og forsvarligt grundlag eller i hvert fald på et grundlag, der ikke var fuldt tilstrækkelig grundlag for at kritisere.

Statsadvokaten lagde til grund, at P havde en konkret begrundet frygt for, at han selv eller kollegerne omkring ham ville blive påkørt, og at han derfor befandt sig i en situation omfattet af nødværgebestemmelsen i straffelovens § 13, stk. 1, eller i hvert fald stk. 2.

Statsadvokaten fandt, at P havde handlet i, hvad han selv havde opfattet som lovligt nødværge, og at P ikke kunne straffes for overtrædelse af straffelovens § 237 eller § 246, jf. § 154, for at have affyret skuddet mod M trods de tragiske følger heraf.

Statsadvokaten indstillede efterforskningen i sagen, idet der ikke var rimelig formodning om, at et strafbart forhold, der forfølges af det offentlige, var begået.

Politiklagenævnet havde ingen bemærkninger til statsadvokatens vurdering af M's kørsel eller eftersættelsen. To medlemmer af politiklagenævnet var herefter enig i afgørelsen. Ét medlem fandt ikke, at betingelserne for nødværge efter straffelovens § 13, stk. 1, var opfyldt og fandt, at vurderingen af, hvorvidt P grundet skræk eller ophidselse var straffri, jf. stk. 2, principielt burde foretages

af domstolene. Det ene medlem fandt således, at der ved afgørelsen af spørgsmålet om, hvorvidt overskridelsen af grænsen for lovlig nødværge var rimeligt begrundet i den i situationen for P opståede skræk eller ophidselse, alene kunne lægges vægt på de forudgående omstændigheder, som P var bekendt med i skudøjeblikket.

Sagen er påklaget til Rigsadvokaten.

Sag nr. 2

Skud i forbindelse med anholdelse af eftersøgt person

SA1-03-322-0002, tidl. SA1-2003-321-0188

Politiet eftersøgte den 4. maj 2003 en person P fra et røveri i et supermarked, hvorunder P var bevæbnet med en kniv. Kort efter blev P genkendt af politiet og råbt an på en nærliggende plads, hvor der var andre personer til stede. P fik at vide, at han var anholdt, og skulle række hænderne op, hvilket han nægtede. P gik i stedet frem mod de tilstedeværende to polititjenestemænd, som gik baglæns. På et tidspunkt affyrede en af polititjenestemændene A et varselsskud op i luften, hvilket fik P til at gå hurtigere frem mod politiet. Herefter skød A et sigtet skud mod P's lår, hvorved denne faldt om. P brækkede herved lårbenet, men var ikke i livsfare.

Statsadvokaten indstillede undersøgelsen, idet statsadvokaten ikke fandt noget, som tydede på, at der var begået hverken strafbart eller kritisabelt forhold fra A's side i forbindelse med skudafgivelserne.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Sag nr. 3

Detentionsdødsfald

SA5-2003-322-0001

En svært beruset og stærkt overvægtig mand M blev den 3. juni 2003 anholdt, efter at han to gange havde lagt sig til at sove på gaden. M blev anbragt i detentionen og kort efter lægetilset, hvor lægen fik at vide, at M var alkoholiker og i metadonbehandling for stofmisbrug. Den vagthavende polititjenestemand P besluttede at føre et skærpet detentionstilsyn ud over det almindelige tilsyn i form af fastlåsning af overvågningsmonitoren i detentionslokalet, hvor M var anbragt. I de følgende 7 timer blev der ført løbende tilsyn med M, nogle gange ved fremmøde, andre gange elektronisk, uden at der var noget at bemærke. Herefter bad P to politiaassistenter om at løslade M, der herved blev konstateret livløs. En ambulance blev tilkaldt, og M blev konstateret død. Dødsårsagen blev antaget at være en kombination af alkohol- og metadonforgiftning i forbindelse med svære, forudbestemte sygdomsforandringer, blandt andet alkoholbetiget skrumpelever og hjernesvind.

Statsadvokaten fandt ikke, at der var formodning om strafbart forhold og indstillede efterforskningen. Statsadvokaten fandt ikke grundlag for at kritisere politiets handlemåde, der fandtes i overensstemmelse med Rigspolitichefens kundgørelse om detentionsanbringelse af berusede personer. Statsadvokaten fandt anledning til at gøre Rigspolitichefen opmærksom på, at det efter detentionsbekendtgørelsens § 19 er uklart, hvornår et skærpet tilsyn skal iværksættes, herunder med hvilken vægt oplysningerne i lægeerklæringen skal indgå i den vagthavendes vurdering.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Brækket ben i forbindelse med anholdelse for overtrædelse af retsplejelovens § 750 og lov om euforiserende stoffer

Sag nr. 4

SA1-2003-322-0001

En politibetjent P på patruljekørsel bemærkede den 16. juli 2003 en cyklist C, der kørte mod færdselsretningen på cykelstien. P kørte frem mod C, og forsøgte at få kontakt med ham. Da C opdagede P, lagde han cyklen og gik bort fra stedet. P anråbte C, og bad ham om navn og adresse. C, der talte et for P uforståeligt sprog, slog ud med armene, og ville forlade stedet. P besluttede herefter at anholde C med henblik på at sikre hans tilstedeværelse. I forlængelse af anholdelsen bemærkede P, at C skjulte en plasticpose under jakken. P løftede op i jakken for at undersøge forholdet nærmere. C begyndte herefter at fægte med armene, og P besluttede derfor, at ilægge C håndjern. P fik fat i C's ene arm og P fik lagt C på fortovet i førergreb. Ved visitationen blev han fundet i besiddelse af 2 poser med khat. I forbindelse med indtransporten klagede C over smerter i benet. En efterfølgende undersøgelse på skadestuen viste, at C havde brækket benet.

Der blev ikke indgivet klage eller anmeldelse fra anholdte over det passerede.

Politimesteren indberettede sagen til statsadvokaten, der herefter indledte efterforskning.

Undersøgelsen er endnu ikke afsluttet.

Politiets eftersættelse af bil med alvorlig personskade til følge

Sag nr. 5

SA3-2003-322-0004

En politipatrulje forsøgte den 3. oktober 2003 om natten under anvendelse af udrykningsblink at bringe en bil til standsning. Bilen accelererede imidlertid kraftigt og kørte væk. Politipatruljen eftersatte bilen, der fortsatte med en hastighed på op til 180 km/t. Bilen kørte herunder gennem flere kryds for rødt lys, ligesom bilen på et tidspunkt kørte mod færdselsretningen. En hundepatrulje

forsøgte at stoppe bilen for videre kørsel og påkørte i den forbindelse bilen. Bilen fortsatte imidlertid med stor hastighed, og politipatruljen eftersatte bilen, hvis baghjul nu var beskadiget. Afstanden mellem køretøjerne var ca. 50 m. Føreren af bilen M mistede herefter herredømmet over bilen, og bilen skred ind over cykelstien og ramte et træ, hvorefter bilen brød i brand, der med det samme blev slukket af politiet.

M pådrog sig armbrud, næsebrud, ribbensbrud og skader på lungerne.

Statsadvokaten blev underrettet om sagen af politimesteren og indledte en undersøgelse i medfør af retsplejelovens § 1020 a, stk. 2.

Undersøgelsen er endnu ikke afsluttet.

Sag nr. 6

Vådeskud under skydeøvelse

SA1-2003-322-0004, tidl. j.nr. SA1-2003-321-0258

Under en skydeøvelse på en skydebane den 14. oktober 2003 skulle en politiasistent P ved afslutningen af en skydeøvelse aflade sin tjenestepistol, og pistolen blev eftersat af en skydeleder. P foretog herefter opladning af magasiner og skulle herunder foretage adskillelse af pistolen, men kunne ikke få piben løs. P udsatte nærmere undersøgelse af problemet og ladede herefter pistolen, men ombestemte sig og ville på ny forsøge at adskille pistolen, men glemte, at han netop havde isat magasin. Da P drejede sig om mod en jordvold, afgik et skud, der gik gennem begge ben på en kollega, der stod umiddelbart ved siden af P. Kriminalteknisk afdeling fandt ved undersøgelse af pistolen ingen funktionsfejl.

Statsadvokaten blev underrettet om sagen og indledte en undersøgelse af episoden i overensstemmelse med retsplejelovens § 1020 a, stk. 2.

Sagen verserer fortsat.

Sag nr. 7

Politiets skudafgivelse i forbindelse med husspektakel

SA3-2003-322-0005

Politiet blev den 16. oktober 2003 om aftenen tilkaldt til husspektakel på en landejendom. I den forbindelse afgav politiet skud mod en person T, der herved pådrog sig et overfladisk sår i maven. T blev varetægtsfængslet på baggrund af en sigtelse for forsøg på manddrab jf. straffelovens § 237, jf. § 21, ved i forbindelse med samme episode at have afgivet skud mod én eller flere af de tilstedeværende polititjenestemænd.

Statsadvokaten blev underrettet om sagen og indledte en undersøgelse af episoden i overensstemmelse med retsplejelovens § 1020 a, stk. 2.

Statsadvokaten besluttede at indstille efterforskningen af sagen i medfør af

retsplejelovens § 749, stk. 2. Statsadvokaten lagde navnlig vægt på, at de polititjenestemænd, der havde afgivet skud, efter statsadvokatens opfattelse handlede indenfor grænserne for lovligt nødværge, jf. straffelovens § 13, stk. 1, og for skydereglementets § 2 og § 3.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

M blev for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 1, jf. til dels § 245, stk. 1, og § 252, straffet med fængsel i 2 år og 6 måneder.

Afsnit 4

Supplerende oplysninger vedrørende sager omtalt i tidligere beretninger

4.1 Beretningen for 2002

4.1.1 Behandlingen af klagesager hos Rigsadvokaten

4.1.2 Adfærdssager

4.1.3 Straffesager

4.1.4 Undersøgelser efter retsplejelovens § 1020 a, stk. 2

Politiets eftersættelse af brugsstjålen bil med alvorlig personskade til følge

(SA5-2003-322-0002, SA5-2002-321-0013, side 236, sag nr. 8)

Statsadvokaten fandt, at eftersættelsen af den brugsstjåle bil var rimeligt begrundet. Statsadvokaten fandt i øvrigt ikke, at der var noget, der tydede på, at eftersættelsen foregik uforsvarligt. Statsadvokaten lagde vægt på, at afstanden mellem bilerne var så stor, at patruljevognen på intet tidspunkt pressede føre- ren af den eftersatte bil. Statsadvokaten indstillede efterforskningen i medfør af retsplejelovens § 749, stk. 2.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen.

Dødsfald i forbindelse med transport af anholdt til detentionen

(SA4-2002-321-132, RA-2003-322-0007, side 232, sag nr. 4)

Danmarks Radio udsendte i februar 2004 et dokumentarprogram "Magtens Bil- leder" om undersøgelsen af sagen, hvorved anholdte M afgik ved døden.

I udsendelsen udtalte flere læger, at dødsårsagen efter deres opfattelse var kvælning. Ifølge den foreliggende obduktionserklæring var dødsårsagen ikke sikkert klarlagt, men mest sandsynligt akut hjertesvigt, opstået som følge af voldsom fysisk aktivitet – såkaldt hyperexationstilstand. Kvælning var således ikke nævnt som en mulig dødsårsag i erklæringen. I udsendelsen blev der end- videre udtrykt undren over, at Falcks ambulancejournal ikke indgik i sagens do-

kumenter, at de to falckreddere ikke var afhørt, og at sagen ikke havde været forelagt for Retslægerådet. Efter udsendelsen har M's mor indgivet anmeldelse mod fire politiassistenter for overtrædelse af straffeloven ved ikke at have ydet førstehjælp til afdøde.

Da der således fra lægeside blev rejst tvivl om dødsårsagen, og der blev indgivet anmeldelse om overtrædelse af straffeloven, besluttede statsadvokaten at genoptage efterforskningen.

Statsadvokaten meddelte, at statsadvokaten vil forelægge sagen for Retslægerådet og foretage den efterforskning, der i øvrigt måtte blive anledning til, herunder indhente ambulancejournalen, afhøre falckredderne og de fire anmeldte politiassistenter.

Statsadvokaten meddelte endvidere, at når efterforskningen er afsluttet, vil sagen på ny blive forelagt for politiklagenævnet, inden statsadvokaten træffer afgørelse.

Dødsfald i forbindelse med detentionsanbringelse

(SA2-2002-322-0003 side 236, sag nr. 9 og RA-2003-322-0006)

Statsadvokaten besluttede i medfør af retsplejelovens § 749, stk. 2, at indstille efterforskningen af, hvorvidt der er grundlag for at gøre et strafferetligt ansvar gældende. Statsadvokaten fandt ikke, at der forelå en rimelig formodning for, at der var begået et strafbart forhold, der forfølges af det offentlige.

Statsadvokaten fandt herunder på baggrund af de foretagne undersøgelser og det lægeligt oplyste vedrørende dødsårsag og mulig døds måde ikke at kunne udelukke, at de dødelige kranie-hjerne-læsioner blev påført under opholdet i detentionen, men bemærkede i øvrigt, at det ikke var muligt at fastslå et egentligt skadestidspunkt. Statsadvokaten fandt desuden ikke noget grundlag for at antage, at skaderne blev påført den berusede M som følge af en eller flere polititjenestemænds forsætlige eller uagtsomme handlinger. Endelig anførte statsadvokaten for så vidt angår spørgsmålet om, hvorvidt der i forbindelse med undersøgelsen på sygehuset før M blev indsat i detentionen, var begået strafbare forhold, at dette vil blive behandlet af politimesteren.

Statsadvokaten fandt ikke, at politiassistenten P, der som vagthavende var detentionsansvarlig den fra kl. 15.00 til 23.00, havde fulgt retningslinierne i Rigspolitiets kundgørelse II, nr. 55 om detentionsanbringelse af berusede personer § 14, stk. 3, om indførelse i detentionsrapporten, med den risiko at polititjenestemanden ikke efterfølgende kunne dokumentere, at lægeundersøgelsen var sket efter reglerne.

Statsadvokaten anførte endvidere i sin afgørelse, at han fandt det hensigts-

mæssigt, at P i forbindelse med, at han fornemmede, at M muligvis faldt eller væltede i detentionen, sendte personale til detentionen med henblik på at besigtige manden og vurdere et muligt behov for en fornyet lægeundersøgelse. Statsadvokaten fandt dog ikke grundlag for at kritisere det skøn P foretog ved at undlade en fornyet lægelig undersøgelse af M i forbindelse med dette mulige fald.

Statsadvokaten lagde desuden til grund, at der ikke skete den fornødne visitation, men at dette dog ikke i den konkrete sag havde indflydelse på dødsfaldet.

Statsadvokaten bemærkede endvidere, at det ikke fritager P for ansvaret for, at procedurerne ikke blev fulgt, at han lod en assisterende vagthavende polititjenestemand foretage indbringelsen af M.

For så vidt angår afgørelsen overfor den vagthavende og dermed detentionsansvarlige vicepolitikommissær V i perioden fra kl. 23.00 til kl. 7.00, meddelte statsadvokaten i sin afgørelse overfor denne, at han ligeledes fandt det bebrejdesværdigt, at V ikke handlede efter retningslinierne i kundgørelsen ved ikke at foretage eller foranledige foretagelse af en egentlig visitation af M, da han blev klar over, at en sådan ikke havde fundet sted.

Statsadvokaten anførte endvidere overfor V, jf. kundgørelsens § 18, stk. 3, at tilsyn via lytte- og overvågningsudstyr skal ske mindst én gang hver halve time. Statsadvokaten anførte, at det af detentionsrapporten fremgår, at tilsynene kl. 01.05, 02.10, 02.45, 03.20 og kl. 6.00 skete 5-10 minutter for sent, hvorved kundgørelsens bestemmelse herom ikke var opfyldt. Statsadvokaten bemærkede imidlertid, at disse forhold ikke skønnedes at have haft indflydelse på dødsfaldet. Statsadvokaten bemærkede navnlig hertil, at de tre sidste tilsyn fandt sted med henholdsvis 20 og 25 minutters mellemrum. Statsadvokaten fandt således, at V handlede uhensigtsmæssigt på de anførte områder.

Statsadvokaten henstillede endvidere overfor Politimesteren i Holbæk, at reglerne om politiets behandling af detentionsanbragte indskræpes.

Politiklagenævnet var enig i afgørelsen, idet nævnet anførte, at de to polititjenestemænd i relation til håndteringen af mandens detentionsophold havde handlet uhensigtsmæssigt.

Afgørelsen blev påklaget til Rigsadvokaten, der anmodede statsadvokaten om at genoptage behandlingen af sagen.

Politiklagenævnenes delberetninger

Landsformandens beretning for 2003

Overgangen fra 2002 til 2003 var glidende og problemfri, da såvel samtlige formænd som de læge medlemmer fortsatte.

Gennem det samarbejde der har udviklet sig mellem de enkelte Nævn, både igennem formændenes møde og det årlige landsmøde med deltagelse af de fuldtallige Nævn, er det gennem gensidig erfaringsudveksling lykkedes at koordinere sagsbehandlingsmåden, så ordningen nu fungerer således som hensigten var ved ordningens etablering, uden vilkårlighed, men efter de retningslinier der er lagt for nævnenes arbejde som kontrolmyndighed for statsadvokaternes behandling af klager over/mod politipersonel.

Notitsagsbehandling har nu vundet indpas i alle Nævn, og synes at være en god behandlingsform, såvel for de borgere der klager, som for det politipersonel der klages over.

Notitsagsbehandling kan ske såfremt den der klager, efter at have haft en samtale med en højtstående politiembedsmand, kan erklære sig indforstået med at en egentlig klagesagsbehandling, som den pågældende er gjort bekendt med kan ske, ikke sker. Det forudsættes dog, at såvel statsadvokaterne som nævnene, som kontrolorgan, har erklæret sig indforstået heri.

Sagsbehandlingstiden er og har længe været i fokus i enkelte Nævn i erkendelse af, at det er væsentligt for både klager og indklagede at få en afgørelse så hurtigt som muligt.

Nævnene er opmærksomme på, at statsadvokaterne har andet arbejde at udføre, men det er nævnenes opfattelse, at statsadvokaterne fremmer sagsbehandlingen i rimeligt omfang under hensyntagen til, at måske mange involverede skal afhøres inden statsadvokaterne kan fremkomme med vurdering og afgørelse.

Det er nævnenes opfattelse, at det er af betydning at de er kontrolorgan, ligesom det er tilkendegivet overfor nævnene, at grundigheden i sagsbehandlingen hos statsadvokaterne er blevet øget grundet nævnenes eksistens, således at der alt andet lige er foretaget et grundigt arbejde hos statsadvokaterne, der sikrer, at de afgørelser der træffes, efter forelæggelse for nævnene, af Statsad-

vokaten i 1. instans og af Rigsadvokaten i 2. instans er i overensstemmelse med gældende ret i Danmark.

Dette synspunkt gælder i det overvejende antal af de klager der kommer, men der er naturligvis undtagelser, hvor nævnene ikke er enig med statsadvokaterne og eventuel tillige Rigsadvokaten, måske således, at nævnene ønsker, at de ordinære domstole skal afgøre klagen frem for at afgørelsen bliver truffet af anklagemyndigheden.

Nævnene har ikke selv påtalekompetence, men alene mulighed for at anmode statsadvokaterne om at der foretages yderligere efterforskning, et ønske som sædvanligvis efterkommes af anklagemyndigheden. Sker dette ikke, kan nævnene forelægge spørgsmålet for de ordinære domstole.

Nævnene har betydning som kontrolorgan i klagesagsbehandlingen, men det er væsentligt, at befolkningen som sådan gøres udtrykkelig bekendt med, at anklagemyndigheden, repræsenteret af statsadvokaterne og Rigsadvokaten, og politiet, fra den patruljerende gadebetjent til politimestrene i de enkelte embeder, er adskilte organer, ligesom det bør præciseres, at Politiklagenævnet er et totalt uafhængigt organ.

Det er nævnenes opfattelse, at det er væsentligt, at sondringen mellem klager, der behandles af statsadvokaterne, og klager over politiets "dispositioner" bør tydeliggøres, for det er ofte uforståeligt for den enkelte klager, at klagesagsbehandling foretages af 2 forskellige instanser, nemlig statsadvokaterne i relation til adfærdsklager med nævnene som kontrolmyndighed, og klager vedrørende de handlinger der foretages af politiet, hvor klageinstansen er politimestrene uden kontrol af nævnene.

Samtlige formænd stillede sig til disposition for Rigspolicefens lederseminar i Politiskolens regi med et debatindlæg omkring emnet "erfaringer fra behandling af klager over politiet" under hovedemnet "etik og moral – et ledelsesansvar", således at der ved hver af de 5 seminarer Politiskolens afdeling for efter- og videreuddannelse afholdt i perioden maj – juni 2003, geografisk spredt, deltog en af formændene.

Endvidere har landsformanden deltaget med et debatindlæg 2 gange ved Rigsadvokatens seminar vedrørende politiklagenævnsager, der blev afholdt i oktober måned 2003.

Udover formandsmøde i maj måned 2003 har nævnene været sammen i forbindelse med årsmødet i januar måned 2003 og ved landsmødet, der blev afholdt den 26. og 27. september 2003 i Århus. Landsmødet omfattede, udover nævnenes redegørelser, et eftermiddagsbesøg på Politigården i Århus, hvor po-

litimesteren, vicepolitimesteren, vicepolitiinspektøren og kriminalpolitiinspektøren redegjorde for nævnsarbejdet i relation til deres arbejdsområder.

En kriminalassistent orienterede om tilrettelæggelsen og gennemførelsen af videoafhøringer af børn. Dernæst skete der demonstration af "politiets magtmidler", samt demonstration af tjenestehundes indsats. Disse demonstrationer er af afgørende betydning i nævnens arbejde, idet det er væsentligt for nævnens medlemmer at vide, hvorledes politifolk kan og må handle i tjenesten, når der skal ske vurdering af en klage.

Århus, den 16. januar 2004

Karen Marie Henningsen

Delberetning for Politiklagenævnet for Statsadvokaten for København, Frederiksberg og Tårnby

Delberetning for Politiklagenævnet for København, Frederiksberg og Tårnby for 2003

I lighed med tidligere år har Politiklagenævnet for København, Frederiksberg og Tårnby videreført en sagsbehandlingspraksis, hvorefter de for Nævnet indbragte sager bliver afgjort på et skriftligt grundlag, medmindre et medlem har ønsket mundtlig forhandling eller sagen har indeholdt spørgsmål af mere principiel karakter. Nævnet har i det forløbne år afholdt møder ca. hver 2. måned, og der har ligeledes været afholdt et enkelt møde med Statsadvokatens personale, hvor generelle sagsbehandlingsspørgsmål er blevet drøftet.

Nævnet har deltaget i landsmødet med Rigsadvokaten og i et fællesmøde med medlemmer fra de øvrige politiklagenævne i landet.

I 2003 har Nævnet truffet afgørelse i alt 275 sager, som fordeler sig således.

Adfærdsklager:	73
Straffesager:	86
Færdselssager:	96
Notitssager:	20

Antallet af klagesager er således nogenlunde uændret i forhold til 2002, idet den samlede forøgelse af sagsantallet hovedsageligt kan tilskrives et øget antal færdselssager.

Nævnet har med tilfredshed konstateret, at der er en stigning i antallet af notitssager i forhold til tidligere, ligesom der synes en tendens til, at antallet af notitssager ses at være stigende navnlig i sidste halvdel af året. Det er Nævnets opfattelse, at mange mindre adfærdsklager med stor fordel kan søges afgjort som notitssager, hvilket Nævnet også har påpeget i tidligere årsberetninger. Hvis en sag afsluttes som notitssag, er det ikke alene ressourcebesparende, men efter Nævnets opfattelse også ofte en mere tilfredsstillende måde for den enkelte borger / klager og polititjenestemand at få en sag afgjort på.

Nærværende delberetning indeholder ikke detaljeret omtale af enkeltsager, som har haft Nævnets særlige interesse, idet det erfaringsmæssigt har vist sig, at det stort set er de samme sager, som Rigsadvokaten omtaler. Af større sager, som Nævnet har behandlet i det forløbne år, kan blandt andet nævnes to sager, hvori indgik skudafgivelse fra politifolk.

Den ene sag, der omhandlede en skudepisode på en tankstation, blev allerede omtalt i Rigsadvokatens årsberetning for 2002, side 247 (SA1-2001-321-1244).

Den anden sag, som ikke omtales i detaljer her, vedrørte en episode, hvor en polititjenestemand afgav et skud mod en flugtbilist, hvorved flugtbilisten afgik ved døden. Nævnet fik få dage efter at episoden fandt sted en mundtlig redegørelse om forløbet fra Statsadvokaten, ligesom Nævnet fik mulighed for at besigtige stedet, hvor episoden udspandt sig, og således ved selvsyn at iagttage spor i form af bremse- og skridspor mv., der indgik som et væsentlig faktum ved sagens afklaring. Sagen endte med, at Statsadvokaten undlod påtale overfor den pågældende betjent, hvilket Politiklagenævnet tiltrådte (dog med dissens fra et af Nævnets medlemmer).

Selvom man forud for EU-topmødet i december måned 2002 havde frygtet, at der kunne opstå mange konfrontationer mellem politiet og demonstranter med heraf følgende mange klager, viste det sig, at denne frygt var ubegrundet, blandt andet takket være en fornem indsats fra politiets side. Nævnet har dog i 2003 behandlet en anmeldelse mod politiet i forbindelse med at der under demonstrationen blev foretaget iagttagelser af, at civile politifolk optrådte med tildækkede ansigter – ved hjælp af tørklæder og andre beklædningsgenstande – i hvilken forbindelse der blev indgivet anmeldelse for overtrædelse af straffelovens maskeforbud. Statsadvokatens traf i de første dage af januar måned 2004 beslutning om, at sagen skulle afgøres med et bødeforlæg til to civilklædte betjente. Politiklagenævnet tiltrådte denne afgørelse. Sagen er pr. dato ikke endeligt afsluttet, og forventes indbragt for retten med henblik på domstolens endelige afgørelse af sagen.

Afslutningsvis bemærkes, at Ellen Hanne Sørensen, der har været nævns-medlem siden politiklagenævnens start i 1996, er fratrukket pr. 1.1.2004. Ellen Hanne Sørensen har i perioden engageret sig levende i Nævnets arbejde, og jeg skal ved denne lejlighed på Nævnets vegne udtrykke min tak for hendes store indsats i de forløbne 8 år.

København, den 15. januar 2004

Poul Helmuth Petersen

Delberetning for Politiklagenævnet for Statsadvokaten for Sjælland

Politiklagenævnet for Sjælland har i løbet af 2003 modtaget underretning om 227 sager. Der mangler afslutning på 2 sager fra 2001. Begge sager er stillet i bero på at der træffes afgørelse i en straffesag.

Fra 2002 afventer 1 sag behandling i nævnet.

Politiklagenævnet har i perioden afholdt 11 møder. Nævnets medlemmer har endvidere deltaget i årsmøde i København i januar 2003 og fællesmøde i Århus i september 2003. Nævnet har yderligere afholdt møde med statsadvokaten og dennes medarbejdere til drøftelse af fælles anliggender.

Der er truffet afgørelse i 201 sager, der fordeler sig som følger:

Adfærdsklager

Nævnet har behandlet i alt 52 adfærdsklager. 1 af klagerne er afvist som for sent indgivet, medens 1 klage er frafaldet af klageren, ligesom 1 sag ikke blev behandlet idet den indklagede politibetjent i mellemtiden var blevet afskediget. De øvrige klager er afvist, idet disse ikke har været underbyggede.

Notitssager

31 sager er blevet behandlet som notitssager.

Straffesager

Politiklagenævnet har behandlet i alt 74 sager af denne art.

I 1 sag er der truffet afgørelse om at rejse tiltale for overtrædelse af straffelovens § 264, stk. 1 nr. 1.

De øvrige klager er afvist som grundløse i medfør af Retsplejelovens § 749, stk. 1 eller efterforskningen er indstillet i medfør af Retsplejeloven § 749, stk. 2.

I 3 af sagerne er de pågældende politimænds adfærd dog fundet meget kritisabel.

En af de behandlede sager drejede sig om anvendelse af våben. Føreren af en brugsstjålet bil bakkede under en biljagt fire gange forsætligt ind i den forfølgende politibil. Efter 4. påkørsel kunne ingen af bilerne køre fra stedet. Føreren af den brugsstjålne bil steg ud og gik eller løb frem mod den ene politiassistent, hvorefter denne skød og ramte føreren to gange. Nævnet var enig med statsadvokaten i, at det på baggrund af det passerede ikke var uforholdsmæssigt at skyde mod den pågældende. (SA2-2002-322-0002).

En anden alvorlig sag vedrørte et dødsfald i en detention. Nævnet var også her enig med statsadvokaten i, at der ikke var rimelig formodning om at et strafbart forhold var begået (SA2-2002-322-0003)

Færdselssager

Nævnet har behandlet 44 sager om overtrædelse af færdselsloven. 29 sager er afgjort med en bøde, medens man i de resterende sager ikke fandt at der forelå overtrædelser af færdselsloven.

De indkomne sager fordeler sig således imellem de enkelte politikredse.

Frederikssund	11	Hvidovre	12
Gentofte	9	Kalundborg	5
Gladsaxe	18	Lyngby	4
Glostrup	36	Ringsted	11
Helsingør	17	Roskilde	24
Hillerød	24	Slagelse	13
Holbæk	5		

Politiklagenævnet anser den samlede sagsbehandlingstid som værende tilfredsstillende. Politiklagenævnet finder ligeledes, at samarbejdet med statsadvokaturen fortsat fungerer absolut tilfredsstillende og med en god løbende kontakt.

Holbæk, den 9. januar 2004

Michael Abel

Delberetning for Politiklagenævnet for Statsadvokaten for Fyn, Sydøstsjælland, Lolland, Falster og Bornholm for 2003

Nævnet har i 2003 afsluttet behandlingen af 115 sager, hvilket er 42 sager mere end i 2002.

Det er nævnets opfattelse, at det forøgede sagsantal primært skyldes en afkortning af sagsbehandlingstiden i statsadvokaturen, og at det ikke er udtryk for en væsentlig stigning i antallet af klagesager. Denne udvikling har nævnet noteret med tilfredshed.

Sagerne er behandlet på 11 møder i nævnet med deltagelse af nævnets ordinære medlemmer. Der har således i beretningsåret ikke været behov for indkaldelse af suppleanter eller for at oversende sagerne til behandling ved et andet politiklagenævn.

Nævnets medlemmer har deltaget i årsmødet i København i januar og i fællesmødet i Århus i september.

Formanden har deltaget i formandsmødet i København og i et af Rigspoliti-
chefen arrangeret lederseminar i Glostrup i maj.

Nævnet har konstateret, at der er sket en betydelig forøgelse af antallet af notitssager. I beretningsåret har nævnet således modtaget 22 notitssager, som alle er fundet egnet til afslutning som notitssag. Det er nævnets vurdering, at der hos klagerne er udbredt tilfredshed med, at også bagatelsager bliver taget alvorligt i politiets egne rækker.

En mindre del af de afsluttede sager er behandlet både efter retsplejelovens kapitel 93 b og kapitel 93 c, men overordnet er det anmeldelser om strafbart forhold, der udgør den overvejende del af de afsluttede sager, idet 49 sager – foruden færdselslovsforseelser – er behandlet efter reglerne i retsplejelovens kapitel 93 c, medens 18 sager er behandlet efter reglerne i kapitel 93 b.

25 sager vedrører overvejende anmeldelser om færdselslovsforseelser og efterforskning i anledning af formodede færdselslovsforseelser.

Den i RÅ 2002, side 234, omtalte skudepisode – SA3-2002-322-0003 – i anledning af et røveri mod en DSB Kiosk, er behandlet på nævnets møde i marts 2003. Som grundlag for behandlingen havde nævnet haft lejlighed til at se de videooptagelser, der forelå vedrørende den pågældende skudepisode, og det omfattende bilagsmateriale, der var tilvejebragt som grundlag for Statsadvokatens stillingtagen til tiltale spørgsmål. Endvidere var Statsadvokatens redegørelse ledsaget af en meget grundig gennemgang af den herskende juridiske teori og

praksis vedrørende straffrihed for handlinger foretaget i nødværge i medfør af straffelovens § 13.

På baggrund af det foreliggende materiale var der blandt nævnets medlemmer ingen tvivl om, at ikke alle 4 skud kunne karakteriseres som nødværge-handlinger i medfør af straffelovens § 13, stk. 1.

Det er nævnets generelle opfattelse, at påberåbelse af straffrihed i medfør af straffelovens § 13, stk. 2, i anledning af alvorlige sigtelser bør være et domstolsanliggende og baseres på en konkret bevisbedømmelse, og nævnet indstillede derfor til Statsadvokaten, at der blev rejst tiltale.

Nævnet har i 2003 afsluttet behandlingen af den sag, som det i tidsmæssig henseende har været vanskeligst at få bragt til en afslutning, nemlig: SA3-2000-321-0087.

Sagen var foranlediget af, at en lokal politimester i juni 2000 havde anmodet Statsadvokaten om en tilbunds gående undersøgelse i anledning af, at en privat praktiserende speciallæge i psykiatri i et læserbrev i dagspressen havde anført, at 5 af hans patienter uafhængigt af hinanden over for ham havde givet udtryk for, at de på den lokale politigård havde været genstand for en regulær afstraffelse, idet de var blevet gennembanket af 3-4 politibetjente med våde, opvredne håndklæder.

Brevskriveren ville under henvisning til sin professionelle tavshedspligt hverken over for politimesteren eller over for Statsadvokaten bidrage med oplysninger om patienternes identitet, således at der kunne gøres forsøg på at identificere de påståede voldsmænd blandt politipersonalet. Statsadvokaten indbragte spørgsmålet for retten, som ved kendelse i august 2000 pålagde brevskriveren at oplyse patienternes identitet. Kendelsen blev påkæret til landsretten, som stadfæstede kendelsen i november 2000. Landsrettens kendelse blev stadfæstet af højesteret i april 2001.

Da brevskriveren fortsat afviste at bidrage med de ønskede oplysninger, blev der ved byrettens kendelse i juni 2001 truffet bestemmelse om, at brevskriveren skulle tages i forvaring, indtil han afgav de ønskede oplysninger. Denne kendelse blev stadfæstet af landsretten i juni 2001.

Højesteret ændrede kendelsen til daglige bøder på kr. 500 for et tidsrum indtil 3 måneder, eller indtil brevskriveren skriftligt havde tilvejebragt de ønskede oplysninger.

Sideløbende med domstolens behandling af brevskriverens vidnepligt havde den lokale politiforening i december 2000 anlagt injuriersag mod brevskriveren. Denne blev ved byrettens upåankede dom i juli 2002 straffet med dagbøder,

hvorhos der skete mortifikation af de i læserbrevet indeholdte belastende udtalelser om politiet.

Statsadvokaten indstillede i maj 2003 til Politiklagenævnet, at efterforskningen i sagen blev indstillet i medfør af retsplejelovens § 749, stk. 2.

Nævnet tiltrådte denne indstilling med tilkendegivelse om, at nævnet ikke har tillid til, at de i læserbrevet indeholdte oplysninger er sandfærdige.

De straffesager, som nævnet har behandlet, vedrører overvejende anmeldelser om vold i forbindelse med anholdelser og detentionsanbringelser samt anmeldelser om tyverier. Statsadvokaten har med nævnets tiltræden ikke rejst tiltale i nogen af disse sager.

Adfærdsklagerne har kun i meget begrænset udstrækning givet anledning til kritik af de indklagede polititjenestemænd.

Af færdselssagerne vedrører den overvejende del hastighedsovertrædelser, der er afgjort med bødeforelæg. To færdselssager vedrører anmeldelser om politiets påståede forsætlige påkørsel af andre biler. I begge tilfælde har Statsadvokaten undladt påtale ud fra nødretlige betragtninger i medfør af straffelovens § 14, hvilket nævnet har tiltrådt.

Der har i beretningsåret ikke været nogen uenighed mellem Statsadvokaten og nævnet med hensyn til Statsadvokatens forslag til sagernes afgørelse. Det er nævnets opfattelse, at der fra Statsadvokatens side er udvist stor grundighed med hensyn til sagernes efterforskning, og at Statsadvokatens indstilling til sagernes afslutning er særdeles velovervejede.

I 2003 er Statsadvokatens afgørelse i 13 sager påklaget til Rigsadvokaten. Denne har i samtlige tilfælde stadfæstet Statsadvokatens afgørelse.

Ved årets afslutning har nævnet 25 verserende sager, som afventer Statsadvokatens redegørelse og indstilling.

Svendborg, den 5. januar 2004

Peter V. Borch

Delberetning for Politiklagenævnet for Statsadvokaten i Aalborg for år 2003

Politiklagenævnet har i årets løb afholdt 6 møder. Derudover har nævnet deltaget i årsmødet i København og fællesmødet i Århus. Som formand har jeg haft lejlighed til at afgive et indlæg på et seminar i Glostrup for ledende politimedarbejdere.

Ved årets start var 19 sager under behandling. Der er i årets løb indgået 106 sager fordelt med

43 kap. 93 B sager – heraf 10 notitssager

63 kap. 93 C sager – heraf 12 sager vedrørende hastighedsovertrædelser

Endvidere har nævnet som følge af inhabilitet behandlet 3 sager fra Statsadvokaten i Viborg.

Ved årets afslutning er 30 sager under behandling. Nævnet har således i 2003 behandlet 98 sager.

Indgangen af sager har over året været meget ujævn, idet sagerne i det væsentligste er indgået i 2. halvår.

Omfanget af hastighedsovertrædelser er steget, formentligt fordi hastighedskontrollen er udvidet til at omfatte hele Statsadvokatens område.

Statsadvokatens oplæg til afgørelse er fulgt i stort set alle sagerne. Der synes at være en stigning i det antal sager, som indbringes for Rigsadvokaten, som imidlertid, på nær en enkelt sag om påkørsel, har stadfæstet Statsadvokatens afgørelse.

Hovedparten af kap. 93 C sagerne drejer sig om vold ved anholdelser, ofte med et billede af spirituspåvirkede klagere og deraf følgende provokationer, der har medført anholdelse med magt. Der er ikke i nogen af disse sager givet klagerne medhold.

Det er positivt, at en del af adfærdsklagerne (kap. 93 B) løses ved en samtale og en eventuel nødvendig undskyldning til klageren, hvorved sagen er bragt til afslutning som en notitssag.

Nævnet har i 2003 være forskånet for behandling af skudsager.

Af de behandlede sager finder jeg anledning til at nævne to mere principielle sager.

Den ene sag (SA4-2003-321-0035) drejede sig om, at to politiassistenter deltog i et spil, der muligt var omfattet af bestemmelserne i Lov om offentlige ind-

samlinger og pyramidespil. Karakteren af spillet blev klarlagt, ligesom der blev indhentet en udtalelse fra Statsadvokaten for særlig økonomisk kriminalitet, der foretog efterforskning vedrørende lovligheden af det spil, som politiassistenterne deltog i.

Af §5a i loven om offentlige indsamlinger af pyramidespil fremgår: "pyramidespil er forbudt. Ved pyramidespil forstås et pyramidisk opbygget arrangement, hvor

1. Deltagelse kræver indskud af penge eller andre økonomiske værdier.
2. Deltagerne stilles mulighed for økonomisk vinding i udsigt og
3. En sådan vinding hovedsageligt hidrører fra indskud fra deltagere, der efterhånden indtræder i arrangementet.

Ud fra en konkret vurdering af det pågældende spil kunne det ikke fastslås, at den økonomiske vinding, som deltagerne i spillet eventuelt måtte opnå, hovedsageligt hidrører fra indskud fra nye deltagere i spillet, men at vindingen tværtimod hovedsageligt stammer fra de forskellige spil og lotterier i spillet.

Sagen fik i øvrigt en udløber. Politiassistenterne bad om aktindsigt, hvilket i første omgang blev dem nægtet, men efterfølgende blev begæringen på foranledning af Rigsadvokaten imødekommet.

Endvidere mente politiassistenterne, at Retsplejelovens bestemmelse om en sigtets rettigheder eller en person, der på grund af sine udtalelser kan sigtes, blev tilsidesat i denne sag. Baggrunden herfor var, at politiassistenterne på grund af spillet var blevet indkaldt til møde hos politimesteren, hvorunder de blev orienteret om, at sagen var sendt til Statsadvokaten, for at denne kunne foretage en undersøgelse af spillets eventuelle lovlighed. Politiassistenterne blev samtidig af politimesteren orienteret om, at de ikke var sigtet i sagen. På den baggrund konkluderede Statsadvokaten – med nævnets tiltræden – at der ikke havde været nogen grundlag for at give en orientering om rettighederne ifølge Retsplejelovens bestemmelser. Det blev endvidere tilkendegivet, at der ikke var grundlag for at udtale kritik af politimesteren eller af andre polititjenestemænd, som havde været involveret, i at sagen blev undersøgt nærmere.

I den anden sag (SA4-2003-321-0085) var en politiassistent i sin privatbil taget i hastighedsovertrædelse. Politiassistenten var tilkaldt til tjeneste sammen med 5 andre kollegaer, idet de skulle møde hurtigst muligt i afdelingen vedrørende en sag om overdragelse af våben mv. Politimesterens indstilling til Statsadvokaten var, at politiassistenten under de givne omstændigheder måtte betragtes som værende i tjeneste, således at kørselen måtte sidestilles med kørsel i civilpatrul-

jekøretøj. Det blev yderligere anført, at indkaldelsen til tjenesten skyldtes en hastende politiopgave.

Statsadvokaten var – med nævnets tiltræden – uenig i at politiassistentens kørsel kunne betegnes som udrykningskørsel, og at der i øvrigt ej heller forelå omstændigheder, som kunne berettige til at henføre kørselen under nødretsbestemmelsen i Straffelovens §14.

De indkomne klager for året 2003 fordeler sig på politikredsene som følger:

	Kap. 93B	Notits	Kap 93C	Hastighed
Frederikshavn	6	1	12	1
Hjørring	2	1	4	
Thisted	3		3	1
Løgstør	2		3	1
Aalborg	17	7	21	8
Hobro	2		4	
Randers	7	1	12	
Holstebro	4		4	1
Grenå	0		0	
I alt	43	10	63	12

Med udgangen af 2003 er det læge medlem Else Christiansen fratrådt efter 8 års engageret indsats i nævnet.

Også i det forløbne år har samarbejdet med Statsadvokaten fungeret særdeles tilfredsstillende. Nævnet har i efteråret 2003 haft et udbytterigt møde med Statsadvokaten og hendes medarbejdere. Nævnet har konstateret, at sagsbehandlingen hos Statsadvokaten fortsat er både hurtig og effektiv.

Hjørring, den 07. januar 2004

T. Bidstrup Hansen

Delberetning for Politiklagenævnet for Statsadvokaten i Viborg år 2003

Nævnet har i 2003 behandlet 100 sager, som fordeler sig således:

35 adfærdsklager,
53 straffesager, og
12 notitssager

Sagerne fordeler sig på de enkelte politikredse således:

Herning	10
Århus	52
Silkeborg	8
Viborg	13
Skive	5
Horsens	8
Odder	4

Nævnet har sat fokus på sagsbehandlingstiden, idet det er væsentligt, ikke alene for klager, men tillige for de involverede politifolk, at en afgørelse i relation til en klage træffes hurtigst muligt med respekt af nødvendig tid til efterforskning.

Notitssager behandles skriftligt i Nævnet, således at Nævnet forsøger en maksimal behandlingstid på en uge fra den dag formanden modtager Statsadvokatens skrivelse til Nævnets indstilling gives, uanset om Nævnet kan acceptere notitssagsbehandling eller ej.

Overtrædelser af Færdselsloven, hvor politifolk alene skal have en bøde, behandles ligeledes skriftligt.

Alle øvrige sagskategorier behandles mundtligt med fællesmøder på formandens kontor ca. hver 6 uge. Formanden redegør for faktum og jus. i hver enkelt sag, hvorefter Nævnet debatterer indstilling til Statsadvokaten.

På baggrund af formandens inhabilitet i 4 sager er disse blevet behandlet af Politiklagenævnet for Statsadvokaten i Aalborg.

Af de 100 sager Nævnet har behandlet i 2003 har Nævnet ikke kunnet tilslutte sig Statsadvokatens afgørelse og vurdering i 6 sager.

Nævnet har i 2003 påklaget 1 afgørelse til Rigsadvokaten, idet Nævnet fandt, at en politimand havde overskredet sin tavshedspligt med den følge, at en an-

sat var blevet bortvist fra sit arbejde på grund af en mistanke om tyveri, en mistanke der var blevet rettet mod hende, fordi der efter Nævnets opfattelse var videregivet fortrolige oplysninger.

Nævnet finder, at spørgsmålet om tavshedspligtens udstrækning er af principiel karakter.

Sagen er påklaget til Rigsadvokaten den 19. december 2003.

Ved årets afslutning var 44 sager under behandling.

Nævnet har som tidligere år haft et møde på Statsadvokatens kontor med Statsadvokaten og de jurister, der forestår sagsbehandlingen i politiklage-nævnssager.

Udbyttet af et fællesmøde med Statsadvokaten er stort, og Nævnet regner med, at de årlige møder er blevet en fast tradition.

Endvidere har Nævnet været på besøg i Skive Politikreds sammen med Statsadvokaten og vicesstatsadvokat Karin Degnbol Thostrup.

Det er Nævnets opfattelse, at det er af stor betydning for arbejdet i Nævnet, at de ansatte i de respektive politikredse får kendskab til personkredsen i Politiklagenævnet, og at Politiklagenævnet får lejlighed til at gøre sig bekendt med politifolkenes daglige arbejde.

Århus, den 10. januar 2004

Karen Marie Henningsen

Delberetning for Politiklagenævnet for Statsadvokaten i Sønderborg for 2003

Politiklagenævnet for Statsadvokaten i Sønderborg har i årets løb modtaget i alt 107 sager, en stigning på ca. 15% i forhold til det gennemsnitlige antal sager. Denne stigning kan for en del tilskrives det forhold, at den automatiske trafikkontrol er kommet til området.

I året er der afgjort 110 sager, heraf 24 fra 2002 og resterende fra 2003.

Der verserer 21 sager, heraf 1 fra 2002, mens resten er fra 2003.

Der har i samtlige sager været enighed med Statsadvokaten om disses afgørelse.

Antallet af notitssager er mere end fordoblet i forhold til 2002. Dette er en positiv udvikling med en hurtig redegørelse til klager om det påklagede og resourcebesparende, såvel hos Statsadvokaten som Politiklagenævnet.

Afgjorte sager fordeler sig som følger:

	Kap. 93 b	Kap. 93 c	Notitssager
Esbjerg	10	5	1
Fredericia	4	3	1
Gråsten	3	8	3
Haderslev	2	7	3
Kolding	6	5	2
Ribe			
Ringkøbing	2	3	1
Sønderborg	2	5	3
Tønder	2	4	2
Varde	2	4	2
Vejle	4	6	4
Rigspolitichefen	1		
I alt	37	51	22

I de 37 adfærdsklager er der udtalt kritik i 3 af sagerne, herunder med disses oversendelse til de disciplinære myndigheder, ligesom det passerede er beklaget over for klagerne. Resterende adfærdsklager er afvist.

Af de 51 straffesager udgør 21 færdselssager, herunder sager i forbindelse med automatisk trafikkontrol, hvoraf 16 er afgjort med bødeforlæg, mens de øvrige færdselssager er afvist. I de resterende straffesager er der i 1 sag udtalt kritik over konkret sagsbehandling, mens øvrige sager er afvist.

Der har ikke årets løb været sager, der har påkaldt sig særlig interesse.

Politiklagenævnet har behandlet sine sager på møder, hvoraf der har været afholdt 6 i årets løb, dog behandles sager om automatisk trafikkontrol skriftligt. Politiklagenævnet har deltaget i nævnenes årsmøde i januar samt landsmøde i september i Århus. Formanden har tillige deltaget i formandsmøde i maj og i juni holdt et indlæg ved et af Rigspolitichefens lederseminarer.

Samarbejdet med Statsadvokaten har været fleksibelt og absolut tilfredsstillende.

Ved udgangen af året fratræder nævnsmedlemmerne Else Esmarch Pedersen og Peter Falk, der skal have tak for det store og engagerede arbejde, de har lagt i sagsbehandlingen i Politiklagenævnet.

Sønderborg, den 15. januar 2004

Palle Niss

Oversigt over domme og udtalelser fra Folketingets Ombudsmand

Udtalelser fra Folketingets Ombudsmand

FOB 1990.356	2003.41f
FOB 1990.417	2003.43, 2003.49
FOB 1991.233	2003.43, 2003.49
FOB 1999.218	2003.58, 2003.128
FOB 2001.147	2003.118, 2003.130

Domme

U 1982.1090 H	2003.49
U 1996.1404 Ø	2003.112
U 1999.1663/1 Ø	2003.81
U 1999.1729 H	2003.123
U 2000.390 HKK	2003.82
U 2000.444 V	2003.46
TFK 2001.694 V	2003.46
U 2001.1392 Ø	2003.79
U 2001.1452 H	2003.188
TFK 2002.271 V	2003.82
U 2002.607/3 H	2003.188
TFK 2003.482 Ø	2003.46
Ø.L. 13. afd., 22/9 2003	2003.186

Stikordsregister 1996-2003

Henvisningerne refererer til årgang og sidetal i beretningerne for 1996-2003

Adfærdsklager:	96.20, 97.17, 97.57.98.23ff, 98.69, 99.123ff, 2000.121ff, 2001.109ff, 2002.20, 2003.28ff
– anden ukorrekt adfærd:	96.63ff, 97.65ff, 98.76ff, 99.130ff, 2000.127ff, 2001.115ff, 2002.179ff, 2003.151ff
– bevisvurdering:	98.187ff, 99.58, 2000.61, 2001.62ff, 2002.30
– klage uden indhold:	96.73, 97.72f98.83ff, 99.135ff, 2000.130ff, 2001.118f, 2002.185f
– kritikskala:	99.120ff, 2000.111ff, 2000.259ff. 2001, 99ff, 2002.153ff, 2003.132ff
– magtanvendelse:	96.52ff, 97.57ff, 98.167ff, 99.57, 99.123ff, 2000, 62, 2000.121ff, 2001.15f, 2001.56, 2001.109ff, 2002.170, 2003.147
– notissager:	97.73f, 98.84ff, 99.138ff, 2000.132f, 2001.119f, 2002.14, 2003.35
– over for dispositionsklager:	96.110f, : 96.149ff, 97.51, 97.107f, 98.121ff 98.187, 99.64ff, 2000.68ff, 2001.70ff, 2002.41ff, 2003.29ff
– sagens afgørelse:	96.23, 96.135ff, 97.20f, 98.134ff, 2000.79f, 2001.28, 2002.239
– sprogbrug:	96.55ff, 97.61ff, 98.72ff, 99.126ff, 2000.123ff, 2001.112ff, 2002.174ff, 2003,149ff
– undersøgelsen:	2000.73, 2001.26f, 2002.24, 2003.37
Advokatbeskikkelse:	98.144ff, 98165f, 98.191ff, 99.84, 99.93, 2000.88, 2001.77, 2002.55, 2002.137, 2003.44f, 2003.183ff
– i adfærdsklagesager:	96.140f, 97.139ff, 99.84, 2000.88, 2001.77f, 2002.30f, 2003.44f, 2003.184
– i medfør af rpl. § 1020a, stk. 2:	96.142ff, 99.84, 2000.88, 2002.55
– i straffesager:	96.141ff, 97.139ff, 99.84, 2000.88, 2001.78ff, 2002.31, 2003.78ff, 2003.183
Aktindsigt:	96.145ff, 98.162ff, 99.103ff, 2000.103, 2001.96, 2002.30, 2003.120ff
– forvaltningsloven:	99.105ff, 2000.104ff, 2001.97f, 2002.144, 2003.122f
– i redegørelse:	2000.107ff, 2002.147, 2003.124
– offentlighedsloven:	98.162, 99.104f, 2000.104, 2001.96, 2002.143f, 2003.121f

– retsplejeloven:	2003.124f
Ankespørgsmål:	96.136, 2002.138
Anklagemyndighedens opbygning:	96.29, 97.29, 98.33, 99.31, 2000.33, 2001.37, 2003.239ff
– politimestrene:	96.30f, 97.30f, 98.36f, 99.34f, 2000.34, 2001.38, 2003.241
– rigsadvokaten:	96.29f, 97.29f, 98.35, 99.33, 2000.33, 2001.37, 2003.240
– statsadvokaterne:	96.30, 97.30, 98.36, 99.33f, 2000.34, 2001.38, 2003.59, 2003.240
Armlås:	2000.136
Automatisk hastighedskontrol:	97.155f, 98.182ff, 99.167f, 2000.154, 2001.142f, 2002.14, 2003.173
Bagatelsager:	96.149f, 99.138, 2000.132, 2002.14, 2003.35
Blodprøver:	96.160ff, 98.176, 2000.73, 2001.135ff, 2002.91
Delberetninger fra Politiklage- nævnene	
– Landsformanden:	96.163, 97.161, 98.215, 99.205, 2000.187, 2001.185, 2002.249, 2003.201
– SA København mv.:	96.166, 97.163, 98.217, 99.206, 2000.190, 2001.186, 2002.253, 2003.203
– SA Sjælland:	96.170, 97.167, 98.222, 99.223, 2000.197, 2001.189, 2002.255, 2003.205
– SA Fyn mv.:	96.173, 97.170, 98.227, 99.228, 2000.200, 2001.191, 2002.257, 2003.207
– SA Ålborg:	96.176, 97.172, 98.230, 99.232, 2000.202, 2001.195, 2002.259, 2003.210
– SA Viborg:	96.177, 97.175, 98.232, 99.234, 2000.204, 2001.197, 2002.262, 2003.213
– SA Sønderborg:	96.179, 97.175, 98.236, 99.241, 2000.210, 2001.198, 2002.264, 2003.214
Detentionsdødsfald:	96.102f, 97.92ff, 97.103f, 98.110, 99.176f, 99.183f, 99.193f, 99.198f, 2000.50f, 2000.88f, 2000.160ff, 2000.177ff, 2001.155, 2001.166, 2002.24, 2002.79, 2002.87f, 2003.192
Disciplinærsager:	96.152ff, 97.24f, 98.30ff, 99.28ff, 2000.28ff, 2001.33f, 2002.32f, 2003.33f
Dispositionsklager:	96.33f, : 96.108f, 97.33f, 97.107f, 98.39, 98.122f, 99.64f, 2000.68ff, 2001.40, 2001.70ff, 2002.41ff, 2003.29ff
Efterforskning:	
– afgørelsen:	96.26, 97.21, 2002.47, 2003.37f
– færdselssager:	99.172f, 2000.150, 2001.140, 2002.77f, 2003.176ff

- politiklagenævnets anmodning: 96.130ff, 97.123f, 98.147ff, 99.73f, 2000.75, 2001.27, 2001.69, 2001.72, 2003.92
- rpl. § 1020 a, stk. 2: 96.93ff, 2001.29, 2001.145, 2002.24, 2003.9
- straffesager: 2000.149, 2001.32, 2002.70ff
- uopsættelige efterforsknings-
skridt: 96.116, 99.172f, 2002.47, 2002.92, 2003.37, 2003.77
- Evaluering af politiklage-
nævnordningen (i 1999): 98.15, 99.11, 99.295
- Falske anmeldelser: 97.83ff, 98.97ff, 99, 158ff, 2000.147ff, 2002.212
- Folketingets Ombudsmand: 98.118, 98.179f, 99.108, 99.110, 99.193, 2000.74, 2000.150, 2001.74ff, 2001.93f, 2002.24, 2002.76, 2003.118, se oversigt
- Forsikringsager: 96.157f, 99.171f, 2000.156
- Forsættlig påkørsel: 98.181f, 99.170, 2000.136, 2001.142, 2002.157
- Forvaltningsretlige spørgsmål,
se bl.a.
  - aktindsigt:
  - inhabilitet:
  - klageadgang:
  - partsbegrebet:
  - partshøring:
  - partsrepræsentation:
  - sagsbehandlingstiden:
  - underretning:
- Fotokonfrontation: 2000.76, 2002.113, 2003.95
- Færdselsloven:
  - andre færdselsforseelser: 97.89f, 98.189f, 99.56f, 99.171, 2000.156, 2002.224f, 2003.182
  - automatisk hastighedskontrol: 97.155f, 98.182ff, 99.167ff, 2000.154, 2001.1442f, 2002.114f, 2002.221ff, 2003.181
  - bevisvurderingen: 98.65ff
  - efterforskning: 99.172f, 2000.150
  - forsættlig påkørsel: 98.181f, 99.170, 2000.136, 2001.142, 2002.157
  - færdselsager: 96.90ff, 97.53f, 97.87, 97.155f, 98.61ff, 98.99, 99.54, 99.161ff, 2000.58, 2000.150ff, 2001.61, 2001.140ff, 2003.176ff
  - færdselssagers behandling: 96.117f, 98.181ff, 99.161ff, 2000.150ff, 2001.140ff, 2003.64
  - færdselsuheld: 97.87, 97.151, 98.99ff, 99.161ff, 2000.150ff, 2001.140ff, 2002.216, 2003.177f

– mindre færdselsuheld:	96.157f, 99.171f, 2000.156
– udrykningskørsel:	96.158, 97.88f, 97.151ff, 97.156ff, 98.102ff, 98.190, 99.54f, 99.163ff, 2000.59, 2000.60, 2000.152ff, 2001.141f, 2001.156, 2001.166, 2002.217, 2003.178f
Førergreb:	2000.136, 2001.149, 2002.162, 2003.138
Genoptagelse:	99.77, 2000.81, 2000.144, 2002.64, 2003.93
Grænsekontrol:	96.69ff
Hjemvisning:	99.77ff, 2000.81, 2002.64
“Hjørring-sagen”:	2000.92, 2000.109, 2000.169, 2000.202, 2001.13, 2001.58, 2003.51
Hovedfaldsgreb:	99.144
Hundebid:	96.109ff, 97.109ff, 98.123ff, 99.69, 99.148, 2000.175, 2002.188
Håndjern:	97.57, 97.75, 98.89, 99.125, 2000.62, 2001.123, 2002.229, 2003.142
Håndledstryk:	99.125
Inhabilitet:	
– forvaltningslovens regler:	96.119, 97.115f, 98.125, 99.85, 2000.90, 2001.80, 2002.122, 2003.103f
– politiklagenævnets inhabilitet:	96.127f, 98.128, 99.89, 2000.94, 2001.86f, 2002.132, 2003.109
– polititjenestemænds inhabilitet:	98.129ff, 99.90, 2000.94ff, 2001.87ff, 2003.111ff
– rigsadvokatens inhabilitet:	96.125ff, 97.118f, 98.128, 99.89, 2000.93, 2001.86, 2002.238, 2003.109
– statsadvokatens inhabilitet:	96.120ff, 97.116ff, 98.126ff, 99.86ff, 2000.91ff, 2001.81ff, 2002.237, 2003.104ff
Initiativsager:	97. 96ff, 98.113ff, 99.186ff, 2000.166ff, 2001.72, 2001.160ff, 2002.109, 2003.60ff, 2003.1887f, 2003.92f
Klageadgang:	96.21, 96.33ff, 97.19, 97.33ff, 97.47ff, 98.27, 98.37ff, 99.35ff, 2000.47f, 2001.29, 2001.41, 2001.53f, 2002.168f, 2003.38, 2003.50f
Klager uden indhold:	96.73, 2000.130, 2001.118f, 2002.185f, 2003.63
Konkrete sager, se bl.a.	
– “Hjørring-sagen”:	
– “PFA-sagen”:	
– “Plejobosagen”:	
– “Spjaldsagen”:	
– “Station 1-sagen”:	
– “Tilstsagen”:	

– "Ølby-sagen":

Kritikskala, se adfærdsklager

Køreprøvesagkyndige: 96.61ff, 2001.116

Legitimation: 96.58, 96.133, 98.60, 98.73, 98.78, 98.89f, 98.120, 99.157,
2000.65f, 2000.68, 2000.129, 2000.143, 2001.66, 2001.102,
2001.117, 2002.37ff, 2002.159, 2003.145

Magtmidler, politiets anvendelse

af, se

– armlås:

– føregreb:

– hovedfaldsgreb:

– hundebid:

– håndjern:

– håndledstryk:

– politihunde:

– politistav:

– skydevåben:

Misbrug af politiets registre: 96.86, 99.151, 2000.137ff, 2001.103, 2001.124, 2001.124ff,
2002.194ff, 2003.159ff

Notitssager: 96.151f, 97.73f, 98.84ff, 99.138ff, 2000.132f, 2001.119f,
2002.14, 2003.35

Objektiv beklagelse: 99.119, 99.121, 2000.118, 2001.104, 2002.163, 2003.139ff

Omgørelsesfrister: 97.150ff, 99.190, 2002.67, 2003.54, 2003.102

Partsbegrebet: 99.102, 2002.141, 2003.50f

Partshøring: 99.109ff, 2001.105, 2002.148, 2003.126ff

Partsrepræsentation: 99.103, 2002.142, 2003.41f, 2003.120

Personfølsomme oplysninger: 96.147ff, 97.136ff

"PFA-sagen": 2000.92, 2000.149

"Plejebosagen": 2000.54, 2000.71, 2000.192, 2003.93

Politihunde: 96.109ff, 97.109ff, 98.123ff, 99.69, 99.148, 2000.69,
2000.130, 2000.175, 2001.71, 2002.188, 2003.147f

Politiklagenævnet

– kompetenceområde: 96.19f, 96.129ff, 97.16f, 97.119ff, 98.22f, 98.132, 99.20,
99.71, 2000.72, 2001.22, 2003.24

Politiklagenævnsordningen

– begrebet "i tjenesten": 96.107ff, 97.105ff, 98.59, 98.117ff, 99.61ff, 2000.65,
2001.65, 2002.36, 2003.24ff

– nævnets sammensætning: 96.37f, 2002.19, 2003.87ff

– sagsgangen i klagenævns sag: 96.22ff, 97.19f, 98.27ff, 99.25, 2000.22, 2001.30ff, 2002.35

– væsentlige elementer:	96.17f, 97.15f, 2002.19
Politisamarbejde i grænse- regionerne, se Schengen	
Politistav:	98.87, 99.57, 2001.163, 2001.165, 2002.186, 2003.190
Prioritering af straffesager og klagesager:	96.137ff, 97.127ff, 98.139ff, 99.82ff, 2000.85ff, 2001.73ff, 2002.241, 2003.116, 2003.185
Ransagning:	96.79ff, 98.79, 2000.141, 2002.71
Retsplejeloven:	
– § 170:	2000.174
– § 741 c:	2000.110, 2002.58
– § 745:	2000.109, 2000.142, 2001.161, 2002.112, 2003.63
– § 746:	97.33, 97.123, 98.39, 98.134, 99.37, 99.74, 2000.78. 2001.27, 2001.41, 2002.32
– § 780:	2000.150
– § 1016 a:	97.143, 97.148, 99.156, 2000.146, 2002.201, 2003.169
– § 1017:	99.156, 2000.146, 2002.201, 2003.169
– § 1020 a, stk. 1:	97.96ff, 98.113ff, 98.190, 99.186, 2000.166ff, 2001.160, 2002.109, 2003.187ff
– § 1020 a, stk. 2:	96.21, 96.93ff, 96.159f, 97.18, 97.90ff, 98.27, 98.105ff, 98.190ff, 99.173ff, 2000.157, 2001.51, 2001.83, 2001.145, 2001.165, 2002.24, 2002.79, 2002.87f, 2003.66, 2003.146f, 2003.189ff
Rigsadvokatens ændring af afgørelser:	97.49ff, 98.52ff, 99.48ff, 2000.49ff, 2001.55ff, 2002.28, 2003.94
Rimelig formodning om strafbart forhold:	99.71f, 99.171ff, 2000.73, 2003.63
Sagsbehandlingstiden:	97.131ff, 98.142ff, 98.147ff, 99.92ff, 2000.96ff, 2001.12, 2001.91ff, 2002.135ff, 2003.13ff, 2003.114ff, 2003.186
Sagsstatistik:	
– adfærdsklager:	96.50, 97.41, 98.46, 99.41, 2000.41f, 2001.45f, 2002.14, 2003.243
– indkomne sager:	96.46, 97.37f, 98.42ff, 99.39ff, 2000.39f, 2001.43ff, 2001.59, 2002.14f, 2003.243
– rpl. § 1020 a, stk. 2:	96.51, 97.42, 98.48, 99.43, 2000.43, 2001.47ff, 2002.277, 2003.247
– straffesager:	96.51, 97.42, 98.46ff, 99.42, 2000.42f, 2001.46f, 2003.246
– visitationssager:	98.48, 99.45, 2000.45, 2001.49f, 2003.248

- Schengen: 2000.13ff, 2003.27
- Selvinkriminering: 2003.48f
- Skydevåben: 96.94ff, 96.100ff, 97.91f, 97.95ff, 98.106ff, 98.113, 98.115, 98.190, 99.180ff, 99.201, 2000.161ff, 2001.51, 2001.83, 2001.146f, 2001.150ff, 2001.157ff, 2001.161ff, 2002.229ff, 2003.15f, 2003.190ff
- “Spjaldsagen”:
96.109f, 97.110ff
- “Station 1-sagen”:
99.159, 99.160, 99.187, 2000.78, 2000.181, 2000.192, 2003.97
- Straffelovens kapitel 16
- § 146: 96.122, 97.85, 98.98, 2001.137
- § 147: 98.97, 2001.56
- § 148: 2000.168, 2001.137
- § 150: 99.110, 99.157
- § 152: 96.83ff, 96.122, 98.121, 98.176f, 99.52f, 99.68, 99.116, 99.118, 99.149f, 99.190, 2000.138ff, 2001.127ff, 2001.138, 2002.129, 2003.159, 2003.162
- § 152b: 2000.138
- § 152e: 2000.138f
- § 152f: 2000.140
- § 154: 96.76, 96.126, 97.80f, 97.143, 97.145ff, 98.87, 99.189, 2000.133, 2000.174, 2001.56, 2001.66, 2001.76, 2001.121, 2001.123, 2002.87, 2002.235
- § 155: 96.87, 96.133, 98.92, 98.138, 98.176, 99.59, 99.69, 99.110, 99.151f, 99.157, 99.189f, 99.196, 2000.68, 2000.109, 2000.138f, 2000.143f, 2000.168, 2000.171f, 2000.175, 2001.89, 2001.124, 2001.128, 2001.133, 2001.161, 2002.206, 2003.159, 2003.162
- § 156: 97.79, 98.93, 99.153f, 99.197, 2000.139, 2000.142, 2001.135f, 2001.165
- § 157: 98.96, 99.154, 99.197, 2000.109, 2000.139, 2000.142, 2000.167, 2000.171, 2001.127, 2001.134, 2001.136f, 2001.161f, 2003.164
- Straffelovssager:
- andre anmeldelser: 96.82f, 96.87ff, 97.81ff, 98.92ff, 99.153ff, 2000.143ff, 2001.132ff, 2003.170
- anmeldelser om tyveri: 98.96, 99.58, 2000.147, 2003.167
- anmeldelser om vold: 96.74ff, 97.75f, 98.87ff, 99.144, 2000.133ff, 2001.121ff, 2003.157ff

- formodning om strafbart forhold: 99.71, 2000.73, 2003.170f
- forbrydelse i offentlig tjeneste
se Straffelovens kapitel 16
- grundløse anmeldelser: 97.83ff, 98.97ff, 99.148, 2000.146ff, 2001.137ff, 2002.215, 2003.156
- misbrug af politiets registre: 96.86, 99.59, 99.151, 2000.137ff, 2001.103, 2001.124ff, 2002.194ff, 2003.159ff
- straffesager: 96.21, 96.74, 97.18, 97.74, 98.86, 99.143, 2000.133ff, 2001.121ff, 2002.70ff, 2003.157ff
- straffesager ctr. klagesager: 97.127ff, 98.139ff, 99.82.2000.85ff, 2001.73ff, 2002.138, 2003.185
- tavshedspligten: 96.83ff, 97.79ff, 98.91ff, 99.148, 2000.137ff, 2001.124ff, 2003.159ff
- uagtsomt manddrab: 98.65, 98.186, 2001.152, 2001.156f, 2002.219f
- under efterforskningen: 97.77ff, 98.90f, 2000.141ff, 2001.130ff, 2003.165ff
- Systemkritik: 99.118, 99.121f, 2000.117, 2001.103, 2002.161, 2003.138ff
- Tavshedsbrud:
  - konkrete sager: 97.144ff, 98.172ff, 99.148, 2000.137ff, 2001.118, 2001.124ff, 2002.198f, 2003.159f
  - straffesager: 96.83ff, 97.79ff, 98.91ff, 99.148, 2000.137ff, 2001.124ff, 2002.194ff, 2003.157f
- videregivelse til pressen: 97.144, 97.80, 98.172, 2000.149, 2001.125ff, 2002.201, 2003.160, 2003.161
- Tilbagekaldte sager: 97.125ff, 98.137ff, 99.80ff, 2000.84ff, 2001.28f
- ”Tiltsagen”:
2002.246
- Udrykningskørsel: 96.158, 97.88f, 97.151ff, 97.156ff, 98.102ff, 98.190, 99.54f, 99.163ff, 2000.59, 2000.60, 2000.152ff, 2001.141f, 2001.156, 2001.166, 2002.217, 2003.142
- Underretning: 96.113f, 98.143, 99.95f, 99.100f, 2001.105, 2003.101, 2003.129
- Undersøgelsessager: 97.43ff
- Videregivelse af oplysninger
om tidligere sager
  - til ansættelsesmyndigheden: 2000.29, 2001.82
  - til nævnet: 2000.62f
- Visitation: 98.66f, 99.130, 2002.184, 2003.149
- ”Ølby-sagen”:
2002.87, 2002.235

Sagsregister 2003

Henvisningerne refererer sig til årgang og sidetal

Rigsadvokatens j.nr.	K 612/00 2003.106
K 244/99 2003.90	K 623/00 2003.32, 2003.90
K 373/00 2003.32	K 627/99 2003.117
K 400/99 2003.112	K 629/00 2003.25
K 402/99 2003.30	K 660/00 2003.117
K 405/99 2003.105	K 675/00 2003.113
K 406/99 2003.52	K 679/01 2003.108
K 441/99 2003.139	K 682/00 2003.25, 2003.133
K 448/99 2003.117	K 692/01 2003.134, 2003.140
K 450/99 2003.110	K 715/01 2003.114
K 451/99 2003.52, 2003.139	K 722/01 2003.25
K 461/00 2003.108	K 726/01 2003.108
K 463/99 2003.94, 2003.100, 2003.137	K 727/01 2003.118
K 465/99 2003.106	K 730/01 2003.27
K 465/00 2003.62, 2003.188	K 733/01 2003.135
K 478/99 2003.99	K 735/01 2003.113
K 485/99 2003.51	K 738/01 2003.79, 2003.82
K 488/99 2003.124	K 742/01 2003.118
K 498/99 2003.90	K 744/01 2003.51, 2003.140
K 526/00 2003.107, 2003.124	K 761/01 2003.53
K 531/00 2003.133	K 767/01 2003.132
K 534/00 2003.31	K 778/01 2003.86
K 536/00 2003.46	K 781/01 2003.113
K 537/00 2003.30, 2003.93	K 789/01 2003.129
K 539/00 2003.52	K 792/01 2003.86
K 549/00 2003.123	K 793/01 2003.134
K 559/00 2003.118, 2003.130	K 794/01 2003.132
K 569/00 2003.140	K 799/01 2003.107, 2003.111
K 570/00 2003.54	K 802/01 2003.38
K 595/00 2003.25	K 810/01 2003.106
K 605/00 2003.136	K 816/01 2003.32
K 606/00 2003.124	K 827/01 2003.135
K 608/00 2003.95	K 847/02 2003.94, 2003.107

K 849/02 2003.50	RA-2003-323-0033 2003.150
K 860/02 2003.109	RA-2003-323-0035 2003.156
K 871/02 2003.108	RA-2003-323-0042 2003.155
K 876/02 2003.139	RA-2003-323-0049 2003.151
K 908/02 2003.32	RA-2003-323-0055 2003.154
K 917/02 2003.53, 2003.67, 2003.70, 2003.141	RA-2003-323-0061 2003.26, 2003.146
K 931/02 2003.119	RA-2003-323-0072 2003.135, 2003.151
K 940/02 2003.114	RA-2003-329-0009 2003.77
RA-2002-321-0009 2003.169	
RA-2002-321-0023 2003.165	Statsadvokaternes j.nr.
RA-2002-321-0125 2003.51	SA1-99-321-0336 2003.117
RA-2002-323-0010 2003.31, 2003.147	SA1-99-321-0565 2003.63
RA-2002-323-0014 2003.31	SA1-99-321-0587 2003.97
RA-2003-321-0041 2003.120, 2003.176	SA1-99-321-0675 2003.70
RA-2003-321-0042 2003.180	SA1-99-321-0769 2003.138
RA-2003-321-0047 2003.161	SA1-99-321-0785 2003.61, 2003.90
RA-2003-321-0052 2003.53, 2003.67, 2003.101, 2003.141	SA1-99-321-1072 2003.86
RA-2003-321-0057 2003.79, 2003.184	SA1-99-321-715 2003.129
RA-2003-321-0063 2003.185	SA1-99-321-741 2003.32
RA-2003-321-0067 2003.170	SA1-99-44-0342 2003.31
RA-2003-321-0083 2003.165	SA1-99-44-0377 2003.30, 2003.93
RA-2003-321-0085 2003.174	SA1-00-321-0803 2003.68
RA-2003-321-0090 2003.171	SA1-00-321-0840 2003.73
RA-2003-321-0093 2003.163	SA1-00-321-0873 2003.106
RA-2003-321-0095 2003.190	SA1-00-321-0892 2003.61
RA-2003-321-0106 2003.158	SA1-00-321-0903 2003.137
RA-2003-321-0111 2003.157	SA1-00-321-0908 2003.118
RA-2003-321-0122 2003.177	SA1-00-321-1000 2003.25, 2003.93
RA-2003-321-0125 2003.181	SA1-00-321-993 2003.114
RA-2003-321-0135 2003.33, 2003.174	SA1-00-322-0013 2003.97
RA-2003-321-0144 2003.172	SA1-00-41-1769 2003.32
RA-2003-321-0146 2003.178	SA1-00-44-0349 2003.40
RA-2003-322-0006 2003.198	SA1-00-44-0428 2003.95
RA-2003-322-0007 2003.197	SA1-00-46-0071 2003.62
RA-2003-322-0008 2003.190	SA1-01-321-1014 2003.60
RA-2003-323-0026 2003.70, 2003.146	SA1-01-321-1033 2003.109
RA-2003-323-0031 2003.136, 2003.156	SA1-01-321-1051 2003.160
	SA1-01-321-1063 2003.61

SA1-01-321-1109 2003.186
SA1-01-321-1136 2003.180
SA1-01-321-1148 2003.50
SA1-01-321-1199 2003.25
SA1-01-321-1210 2003.167, 2003.141
SA1-01-321-1222 2003.60
SA1-01-321-1234 2003.136, 2003.159
SA1-01-321-1244 2003.61
SA1-01-44-0475 2003.133
SA1-01-44-0556 2003.152
SA1-01-44-504 2003.32
SA1-02-321-0011 2003.181
SA1-02-321-0043 2003.185
SA1-02-321-0059 2003.161
SA1-02-321-0076 2003.170
SA1-02-321-0089 2003.120, 2003.176
SA1-02-323-0004 2003.136, 2003.156
SA1-02-41-2366 2003.31
SA1-02-44-0444 2003.31, 2003.147
SA1-02-44-0592 2003.31, 2003.148
SA1-03-321-0108 2003.26, 2003.145
SA1-03-321-0130 2003.162
SA1-03-321-0138 2003.157
SA1-03-321-0160 2003.162
SA1-03-321-0174 2003.190
SA1-03-321-0175 2003.174
SA1-03-321-0188 2003.192
SA1-03-321-0217 2003.33, 2003.174
SA1-03-321-0258 2003.194
SA1-03-322-0001 2003.193
SA1-03-322-0002 2003.192
SA1-03-322-0003 2003.190
SA1-03-322-0004 2003.194
SA1-03-323-0079 2003.152
SA2-99-321-0323 2003.94, 2003.100, 2003.137
SA2-99-321-0328 2003.71
SA2-99-321-0362 2003.62, 2003.90
SA2-99-321-0382 2003.62, 2003.90
SA2-99-321-334 2003.94, 2003.100, 2003.137
SA2-99-322-0019 2003.106
SA2-99-329-0027 2003.112
SA2-99-44-0290 2003.113
SA2-99-44-0346 2003.52
SA2-99-44-0349 2003.113
SA2-99-44-0359 2003.31
SA2-99-44-0361 2003.140
SA2-99-44-0364 2003.118, 2003.130
SA2-99-44-0368 2003.25
SA2-99-44-0369 2003.40
SA2-00-321-0389 2003.100
SA2-00-321-0403 2003.25, 2003.133
SA2-00-321-0415 2003.53
SA2-00-321-0420 2003.62
SA2-00-321-0427 2003.136, 2003.137
SA2-00-321-0440 2003.68
SA2-00-321-0457 2003.139
SA2-00-44-0392 2003.113
SA2-00-44-0408 2003.117
SA2-01-321-0472 2003.132
SA2-01-321-0484 2003.26
SA2-01-321-0489 2003.108
SA2-01-321-0559 2003.73
SA2-01-321-567 2003.72
SA2-01-321-574 2003.71
SA2-01-322-0030 2003.108
SA2-01-44-0511 2003.32
SA2-01-49-0760 2003.107, 2003.111
SA2-02-321-0010 2003.179
SA2-02-321-0022 2003.79, 2003.184
SA2-02-321-0032 2003.190
SA2-02-321-0034 2003.171
SA2-02-321-0046 2003.51, 2003.181
SA2-02-321-0576 2003.138
SA2-02-322-0003 2003.198
SA2-03-321-0073 2003.171
SA2-03-321-0180 2003.167

SA2-03-324-0036 2003.156
SA3-99-321-0182 2003.71
SA3-99-321- 0302 2003.133
SA3-99-322-0017 2003.117
SA3-00-321-0087 2003.208
SA3-00-321-0187 2003.108
SA3-00-321-0238 2003.138
SA3-00-321-282 2003.114
SA3-00-322-21 2003.108
SA3-00-46-0070 2003.69
SA3-00-49-423 2003.77
SA3-01-321-317 2003.106
SA3-01-321-322 2003.106
SA3-01-44-281 2003.27
SA3-01-44-291 2003.134
SA3-01-44-294 2003.132
SA3-01-44-315 2003.135
SA3-02-321-0002 2003.69
SA3-02-321-0004 2003.119
SA3-02-321-0016 2003.158
SA3-02-321-0017 2003.162
SA3-02-321-0087 2003.188
SA3-02-322-0003 2003.72, 2003.207
SA3-02-323-0013 2003.40
SA3-02-323-0018 2003.135
SA3-02-323-0025 2003.155
SA3-02-323-0027 2003.70, 2003.146
SA3-02-44-0378 2003.135
SA3-03-321-0083 2003.179
SA3-03-321-0095 2003.158
SA3-03-322-0004 2003.193
SA3-03-322-0005 2003.194
SA3-03-323-0039 2003.150
SA3-03-323-0062 2003.149
SA4-99-321-0189 2003.73
SA4-99-321-0198 2003.90
SA4-99-321-0200 2003.132
SA4-99-321-0209 2003.123
SA4-99-46-0017 2003.110
SA4-00-321-0006 2003.108
SA4-00-321-0026 2003.60
SA4-00-321-0040 2003.86
SA4-00-44-0028 2003.140
SA4-00-44-0230 2003.136
SA4-01-321-0050 2003.60
SA4-02-321-0018 2003.164
SA4-02-321-0143 2003.70
SA4-02-321-132 2003.197
SA4-02-322-0009 2003.169
SA4-02-323-0002 2003.152, 2003.163
SA4-02-323-0008 2003.26, 2003.146
SA4-03-321-0004 2003.136
SA4-03-321-0021 2003.177
SA4-03-321-0029 2003.168
SA4-03-321-0034 2003.172
SA4-03-321-0035 2003.210
SA4-03-321-0047 2003.82, 2003.183
SA4-03-321-0052 2003.182
SA4-03-321-0085 2003.211
SA4-03-323-0017 2003.48, 2003.148
SA5-99-321-0148 2003.52, 2003.139
SA5-99-322-0010 2003.124
SA5-99-322-0011 2003.79, 2003.82
SA5-99-329-0033 2003.106
SA5-99-44-0187 2003.24, 2003.113
SA5-99-44-0191 2003.99
SA5-99-44-0207 2003.46
SA5-00-321-0176 2003.107, 2003.124
SA5-00-321-0189 2003.134
SA5-00-321-0200 2003.51, 2003.140
SA5-00-321-0223 2003.113
SA5-00-321-0287 2003.134
SA5-00-44-0237 2003.140
SA5-01-321-0282 2003.94, 2003.107
SA5-01-44-0287 2003.38
SA5-02-321-0011 2003.173

SA5-02-321-0013 2003.197
SA5-02-322-0024 2003.26
SA5-02-323-0001-0018 2003.150
SA5-03-321-0024 2003.165
SA5-03-321-0052 2003.101, 2003.178
SA5-03-321-0053 2003.175
SA5-03-322-0001 2003.192
SA5-03-322-0002 2003.197
SA5-03-323-0030 2003.149
SA5-03-323-0046 2003.153
SA6-99-321-0183 2003.51
SA6-99-44-0204 2003.105
SA6-00-321-0210 2003.62
SA6-00-44-0256 2003.134
SA6-00-44-0263 2003.134
SA6-00-44-0311 2003.135
SA6-01-321-0287 2003.134
SA6-01-321-0295 2003.68
SA6-01-321-0302 2003.68
SA6-01-321-0304 2003.69
SA6-01-321-0310 2003.72
SA6-01-44-281 2003.27
SA6-02-321-0322 2003.69
SA6-02-321-0323 2003.26
SA6-02-321-0331 2003.53, 2003.67, 2003.70,
2003.141
SA6-02-321-0350 2003.165
SA6-02-323-0001 2003.151
SA6-03-321-0026 2003.159
SA6-03-323-0016 2003.154
SA6-03-323-0032 2003.135, 2003.151
SA6-03-323-0039 2003.133, 2003.155
SA6-03-323-0040 2003.79, 2003.184

Bilag

Bilag 1

Politiklagenævnens medlemmer

**Politiklagenævnet for
Statsadvokaten for København,
Frederiksberg og Tårnby,
Amagertorv 11,
1160 København K**

Formand:

Advokat Poul Helmuth Petersen
Advokat Ulla Paabøl (Suppleant)

Indstillet af Københavns Borgerrepræsentation:

Cand.mag. Hanne Rørbæk Hansen
Faglig sekretær Flemming Hansen (Suppleant)

Indstillet af Frederiksberg Kommunalbestyrelse:

Faglig Sekretær Ellen Hanne Sørensen
Mette Holbæk Bartholin (Suppleant)

Politiklagenævnet for

Statsadvokaten for Sjælland,
Havnepladsen 6,
4300 Holbæk

Formand:

Advokat Michael Abel
Advokat Margrethe Steen (Suppleant)

Indstillet af Københavns Amt:

Forstander Grethe Blomberg
Konsulent Jens Greve (Suppleant)

Indstillet af Vestsjællands Amt:

Selvstændig Anders Petersen

Indstillet af Roskilde Amt:

Cand.mag. Hans-Christian Eisen (Suppleant)

Politiklagenævnet for

Statsadvokaten for Fyn, Sydøstsjælland,

Lolland, Falster og Bornholm,

Ramsherred 2, Torvet

5700 Svendborg

Formand:

Advokat Peter Borch

Advokat Morten Krarup (Suppleant)

Indstillet af Storstrøms Amt:

Ældrekonulent Bodil Lykke Holm

Tandlæge Karen Samson (Suppleant)

Indstillet af Fyns Amt:

Gårdejer Torben Jørgensen

Indstillet af Bornholms Amt:

Gårdejer Niels Peter Kofoed Ipsen (Suppleant)

Politiklagenævnet for

Statsadvokaten i Aalborg,

Østergade 21,

9800 Hjørring

Formand:

Advokat T. Bidstrup Hansen

Advokat Kirsten Schmidt (suppleant)

Indstillet af Århus Amt:

Else Christiansen

Indstillet af Viborg Amt:

Lærer Hanne Bruun (Suppleant)

Indstillet af Nordjyllands Amt:

Sundhedsfremmekonsulent Anne Krøjer Jacobsen
Lærer Henning Hjort Jensen (Suppleant)

**Politiklagenævnet for
Statsadvokaten i Viborg,
Store Torv 8,4
8100 Århus C**

Formand:

Advokat Karen Marie Henningsen
Advokat Keld Pagh (Suppleant)

Indstillet af Vejle Amt:

Lektor Jakob Schow Madsen

Indstillet af Viborg Amt:

Disponent Morten Frandsen (Suppleant)

Indstillet af Ringkøbing Amt:

Designer Inger Elsebeth Jensen

Indstillet af Århus Amt:

Vuggestuepædagog Birte Aagaard (Suppleant)

**Politiklagenævnet for
Statsadvokaten i Sønderborg,
Perlegade 44,
6400 Sønderborg**

Formand:

Advokat Palle Niss
Advokat Palle Rohrsted (Suppleant)

Indstillet af Ringkøbing Amt:

Dagplejepædagog Else Esmarch Pedersen

Indstillet af Sønderjyllands Amt:

Filialdirektør Peter Falk

Fiskeskipper Oluf Stenrøjl Kristensen (Suppleant)

Indstillet af Ribe Amt:

Salgschef Jørn Motzkus (Suppleant)

Bilag 2

Medarbejdere i rigsadvokaturen og statsadvokaturerne til behandling af politiklagenævnsager pr. 31.12.2003:

Rigsadvokaten:

Rigsadvokat Henning Fode
Statsadvokat Lars Stevnsborg
Statsadvokat Hanne Schmidt
Statsadvokat Poul Dahl Jensen
Vicestatsadvokat Jesper Hjortenbergt
Vicestatsadvokat Lis Hjortnæs
Vicestatsadvokat Eva Rønne
Vicestatsadvokat Lykke Sørensen
Kst. vicestatsadvokat Hans Fogtdal
Rigsadvokatassessor Jette Christiansen
Rigsadvokatassessor Jette Britt Bjerg Clausen
Rigsadvokatassessor Ida K. Sørensen
Rigsadvokatassessor Birgit Foltmar Gammelgaard
Rigsadvokatassessor Jørn Thostrup
Kst. Rigsadvokatassessor Alessandra Giraldi

Statsadvokaten for København, Frederiksberg og Tårnby:

Statsadvokat Karsten Hjorth
Vicestatsadvokat Karen-Inger Bast
Vicestatsadvokat Kim Christiansen
Vicestatsadvokat Anders Riisager
Statsadvokatassessor Anne Birgitte Stürup
Statsadvokatassessor Poul Borg Gadegaard
Statsadvokatassessor Per Corneliussen
Statsadvokatassessor Henrik Aagaard

Statsadvokaten for Sjælland:

Statsadvokat Erik Merlung
Vicestatsadvokat Jørgen Jensen
Vicestatsadvokat Vibeke Uldal
Vicestatsadvokat Dorthe Vejsig
Statsadvokatassessor Birgitte Pock
Statsadvokatassessor Annette Vester
Statsadvokatassessor Morten Frederiksen

**Statsadvokaten for Fyn, Sydøstsjælland,
Lolland, Falster og Bornholm:**

Statsadvokat Lise-Lotte Nilas

Vicestatsadvokat Mette Vestergaard

Vicestatsadvokat Gyrithe Ulrich

Statsadvokatassessor Charlotte Alsing Juul

Statsadvokatassessor Erik Hjelm

Statsadvokatassessor Morten Ebbe Nielsen

Statsadvokatassessor Bo Bjerregaard

Statsadvokaten i Aalborg:

Statsadvokat Elsemette Cassøe

Vicestatsadvokat Kirsten Dyrman

Vicestatsadvokat Steen Friis Nielsen

Statsadvokatassessor John Kølbæk

Statsadvokatassessor Rune Jensen

Statsadvokatassessor Lone Lyngsø

Statsadvokaten i Viborg:

Statsadvokat Peter Brøndt Jørgensen

Vicestatsadvokat Peter Adamsen

Vicestatsadvokat Karin D. Thostrup

Statsadvokatassessor Anne-Mette Wiese

Statsadvokatassessor Claus Henrik Larsen

Statsadvokatassessor Søren Riis Andersen

Statsadvokaten i Sønderborg:

Statsadvokat Preben Alsøe

Vicestatsadvokat Marianne Birck

Vicestatsadvokat Peter Urskov

Statsadvokatassessor Jens Kjærgaard Christensen

Statsadvokatassessor Claus Guldbrand

Kst. statsadvokatassessor Lene Eisby

Kst. statsadvokatassessor Jimmy B. Veitland

Bilag 3

Politiets og anklagemyndighedens organisation og opgaver.

En oversigt

Politimyndigheden

Politiets opgave er efter retsplejelovens § 108 at opretholde sikkerhed, fred og orden, at påse overholdelsen af landets love og vedtægter samt at foretage det nødvendige for at hindre forbrydelser og efterforske og forfølge sådanne.

Landet er inddelt i 54 politikredse samt politikredsene i Grønland og på Færøerne. Københavns politikreds ledes af Politidirektøren i København, de øvrige af en politimester.

Justitsministeren er efter retsplejelovens § 109, stk. 1, politiets øverste foresatte. Ministeren udøver sine beføjelser gennem Rigspolitechefen, Politidirektøren i København og politimestrene.

Politiets personale- og økonomiforvaltning mv. er efter retsplejelovens § 110 underlagt Rigspolitechefen. Denne fører desuden tilsyn med politimestrenes (Politidirektørens) almindelige måde at tilrettelægge politiets arbejde på og giver almindelige bestemmelser for dette. Disse bestemmelser udgives i Rigspolitechefens Kundgørelsessamling.

Anklagemyndighedens organisation og opgaver

Anklagemyndighedens opgaver og organisation er beskrevet i retsplejelovens kapitel 10 (§§ 95 - 107). Anklagemyndigheden består af Rigsadvokaten, statsadvokaterne og politimestrene.

Anklagemyndighedens opgave er i forbindelse med politiet at forfølge forbrydelser efter reglerne i retsplejeloven. De overordnede målsætninger for denne opgave er beskrevet i retsplejelovens § 96, stk. 2. Her står det, at anklagemyndigheden skal fremme enhver sag med den hurtighed, som sagens beskaffenhed tillader. Derved skal anklagemyndigheden påse, at de strafskyldige drages til ansvar. Den skal også sikre, at uskyldige ikke bliver retsforfulgt ("objektivitetsprincippet").

Anklagemyndigheden er underlagt justitsministeren, der fører tilsyn med de offentlige anklagere. Justitsministeren kan endvidere fastsætte bestemmelser for, hvordan de offentlige anklagere skal udføre deres opgaver, og ministeren kan give disse pålæg om at behandle konkrete sager. Justitsministeren behandler endvidere klager over afgørelser, der er truffet af Rigsadvokaten som 1. instans.

Rigsadvokaten

Rigsadvokatens opgaver er beskrevet i retsplejelovens § 99. Ifølge den varetager Rigsadvokaten straffesager ved Højesteret og virker ved Den Særlige Klageret. Rigsadvokaten er de øvrige anklageres overordnede og fører tilsyn med dem.

Rigsadvokaten fastsætter endvidere bestemmelser om, hvordan de offentlige anklagere skal udføre deres opgaver. Disse generelle instrukser udgives blandt andet i Rigsadvokatens Meddelelser. Rigsadvokaten har f.eks. i Meddelelse 2/2002 fastsat nærmere retningslinjer om påtalekompetencen og forelæggelsesregler mv. for anklagemyndigheden.

Rigsadvokaten kan desuden give de offentlige anklagere pålæg om at behandle konkrete sager.

Rigsadvokaten behandler også klager over afgørelser, der er truffet af statsadvokaterne som 1. instans.

Statsadvokaterne

Statsadvokaternes opgaver er beskrevet i retsplejelovens § 101. Her står det, at statsadvokaterne varetager straffesager ved landsretterne, herunder anke- og nævningsager og stillingtagen til spørgsmålet om anke af byretsafgørelser. Statsadvokaterne fører endvidere tilsyn med politimestrenes (Politidirektørens) behandling af straffesager og behandler klager over afgørelser, der er truffet af politimestrene (Politidirektøren) vedrørende strafforfølgning.

Statsadvokaterne kan endvidere fastsætte bestemmelser for, hvordan politimestrene (Politidirektøren) skal udføre deres opgaver som offentlige anklagere. De kan også give pålæg om behandlingen af konkrete sager, blandt andet ved at pålægge politimestrene (Politidirektøren) at begynde, fortsætte, undlade eller standse forfølgningen i en konkret sag.

Statsadvokaterne behandler desuden sager om erstatning i forbindelse med strafferetlig forfølgning (retsplejelovens kapitel 93 a) og klager over politiet (retsplejelovens kapitel 93 b - 93 d). Statsadvokaterne fører tilsyn med længden af strafferetlige foranstaltninger, som psykisk afvigende kriminelle er blevet idømt, og tager herunder også stilling til spørgsmålet om friheder efter "frihedscirkulæret".

Statsadvokaternes forretninger er fordelt mellem seks regionale statsadvokater, Statsadvokaten for Særlig Økonomisk Kriminalitet og Statsadvokaten for Særlige Internationale Sager. Justitsministeriets bekendtgørelse nr. 1146 af 13. december 2002 er optrykt som bilag 16.

Politimestrene (Politidirektøren)

Politimestrenes og Politidirektørens opgaver som anklagemyndighed er beskrevet i retsplejelovens § 104. Politimestrene (Politidirektøren) og de offentlige anklagere, der er ansat hos disse, fungerer som anklagemyndighed ved byretterne. Politimesteren (Politidirektøren) har således – ved siden af ledelsen af politiet – ansvaret for politikredsens efterforskning og den lokale anklagemyndigheds virksomhed.

Ved lov om anklagemyndighedens struktur (L 385/1992) blev den almindelige påtalekompetence i straffesager ændret. Påtalen hører nu som udgangspunkt under politimestrene (Politidirektøren).

Politimesteren (Politidirektøren) skal dog efter bestemmelserne i retsplejeloven og anklagemyndighedens forelæggelsesregler, herunder Rigsadvokatens Meddelelse 2/2002, forelægge en række sager for statsadvokaten, inden der rejses tiltale mv.

Politimesteren (Politidirektøren) skal f.eks. forelægge sager, hvis der kan rejses begrundet tvivl om politimesterens (Politidirektørens) habilitet, hvis ansatte i politiet er blevet forurettet i tjenesten, eller hvis sigtede har indgivet klage over, at politiet har anvendt særlige efterforskningsskridt. Dog undtages klart grundløse klager over efterforskningsskridt, der er godkendt af retten. Politimesteren (Politidirektøren) skal f.eks. også forelægge sager mod psykisk afvigende kriminelle, sager mod advokater, samt visse særlovssager, f.eks. sager hvor der er uenighed mellem politimesteren (Politidirektøren) og særmyndigheden omkring tiltalens udformning.

Kompetenceændringen blev koblet sammen med en udvidelse af statsadvokaternes pligt til almen kontrol og tilsyn med politikredsenes arbejdstilrettelæggelse og sagsbehandling. Ved at give statsadvokaterne mulighed for at egen drift eller efter en klage at kunne tage afgørelser op til fornyet behandling, tilgodeses hensynet til en ensartet sagsbehandling. Rigsadvokaten har i Meddelelse 3/1999 udsendt en vejledning om statsadvokaternes tilsyn med politimestrenes (Politidirektørens) behandling af straffesager ("Tilsynsinstruksen").

Anklagemyndigheden

Bilag 4

Statistisk opgørelse over behandlingen af konkrete klagesager hos statsadvokaterne og Rigsadvokaten

Tabel 1. Indkomne politiklagenævnsager 1996-2003

Antal sager indkommet i	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Klager over politipersonalets adfærd	539	333	286	358	367	392	365	385
Straffesager mod politipersonale	474	312	340	480	502	539	511	532
- heraf færdselssager	166	100	113	138	160	166	170	220
- heraf sager behandlet efter rpl. § 1020 a, stk. 2	11	6	12	14	9	17	10	7
I alt sager omfattet af ordningen	1013	645	626	838	869	931	876	917

Tabel 2. Indkomne politiklagenævnsager hos statsadvokaterne 2003

Antal indkomne sager 2003	SA København	SA Sjælland	SA Fyn	SA Ålborg	SA Viborg	SA Sønderborg	I alt
Klager over politipersonalets adfærd	83	90	49	43	59	61	385
Straffesager mod politipersonale	158	134	57	69	55	59	532
Heraf færdselssager	75	57	33	10	19	26	220
I alt	241	224	106	112	114	120	917

Tabel 3. Fordeling af indkomne sager pr. statsadvokatur 1996-2003

Antal sager indkommet i	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Statsadvokaten for								
København m.v.	268	223	208	326	280	309	246	241
Statsadvokaten for								
Sjælland	288	123	116	164	200	224	209	224
Statsadvokaten for Fyn m.v.	100	54	51	73	83	73	94	106
Statsadvokaten i Ålborg	119	82	90	89	89	111	108	112
Statsadvokaten i Viborg	100	56	78	93	114	117	130	114
Statsadvokaten i Sønder-								
borg	138	107	83	93	103	97	89	120
I alt sager omfattet af ordningen	1013	645	626	838	869	931	876	917

Tabel 4. Afgjorte politiklagenævns sager i 1996-2003

Antal sager afgjort i	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Klager over politipersonalets adfærd	260	320	282	380	302	363	400	366
Straffesager mod politipersonale	258	283	323	431	413	564	474	514
- heraf færdselssager	117	106	103	106	139	174	121	207
- heraf undersøgelser efter § 1020 a, stk. 2	8	6	7	18	13	16	11	8
I alt sager omfattet af ordningen	526	609	612	829	715	943	874	880

Table 5. Statsadvokaternes afgørelser af klager over politipersonalets adfærd 1996-2003

Fordelingen efter afgørelsens indhold	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Klagen forligt i politikredsen ¹⁾	39	45	48	52	44	52	73	122
Klagen tilbagekaldt	32	24	11	18	11	18	8	5
Klagen afvist som forældet ²⁾	12	4	5	7	12	9	3	5
Klagen afvist som ubegrundet ³⁾	145	206	162	255	197	241	289	195
Ej kritik, men forholdet beklaget ⁴⁾	15	10	22	17	12	12	12	14
Grundlag for kritik ⁵⁾	4	6	11	12	16	9	7	6
Systemkritik ⁶⁾	1	0	0	0	1	1	0	0
Andet ⁷⁾	12	25	23	19	9	21	8	19
I alt	260	320	282	380	302	363	400	366

Noter:

1) Notitssager.

2) Retsplejelovens § 1019 a, stk. 2.

3) Gruppen omfatter blandt andet sager, der er grundløse, sager, hvor undersøgelsen ikke har underbygget klagen, og sager, hvor der er modstridende forklaringer ("uafgjort").

4) Sager, hvor statsadvokaten har beklaget forholdet over for klager, selvom der ikke har været grundlag for kritik af polititjenestemandens adfærd.

5) Kritik af polititjenestemandens adfærd.

6) Herunder kritik af tilrettelæggelsen af generelle procedurer.

7) Gruppen omfatter blandt andet sager, der er henlagt, fordi klager ikke har reageret på henvendelser fra statsadvokaten.

Tabel 6. Statsadvokaternes afgørelse af straffesager mod politipersonalet, herunder sager, der er behandlet efter retsplejelovens § 1020 a, stk. 2, 1996-2003.

Fordelingen efter afgørelsens indhold ¹⁾	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Anmeldelsen afvist ²⁾	57 (7)	78 (18)	84 (3)	127 (11)	100 (12)	106 (10)	96 (4)	96(14)
Efterforskning indstillet eller påtale opgivet ³⁾	112 (47)	150 (47)	161 (48)	216 (40)	228 (66)	320 (65)	282 (62)	273 (76)
Tiltalegrundlag ⁴⁾	36 (31)	37 (28)	58 (47)	78 (54)	73 (60)	116 (97)	79 (52)	114 (111)
Forholdet beklaget, men ikke tiltalegrundlag ⁵⁾	5 (2)	5 (0)	0 (0)	0 (0)	5 (0)	11 (0)	3 (1)	5 (0)
Andet ⁶⁾	48 (30)	19 (13)	21 (5)	10 (1)	7 (1)	11 (2)	14 (2)	21 (6)
I alt	258 (117)	289 (106)	330 (103)	431 (106)	413 (139)	564 (174)	474 (121)	508 (207)

Noter:

1) Færdsselsager er anført i parentes.

2) Afvisning efter retsplejelovens § 749, stk. 1.

3) Gruppen omfatter både sager, hvor efterforskning er indstillet efter retsplejelovens § 749, stk. 2, (ikke-sigtede personer), og sager, hvor påtale er opgivet efter retsplejelovens § 721, stk. 1, nr. 1, (sigtede personer).

4) Gruppen omfatter sager, hvor der er rejst tiltale, udsendt bødeforlæg og meddelt tiltalefrafald eller en advarsel. Heraf to sager vedr. straffelovens § 155 og en sag vedr. straffelovens § 235.

5) Sager, hvor statsadvokaten har beklaget det skete, selvom der ikke har været grundlag for tiltale m.v.

6) Gruppen omfatter blandt andet sager, der er tilbagekaldt, bagatelsager (færdsselsager) m.v.

Tabel 7. Verserende politiklagenævnsager pr. 31.12.2003

Verserende sager indkommet i	1999	2000	2001	2002	2003	i alt
Adfærdsklager	0	0	0	16	190	206
Straffesager	0	0	13	35	258	306
Undersøgelser efter § 1020 a, stk. 2	0	0	0	1	5	6
Undersøgelsessager (046-sager)	0	0	0	0	25	25
Verserende sager i alt	0	0	13	52	478	543

Table 8. Indkomne undersøgelsessager efter retsplejelovens § 1020 a, stk. 2, 1996-2003

Antal sager indkommet i: Vedrørende:	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	I alt
Detentionsdødsfald	1	1	1	3	3	1	1	1	12
Forsøg på selvmord i detention m.v.	0	0	2	1	0	1	1	0	5
Skudsager - heraf med dødelig udgang	6	3	3	3	2	6	4	4	31
Dødsfald i øvrigt	1	0	0	0	0	2	2	1	6
Tilskadekomst i øvrigt	3	2	4	5	0	6	2	0	22
I alt sager	11	6	12	14	9	17	10	7	86

Table 9. Fordeling af indkomne undersøgelsessager efter retsplejelovens § 1020 a, stk. 2 pr. statsadvokatur 1996-2003

Antal sager indkommet i	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	I alt
Statsadvokaten for København m.v.	2	2	5	4	1	1	0	4	19
Statsadvokaten for Sjælland	3	1	0	2	4	6	2	0	18
Statsadvokaten for Fyn m.v.	1	1	0	1	0	1	1	2	7
Statsadvokaten i Ålborg	1	1	3	2	2	1	3	0	13
Statsadvokaten i Viborg	3	0	3	1	1	2	1	1	12
Statsadvokaten i Sønderborg	1	1	1	4	1	6 ¹⁾	3 ¹⁾	0	17
I alt sager	11	6	12	14	9	17	10	7	86

1) Herunder en sag indberettet i 2004

Tabel 10. Afgørelser i undersøgelsessager efter retsplejelovens § 1020 a, stk. 2, 1996-2003

Fordelingen efter afgørelsens indhold	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	I alt
Efterforskning indstillet eller påtale opgivet ¹⁾	9	6	10	10	7	12	6	2	62
Tiltalegrundlag ²⁾	0	0	0	1	0	1	1	0	3
Kritik ³⁾	1	0	0	4	0	0	0	0	5
Forholdet beklaget, men ikke grundlag for kritik ⁴⁾	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Systemkritik og henstillinger ⁵⁾	1	0	1	0	2	0	1	1	6
Andet ⁶⁾	0	0	1	0	0	0	0	0	1
Verserende	0	0	0	0	0	1	2	4	6
I alt	11	6	12	14	9	14	10	7	83

Noter:

- 1) Denne kategori omfatter 53 sager, hvor efterforskning er indstillet efter retsplejelovens § 749, stk. 2, (ikke-sigtede personer), og en sag, hvor påtale er opgivet efter retsplejelovens § 721, stk.1, nr. 1, (sigtede personer).
- 2) Denne kategori omfatter sager, hvor der er rejst tiltale, udsendt bødeforlæg og meddelt tiltalefrafald eller en advarsel. Der blev rejst tiltale i begge sager for uagtsomt manddrab efter straffelovens § 241 og overtrædelse af færdselsloven.
- 3) Sager, hvor statsadvokaten har beklaget det skete, selvom der ikke har været grundlag for tiltale m.v.
- 4) Objektiv beklagelse.
- 5) Der er her tale om henstillinger vedrørende procedurer i forbindelse med detentionsanbringelse og anvendelse af armsnoringsgreb.
- 6) Gruppen omfatter en sag, hvor polititjenestemanden beklagede det passerede.

Tabel 11. Opgørelse af visitationssager– dvs. sager, hvor der har været behov for en undersøgelse af, om klagen er omfattet af politiklagenævnsordningen. Antallet af sager er opgjort pr. 31.12.2003

Fordelingen efter afgørelsens indhold	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Politiklagenævns sag	60	84	73	61	58	56
Dispositionsklage	26	16	65	11	12	16
Verserende	15	44	62	56	36	24
Andet *)	192	177	139	214	145	127
I alt	215	321	339	342	251	223

*) Andet, herunder henlagt

Tablet 12. Indkomne sager hos Rigsadvokaten 1998-2003

Sag indkommet i	1998		1999		2000		2001		2002		2003	
Sagskategori	93b	93c	93b	93c	93b	93c	93b	93c	93b	93c	93b	93c
Sagen påklaget af												
- polititjenestemanden	3	6	9	9	5	6	5	8	2	3	3	13
- borgeren *)	51	66	41	63	59	58	44	80	46	99	39	92
- politiklagenævnet	6	14	2	12	4	11	3	8	0	1	0	3
Klager efter kap. 93 b og 93 c	60	86	52	84	68	75	52	96	48	103	42	108
Klager i alt	146		136		143		148		151		150	
Afgørelser i alt	605		811		715		927		874		880	
"Klageprocent"	24		16		20		16		17		17	

*) Herunder klager, der er afvist på grund af manglende partsstatus.

Bilag 5

Retsplejelovens kapitel 93 b - 93 d

Kapitel 93 b

Behandling af klager over politipersonalet

§ 1019. Statsadvokaterne behandler klager over politipersonalets adfærd i tjenesten (adfærdsklager).

Stk. 2. Rigspolitichefen yder efter anmodning statsadvokaterne bistand til undersøgelsen.

Stk. 3. Politiet kan på egen hånd foretage uop-sættelige undersøgelseskridt. Politiet skal snarest muligt efter, at sådanne undersøgelseskridt er foretaget, underrette vedkommende statsadvokat herom.

§ 1019 a. Klage indgives til vedkommende statsadvokat. Klage over myndighedsmisbrug fra politiets side under behandlingen af en straffesag kan endvidere fremsættes mundtligt til retsbogen under straffesagens behandling.

Stk. 2. Statsadvokaten kan afvise at behandle en klage, hvis klagen indgives mere end 6 måneder efter, at det forhold, som klagen angår, har fundet sted.

§ 1019 b. Den, klagen angår (indklagede), skal have udleveret en fremstilling af sagens faktiske omstændigheder og have adgang til at udtale sig om fremstillingen. Indklagede har ikke pligt til at udtale sig om fremstillingen.

§ 1019 c. Indklagede har ret til at møde med en bisidder. § 23 i lov om tjenestemænd finder til-

svarende anvendelse med hensyn til godtgørelse af indklagedes udgift til bisidder.

§ 1019 d. Indklagede har ikke pligt til at afgive forklaring til statsadvokaten, såfremt forklaringen antages at ville udsætte indklagede for strafansvar eller disciplinæransvar.

Stk. 2. Statsadvokaten vejleder indklagede om bestemmelsen i stk. 1 samt om bestemmelserne i § 1019 b, § 1019 c, og § 1019 i, stk. 1, nr. 2. Vejledningen skal gives snarest muligt og senest, inden indklagede afhøres første gang. Det skal af rapporten fremgå, at indklagede har modtaget behørig vejledning.

§ 1019 e. Afgives forklaring i retten, jf. § 1019 f, beskikker retten en advokat for klageren og indklagede.

Stk. 2. I andre tilfælde kan retten, når forholdene taler derfor, på klagerens eller indklagedes begæring beskikke en advokat for den pågældende. Statsadvokaten vejleder de pågældende om adgangen til at begære en advokat beskikket og drager omsorg for, at en begæring herom indbringes for retten. § 1019 f, stk. 2, finder herved tilsvarende anvendelse. Vejledningen skal gives snarest muligt og senest, inden den pågældende afhøres første gang. Det skal af rapporten fremgå, at den pågældende har modtaget behørig vejledning.

Stk. 3. Advokatbeskikkelsen sker uden udgift for de pågældende.

Stk. 4. Den beskikkede advokat skal løbende have tilsendt genpart af det materiale, statsadvokaten tilvejebringer som led i undersøgelsen. Advokaten må ikke uden statsadvokatens tilladelse overlevere det modtagne materiale til sin klient eller andre.

Stk. 5. Advokaten har adgang til at overvære afhøringer af sin klient såvel hos statsadvokaten som i retten og har ret til at stille yderligere spørgsmål til sin klient. Advokaten underrettes om tidspunktet for afhøringer og retsmøder.

§ 1019 f. Statsadvokaten kan bestemme, at forklaring skal afgives i retten.

Stk. 2. Såfremt klagen vedrører myndighedsmisbrug fra politiets side under behandlingen af en straffesag eller under fuldbyrdelse af en strafferetlig afgørelse, afgives forklaring for den byret, som behandler eller har behandlet straffesagen, eller for hvilken straffesagen kan forventes indbragt. I andre tilfælde afgives forklaring ved

byretten i den retskreds, hvor det forhold, klagen angår, har fundet sted.

§ 1019 g. Statsadvokaten giver møde i retsmøder, hvor sagen behandles.

Stk. 2. Indklagede skal så vidt muligt underrettes om berammede retsmøder og have lejlighed til at være til stede.

Stk. 3. Indklagede har ikke pligt til at afgive forklaring, såfremt forklaringen antages at ville udsætte indklagede for strafansvar eller disciplinæransvar. Retten vejleder indklagede herom.

Stk. 4. Sagen behandles i strafferetsplejens former uden medvirken af domsmænd.

§ 1019 h. Rigsadvokaten behandler klager over afgørelser truffet af statsadvokaterne vedrørende adfærdsklager. Rigsadvokatens afgørelse i en klagesag kan ikke påklages til justitsministeren.

Stk. 2. Fristen for klager over afgørelser i adfærdsklagesager er 4 uger efter, at klageren har fået meddelelse om afgørelsen. Fremkommer klagen efter udløbet af denne frist, skal den behandles, såfremt fristoverskridelsen må anses for undskyldelig.

Stk. 3. Bestemmelserne i stk. 1 og 2 finder tilsvarende anvendelse på afgørelser om aktindsigt efter forvaltningsloven og offentlighedsloven.

§ 1019 i. Behandlingen af en adfærdsklagesag sluttes, hvis

- 1) der er grundlag for at rejse sigtelse mod indklagede,
- 2) indklagede er mistænkt for et strafbart forhold og forlanger sagen behandlet som straffesag, eller
- 3) der træffes bestemmelse om, at sagen skal undersøges efter reglerne i lov om undersøgelseskommissioner.

Stk. 2. I de i stk. 1, nr. 1 og 2, nævnte tilfælde behandles straffesagen af statsadvokaten, jf. kapitel 93 c. Behandlingen af adfærdsklagesagen genoptages, hvis tiltale ikke rejses eller gennemføres til fældende dom.

§ 1019 j. Statsadvokaten underretter vedkommende politimester og rigspolitichefen, når der indledes en adfærdsklagesag. Statsadvokaten underretter endvidere vedkommende politimester og rigspolitichefen om afgørelsen i adfærdsklagesager.

Stk. 2. Disciplinærundersøgelse i anledning af en klage indledes ikke, før behandlingen af adfærdsklagesagen er afsluttet.

Stk. 3. Bestemmelsen i stk. 2 er ikke til hinder for, at den pågældende suspenderes eller midlertidigt overføres til andet arbejde efter de almindelige regler for tjenesten.

§ 1019 k. Statsadvokaten kan af egen drift iværksætte en undersøgelse efter reglerne i dette kapitel.

§ 1019 l. Justitsministeren kan fastsætte nærmere regler om behandlingen af adfærdsklager.

§ 1019 m. Justitsministeren kan bestemme, at en undersøgelse ikke skal foretages efter reglerne i dette kapitel, hvis hensynet til statens sikkerhed eller dens forhold til fremmede magter kræver det.

Kapitel 93 c

Straffesager mod politipersonale

§ 1020. Anmeldelser om strafbare forhold begået af politipersonale i tjenesten indgives til vedkommende statsadvokat.

§ 1020 a. Statsadvokaterne iværksætter efter anmeldelse eller af egen drift efterforskning, når der er rimelig formodning om, at politipersonale i tjenesten har begået et strafbart forhold, som forfølges af det offentlige.

Stk. 2. Statsadvokaterne iværksætter endvidere efterforskning, når en person er afgået ved døden eller er kommet alvorligt til skade som følge af politiets indgriben, eller mens den pågældende var i politiets varetægt. Bestemmelserne i § 1019 j finder herved tilsvarende anvendelse.

§ 1020 b. Ved behandlingen af de i §§ 1020 og 1020 a nævnte sager kan statsadvokaterne udøve de beføjelser, som ellers tilkommer politiet.

Stk. 2. Rigspolitichefen yder efter anmodning statsadvokaterne bistand under efterforskningen.

Stk. 3. Politiet kan på egen hånd foretage uoprettelige efterforskningskridt. Politiet skal snarest muligt efter, at sådanne efterforskningskridt er foretaget, underrette vedkommende statsadvokat herom.

§ 1020 c. Offentlig påtale i de i §§ 1020 og 1020 a nævnte sager tilkommer statsadvokaterne, medmindre påtalen efter denne lov eller regler fastsat i medfør af denne lov tilkommer rigs-

advokaten eller justitsministeren. Adgangen til at opgive påtale tilkommer påtalemyndigheden.

Stk. 2. Statsadvokaterne varetager udførelsen af de i §§ 1020 og 1020 a nævnte sager ved byretterne, Sø- og Handelsretten og landsretterne.

§ 1020 d. Retten beskikker en forsvarer, når forholdene taler derfor, eller såfremt det følger af bestemmelserne i kapitel 66.

§ 1020 e. Retten beskikker på den forurettedes begæring en advokat for den pågældende, når forholdene taler derfor, eller såfremt det følger af bestemmelserne i kapitel 66 a.

Stk. 2. Den for urettede beskikkede advokat har adgang til det i § 741 c, stk. 2, 2. pkt., nævnte materiale, uanset om der er rejst tiltale i sagen.

Stk. 3. Bestemmelserne i kapitel 66 a finder i øvrigt tilsvarende anvendelse.

§ 1020 f. Rigsadvokaten kan bestemme, at en straffesag, der omfatter flere forhold eller flere sigtede, i sin helhed skal behandles af statsadvokaten efter reglerne i dette kapitel, hvis en sådan behandling er påkrævet med hensyn til et af forholdene eller en af de sigtede.

§ 1020 g. Bestemmelserne i denne lov om behandlingen af straffesager finder i øvrigt tilsvarende anvendelse.

§ 1020 h. Justitsministeren kan fastsætte nærmere regler om behandlingen af de i §§ 1020 og 1020 a nævnte sager.

§ 1020 i. Justitsministeren kan bestemme, at en sag ikke skal behandles efter reglerne i dette kapitel, hvis hensynet til statens sikkerhed eller dens forhold til fremmede magter kræver det.

Kapitel 93 d

Politiklagenævn

§ 1021. Politiklagenævn består af en advokat som formand og to lægmænd, der udpeges af justitsministeren for et tidsrum af 4 år regnet fra en 1. januar. Genudpegning kan finde sted én gang.

Stk. 2. Medlemmer af politiklagenævn kan fortsætte behandlingen af en verserende sag efter udløbet af det tidsrum, for hvilket de pågældende medlemmer er udpeget, hvis hensynet til en hensigtsmæssig ressourceudnyttelse i nævnet taler for det og sagen forventes afgjort inden for kortere tid.

Stk. 3. Advokaten udpeges efter indstilling fra

Advokatrådet, idet der til hvert af hvervne indstilles fire personer, heraf tre kvinder og to mænd.

Stk. 4. Lægmændene udpeges efter indstilling fra amtsrådene, Københavns Borgerrepræsentation, kommunalbestyrelsen på Frederiksberg og Bornholms Regionsråd, der hver indstiller seks personer, heraf tre kvinder og tre mænd, som har bopæl i vedkommende amt eller kommune.⁹⁾

Stk. 5. Lægmændene kan ikke samtidig med hvervet som medlem af politiklagenævnet være medlem af en kommunalbestyrelse, et amtsråd eller Folketinget. Bestemmelsen i § 70 finder i øvrigt tilsvarende anvendelse.

Stk. 6. Advokaten skal have kontor, og lægmændene skal have bopæl, i det område, der hører under vedkommende politiklagenævn.

Stk. 7. En person, der inden for det i stk. 1, 1. pkt., nævnte tidsrum fylder 70 år, kan ikke udpeges som medlem.

Stk. 8. For hvert medlem udpeger justitsministeren efter tilsvarende regler som for vedkommende medlem en suppleant blandt dem, der er indstillet i medfør af stk. 3 og 4.

Stk. 9. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om antallet af politiklagenævn og om sagernes fordeling mellem dem samt om indstillingen af medlemmer og disses vederlag.

§ 1021 a. Statsadvokaten underretter straks politiklagenævnet om klager og anmeldelser, der skal behandles efter kapitel 93 b eller kapitel 93 c.

Stk. 2. Politiklagenævnet kan over for statsadvokaten tilkendegive, at der efter nævnets opfattelse bør indledes en undersøgelse efter reglerne i kapitel 93 b eller efterforskning efter reglerne i kapitel 93 c.

§ 1021 b. Politiklagenævnet skal løbende have tilsendt genpart af det materiale, statsadvokaten tilvejebringer i forbindelse med undersøgelsen af de i kapitel 93 b nævnte sager og efterforskningen i de i kapitel 93 c nævnte sager. Politiklagenævnet må ikke uden statsadvokatens samtykke overlevere det modtagne materiale til andre.

Stk. 2. Statsadvokaten orienterer i øvrigt løbende politiklagenævnet om alle væsentlige beslutninger, der træffes i forbindelse med undersøgelsen eller efterforskningen.

§ 1021 c. Politiklagenævnet kan anmode statsadvokaten om at foretage bestemte yderligere undersøgelser- eller efterforskningsskridt.

Stk. 2. Hvis sigtede eller statsadvokaten i en sag, der behandles efter kapitel 93 c, modsætter sig nævnets anmodning om foretagelse af bestemte yderligere efterforskningskridt, forelægges spørgsmålet for retten til afgørelse. § 694, stk. 2, finder herved tilsvarende anvendelse. Rettens afgørelse træffes på begæring ved kendelse.

§ 1021 d. Statsadvokaten udfærdiger en redegørelse til politiklagenævnet om resultatet af undersøgelsen efter kapitel 93 b eller efterforskningen efter kapitel 93 c. Redegørelsen skal indeholde en gennemgang af forløbet af undersøgelsen eller efterforskningen og de faktiske omstændigheder af betydning for sagens afgørelse samt en vurdering af vægten af de fremkomne beviser. Det skal fremgå af redegørelsen, hvorledes statsadvokaten finder sagen bør afgøres.

§ 1021 e. Politiklagenævnet meddeler statsadvokaten, hvordan sager, der behandles efter kapitel 93 b eller kapitel 93 c, efter nævnets opfattelse bør afgøres.

Stk. 2. Det skal fremgå af afgørelsen, om den

er i overensstemmelse med politiklagenævnets opfattelse.

Stk. 3. Afgørelsen skal sendes til den, der har indgivet klage eller anmeldelse.

§ 1021 f. Politiklagenævnet kan påklage statsadvokatens afgørelser til rigsadvokaten. Rigsadvokatens afgørelse i en klagesag kan ikke påklages til justitsministeren.

Stk. 2. Fristen for klage efter stk. 1 er 4 uger efter, at politiklagenævnet har fået meddelelse om afgørelsen. Fremkommer klagen efter udløbet af denne frist, skal den behandles, såfremt fristoverskridelsen må anses for undskyldelig.

§ 1021 g. Justitsministeren kan fastsætte nærmere regler om politiklagenævnenes virksomhed, herunder om statsadvokaternes samvirke med politiklagenævnene.

§ 1021 h. Rigsadvokaten afgiver en årlig beretning om behandlingen af de i kapitel 93 b og kapitel 93 c nævnte sager til Folketinget og justitsministeren. Beretningen skal offentliggøres.

Bilag 6

Justitsministeriets bekendtgørelse nr. 1041 af 15.12.1995 om
forretningsorden for politiklagenævn

Bekendtgørelse om forretningsorden for politiklagenævn

I medfør af § 1021 g i retsplejeloven, jf. lovbe-
kendtgørelse nr. 905 af 10. november 1992, som
ændret bl.a. ved lov nr. 393 af 14. juni 1995 og
senest ved lov nr. 903 af 29. november 1995,
fastsættes:

§ 1. Nævnets formand tilrettelægger nævnets
arbejde og fastlægger mødedagene.

Stk. 2. Nævnets formand stiller sekretær-
bistand til rådighed for nævnet.

Stk. 3. Nævnets formand foranlediger, at der
føres en særskilt journal over nævnets sager, og
sørger for, at sagens dokumenter opbevares og
afleveres i overensstemmelse med de til enhver
tid gældende arkivretlige regler.

§ 2. Alle nævnets medlemmer deltager i sa-
gens behandling. Er et medlem forhindret, del-
tager suppleanten i den pågældendes sted.

Stk. 2. Et medlem af nævnet kan ikke deltage
i behandlingen af en sag, når vedkommende er
inhabil efter forvaltningslovens kapitel 2.

§ 3. Sagerne behandles mundtligt.

Stk. 2. Formanden kan bestemme, at en sag
eller visse typer af sager skal behandles skrift-
ligt. Såfremt et medlem anmoder om det, be-
handles sagen dog mundtligt.

§ 4. Såfremt nævnet eller statsadvokaten on-
sker det, kan statsadvokatens redegørelse efter
retsplejelovens § 1021 d suppleres med, at stats-
advokaten mundtligt over for nævnet redegør
for sagen.

Stk. 2. Nævnet og statsadvokaten kan også i
øvrigt drøfte sagerne mundtligt.

§ 5. Nævnet kan anmode statsadvokaten om
at foretage bestemte yderligere undersøgelses-
eller efterforskningsskridt, jf. retsplejelovens §
1021 c.

§ 6. Nævnet kan over for statsadvokaten til-
kendegive, at der efter nævnets opfattelse bør
indledes en undersøgelse efter reglerne i rets-
plejelovens kapitel 93 b eller efterforskning ef-
ter reglerne i kapitel 93 c. Dette gælder også,
selv om der ikke er indgivet en klage eller an-
meldelse.

§ 7. Nævnets møder er ikke offentlige.

§ 8. Nævnets medlemmer har tavshedspligt,
jf. forvaltningslovens § 27.

Stk. 2. Nævnets medlemmer må ikke uden
statsadvokatens samtykke overlevere det mod-
tagne materiale til andre, jf. retsplejelovens §
1021 b, stk. 1, 2. pkt.

§ 9. Nævnets beslutninger træffes ved af-
stemning efter stemmeflerhed.

Stk. 2. Ved tilkendegivelsen efter retsplejelo-
vens § 1021 e til statsadvokaten kan ethvert
medlem forlange en kort begrundelse for sit
standpunkt tilført indstillingen.

§ 10. Nævnets beslutninger udfærdiges
skriftligt og underskrives af formanden eller
den, formanden bemyndiger dertil.

§ 11. Såfremt politiklagenævnet i medfør af retsplejelovens § 1021 f klager over statsadvokatens afgørelse, underretter statsadvokaten sagens parter.

§ 12. I de i retsplejelovens § 1021 c, stk. 2, nævnte tilfælde møder formanden om fornødent for politiklagenævnet i retten.

§ 13. Politiklagenævnene afholder et årligt fællesmøde.

Stk. 2. På fællesmødet vælger medlemmerne af nævnene blandt de seks formænd en landsformand.

Stk. 3. Landsformanden forbereder og indkalder til fællesmødet.

Stk. 4. Landsformanden udgiver sammen med Rigsadvokaten den i § 14 nævnte årsberetning.

Stk. 5. Landsformanden vederlægges for de i stk. 3 og stk. 4 nævnte yderligere arbejdsopgaver.

§ 14. Politiklagenævnet udarbejder en selvstændig delberetning, der indgår i den årsberetning, som Rigsadvokaten skal afgive i medfør af retsplejelovens § 1021 h.

§ 15. Bekendtgørelsen træder i kraft den 1. januar 1996.

Justitsministeriet, den 15. december 1995

BJØRN WESTH

/ Mogens Henriksen

Bilag 7

Justitsministeriets bekendtgørelse nr. 1042 af 15.12.1995
om politiklagenævn

Bekendtgørelse om politiklagenævn

I medfør af § 2021, stk. 8, i retsplejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 905 af 10. november 1992, som ændret bl.a. ved lov nr. 393 af 14. juni 1995 og senest ved lov nr. 903 af 29. november 1995, fastsættes:

Kapitel I

Antallet af politiklagenævn og sagernes fordeling mellem dem

§ 1. I henhold til retsplejelovens § 1021 oprettes for hver af landets seks regionale statsadvokater et politiklagenævn.

Stk. 2. Hvert politiklagenævn varetager de i retsplejelovens kapitel 93 d nævnte opgaver inden for vedkommende statsadvokats område, jf. bekendtgørelse nr. 787 af 21. september 1992.

Kapitel 2

Politiklagenævnenes sammensætning samt udpegning af medlemmer

§ 2. Hvert politiklagenævn består af en advokat som formand og to lægmænd, der udpeges af justitsministeren for et tidsrum af 4 år regnet fra en 1. januar.

§ 3. Advokaten udpeges efter indstilling fra Advokatrådet, idet der til hvert af hvervne indstilles fire personer, heraf to kvinder og to mænd. De advokater, som indstilles, skal have kontor i det område, der hører under vedkommende politiklagenævn, og skal have erfaring med behandlingen af straffesager.

§ 4. Lægmændene udpeges efter indstilling fra amtsrådene, Københavns Borgerrepræsen-

tation og kommunalbestyrelsen på Frederiksberg, der hver indstiller seks personer, heraf tre kvinder og tre mænd, som har bopæl i vedkommende amt og kommune. De personer, der indstilles, skal endvidere have bopæl i det område af amtet, der hører under vedkommende politiklagenævn. Amter, der er delt mellem to eller tre politiklagenævn, indstiller henholdsvis tre og to personer fra hver af de to eller tre dele af amtet.

Stk. 2. De personer, der indstilles som lægmænd, skal være alment respekterede og nyde bred tillid i det område, hvor de skal virke. De pågældende må endvidere have betydelig indsigt i almindelige samfundsforhold og bør så vidt muligt udgøre et repræsentativt udsnit af befolkningen med hensyn til alder, uddannelse og erhverv. De pågældende skal udpeges i kraft af deres personlige egenskaber og ikke som repræsentanter for bestemte interessegrupper.

Stk. 3. Lægmændene kan ikke samtidig med hvervet som medlem af politiklagenævnet være medlem af en kommunalbestyrelse, et amtsråd eller Folketinget. Udelukkede fra hvervet er endvidere ministre, advokater, advokatfuldmægtige, centraladministrationens, domstolens, anklagemyndighedens, statsamternes, politiets og fængselsvæsenets tjenestemænd og øvrige personale samt sognefogeder og folkekirkens og de anerkendte trossamfunds gejstlige, jf. retsplejelovens § 70.

§ 5. For hvert medlem udpeger justitsministeren efter tilsvarende regler som for vedkommende medlem en suppleant blandt dem, der er indstillet i medfør af §§ 3 og 4.

Stk. 2. Genudpegning kan finde sted én gang.

1

En person kan således højst virke i et politiklagenævn i 8 år.

Stk. 3. Hvis et medlem ikke længere opfylder betingelserne i §§ 3 og 4, ophører denne som medlem. I stedet udpeges suppleanten som medlem for resten af perioden. Der udpeges i så fald en ny suppleant blandt de oprindeligt indstillede, ligeledes for resten af perioden. Tilsvarende gælder, hvis et medlem af andre grunde udtræder af politiklagenævnet. Hvis en suppleant ikke længere opfylder betingelserne i §§ 3 og 4 eller af andre grunde udtræder af politiklagenævnet, udpeges en ny suppleant blandt de oprindeligt indstillede for resten af perioden.

Stk. 4. Såfremt der inden udløbet af 4 års perioden ikke længere er det fornødne antal personer indstillet, som opfylder betingelserne for beskikkelse, anmodes Advokatrådet eller vedkommende amtsråd, Københavns Borgerrepræsentation eller kommunalbestyrelsen på Frederiksberg om at foretage nye indstillinger.

Stk. 5. En person, der inden for det i § 2 nævnte tidsrum fylder 70 år, kan ikke udpeges som medlem eller suppleant.

Kapitel 3

Ikrafttræden

§ 6. Bekendtgørelsen træder i kraft den 1. januar 1996.

Justitsministeriet, den 15. december 1995

BJØRN WESTH

/ Mogens Henriksen

Bilag 8

Justitsministeriets cirkulæreskrivelse af 29.12.1995 om behandling af klager over politipersonalet mv.

JUSTITSMINISTERIET
POLITIKONTORET

ADE00207
J.nr. 1995-945-0226

29 DEC. 1995

Cirkulæreskrivelse til anklagemyndigheden og politiet vedrørende
behandling af klager over politipersonalet m.v.

1. Retsgrundlaget.

Ved lov nr. 393 af 14. juni 1995 om ændring af retsplejeloven (Behandlingen af klager over politipersonalet m.v.) er der vedtaget nye regler om behandlingen af adfærdsklagesager og straffesager mod politipersonalet.

Loven indebærer bl.a., at lokalnævnene ikke længere skal deltage i behandlingen af adfærdsklagesager, og at politimestrene ikke længere skal træffe afgørelse i adfærdsklagesager. Fremover er det statsadvokaterne, der skal undersøge og afgøre adfærdsklager. Statsadvokaterne skal desuden efterforske straffesager mod politipersonale og afgøre tiltalespørgsmålet.

Statsadvokatens afgørelser kan påklages til Rigsadvokaten.

Lokalnævnene skal fortsat varetage deres anden hovedopgave, nemlig at vedligeholde og udbygge kontakten mellem politiet og befolkningen, og lokalnævnene udgør således fortsat den formelle ramme om samarbejdet på lokalt plan mellem politiet og kommunerne.

2. Adfærdsklagesager.

Der er i retsplejelovens kapitel 93 b fastsat nærmere bestemmelser om behandlingen af klager over politipersonalet.

Det følger af lovens § 1019, stk. 1, at det er statsadvokaterne, der behandler klager over politipersonalets adfærd i tjenesten (adfærdsklagesager). Dette indebærer, at det herefter er statsadvokaterne, der skal undersøge og afgøre klager over politiperso-

- 2 -

nalets adfærd i tjenesten (adfærdsklager). Begrebet "adfærdsklager" omfatter samme sagstyper, som hidtil har været behandlet i lokalnavnene.

Efter bestemmelsen i § 1019, stk. 2, skal Rigspolitichefen, det vil i praksis normalt sige Rigspolitichefens Rejseafdeling, efter anmodning yde statsadvokaten bistand til undersøgelsen. Det forudsættes, at undersøgelsen i adfærdsklagesager som altøvervejende hovedregel foretages af statsadvokaten selv eller det juridiske personale i statsadvokaturerne, herunder advokater der er beskikket som medhjælpere for statsadvokaten.

Det følger af bestemmelsen i § 1019, stk. 3, at politiet i adfærdsklagesager udelukkende kan foretage uopsættelige undersøgelseskridt, der ikke kan afvente, at statsadvokaten indleder sin undersøgelse af en konkret sag. Det kan f.eks. være iværksættelse af en lægeundersøgelse på en skadestue eller hos en praktiserende læge eller sikring af vidners identitet i en situation, hvor en person umiddelbart i tilknytning til en episode tilkendegiver, at han eller hun vil klage. Formålet med bestemmelsen, der har et snævert anvendelsesområde, er at undgå bevistab som følge af den (korte) tid, der i praksis efter omstændighederne vil kunne gå, før statsadvokaten kan tage sig af sagen. Såfremt politiet foretager sådanne undersøgelseskridt, skal statsadvokaten snarest muligt underrettes herom.

Vedrørende spørgsmålet om disciplinært ansvar i anledning af en adfærdsklagesag henvises til § 1019 j, og bemærkningerne i lovforslaget til denne bestemmelse.

3. Straffesager mod politiet.

Som noget nyt er behandlingen af straffesager mod politipersonale vedrørende forhold begået i tjenesten nu blevet særskilt lovreguleret i kapitel 93 c.

Anmeldelser om straffbare forhold begået af politipersonale i tjenesten skal indgives til vedkommende statsadvokat, jf. § 1020. Hvis anmeldelsen modtages af politiet, må den derfor videresendes til statsadvokaten som rette myndighed.

- 3 -

Det er statsadvokaten, der forestår efterforskningen i sagen, og det er endvidere statsadvokaten, der afgør tiltalespørgsmålet, bortset fra de i § 1020 c, stk. 1, nævnte tilfælde.

I særlige tilfælde kan statsadvokaten efter bestemmelsen i § 1020 b, stk. 2, anmode Rigspolitichefen (i praksis Rigspolitichefens Rejseafdeling) om bistand med efterforskningen. Statsadvokaten kan også om fornødent anmode om bistand fra Rigspolitiets øvrige afdelinger, herunder Teknisk Afdeling.

I straffesager mod politipersonale kan politiet på egen hånd foretage uopsættelige efterforskningsskridt, det vil sige efterforskningsskridt, der ikke kan afvente, at statsadvokaten indleder sin behandling af en konkret sag, jf. § 1019 b, stk. 3. Formålet med bestemmelsen, der har et snævert anvendelsesområde, er at undgå bevistab som følge af den (korte) tid, der i praksis efter omstændighederne vil kunne gå, før statsadvokaten kan tage sig af sagen. Såfremt politiet foretager sådanne efterforskningsskridt, skal statsadvokaten snarest muligt underrettes herom.

4. Politiklagenævn.

Der er i medfør af § 1021 for hver af de regionale statsadvokater oprettet et politiklagenævn, der løbende skal føre tilsyn med statsadvokatens behandling af adfærdsklagesager og straffesager mod politipersonale.

Hvert politiklagenævn består af en advokat og to lægmænd.

Politiklagenævnets beføjelser er nærmere beskrevet i kapitel 93 d i retsplejeloven. Som det bl.a. fremgår heraf, får politiklagenævnet i såvel adfærdsklagesager som straffesager mod politipersonale løbende tilsendt kopi af sagsakterne. Nævnet kan over for statsadvokaten tilkendegive, at der efter nævnets opfattelse bør indledes en undersøgelse efter reglerne i kapitel 93 b eller efterforskning efter reglerne i kapitel 93 c. Dette gælder også, selv om der ikke er indgivet en klage eller en anmeldelse. Nævnet kan anmode statsadvokaten om at foretage bestemte yderligere undersøgelser eller efterforskningsskridt. Nævnet tilkendegiver

- 4 -

endvidere over for statsadvokaten, hvordan sagerne efter nævnets opfattelse bør afgøres.

Nævnet kan påklage statsadvokatens afgørelser til Rigsadvokaten.

5. Advokatbeskikkelse.

Der er gennemført en udvidet adgang til at beskikke advokat for klageren og indklagede i adfærdsklagesager (§ 1019 e) samt for forurettede og polititjenestemanden i straffesager mod politipersonale (§ 1020 e og 1020 d).

I adfærdsklagesager, der behandles efter kapitel 93 b, beskikker retten ifølge § 1019 e, stk. 1, en advokat for klageren og indklagede i de tilfælde, hvor forklaring afgives i retten.

I andre tilfælde kan retten, når forholdene taler derfor, på klagerens eller indklagedes begæring beskikke en advokat for den pågældende, jf. § 1019 e, stk. 2. Statsadvokaten vejleder de pågældende om adgangen til at begære en advokat beskikket og drager omsorg for, at en begæring herom indbringes for retten. Vejledningen skal gives snarest muligt og senest, inden den pågældende afhøres første gang. Det skal af rapporten fremgå, at den pågældende har modtaget behørig vejledning, jf. § 1019 e, stk. 2.

I øvrigt følger det af § 1019 c, at indklagede har ret til at møde med en bisidder.

I straffesager mod politipersonale, der behandles efter kapitel 93 c, beskikker retten en forsvarer, når forholdene taler derfor, eller såfremt det følger af bestemmelserne i kapitel 66.

Det følger endvidere af § 1020 e, at retten på den forurettedes begæring beskikker en advokat for den pågældende, når forholdene taler derfor, eller såfremt det følger af bestemmelserne i kapitel 66 a.

- 5 -

6. Sager, hvor en person er død eller kommet alvorligt til skade.

I tilknytning til reglerne om statsadvokaternes behandling af straffesager mod politipersonale er der i § 1020 a, stk. 2, indført en regel, hvorefter sager, hvor en person er afgået ved døden eller er kommet alvorligt til skade som følge af politiets indgriben, eller mens den pågældende var i politiets varetægt (f.eks. som anholdt eller detentionsanbragt), i alle tilfælde skal efterforskes af statsadvokaten i strafferetsplejens former, uanset om der er formodning om, at der er begået et strafbart forhold.

7. Behandling af "mindre klager".

Selv om det efter 1. januar 1996 er statsadvokaten, der behandler klager over politipersonalets adfærd, er det i bemærkningerne til § 1019 forudsat, at den hidtil fulgte praksis vedrørende politiets behandling af mindre klager opretholdes, jf. herved afsnit 3.1.2. i de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Efter denne praksis bliver mange små klager afgjort ved en samtale mellem en overordnet polititjenestemand og klageren. Herved kan fejltagelser og misforståelser opklares, og klageren vil undertiden være tilfreds hermed. I nogen tilfælde vil klageren umiddelbart kunne få medhold i sin klage, f.eks. hvor den indklagede polititjenestemand erkender at have optrådt ukorrekt. Såfremt klageren i sådanne tilfælde modtager en beklagelse af det passerede med tilsagn om, at forholdet vil blive påtalt, og han erklærer sig tilfreds hermed, vil der ofte ikke være behov for at iværksætte nogen undersøgelse.

Klageren må imidlertid af politiet vejledes om den formelle klage mulighed til statsadvokaten, og politiet må udfærdige en notits om det passerede, som forelægges for statsadvokaten, således at statsadvokaten kan få lejlighed til eventuelt at iværksætte en nærmere undersøgelse af egen drift. Det forudsættes, at statsadvokaten sender en genpart af notitsen til politiklagenævnet.

Idet der i øvrigt henvises til lovforslaget side 12 og 24, skal Justitsministeriet henstille til statsadvokaterne, at man ved

- 6 -

modtagelsen af de ovenfor anførte notitser fra politiet påser, at politiets behandling af "mindre klager" nøje holdes inden for de grænser, der følger af loven og dens forarbejder. Særtryk af lovforslaget med bemærkninger (L 242) er udsendt til politiet og anklagemyndigheden ved skrivelse af 5. maj 1995.

6. Ikrafttræden og overgangsbestemmelser.

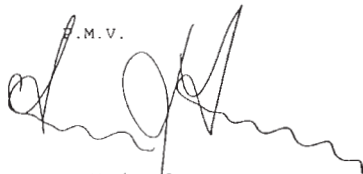
Loven træder i kraft den 1. januar 1996.

De nye regler om behandling af klager over politipersonalet har virkning for adfærdsklagesager, der ved lovens ikrafttræden ikke har været behandlet af lokalnævnet. En sag, der alene er modtaget og behandlet i lokalnavnets sekretariat, betragtes ikke som behandlet i lokalnævnet. Lokalnævnene opretholdes med deres hidtidige sammensætning efter lovens ikrafttræden i det omfang, det er nødvendigt for at færdigbehandle verserende adfærdsklagesager efter de hidtil gældende regler.

De nye regler om behandlingen af straffesager mod politipersonale har virkning for straffesager, hvori der ved lovens ikrafttræden ikke er rejst tiltale i 1. instans.

Ikrafttrædelses- og overgangsbestemmelserne er i øvrigt anført i lovens § 2, hvortil der henvises.

M. V.

Lars Bay Larsen

Bilag 9

Justitsministeriets skrivelse af 5.1.1996 om vidne- og transportgodtgørelse

JUSTITSMINISTERIET
POLITIKONTORET
SLOTSHOLMSGADE 10
1216 KØBENHAVN K
33 92 33 40 TELEFAX 33 93 35 10

ADE00256/Sagsbeh.: ade
J. nr. 1995-945-0226

Den

5 JAN. 1996

Rigsadvokaten
Christians Brygge 28, 3. tv.
1559 København V

Rigsadvokaten har overfor Justitsministeriet rejst spørgsmål om mulighederne for at yde vidne- og transportgodtgørelse i sager omfattet af politiklagenævnensordningen.

I den anledning skal Justitsministeriet udtale følgende:

1. Retsplejelovens § 188 indeholder en bemyndigelse til administrativt at fastsætte regler om godtgørelse til vidner og til "personer, der efter indkaldelse har afgivet forklaring til politiet".

I medfør af denne bestemmelse er der ved bekendtgørelse nr. 712 af 17. november 1989 om ydelser til lægdommere og vidner m.v. fastsat følgende bestemmelser om vidner:

"§ 2. Der tilkommer vidner 40 kr. for hver påbegyndt periode af 2 timer, de i anledning af vidnepligten må være borte fra hjemmet, dog mindst 80 kr.

Stk. 2. Må det antages, at et vidne har haft udgifter eller tab, der overstiger den i stk. 1 nævnte godtgørelse, kan retten, hvis omstændighederne taler for det, tillægge vidnet en særlig godtgørelse herfor.

§ 3. Lægdommere og vidner har endvidere krav på godtgørelse til hotelophold og befordring efter de for ansatte i staten gældende regler.

Stk. 2. Der ydes dog befordringsgodtgørelse, hvis

den pågældende må rejse mere end 3 kilometer for at nå til retten.

§ 4. Bestemmelserne i § 2, stk. 2, og § 3 finder efter begæring tilsvarende anvendelse med henyn til personer, der efter indkaldelse har afgivet forklaring til politiet."

2. Reglerne om godtgørelse til personer, der efter indkaldelse har afgivet forklaring til politiet, jf. bekendtgørelsens § 4, må efter Justitsministeriets opfattelse finde tilsvarende anvendelse i straffesager mod politipersonale, der behandles efter reglerne i retsplejelovens kapitel 93 c. Der henvises herved til retsplejelovens § 1020 g, hvorefter de almindelige bestemmelser i retsplejeloven om behandlingen af straffesager finder tilsvarende anvendelse, i det omfang kapitel 93 c ikke indeholder særlige bestemmelser.

Det indebærer, at der efter begæring kan ydes særlig vidnegodtgørelse efter bekendtgørelsens § 2, stk. 2 - men ikke standardgodtgørelse efter § 2, stk. 1 - samt transport- og overnatningsgodtgørelse efter bekendtgørelsens § 3. Kompetencen til at træffe afgørelse om ydelse af særlig vidnegodtgørelse i medfør af bekendtgørelsens § 4, jf. § 2, i de nævnte straffesager må antages at tilkomme statsadvokaten.

3. I adfærdsklagesager, der er omfattet af retsplejelovens kapitel 93 b, må det antages, at bekendtgørelsens § 4 kan anvendes analogt, i det omfang afhøringer foretages af statsadvokaten (eller undtagelsesvis af Rigspolitiet, jf. § 1019, stk. 2). Det bemærkes i denne forbindelse, at det f.eks. ved den første afhøring af klageren/anmelderen kan være uafklaret, om sagen skal behandles som en straffesag eller en adfærdsklagesag. En skarp sondring mellem disse to sagsbehandlingsformer kan således ikke opretholdes i forhold til vidnegodtgørelsesreglerne.

Foretages afhøring ved retten i medfør af retsplejelovens § 1019 f, finder bekendtgørelsens §§ 2 og 3 direkte anvendelse.

P.M.V.

E.B.

Mogens Hendriksen

Bilag 10

Justitsministeriets notits af 3.10.1996 om aktindsigt
i politiklagenævnsager

JUSTITSMINISTERIET
Civil- og Politiafdelingen
Politikontoret

MLI00298
J.nr. 19
Den 3. oktober 1996

N O T I T S

om

Aktindsigt efter offentlighedsloven og forvaltningsloven i klagesager over polititjenestemænd, der behandles af statsadvokaterne og Politiklagenævnene.

1. Problemstilling.

Justitsministeriet er blevet anmodet om at overveje, hvem der har kompetence til at træffe afgørelse om aktindsigt i klagesager over polititjenestemænd, der behandles af Statsadvokaterne og af Politiklagenævnet.

I det følgende redegøres der for det rejste spørgsmål samt spørgsmål, der naturligt - navnlig set fra Politiklagenævnens side - kan rejses i forbindelse hermed.

Indledningsvis beskrives i oversigtsform reglerne om undersøgelse af klager over politiet, idet disse regler er afgørende for, hvem der efter offentlighedslovens og forvaltningslovens bestemmelser har kompetence til at træffe afgørelse i begæringer om aktindsigt i de pågældende sager.

2. Reglerne om undersøgelse af klager over politiet.

I retsplejelovens § 1019, stk. 1, er det fastsat, at statsadvokaterne behandler klager over politipersonal-ets adfærd i tjenesten (adfærdsklager).

- 2 -

Anmeldelser om straffbare forhold begået af politipersonale i tjenesten indgives til vedkommende statsadvokat, jf. retsplejelovens § 1020.

I bekendtgørelse nr. 1042 af 15. december 1995, jf. retsplejelovens § 1021, stk. 8, er det fastsat, at der for hver af landets seks regionale statsadvokater oprettes et politiklagenævnet.

Efter retsplejelovens § 1021 a underretter statsadvokaten straks politiklagenævnet om klager og anmeldelser, der skal behandles efter kapitel 93 b (adfærdsklager) eller kapitel 93 c (straffesager). Politiklagenævnet kan over for statsadvokaten tilkendegive, at der efter nævnets opfattelse bør indledes en undersøgelse efter reglerne i kapitel 93 b eller efterforskning efter reglerne i kapitel 93 c, jf. § 1021 a, stk. 2.

Politiklagenævnet skal løbende have tilsendt genpart af det materiale, statsadvokaten tilvejebringer i forbindelse med undersøgelsen af de i kapitel 93 b nævnte sager og efterforskningen i de i kapitel 93 c nævnte sager, jf. § 1021 b, stk. 1, 1. pkt.

I følge § 1021 c, stk. 1, kan politiklagenævnet anmode statsadvokaten om at foretage bestemte yderligere undersøgelser - eller efterforskningskridt.

I følge § 1021 d udfærdiger statsadvokaten en redegørelse til politiklagenævnet om resultatet af undersøgelsen efter kapitel 93 b eller efterforskninger efter kapitel 93 c. Redegørelsen skal indeholde en gennemgang af forløbet af undersøgelsen eller efterforskningen og de faktiske omstændigheder af betydning for sagens afgørelse samt en vurdering af vægten af de fremkomne beviser. Det skal fremgå af redegørelsen, hvorledes statsadvokaten finder, sagen bør afgøres.

Politiklagenævnet meddeler efter § 1021 e, stk. 1, statsadvokaten, hvordan sager, der behandles efter kapitel 93 b eller kapitel 93 c, efter nævnets opfattelse

- 3 -

bør afgøres.

Af bemærkningerne til § 1021 e fremgår bl.a. følgende:

"Den sædvanlige fremgangsmåde i såvel straffesager som adfærdsklagesager vil være den, at statsadvokaten, når sagen efter hans opfattelse er klar til afgørelse, forelægger sagen for politiklagenævnet.

...

Politiklagenævnet må herefter i første række vurdere, om der efter nævnets opfattelse er behov for at foretage yderligere undersøgelser eller efterforskning, og i bekræftende fald fremsætte begæring herom, jf. den foreslåede § 1021 c. Finder politiklagenævnet derimod i lighed med statsadvokaten, at sagen kan afgøres på det foreliggende grundlag, meddeler nævnet statsadvokaten, hvordan sagen efter nævnets opfattelse administrativt bør afgøres. Statsadvokaten træffer herefter afgørelse i sagen.

...".

I følge § 1021 e, stk. 2, skal det fremgå af afgørelsen, om den er i overensstemmelse med politiklagenævnets opfattelse.

3. Offentlighedslovens og forvaltningslovens udgangspunkt.

En klage over en polititjenestemands adfærd i tjenesten eller en anmeldelse om strafbart forhold begået af politipersonale i tjenesten, som behandles af statsadvokaten og politiklagenævnet efter reglerne i retsplejelovens kapitel 93 b, 93 c og 93 d, er som udgangspunkt omfattet af reglerne i lov nr. 572 af 19. december 1985 (med senere ændringer) om offentlighed i forvaltningen, jf. offentlighedslovens § 1, stk. 1.

Straffesager mod politipersonale for forhold begået i tjenesten samt adfærdsklagesager, der overgår til straffesagsbehandling, er dog ikke omfattet af offentlighedslovens anvendelsesområde, jf. lovens § 2, stk. 1.

Udgangspunktet er herefter, at enhver kan forlange at

- 4 -

få aktindsigt i dokumenterne i de sager, der er omfattet af offentlighedslovens anvendelsesområde, jf. lovens § 4, stk. 1.

Forvaltningslovens kapitel 4 indeholder bestemmelser om parters ret til aktindsigt. Udgangspunktet er i følge § 9, stk. 1, at den, der er part i en sag, hvori der er eller vil blive truffet afgørelse af en forvaltningsmyndighed, kan forlange at blive gjort bekendt med sagens dokumenter. Parters ret til aktindsigt begrænses dog af §§ 12-15.

Det bemærkes, at bestemmelserne i forvaltningslovens kapitel 4 - og dermed udgangspunktet i § 9, stk. 1 - ikke gælder sager om strafferetlig forfølgning af lovovertrædelser, jf. § 9, stk. 3. Parters ret til aktindsigt i afsluttede straffesager er reguleret i forvaltningslovens § 18.

Der vil ikke i nærværende sammenhæng blive redegjort for alle undtagelsesbestemmelser, som kan have betydning for spørgsmålet om aktindsigt i en klagesag vedrørende politipersonale, der behandles af statsadvokaten og politiklagenævnet. Dog er enkelte spørgsmål af særlig interesse for politiklagenævnet behandlet nedenfor under punkt 5.

4. Kompetencespørgsmålet

I offentlighedslovens § 15, stk. 1, er det fastsat, hvilken myndighed der skal træffe afgørelse om, hvorvidt en begæring om aktindsigt kan imødekommes. Bestemelsen har følgende ordlyd:

" § 15. Fremsættes der begæring om aktindsigt vedrørende dokumenter, der indgår i en sag, hvori der er eller vil blive truffet afgørelse af en forvaltningsmyndighed, afgør denne myndighed, om begæringen kan imødekommes. I andre tilfælde afgøres sager om aktindsigt af den myndighed, der har dokumentet i sin besiddelse".

Afgørelsessag

Forvaltningslovens § 16, stk. 1, indeholder en tilsvar-

- 5 -

ende kompetenceregulering, idet det er fastsat, at afgørelsen af, om og i hvilken form en begæring om aktindsigt skal imødekommes, træffes af den myndighed, der i øvrigt har afgørelsen af den pågældende sag.

Ikke afgørelsessag

Som det fremgår, skal afgørelsen om, hvorvidt en begæring om aktindsigt kan imødekommes, træffes af den myndighed, der i øvrigt har afgørelsen af den pågældende sag. Indgår dokumentet ikke i en sag, hvori der er eller vil blive truffet afgørelse af en forvaltningsmyndighed, træffes afgørelsen vedrørende aktindsigtsspørgsmålet af den myndighed, der har dokumentet i sin besiddelse.

Politiklagenævnets sag

I forbindelse med en klage eller anmeldelse af politipersonale har politiklagenævnet som nævnt ovenfor i punkt 2 ikke til opgave at træffe afgørelse i sagen, men skal efter retsplejelovens § 1021 e alene meddele Statsadvokaten, hvordan sager, der behandles efter kapitel 93 b eller 93 c, efter nævnets opfattelse bør afgøres. Den tilkendegivelse, politiklagenævnet meddeler Statsadvokaten, kan derfor ikke antages at være en afgørelse i forvaltningslovens forstand, jf. forvaltningslovens § 2, stk. 1, men alene en beslutning af processuel karakter. Der kan i den forbindelse henvises til kommenteret forvaltningslov, 1992, side 52.

Statsadvokatens sag

En klage over politipersonale indebærer som nævnt ovenfor under punkt 2, at statsadvokaten - efter at have hørt politiklagenævnet - skal tage stilling til, om klagen er berettiget, og statsadvokatens afgørelse kan indbringes for Rigsadvokaten. Tilsvarende gælder i sager vedrørende anmeldelse om strafbare forhold begået af politipersonale i tjenesten. Den sag, som statsadvokaten opretter i forbindelse hermed, er efter Justitsministeriets opfattelse en sag "hvori der er eller vil blive truffet afgørelse".

Statsadvokatens kompetence

Frem sættes der begæring om aktindsigt over for politiklagenævnet vedrørende dokumenter, der er indgæet i

- 6 -

Statsadvokatens klagesag eller straffesag, skal begæringen om aktindsigt derfor sendes til Statsadvokaten til afgørelse, jf. offentlighedslovens § 15, stk. 1, og forvaltningslovens § 16, stk. 1, sammenholdt med § 18.

Politiklagenævnets kompetence

De dokumenter, der ikke er indgået og heller ikke vil indgå i Statsadvokatens sag, f.eks. politiklagenævnets interne dokumenter, hører derimod under politiklagenævnets afgørelse, se hertil kommenteret offentlighedslov, 1992, side 231. Særlige spørgsmål vedrørende disse dokumenter omtales nedenfor under punkt 5.

Dokumenter hos politiklagenævnet, der skal videresendes til statsadvokaten

Det giver anledning til tvivl at afgøre, om det er politiklagenævnet eller Statsadvokaten, der har kompetence til at træffe afgørelse vedrørende aktindsigtsspørgsmål med hensyn til de dokumenter i politiklagenævnets sag, som endnu ikke er indgået i Statsadvokatens sag, men hvor det er meningen, at dokumenterne på et senere tidspunkt vil indgå i Statsadvokatens sag. Disse tilfælde må dog antages i praksis at være yderst begrænsede, idet politiklagenævnet, såfremt det modtager dokumenter af betydning for sagen, må antages at sende disse videre til Statsadvokaten uden unødigt ophold, således at dokumenterne kan indgå i Statsadvokatens behandling af sagen.

Måtte det imidlertid forekomme, at der på det tidspunkt, politiklagenævnet modtager en begæring om aktindsigt, findes dokumenter hos nævnet, som endnu ikke er fremsendt til Statsadvokaten, f.eks. henvendelser fra private om en bestemt sag eller generelle henvendelser, må nævnet hurtigst muligt (af hensyn til 10-dages fristen i offentlighedslovens § 16, stk. 2, og forvaltningslovens § 16, stk. 2) tage stilling til, i hvilket omfang nævnets dokumenter kommer til at indgå i Statsadvokatens sag. Såfremt dette er tilfældet, skal nævnet herefter sende dokumenterne til Statsadvokaten sammen med begæringen om aktindsigt, idet Statsadvokaten som nævnt har kompetence til at træffe afgørelse om aktindsigtsspørgsmål med hensyn til de dokumenter, der indgår i Statsadvokatens sag.

- 7 -

Er det - rent undtagelsesvist - ikke muligt for politiklagenævnet inden rimelig tid efter, at begæringen om aktindsigt er modtaget, at tage stilling til, i hvilket omfang dokumenter, som nævnet er i besiddelse af, skal fremsendes til Statsadvokaten (f.eks. hvor personen har rettet direkte henvendelse til nævnet, og der ikke kan være tvivl om relevansen af dokumenterne for sagen), taler hensynet til den person, der har anmodet om aktindsigt, for, at politiklagenævnet træffer afgørelse om, hvorvidt begæringen om aktindsigt kan imødekommes med hensyn til de dokumenter, som på tidspunktet for afgørelsen af aktindsigtsspørgsmålet indgår i politiklagenævnets sag, og som på dette tidspunkt ikke til-lige er indgået i Statsadvokatens sag.

5. Enkelte spørgsmål i forbindelse med politiklagenævnets behandling af aktindsigtsbegæringer.

Som nævnt ovenfor under punkt 4 er det som udgangspunkt Statsadvokaten, der har kompetence til at træffe afgørelse vedrørende begæringer om aktindsigt i sager om politipersonale, som behandles efter retsplejelovens kapitel 93 b og 93 c. Politiklagenævnet skal derfor som udgangspunkt videregende aktindsigtsbegæringer til Statsadvokaten til foranstaltning.

Politiklagenævnet skal dog som nævnt under punkt 4 træffe afgørelse om spørgsmål om aktindsigt i dokumenter, som ikke indgår i Statsadvokatens sag og heller ikke skal indgå i sagen. I praksis vil dokumenter af nævnte kategori formentlig indskrænke sig til alene at angå nævnets interne dokumenter, som derfor (kort) vil blive omtalt i det følgende.

Interne arbejdsdokumenter

I følge offentlighedslovens § 7 og forvaltningslovens § 12 omfatter retten til aktindsigt ikke en myndigheds interne arbejdsdokumenter, det vil sige dokumenter, der udarbejdes af en myndighed til eget brug. Udgangspunktet for en afgrænsning af begrebet "internt arbejdsmateriale" er, at undtagelsesbestemmelsen efter forarbej-

- 8 -

derne navnlig er begrundet i behovet for at kunne hemmeligholde dokumenter af mere foreløbig karakter, der tjener til forberedelse af en myndigheds interne beslutningsgrundlag, jf. betænkning 857/1978, side 180. Undtaget fra aktindsigt er herefter f.eks. nævnets referatark, udkast til udtalelse i sagen til statsadvokaten og voteringsprotokol.

Beslutnings-
protokoller

Beslutningsprotokoller er derimod omfattet af adgangen til aktindsigt, jf. offentlighedslovens § 8, nr. 1, og forvaltningslovens § 13, nr. 1.

Beskrivelserne i offentlighedslovens § 7 og forvaltningslovens § 12 omfatter kun dokumenter, der er udarbejdet inden for det pågældende politiklagenavn, og som **forbliver** i nævnets besiddelse. Såfremt nævnets interne arbejdsmateriale oversendes eller i øvrigt afgives til en anden myndighed f.eks. den pågældende statsadvokat, vil dokumentet som udgangspunkt miste sin interne karakter, og herefter være undergivet aktindsigt efter offentlighedslovens og forvaltningslovens øvrige regler.

Bilag 11

Rigsadvokatens meddelelse nr. 2/1999 om behandlingen af straffesager mod personer ansat i politiet og anklagemyndigheden

RIGSADVOKATEN
Christians Brygge 28, 3. tv
1559 Kbh. V

Meddelelse nr. 2/1999
Den 3. februar 1999
J.nr. G 2237

Behandlingen af straffesager mod personer ansat i politiet og anklagemyndigheden.

De generelle regler, der regulerer kompetencen mellem statsadvokaten og politimesteren til at behandle anmeldelser om strafbare forhold, findes i retsplejelovens kap. 65 og kap. 67. Disse regler suppleres af administrative bestemmelser om påtalekompetence, forelæggelse m.v. Herudover findes der i retsplejelovens kap. 93 c særlige regler, der vedrører behandlingen af straffesager mod politipersonale.

Med henblik på at sikre ensartethed i den formelle behandling af straffesager mod personer ansat i politiet og anklagemyndigheden og på baggrund af reglerne i retsplejelovens kapitel 93 c om straffesager mod politipersonale fastsættes hermed følgende:

1. Sager mod politipersonale.

1.1. Anmeldelser om strafbare forhold begået af politipersonale i tjenesten behandles, uanset sagens karakter, af vedkommende regionale statsadvokat, jf. retsplejelovens § 1020. Dette gælder også anmeldelser mod politimesteren (politidirektøren), rigspolitietschefen og politiets øvrige jurister. Statsadvokaten træffer ligeledes afgørelse vedrørende tiltalespørgsmålet, medmindre afgørelse herom skal træffes af Rigsadvokaten eller justitsministeren, jf. retsplejelovens § 1020 c.

RM 2/1999

2

1.2. Anmeldelser om strafbare forhold begået af politipersonale (som defineret i pkt. 1.1.) uden for tjenesten behandles af vedkommende politimester (Politidirektøren). Sagen forelægges vedkommende regionale statsadvokat til afgørelse af tildalespørgsmålet, medmindre afgørelse herom skal træffes af Rigsadvokaten eller justitsministeren.

Forelæggelse for statsadvokaten kan dog undlades, når anmeldelsen eller sigtelsen viser sig grundløs, jf. retsplejelovens § 749, stk. 1 og stk. 2 og § 721, stk. 1, nr. 1. Forelæggelse kan ligeledes undlades, når sigtelsen angår mindre alvorlige lovovertrædelser, der ikke indebærer nogen krænkelse af private interesser, og hvor det efter et rimeligt skøn må være utvivlsomt, at der ikke er nogen begrundelse for forelæggelse, f.eks. mindre alvorlige overtrædelser af færdselsloven.

Hvis der kan rejses begrundet tvivl om politimesterens (politidirektørens) habilitet forelægges sagen - uanset dennes karakter - for statsadvokaten. Dette gælder f.eks. hvis den pågældende er tjenstgørende i den politikreds, der skulle behandle sagen. Uopsættelige efterforskningskridt skal dog foretages.

1.3. Forelæggelsen sker fra politimesteren (Politidirektøren) i den kreds, hvor anmeldelsen er indgivet eller hvor efterforskningen finder sted.

2. Sager mod andre ansatte i politiet

Sager mod andre ansatte i politiet, f.eks. kontorpersonale og civilmedarbejdere, behandles uanset om forholdet er begået i eller uden for tjenesten i overensstemmelse med reglerne anført under punkt 1.2. - 1.3.

3. Sager mod ansatte i statsadvokaturerne

3.1. Anmeldelser om strafbare forhold begået af personale, der er ansat i en statsadvokatur behandles af politimesteren (Politidirektøren). Reglen gælder alle grupper af ansatte, herunder statsadvokaten, og uanset om forholdet er begået i eller udenfor tjenesten. Sagen forelægges vedkommende regionale statsadvokat til afgørelse af tiltalespørgsmålet, medmindre afgørelse herom skal træffes af Rigsadvokaten eller justitsministeren.

Sagen må i givet fald ikke forelægges og afgøres af den statsadvokat, hos hvem den pågældende gør tjeneste, jf. pkt. 3.3. om fremgangsmåden i disse situationer.

Forelæggelse for statsadvokaten kan dog undlades, når anmeldelsen eller sigtelsen viser sig grundløs, jf. retsplejelovens § 749, stk. 1 og stk. 2, og § 721, stk. 1, nr. 1, eller hvor sigtelsen angår mindre alvorlige lovovertrædelser, der ikke indebærer krænkelse af private interesser og hvor det efter et rimeligt skøn må være utvivlsomt, at der ikke er nogen begrundelse for forelæggelse, jf. pkt. 1.2.

3.2. I tilfælde, hvor tiltalespørgsmålet skal afgøres af statsadvokaten, skal politimesteren (Politidirektøren) orientere vedkommende regionale statsadvokat om sagen. Orienteringen skal så vidt muligt ske inden efterforskningen påbegyndes. Uopsættelige efterforskningsskridt skal dog foretages. Væsentlige spørgsmål vedrørende efterforskningen forelægges ligeledes for statsadvokaten.

3.3. Hvor den pågældende gør tjeneste hos den statsadvokat, der ellers skulle have behandlet sagen, - eller hos den, til hvem en afgørelse er påklaget - forelægges sagen

RM 2/1999

4

for Rigsadvokaten med henblik på en stillingtagen til den videre behandling af sagen, herunder eventuelt videresendelse til en anden statsadvokat. Tilsvarende gælder sager mod den pågældende statsadvokat. Forelæggelse sker fra enten politimesteren (Politidirektøren) eller fra en statsadvokat.

4. Sager mod ansatte i Rigsadvokaturen.

Jeg har ikke fundet anledning til at fastsætte særlige regler om kompetencen til at behandle anmeldelser om strafbare forhold begået af personale, der er ansat i Rigsadvokaturen. Det er således de almindelige regler i retsplejelovens kap. 65 og kap. 67, der finder anvendelse, medmindre der findes særlige forelæggelsesregler.

Såfremt det drejer sig om sager af lidt alvorligere karakter, må det afgøres efter en konkret vurdering, på hvilket niveau en afgørelse bør træffes.

5. RM nr. 4/1989 om forelæggelse af straffesager mod personer ansat i politiet ophæves.

Henning Fode

Bilag 12

Rigsadvokatens cirkulæreskrivelse af 30. 5. 2000 vedrørende forenkling og standardisering af formuleringen af afgørelser i adfærdsklager

002279

RIGSADVOKATEN

Frederiksholms Kanal 16 1220 Kbh. K.
Telefon 33 12 72 00 Telefax 33 43 67 10

København, den 30 MAJ 2000

Journal nr. 1/G 2604 IKS/abj
(Bedes anført ved henviselser)

Til samtlige regionale statsadvokater,
samtlige politimestre,
Politidirektøren i København,
Rigspolitichefen.

På et møde med de regionale statsadvokater vedrørende politiklage-nævnsordningen den 25. november 1999 blev spørgsmålet om behovet for en forenkling og standardisering af formuleringen i afgørelser i adfærdsklagesager drøftet.

Det var den generelle opfattelse, at det af hensyn til ensartethe-den i afgørelserne i adfærdsklagesager vil være hensigtsmæssigt, at statsadvokaterne i praksis anvender det samme ordvalg for at beskrive en given kritisabel adfærd. Dette vil tillige i højere grad give de disciplinære myndigheder mulighed for at gennemskue, med hvilken alvor statsadvokaten har set på forholdet, når der skal foretages en reaktion over for den pågældende polititjeneste-mand.

På denne baggrund er det min opfattelse, at udfaldet af en under-søgelse i en adfærdsklagesag kan munde ud i følgende afgørelser:

1. Klagen afvist som ubegrundet

Har statsadvokaten eller Rigsadvokaten ikke fundet grundlag for at kritisere en adfærd, kan udtryk som "klagen afvises som grundløs",

2

"undersøgelsen har ikke vist sig at støtte klagen" eller der er "ikke grundlag for kritik" anvendes.

2. Burde have handlet anderledes

Har statsadvokaten eller Rigsadvokaten ikke fundet tilstrækkeligt eller fuldt tilstrækkeligt grundlag for at kritisere en adfærd, kan denne f.eks. betegnes som "uhensigtsmæssig", eller det kan tilkendes, at der "burde være handlet anderledes". Tilsvarende kan det tilkendes, at en situation kunne være håndteret "mere hensigtsmæssigt", eller at en given adfærd havde været "ønskelig".

3. Grundlag for kritik

Er der konstateret ikke ubetydelige fejl eller tilsidesættelser af den adfærd, der bør kræves af en polititjenestemand i den givne situation, vil der i almindelighed være grundlag for at rette kritik mod den pågældende.

Det er min opfattelse, at den kritikskala, der anvendes, som udgangspunkt ikke bør opdeles i mere end tre grader. Følgende udtryk bør som udgangspunkt anvendes ved beskrivelsen af den kritisable adfærd:

- Udtryk som *krisabel* og *kritisabelt* anvendes til beskrivelse af den mildeste form for kritik.
- Alvorligere forhold beskrives som *meget kritisabelt*.
- Til den skarpeste kritik bør anvendes udtryk som *særdeles stærkt* eller *yderst kritisabelt*.

4. Objektiv beklagelse, systemkritik m.v.

Anvendelsen af kritikskalaen udelukker ikke, at statsadvokaten tilkendes, at en adfærd, som ikke har givet anledning til kritik, har været uhensigtsmæssig eller mindre hensigtsmæssig, jf. pkt. 2.

3

Statsadvokaten bør derimod være tilbageholdende med at beklage et forhold over for klageren, når der intet er at bebrejde politiet (objektiv beklagelse). Har undersøgelsen godtgjort, at polititjenestemanden ikke har handlet forkert, er der som udgangspunkt ikke anledning til at beklage forholdet over for klageren. Det bør f.eks. ikke beklages, hvis en klager har følt sig krænket ved en udtalelse, som ikke kan bebrejdes polititjenestemanden, eller hvor påstand står mod påstand.

Der kan dog være anledning til at beklage en episode, hvis klagen må lægges til grund, men undersøgelsen ikke har kunnet identificere gerningsmanden. Det kan også overvejes, hvor klager f.eks. har pådraget sig personskade i forbindelse med politiets indgriben, selvom denne ikke kan lastes politiet, eller hvor skaden opstår ved et hændeligt uheld.

Finder statsadvokaten, at der er grundlag for kritik over for den indklagede polititjenestemand, beklages det passerede tillige over for klageren. I den forbindelse bør det tilkendegives over for klageren, hvor alvorlig kritikken af polititjenestemanden har været. Det kan f.eks. ske ved anvendelse af følgende formulering: "Jeg skal beklage NN's adfærd, som efter min opfattelse var særdeles kritisabel".

Spørgsmålet om statsadvokatens reaktionsmuligheder i politiklagnævnsager vil mere indgående blive behandlet i min beretning om behandlingen af klager over politiet 1999. Beretningen forventes at udkomme ultimo juni 1999.

Henning Fode

Bilag 13

Justitsministeriets cirkulæreskrivelse af 14.7.2000 om vederlæggelse af formænd for og medlemmer af politiklagenævnsager

Justitsministeriet Administrationsafdelingen

Til anklagemyndigheden og
politiklagenævne samt
Advokatrådet

Dato: 14 JULI 2000
Kontor: Budget- og Planlægnings-
kontoret
Sagsbeh.: Lasse K. Svensson
Sagsnr.: 2000-0291-0007
Dok.: LKS20149

Cirkulæreskrivelse om vederlæggelse af formænd for og medlemmer af politiklagenævne.

I medfør af § 1021, stk. 8, i lov om rettens pleje, jf. lovbekendtgørelse nr. 713 af 13. september 1999, samt i medfør af § 25, stk. 8, i lov nr. 905 af 16. december 1998 om behandling af klager og kriminalsager vedrørende politipersonale i Grønland, fastsættes følgende:

1. Vederlæggelse af formænd.

1.1. Advokater, der varetager hvervet som formand for et politiklagenævne, ydes et vederlag på 2.500,00 kr. + moms pr. afsluttet sag. Vederlaget omfatter alt arbejde med sagen, herunder sekretariatsudgifter m.v. Pr. 1. november 2000 forhøjes vederlaget til 2.750,00 kr. + moms.

Ved en sag forstås som udgangspunkt en klage eller en anmeldelse, der af statsadvokaten og i Grønland af politimesteren videregives til politiklagenævnet i medfør af retsplejelovens § 1021a og i Grønland i medfør af § 26 i lov om behandling af klager og kriminalsager vedrørende politipersonale i Grønland. Flere klager eller anmeldelser, der behandles samlet i politiklagenævnet, bør normalt betragtes som én sag.

1.2. For "notitssager", d.v.s. frafaldne klager der forelægges politiklagenævnet til orientering, ydes et vederlag på 1.100,00 kr. + moms pr. afsluttet sag.

1.3. For "genoptagelsessager" ydes et vederlag svarende til det i pkt. 1.2. nævnte.

Ved en genoptagelsessag forstås som udgangspunkt en sag, der på grund af nye fremkomne oplysninger kræver en ny udtalelse fra politiklagenævnet på et tidspunkt, hvor politiklagenæv-

net har tiltrådt statsadvokatens forslag til sagens afgørelse, eller hvor statsadvokaten har truffet en afgørelse stridende mod politiklagenævnets indstilling.

1.4. I sager omfattet af pkt. 1.1 og pkt. 1.3., der indebærer en helt ekstraordinær arbejdsbyrde, kan eventuelt udbetales et højere vederlag. Begæring om forhøjet vederlag indgives til Advokatrådet med henblik på eventuel forelæggelse for Justitsministeriet.

1.5. Den advokat, der varetager hvervet som landsformand for politiklagenævnene, ydes herudover et årligt vederlag på 75.000,00 kr. + moms, der udbetales kvartalsvis bagud.

2. Vederlæggelse af medlemmer.

Finansministeriet har fastsat, at medlemmer af politiklagenævn vederlægges med et grundbeløb på 475,00 kr. pr. sag (oktober 1997-niveau). Grundbeløbet procentreguleres efter lønjusteringsaftalens regler og udgør pr. 1. april 2000 502,11 kr. pr. afsluttet sag.

3. Anden godtgørelse.

3.1. For deltagelse i politiklagenævnernes møder med henblik på drøftelse af generelle problemstillinger m.v. ydes vederlag svarende til to afsluttede sager, jf. hhv. pkt. 1.1. og pkt. 2.

3.2. Der ydes godtgørelse for befordringsudgifter efter de regler, der gælder for tjenestemænd.

For kørsel i eget køretøj udbetales lav sats.

3.2. Tilsvarende ydes godtgørelse for merudgifter under tjenesterejser efter de regler, der gælder for tjenestemænd.

4. Praktisk fremgangsmåde.

Formændene for politiklagenævne indsender senest efter hvert kvartal til den regionale statsadvokat og i Grønland til politimesteren opgørelse vedrørende antal afsluttede sager fordelt på formand, medlemmer og eventuelle suppleanter.

Endvidere vedlægges fornøden dokumentation for anden godtgørelse, jf. pkt. 3, forsynet med formandens attestation.

Statsadvokaten og i Grønland politimesteren godkender og videresender opgørelse samt dokumentation til Rigspolitichefen med henblik på anvisning.

5. Ikrafttræden m.v.

Cirkulæreskrivelsen træder i kraft den 1. august 2000 og gælder for sager, der modtages i politiklagenævne den 1. august 2000 og senere.

Samtidig ophæves Justitsministeriets cirkulæreskrivelse af 7. september 1998 om vederlæggelse af formænd for og medlemmer af politiklagenævnet samt Justitsministeriets cirkulæreskrivelse af 19. maj 1999 om vederlæggelse af formænd for og medlemmer af politiklagenævnet i Grønland.

Frank Jensen

Karoline Kjeldsen

Bilag 14

Rigsadvokatens cirkulæreskrivelse af 28. 1. 2002 til de regionale statsadvokater om underretning om påklage i adfærdsklagesager

RIGSADVOKATEN

Til de regionale statsadvokater

DATO 28.01.2002

JOURNAL NR.
G 2210 LIH/HRA
BEDES ANFØRT VED SVARSKRIVELSER
+ BILAG

RIGSADVOKATEN
FREDERIKSHOLMS KANAL 16
1220 KØBENHAVN K
TELEFON 33 12 72 00
FAX 33 43 67 10

Vedrørende underretning om påklage i adfærdsklagesager.

Vedlagt sendes til orientering kopi af Justitsministeriets skrivelse af 10. januar 2002 i en konkret politiklagenævns sag.

Som det fremgår af skrivelsen, er det Justitsministeriets opfattelse, at man bør underrette sagens øvrige parter, når afgørelsen i en adfærdsklagesag er påklaget, således at parterne ikke fejlagtigt – i forlængelse af klagefristens udløb – indstiller sig på den påklagede afgørelse, og således at parterne samtidig – også uden for de tilfælde, hvor en partshøringspligt følger direkte af forvaltningslovens § 19 – får lejlighed til over for klageinstansen at fremkomme med eventuelle yderligere bemærkninger til sagen.

En sådan underretning vil endvidere efter ministeriets opfattelse være en nødvendig forudsætning for, at parten under behandlingen af klagesagen har mulighed for at udnytte sine almindelige forvaltningsretlige partsbeføjelser.

Efter drøftelse med formanden for statsadvokatforeningen, statsadvokat Erik Merlung skal jeg på denne baggrund anmode om, at statsadvokaten fremover foretager den nævnte underretning, når en adfærdsklagesag er påklaget.

Underretningen om, at afgørelsen er påklaget, bør i almindelighed gives til dem, der har modtaget statsadvokatens afgørelse. Underretningen bedes foretaget samtidig med, at sagens akter og en udtalelse om sagen sendes hertil, og jeg skal foreslå, at følgende formulering anvendes:

"Til Deres orientering kan jeg oplyse, at * (klagerens navn) den * har påklaget min afgørelse af * til Rigsadvokaten.

Jeg har i dag sendt sagens akter samt en udtalelse om sagen til Rigsadvokaten, Frederiksholms Kanal 16, 1220 København K, hvorfra De vil modtage underretning om klagesagens afgørelse."

Til orientering kan jeg endelig oplyse, at jeg overvejer at forespørge Justitsministeriet, om og i givet fald i hvilket omfang der må antages at gælde en tilsvarende underrettingspligt, når der i straffesager, herunder politiklagenævnsager efter retsplejelovens kapitel 93 c, klages over, at efterforskningen er indstillet eller påtale opgivet. Jeg vil holde statsadvokaterne underrettet herom.

RIGSADVOKATEN

SIDE 2

På rigsadvokatens vegne

Lars Stevnsborg

Bilag 15

Rigsadvokatens cirkulæreskrivelse af 30. 9. 2002 om forenkling af politiklagenævnssordningen i Danmark

RIGSADVOKATEN

Til samtlige regionale statsadvokater,
samtlige politimestre,
Politidirektøren i København og
Rigspolitichefen

DATO 30.09.2002

JOURNAL NR.
G 3859 LS/JBC

BEDES ANFØRT VED SVARSKRIVELSE

RIGSADVOKATEN

FREDERIKSHOLMS KANAL 16
1220 KØBENHAVN K

TELEFON 33 12 72 00
FAX 33 43 67 10

Forenkling af politiklagenævnssordningen i Danmark

Det har siden indførelsen af politiklagenævnssordningen i 1996 løbende været overvejet, i hvilket omfang det inden for rammene af den gældende lovgivning er muligt at forenkle politiklagenævnssordningen. Jeg kan herved nærmere henvise til mine beretninger om behandlingen af klager over politiet, herunder blandt andet beretningerne for 1998 og 1999, der indeholder en evaluering af politiklagenævnssordningens første tre år.

Det har i de senere år navnlig været spørgsmålet om behandlingen af færdselssagerne og de mindre adfærdssager (notitssager), der har været genstand for konkrete overvejelser om forenkling af sagsbehandlingen.

Efter drøftelse med de berørte parter har jeg besluttet at forenkle behandlingen af sager om automatisk hastighedskontrol og notitssager.

1. Vedr. behandling af sager om automatisk hastighedskontrol

Når et "uniformeret" tjenestekøretøj registreres i en hastighedskontrol, vil der efter min opfattelse ikke i almindelighed være en formodning om, at der er begået et strafbart forhold i forbindelse med hastighedsoverskridelsen. Behandlingen af sådanne sager forenkles derfor, således, at politimesteren alene skal fremsende sagen til statsadvokaten i de tilfælde, hvor der kan være grundlag for at antage, at der ikke var tale om udrykningskørsel på gerningstidspunktet.

Afgørelsen af hvilke sager, der skal fremsendes til statsadvokaten, træffes af politimesteren i gerningskredsen. Såfremt tjenestekøretøjets fører er stationeret i en anden politikreds, indhentes en udtalelse fra denne til brug for afgørelsen.

Sager om hastighedsoverskridelse foretaget i et *civilt* tjenestekøretøj, behandles efter de hidtil gældende retningslinier. Politimesteren i gerningsstedskredsen fremsender herefter sagen til statsadvokaten til afgørelse med oplysning om, hvorvidt tjenestekøretøjets fører foretog udrykningskørsel på gerningstidspunktet. Såfremt tjenestekøretøjets fører er stationeret i en anden politikreds, indhentes en udtalelse fra denne til brug for forelæggelsen.

RIGSADVOKATEN

SIDE 2

Sager, der berører tredjemand, f.eks. hvis der foreligger færdselsuheld, indsendes som hidtil af politimesteren og behandles af statsadvokaten. Dette gælder også sager, hvor der er indgivet anmeldelse mod polititjenestemanden og sager, der er omfattet af bestemmelsen i retsplejelovens § 1020 a, stk. 2.

Samtlige sager, der vedrører polititjenestemænd, overtages fra den kreds, der i øvrigt behandler sager om automatisk hastighedskontrol (distriktskredsen) af politimesteren i gerningsstedskredsen hvor de journaliseres efter sædvanlige retningslinjer.

Såfremt polititjenestemanden er stationeret i en anden kreds, underrettes denne om sagens afgørelse.

2. Vedr. behandling af notitssager (adfærdssager).

I forarbejderne til retsplejelovens kapitel 93 b er det forudsat, at man kunne opretholde den hidtil fulgte praksis ved behandling af små klager (bagatelsager), der afgøres ved en samtale mellem en overordnet polititjenestemand og klageren. Det har været en forudsætning for anvendelsen af denne fremgangsmåde, at klageren fra politiet får vejledning om den formelle klagemulighed til statsadvokaten, og at politiet udfærdiger en notits om det passerede. Denne notits forelægges for statsadvokaten, så statsadvokaten kan få lejlighed til eventuelt at iværksætte en undersøgelse af egen drift, ligesom det er forudsat, at statsadvokaten sender kopi af notitsen til politiklagenævnet.

Efter praksis har denne måde at afgøre sagerne på været forbeholdt klager, hvor borgeren vælger at henvende sig direkte til politimesteren med sin klage.

Jeg har under indtryk af den betydelige stigning i sagstilgangen, der har været de senere år, fundet grundlag for at ændre den administrative praksis, således at der åbnes mulighed for at statsadvokaterne fremover kan sende en modtagen bagatelklage til politimesteren med henblik på notitsbehandling.

Statsadvokaten kan tilbagesende en modtagen bagatelklage til politimesteren under forudsætning af, at klageren overfor statsadvokaten erklærer sig indforstået med, at sagen søges afgjort på denne måde, at klageren herunder behørigt vejledes om, at sagen, hvis klageren ikke er tilfreds med udfaldet af samtalen med en overordnet polititjenestemand, kan behandles efter reglerne i retsplejelovens kapitel 93 b, og at samtalen gennemføres kort tid efter, at klagen er indgivet.

Politimesteren udfærdiger en notits om det passerede. Det bør fremgå af notitsen, at klageren er vejledt om, at klagen, hvis klageren ikke er tilfreds med udfaldet af samtalen med den overordnede polititjenestemand, kan behandles af statsadvokaten efter reglerne i retsplejelovens kapitel 93 b. Notitsen sendes til statsadvokaten, der underretter politiklagenævnet ved kopi af notitsen.

RIGSADVOKATEN

SIDE 3

Henning Fode

Bilag 16

Justitsministeriets bekendtgørelse nr. 1146 af 13.12.2002 om
fordelingen af forretningerne mellem statsadvokaterne

Bekendtgørelse nr. 1146 af 13. december 2002

Bekendtgørelse om fordelingen af forretningerne mellem statsadvokaterne

I medfør af § 103, stk. 1, i retsplejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 777 af 16. september 2002, fastsættes:

§ 1. Fordelingen af forretningerne mellem de regionale statsadvokater i Østre landsretskreds er følgende:

- 1) *Statsadvokaten for København, Frederiksberg og Tårnby* varetager forretningerne vedrørende politidirektøren i København samt politimesterembederne på Frederiksberg og i Tårnby. Embedskontoret for statsadvokaten for København, Frederiksberg og Tårnby er i København.
- 2) *Statsadvokaten for Sjælland* varetager forretningerne vedrørende politimesterembederne i Gentofte, Lyngby, Gladsaxe, Hvidovre, Glostrup, Helsingør, Hillerød, Frederikssund, Roskilde, Holbæk, Kalundborg, Ringsted og Slagelse. Embedskontoret for statsadvokaten for Sjælland er i København.
- 3) *Statsadvokaten for Fyn, Sydøstsjælland, Lolland, Falster og Bornholm* varetager forretningerne vedrørende politimesterembederne i Køge, Næstved, Vordingborg, Nykøbing Falster, Nakskov, på Bornholm, i Odense, Svendborg, Nyborg, Assens og Middelfart. Embedskontoret for statsadvokaten for Fyn, Sydøstsjælland, Lolland, Falster og Bornholm er i København.

Stk. 2. Fordelingen af forretningerne mellem de regionale statsadvokater i Vestre landsretskreds er følgende:

- 1) *Statsadvokaten i Sønderborg* varetager forretningerne vedrørende politimesterembederne i Sønderborg, Gråsten, Tønder, Haderslev, Ribe, Esbjerg, Varde, Fredericia, Kolding, Vejle og Ringkøbing. Embedskontoret for statsadvokaten i Sønderborg er i Sønderborg.

2) *Statsadvokaten i Viborg* varetager forretningerne vedrørende politimesterembederne i Horsens, Herning, Århus, Odder, Silkeborg, Skive og Viborg. Embedskontoret for statsadvokaten i Viborg er i Viborg.

- 3) *Statsadvokaten i Aalborg* varetager forretningerne vedrørende politimesterembederne i Holstebro, Randers, Grenå, Thisted, Løgstør, Aalborg, Hobro, Frederikshavn og Hjørring. Embedskontoret for statsadvokaten i Aalborg er i Aalborg.

§ 2. *Statsadvokaten for særlig økonomisk kriminalitet* varetager for hele landet forretningerne vedrørende økonomiske forbrydelser, herunder navnlig sager, der kan formodes at indeholde en overtrædelse af straffelovens §§ 278-283, §§ 289-304 eller en overtrædelse af erhvervs-, bolig-, afgifts- og skattelovgivning, når der kan være grund til at antage, at overtrædelsen har et særlig betydeligt omfang, er et led i organiseret kriminalitet, er udført ved anvendelsen af særegne forretningsmetoder eller på anden måde er af særlig kvalificeret karakter.

Stk. 2. Opstår der tvivl, om en sag henhører under statsadvokaten for særlig økonomisk kriminalitet, afgøres spørgsmålet af rigsadvokaten.

Stk. 3. Embedskontoret for statsadvokaten for særlig økonomisk kriminalitet er i København.

§ 3. Statsadvokaten for særlige internationale straffesager varetager for hele landet forretningerne vedrørende internationale straffesager, herunder navnlig sager om folkedrab, forbrydelser mod menneskeheden, krigsforbrydelser, terrorhandlinger og andre alvorlige forbrydelser begået i udlandet, hvor efterforskningen og strafopfølgningen som følge af sagens kompleksitet og internationale aspekt forudsætter en særlig viden om og indsigt i forholdene i udlandet og forudsætter, at der etableres et samarbejde med myndigheder i andre lande, internationale institutioner, organisationer mv.

Stk. 2. Opstår der tvivl, om en sag henhører under statsadvokaten for særlige internationale straffesager, afgøres spørgsmålet af rigsadvokaten.

Stk. 3. Embedskontoret for statsadvokaten for særlige internationale straffesager er i København.

§ 4. Bekendtgørelsen træder i kraft den 1. januar 2003.

Stk. 2. Bekendtgørelse nr. 787 af 21. september 1992 om fordelingen af forretningerne mellem statsadvokaterne ophæves.

Justitsministeriet, den 13. december 2002

LENE ESPERSEN

/ Lennart Lindblom

Bilag 17

Fællesskrivelse fra Rigsadvokaten og Rigspolitechefen og notat om en række spørgsmål vedrørende behandlingen af strafferetlige og tjenstlige sager mod polititjenestemænd af 27. 1. 2003

RIGSADVOKATEN

RIGSPOLITICHEFEN

Dato 27 JAN. 2003

Hj.nr. 2002-023-31
Journal nr. RA-2002-98-0001

Til samtlige statsadvokater,
samtlige politimestre og
Politidirektøren i København

Retsplejelovens regler om Politiklagenævnens ordning og Rigspolitechefens kundgørelse I nr. 10 af 14. juli 1999 om disciplinærsagers behandling regulerer polititjenestemænds retsstilling i forbindelse med tjenstlige og strafferetlige undersøgelser.

Imidlertid er det konstateret, at der stadig knytter sig en vis usikkerhed til håndteringen og behandlingen af sådanne sager specielt i situationer, hvor de faktiske forhold peger på, at der eventuelt skal/bør indledes en strafferetlig undersøgelse på baggrund af en politiforretning. På den baggrund har en arbejdsgruppe bestående af repræsentanter for politiet og anklagemyndigheden samt politiets organisationer opstillet nogle retningslinjer for fremgangsmåden ved behandlingen af en række forskellige tilfældegrupper.

Retningslinjerne fremgår af det vedlagte notat.

Notatet har den 6. december 2002 været drøftet i Rigspolitechefens Centrale Samarbejdsudvalg. Der var på mødet enighed om, at notatets retningslinjer bør drøftes i de lokale samarbejdsudvalg.

Henning Fode
Rigsadvokat

Torsten Hesselbjerg
Rigspolitechef

RIGSADVOKATEN

RIGSPOLITICHEFEN

27. januar 2003

NOTAT

om en række spørgsmål vedrørende behandlingen af strafferetlige og tjenstlige sager mod polititjenestemænd.

1. Polititjenestemænds retsstilling i forbindelse med tjenstlige og strafferetlige undersøgelser er en problemstilling, som har påkaldt sig stigende opmærksomhed gennem de seneste 10 år. Rigsadvokatens undersøgelse af urolighederne på Nørrebro den 18. – 19. maj 1993 og sigtelserne mod tre polititjenestemænd for strafbart forhold i forbindelse hermed satte fokus på problemstillingen. Det medførte, at Justitsministeriets Centrale Samarbejdsudvalg for Politiet på et møde den 12. august 1994 drøftede problemstillingen og besluttede at nedsætte et underudvalg, som fik til opgave:

- at beskrive polititjenestemænds retsstilling i forbindelse med afgivelse af redegørelser, forklaringer m.v. om forhold vedrørende tjenesten
- at vurdere, hvorvidt den beskrevne retstilstand rummer særlige problemer ud fra den forudsætning, at polititjenestemænd skal have samme retsstilling som andre offentligt ansatte, og
- at undersøge, på hvilken måde det fremover kan sikres, at også den lokale ledelse såvel som den enkelte polititjenestemand er tilstrækkeligt opmærksom på retstilstanden.

Underudvalget afgav den 2. februar 1995 sin rapport – "den røde betænkning" - til samarbejdsudvalget. Rapporten har titlen: "Polisitjenestemænds retsstilling i forbindelse med tjenstlige undersøgelser m.v." Rapporten indeholder 1) en beskrivelse af den gældende retstilstand på området, 2) en oversigt over de typiske klagesituationer samt tjenestetestens forpligtelser i forbindelse med behandling af klager over politipersonalet, 3) udvalgets overvejelser og hovedsynspunkter i relation til spørgsmålet om polititjenestemænds retsstilling ved tjenstlige undersøgelser og 4) udvalgets anbefalinger. Oversigten over typiske klagesituationer er illustreret ved en række praktiske eksempler.

Samtidig med underudvalgets arbejde overvejede Justitsministeriet at ændre lovgivningen vedrørende behandlingen af klager over politipersonalet m.v. Det skete på baggrund af forslagene i betænkning nr. 1278/94 fra oktober 1994 om behandlingen af klager over politipersonalet. Ved lov nr. 393 af 14. juni 1995 om ændring af retsplejeloven er der vedtaget nye regler om behandlingen af adfærdsklager og straffesager mod politipersonalet. Rigspolitichefen har ligeledes senere bl.a. som følge af anbefalingen i "den røde betænkning" ændret kundgørelsen om behandling af disciplinærsager – se nu kundgørelse I nr. 10 af 14. juli 1999 om disciplinærsagers behandling med tilhørende vejledning.

- 2 -

2. Uanset at der således er sket en betydelig udvikling af reglerne og praksis vedrørende behandlingen af adfærdsklager og straffesager mod politipersonalet, og uanset at betragtningerne i "den røde betænkning", herunder specielt eksemplerne på håndteringen af forskellige praktiske situationer, fortsat er gældende, må det konstateres, at der stadig knytter sig en vis usikkerhed til håndteringen og behandlingen specielt af situationer, hvor de faktiske forhold peger på, at der eventuelt skal/bør indledes en strafferetlig undersøgelse på baggrund af en politiforretning. En konkret sag har endvidere vist, at der både i politikredsledelserne og i anklagemyndigheden er behov for en yderligere analyse og præcisering af retningslinierne for både den ledelsesmæssige og den juridiske håndtering og behandling af disse sager.

3. Der har derfor været nedsat en arbejdsgruppe, som har haft til opgave at belyse disse spørgsmål.

Gruppen har haft følgende sammensætning:

- rigspolitichef Torsten Hesselbjerg, formand
- statsadvokat Erik Merlung, anklagemyndigheden
- politidirektør Hanne Bech Hansen, Københavns politi
- politimester Ole Scharf, Politimesterforeningen
- vicepolitimester Troels Jensen, Politifuldmægtigforeningen
- vicepolitikommissær Finn Moseholm, PiD
- politiinspektør Jan Richmann Olsen, FAP
- vicerigspolitichef, nu politimester, Henning Dahlfelt
- chefpolitiinspektør Poul Bukh, personaleafdelingen.

Gruppen har holdt 6 møder. Gruppen har opstillet følgende retningslinier for fremgangsmåden ved behandlingen af de forskellige tilfældegrupper:

A. En polititjenestemand mener sig udsat for et strafbart forhold i forbindelse med sin udførelse af tjenesten og ønsker at indgive en anmeldelse mod en borger, f.eks. for trusler, vold eller lign. i forbindelse med en konfrontation med borgeren.

Politikredsen skal forholde sig som ved enhver anden anmeldelse. Der optages rapport efter de almindelige regler. Den polititjenestemand, som ønsker at indgive en anmeldelse, er inhabil i relation til behandlingen af anmeldelsen. Når en polititjenestemand skal afhøres som anmelder (vidne), skal afhøringen foretages af en chargeret polititjenestemand (f.eks. vagthavende) eller af en medarbejder fra en anden politiafdeling (f.eks. kriminalpolitiet). Har polititjenestemanden (anmelderen) indgivet en skriftlig anmeldelse, indgår denne i sagens bilag (anmeldelsen er ikke en politirapport). Polititjenestemandens forklaring til anmeldelsesrapporten eller polititjenestemandens skriftlige anmeldelse indgår i materialet til vurdering af det samlede begivenhedsforløb, herunder af polititjenestemandens adfærd og dispositioner og eventuelle strafferetlige eller disciplinære ansvar.

- 3 -

B. En polititjenestemand anmeldes for strafbart forhold begået i forbindelse med tjenesten.

Anmeldelsen kan enten indgå direkte til statsadvokaten eller til politikredsen.

Det følger af retsplejeloven (kap. 93c), at det er statsadvokaten, som har efterforsknings- og tiltalekompetencen. Indgår anmeldelsen til politidirektøren/politimesteren, skal denne derfor straks skriftligt eller telefonisk underrette statsadvokaten om anmeldelsen. Politidirektøren/politimesteren skal følge statsadvokatens anvisninger i den videre procedure. Det første, der normalt vil ske, er, at statsadvokaten beder politidirektøren/politimesteren om at identificere den begivenhed, som anmeldelsen vedrører, og om at identificere den/de polititjenestemænd, som anmeldelsen vedrører. Dette skal ske snarest muligt. Statsadvokaten afgør, hvordan identifikationen af den anmeldte begivenhed og den/de involverede polititjenestemænd skal ske. Politidirektøren/politimesteren må gennem de informationer, som er til rådighed i politikredsen – her er specielt døgnrapporten vigtig – identificere begivenheden og den/de involverede polititjenestemænd. Skønnes det i den forbindelse nødvendigt at kontakte den/de polititjenestemænd, der eventuelt kan have været involveret i eller have kendskab til begivenheden, drøftes fremgangsmåden med statsadvokaten. Er det nødvendigt at kontakte anmelderen for at få yderligere oplysninger til brug for identifikation af begivenheden og den/de involverede polititjenestemænd, skal spørgsmålet ligeledes forelægges for statsadvokaten.

Statsadvokaten træffer afgørelse om, hvorvidt, hvornår og på hvilken måde underretning af den/de involverede polititjenestemænd skal ske.

C. Adfærdsklager.

Det er statsadvokatens kompetence at behandle adfærdsklager. Modtages klagen af statsadvokaten, beder denne politidirektøren/politimesteren om at identificere begivenheden samt den/de involverede polititjenestemænd og om at underrette den/de indklagede. Hvis oplysningerne allerede fremgår af klagen, underretter statsadvokaten snarest muligt den/de involverede polititjenestemænd om klagen.

Indgives klagen til politidirektøren/politimesteren, identificerer denne begivenheden og den/de involverede polititjenestemænd og fremsender materialet til statsadvokaten. Dette skal ske snarest muligt. Politidirektøren/politimesteren underretter den/de indklagede polititjenestemænd om klagen og fremsendelsen til statsadvokaten.

Notitsbehandling af mindre klager over politiet.

I forarbejderne til de gældende regler er det forudsat, at den praksis, som man fulgte i politikredsene før politiklagenævnsordningens ikrafttræden, hvorefter mange mindre klager blev behandlet forligsmæssigt i politikredsene, skal opretholdes.

Denne behandling kan ske, når følgende betingelser er opfyldt:

- der skal være tale om en mindre adfærdsklage (bagatelsag)

- 4 -

- klagen skal behandles ved en samtale mellem klager og en overordnet polititjenestemand
- samtalen skal finde sted inden for kort tid
- klageren skal erklære sig indforstået med fremgangsmåden for klagens behandling
- klageren skal vejledes om, at han på ethvert tidspunkt under og efter samtalen kan forlange, at sagen overgår til en egentlig politiklagenævnsundersøgelse
- der skal af den overordnede polititjenestemand udarbejdes en notits om forløbet af samtalen. Notitsen fremsendes til statsadvokaten, der sender en genpart af notitsen til politiklagenævnet til orientering.

Formålet med samtalen med klageren er på den ene side at modtage dennes klage og på den anden side at give politiets opfattelse af klagen, dvs. ikke nødvendigvis give den pågældende ret, men dog en forklaring og en eventuel undskyldning, såfremt der er begået fejl.

I forbindelse med en notitsbehandling kan ledelsen anmode den/de involverede polititjenestemænd om mundtligt at give faktiske oplysninger om episoden. De modtagne oplysninger gengives i kort form i notitsen.

Hvis klagen er indsendt til statsadvokaten, afgør statsadvokaten, om klagen kan sendes til politidirektøren/politimesteren til notitsbehandling.

D. Klager over dispositioner og afgørelser inden for strafferetsplejen.

Politidirektøren/politimesteren har efter retsplejeloven kompetence til at træffe afgørelse med klageadgang til statsadvokaten. Hvis klagen over dispositionen indgives til statsadvokaten, sender denne klagen til politidirektøren/politimesteren til afgørelse.

E. Situationer, hvor det ikke umiddelbart kan afgøres, om der er tale om en anmeldelse af formodet strafbart forhold, en adfærdsklage eller en dispositions-sag, eller hvor flere elementer er indeholdt i samme klage.

Statsadvokaten skal hurtigst muligt afgøre spørgsmålet om, hvordan henvendelsen skal forstås. Modtages henvendelsen af politidirektøren/politimesteren, afgiver denne indstilling herom til statsadvokaten.

Når sagens karakter i øvrigt er fastlagt, følges den fremgangsmåde, der er anført ovenfor.

Politidirektøren/politimesteren bør i forbindelse med sin indstilling til statsadvokaten udskille dispositionsklager, som han skal afgøre eller har afgjort. Politidirektøren/politimesteren underretter klageren herom samtidig med indstillingen til statsadvokaten.

I meget komplicerede situationer kan det være rigtigst at lade behandlingen af dispositionsklagen afvente behandlingen af andre klagepunkter eller at lade klagen over dispositionen behandle af statsadvokaten sammen med de øvrige klagepunkter.

- 5 -

F. Anmeldelse af/klage over en polititjenestemand modtages i forbindelse med behandlingen af et bødeforlæg eller i forbindelse med et retsmøde, f.eks. hvor polititjenestemanden er indkaldt til at afgive vidneforklaring.

Straffesagen mod klageren fortsættes. Politidirektøren/politimesteren skal under den videre behandling af straffesagen mod klageren være opmærksom på, at den indklagede polititjenestemands retsstilling ikke krænkes. Polititjenestemanden kan således ikke pålægges under vidneansvar at forklare om omstændigheder, der vedrører sagen mod ham selv. Dommerens opmærksomhed skal henledes på problemet.

G. Undersøgelse af begivenheder/forhold uden anmeldelse/klage.

Hvis politiledelsen på baggrund af beskrivelsen af dispositioner i døgnrapporten, en pligt-mæssig indberetning eller en eventuel anmeldelse eller forklaring fra polititjenestemanden selv, jf. pkt. A, eller på baggrund af andre oplysninger (f.eks. rygter, presseomtale, henvendelser fra borgere eller lignende) bliver opmærksom på, at en polititjenestemand kan have begået et kritisabelt forhold i tjenesten, vurderer politidirektøren/politimesteren, om der er formodning om, at der kan være begået et strafbart forhold. Foreligger en sådan formodning, skal politidirektøren/politimesteren snarest muligt underrette statsadvokaten telefonisk eller skriftligt. Statsadvokaten har efterforsknings- og tiltalekompetence i sagen og afgør herunder, hvad politidirektøren/politimesteren skal foretage sig, og om underretning af den/de involverede polititjenestemænd kan ske, jf. foran under B.

Finder politidirektøren/politimesteren, at der ikke er den ovenfor nævnte formodning om, at et strafbart forhold kan være begået, må politidirektøren/politimesteren vurdere, om der eventuelt er grundlag for at orientere statsadvokaten med henblik på, at statsadvokaten af egen drift kan iværksætte en undersøgelse efter reglerne om adfærdsklager.

Er der ikke grundlag for at indlede undersøgelse efter reglerne om adfærds-sager, må politidirektøren/politimesteren vurdere, om der eventuelt er grundlag for at indlede en undersøgelse efter reglerne i kundgørelse I nr. 10 om disciplinærsagers behandling, eller om der er grundlag for en tjenstlig tilkendegivelse.

Er der ikke grundlag for at indlede en tjenstlig undersøgelse, må politidirektøren/politimesteren vurdere, om der eventuelt er grundlag for at underkaste de politi-mæssige dispositioner en nærmere undersøgelse.

Bilag 18

Justitsministeriets cirkulæreskrivelse af 1.10.2003 om indberetning af selvmordsforsøg i detentioner

Justitsministeriet
Civil- og Politiafdelingen

Cirkulæreskrivelse til politiet og anklagemyndigheden

Dato: **- 1 OKT. 2003**
Kontor: Færdselskontoret
Sagøbeh.: Maj-Britt Skjoldan Petersen
Sagsnr.: 2003-11171/55-0004
Dok.: MSP20241

Indberetning af selvmordsforsøg i detentioner

Ved cirkulæreskrivelse af 27. marts 1995 har Justitsministeriet henledt opmærksomheden på, at ethvert tilfælde af dødsfald under detentionsophold skal indberettes til ministeriet og eventuelt tillige til Rigspolitichefen eller Direktoratet for Kriminalforsorgen, jf. herved Politimesterforeningens cirkulæreskrivelse af 2. februar 1984 (RISSKR 1978-1995).

Folketingets Ombudsmand har for nylig anmodet Justitsministeriet om tillige at modtage underretning om alvorligere selvmordsforsøg i detentioner.

På den baggrund skal Justitsministeriet hermed anmode om fremover tillige at modtage indberetning om alvorligere selvmordsforsøg under detentionsophold.

Med venlig hilsen

Michael Højer

Bilag 19

Vejledning til politipersonalet om politiklagenævnens ordning

Indledning

Ved lov nr. 393 af 14. juni 1995 om ændring af retsplejeloven er der indført et regelsæt om behandling af klager m.v. over politipersonalet, som indebærer, at de regionale statsadvokater behandler både adfærdsklager og straffesager. Statsadvokaten foretager som udgangspunkt selv alle undersøgelses- og efterforskningskridt m.v. Sagerne behandles i samarbejde med politiklagenævne. Der er oprettet et politiklagenævnsråd for hver regional statsadvokat. Politiklagenævnsrådet består af en advokat og to lægmænd.

Regelsættet finder anvendelse på den del af de ansatte i politiet, der har politimyndighed. Bestemmelserne omfatter kun forhold, der er begået i tjenesten. Om et forhold er begået i tjenesten afhænger af en konkret vurdering.

Adfærdsklager omfatter blandt andet klager over magtanvendelse i forbindelse med en anholdelse, klager over ukorrekt fremgangsmåde under udførelsen af tjenesten, herunder uhøflig tiltale, og anden ukorrekt optræden.

Statsadvokaten træffer ikke afgørelse i disciplinærsager. Uden for ordningen falder endvidere klager over politiets materielle afgørelser og klager over politiets dispositioner i forbindelse med sagsbehandlingen. Sådanne klager behandles efter de hidtidige regler.

Denne vejledning er udarbejdet til brug for indklagede og sigtede i sager omfattet af politiklagenævnens ordning og beskriver:

- *hvordan en sag forløber*
- *din retsstilling i en adfærdsklagesag*
- *dine muligheder for advokatbeskikkelse, og*
- *hvad sagen kan ende med.*

I. Sagens forløb

Sagens indledning

Statsadvokaten behandler sager efter anmeldelse eller på eget initiativ. Er en person afgået ved døden eller kommet alvorligt til skade som følge af politiets indgriben, eller mens den pågældende var i politiets varetægt, skal statsadvokaten i alle tilfælde indlede en efterforskning af forholdet, uanset om der er formodning om, at der er begået et strafbart forhold.

Politiklagenævnet underrettes straks om sagen og får løbende underretning om undersøgelsens eller efterforskningens forløb.

Statsadvokaten underretter endvidere politimesteren, Rigspolitichefen og i visse tilfælde Justitsministeriet. Disse myndigheder orienteres løbende om alle skridt, der har betydning for dem.

Statsadvokatens sagsfremstilling

I adfærdsklagesager udarbejder statsadvokaten en sagsfremstilling på grundlag af de foreliggende oplysninger. Du modtager en genpart af sagsfremstillingen inden afhøringen, men du har ikke pligt til at udtale dig om den.

Afhøringer

Du vil som indklaget eller anmeldt normalt blive indkaldt til afhøring hos statsadvokaten eller eventuelt i byretten. Statsadvokaten afgør, om forklaringerne skal afgives indenretligt eller hos statsadvokaten. Behandles sagen i retten, vil du efter loven så vidt muligt blive underrettet om berammede retsmøder, og du har lejlighed til at være til stede.

Statsadvokatens redegørelse

Statsadvokaten udarbejder en redegørelse til politiklagenævnet, når undersøgelsen eller efterforskningen er afsluttet. Redegørelsen skal indeholde en gennemgang af sagens forløb og faktum, en bevisvurdering samt en tilkendegivelse om sagens afgørelse.

Afgørelsen

Politiklagenævnet meddeler herefter statsadvokaten, hvordan det finder, at sagen bør afgøres. Statsadvokaten

---

træffer herefter afgørelse i sagen og underretter dig og sagens øvrige parter herom.

Afgørelsen bliver også sendt til politimesteren og Rigspolitichefen og i visse tilfælde Justitsministeriet.

Klageadgang

Du og sagens øvrige parter kan klage over statsadvokatens afgørelse til Rigsadvokaten.

Politiklagenævnet kan også påklage statsadvokatens afgørelse til Rigsadvokaten. Det gælder også, hvis statsadvokaten undlader at følge nævnets vejledende tilkendegivelser om yderligere undersøgelses- eller efterforskningskridt. Du og sagens øvrige parter bliver underrettet, hvis politiklagenævnet klager over afgørelsen.

Klagefristen er 4 uger.

Aktindsigt

Du og sagens øvrige parter har adgang til aktindsigt i en *adfærdsklagesag* efter reglerne i forvaltningsloven. Udgangspunktet er her, at der er fuld adgang til aktindsigt i sagens dokumenter.

Andre end parterne har ikke adgang til aktindsigt i en *adfærdsklagesag*, idet politiklagenævnsager ikke er omfattet af offentlighedsloven.

Du vil derimod som udgangspunkt ikke have adgang til aktindsigt i en straffesags dokumenter, mens sagen verserer, og ofte heller ikke når den er afsluttet. Din forsvarer har ret til at gøre sig bekendt med straffesagens dokumenter efter de almindelige regler i retsplejeloven.

Såfremt forerettede har fået en advokat beskikket, har denne i vidt omfang adgang til sagens dokumenter. Andre har ikke ret til aktindsigt i en straffesags dokumenter.

2. Din retsstilling i en adfærdsklagesag

Statsadvokaten skal vejlede dig om din retsstilling snarest muligt og senest inden afhøring finder sted. Det skal fremgå af rapporten, at du har modtaget behørig vejledning.

- *Du har som indklaget ret til en bisidder. Tjenestemandsløven § 23 om godtgørelse af udgiften til bisidder finder anvendelse i en adfærdsklagesag. Du kan også søge rådgivning hos din tillidsmand.*
- *Du kan få beskikket en advokat uden udgift, når forholdene taler derfor. Det er retten, der træffer denne afgørelse. Du kan læse nærmere herom i afsnit 3.*
- *Du skal have modtaget en genpart af sagsfremstillingen, inden du afhøres af statsadvokaten.*
- *Du skal have haft adgang til at udtale dig om sagsfremstillingen, inden du afhøres af statsadvokaten.*
- *Du har ikke pligt til at udtale dig om sagsfremstillingen.*
- *Du har ret til at forlange sagen behandlet som straffesag, hvis du er mistænkt for et strafbart forhold.*
- *Du har ikke pligt til at afgive forklaring hverken mundtligt eller skriftligt, hvis den må antages at udsætte dig for strafansvar eller disciplinæransvar. Du må selv foretage denne vurdering. Du kan ligeledes drøfte dette spørgsmål nærmere med din bisidder eller tillidsmand.*

Du vil i øvrigt være tjenstligt forpligtet til at fremkomme med oplysninger om rent faktiske forhold af tjenstlig karakter, fx, om du har deltaget i en politiforretning. Det er vanskeligt i korthed at beskrive, hvornår du ikke har pligt til at udtale dig. Du kan læse nærmere herom i rapporten om »polititjenestemænds retsstilling i forbindelse med tjenstlige undersøgelser m.v.«, som et udvalg under Justitsministeriets Centrale Samarbejdsudvalg for Politiet afgav den 2. februar 1995.

3. Advokatbeskikkelse

Beskikkelse af advokat i adfærdsklagesager

Afhøring i retten

I adfærdsklagesager beskikker retten i alle tilfælde en advokat for sagens parter, det vil sige for dig og klageren, når afhøringen foretages i retten. Retten vil endvidere vejlede dig om, at du ikke har pligt til at afgive forklaring, hvis dette må antages at udsætte dig for strafansvar eller disciplinæransvar.

Afhøring hos statsadvokaten

Ved udenrettlige afhøringer kan retten, *når forholdene taler derfor*, på din begæring beskikke en advokat for dig. Statsadvokaten vejleder dig om adgang til advokatbeskikkelse.

Advokatens beføjelser

Din beskikkede advokat skal løbende have tilsendt genpart af sagens materiale. Advokaten har adgang til at overvære afhøringer af dig og skal endvidere underrettes om tidspunktet for afhøringer og retsmøder.

Beskikkelse af forsvarer i straffesager

I straffesager kan du få beskikket en forsvarer, når det følger af reglerne i *retsplejelovens kapitel 66* om »sigtede og hans forsvar».

Du har endvidere adgang til at få beskikket en forsvarer, når forholdene tale derfor. Det gælder også selv om du ikke er sigtet. Begæring kan fremsættes af dig eller af statsadvokaten.

Vejledning

Statsadvokaten vejleder dig om adgangen til forsvarerbeskikkelse. Det er retten, der træffer afgørelse om beskikkelse af forsvarer.

Forsvarerens beføjelser

Forsvarerens beføjelser følger af *retsplejelovens* administrative regler.

4. Hvad kan adfærdsklagen ende med?

Afvisning

Statsadvokaten afviser klagen, hvis undersøgelsen ikke har tilvejebragt oplysninger, der støtter klagen, eller denne er åbenbart grundløs. Statsadvokaten underretter dig og klageren herom.

Klager får helt eller delvist medhold

Finder statsadvokaten, at du har udvist en kritisabel adfærd, vil statsadvokaten tilkendegive dette over for klageren. Du vil modtage genpart af statsadvokatens afgørelse, der i visse tilfælde vil danne grundlag for en disciplinær undersøgelse.

Er der grundlag for at rejse sigtelse, eller er du mistænkt for et strafbart forhold og forlanger sagen behandlet som straffesag, sluttet behandlingen af klagen. Behandlingen af klagen genoptages, hvis tiltale ikke rejses, eller sagen ikke gennemføres til fældende dom.

Har undersøgelsen påvist fejl af generel karakter, vil statsadvokaten rejse spørgsmålet over for den ansvarlige myndighed.

Klagen tilbagekaldes

En sag vil normalt blive afsluttet, hvis klagen tilbagekaldes. Da en undersøgelse også kan iværksættes på statsadvokatens initiativ, kan behandling af klagen dog fortsætte, hvis statsadvokaten finder det nødvendigt.

Andre muligheder

I visse tilfælde vil sagen kunne overgå til behandling ved undersøgelsesret m.v.

5. Hvad kan den strafferetlige efterforskning ende med?

Afvisning

Statsadvokaten afviser anmeldelsen, hvis efterforskningen ikke har tilvejebragt oplysninger, der giver rimelig formodning om, at et strafbart forhold, som forfølges af det offentlige, er begået, eller hvis anmeldelsen er åbenbart grundløs.

Tiltalerejsning m.v.

Statsadvokatens afgørelse af straffesagen kan i øvrigt gå ud på tiltalerejsning, påtaleopgivelse eller tiltalefravald m.v. Afgørelsesformerne fremgår af retsplejelovens bestemmelser om strafferetsplejen.

Politimesteren og Rigspolitichefen vil i alle tilfælde blive underrettet om afgørelsen. Dette gælder i visse tilfælde også Justitsministeriet.

Statsadvokaten vil i forbindelse med overvejelserne af tiltalspørgsmålet også tage stilling til, om der foreligger anden kritisabel adfærd, herunder om sagen skal behandles som en adfærdsklagesag.

Bilag 20

Lov nr. 444 af 9.6.2004 om politiets virksomhed

Lov nr. 444 af 9. juni 2004

Lov om politiets virksomhed

VI MARGRETHE DEN ANDEN, af Guds Nåde Danmarks Dronning, gør vitterligt:
Folketinget har vedtaget og Vi ved Vort samtykke stadfæstet følgende lov:

Kapitel 1

Politiets formål og virke

§ 1. Politiet skal virke for tryghed, sikkerhed, fred og orden i samfundet. Politiet skal fremme dette formål gennem forebyggende, hjælpende og håndhævende virksomhed.

Kapitel 2

Politiets opgaver

§ 2. Politiet har til opgave

- 1) at forebygge strafbare forhold, forstyrrelse af den offentlige fred og orden samt fare for enkeltpersoners og den offentlige sikkerhed,
- 2) at afværge fare for forstyrrelse af den offentlige fred og orden samt fare for enkeltpersoners og den offentlige sikkerhed,
- 3) at bringe strafbar virksomhed til ophør samt efterforske og forfølge strafbare forhold,
- 4) at yde borgerne bistand i andre faresituationer,
- 5) at udføre kontrol og tilsynsopgaver efter gældende ret,
- 6) at yde andre myndigheder bistand efter gældende ret og
- 7) at udføre andre opgaver, der følger af gældende ret eller i øvrigt har en naturlig tilknytning til politiets virksomhed.

Kapitel 3

*Politiets indgreb**Almindelig bestemmelse*

§ 3. Politiet kan uden for de tilfælde, hvor indgreb er hjemlet i anden lovgivning, alene foretage indgreb over for borgerne i det omfang, det følger af bestemmelserne i dette kapitel.

Orden og sikkerhed

§ 4. Politiet har til opgave at forebygge fare for forstyrrelse af den offentlige orden samt fare for enkeltpersoners og den offentlige sikkerhed.

Stk. 2. I det omfang, det er nødvendigt for at forebygge fare som nævnt i stk. 1, kan politiet rydde og afspærre områder samt etablere adgangskontrol til områder.

§ 5. Politiet har til opgave at afværge fare for forstyrrelse af den offentlige orden samt fare for enkeltpersoners og den offentlige sikkerhed.

Stk. 2. Med henblik på at afværge fare som nævnt i stk. 1 kan politiet foretage indgreb over for den eller de personer, der giver anledning til faren. Politiet kan herunder

- 1) udstede påbud,
- 2) besigtige en persons legeme samt undersøge tøj og andre genstande, herunder køretøjer, i den pågældendes besiddelse, når vedkommende formodes at være i besiddelse af genstande bestemt til at forstyrre den offentlige orden eller bestemt til at udgøre fare for en-

kelpersoners eller den offentlige sikkerhed, samt

3) fratage personer genstande.

Stk. 3. Findes mindre indgribende midler, jf. stk. 2, ikke tilstrækkelige til at afværge faren, kan politiet om nødvendigt frihedsberøve den eller dem, der giver anledning til faren. Frihedsberøvelsen skal være så kortvarig og skånsom som muligt og må så vidt muligt ikke udstrækkes ud over 6 timer.

Stk. 4. Politiet kan skaffe sig adgang til et ikke frit tilgængeligt sted uden retskendelse, når det er nødvendigt for at afværge fare som nævnt i stk. 1.

§ 6. På steder, hvor der efter lov om våben og eksplosivstoffer § 4, stk. 1, gælder forbud mod at besidde eller bære knive m.v., kan politiet besigtige en persons legeme samt undersøge tøj og andre genstande, herunder køretøjer, med henblik på at kontrollere, om nogen besidder eller bærer våben, jf. stk. 2.

Stk. 2. Besigtigelse og undersøgelse som nævnt i stk. 1 kan ske, hvis der er grund til det med henblik på at forebygge, at nogen foretager strafbare handlinger, som indebærer fare for personers liv, helbred eller velfærd.

Stk. 3. Beslutning om besigtigelse og undersøgelse efter stk. 1 træffes af politimesteren (politidirektøren) eller den, som denne bemyndiger hertil. Beslutningen skal være skriftlig og indeholde en begrundelse og en angivelse af det sted og tidsrum, som beslutningen gælder for.

Offentlige forsamlinger og opløb

§ 7. Politiet har til opgave at beskytte borgerens ret til at forsamle sig.

Stk. 2. Politiet har ret til at overvære offentlige forsamlinger. Offentlige forsamlinger skal anmeldes til politiet i det omfang, det følger af regler fastsat i medfør af denne lovs § 23.

Stk. 3. Politiet kan give påbud om, at en forsamling skal afholdes et andet sted end det påtænkte, eller fastsætte andre vilkår for forsamlingens afholdelse, når der er begrundet frygt for fare for betydelig forstyrrelse af den offentlige orden, herunder betydelig forstyrrelse af færdslen, eller fare for enkeltpersoners eller den offentlige sikkerhed.

Stk. 4. Politiet kan forbyde forsamlinger under åben himmel, når der af dem kan befrægtes fare for den offentlige fred.

Stk. 5. Er en forsamling under åben himmel til fare for den offentlige fred, kan politiet give påbud om, at forsamlingen skal opløses.

Stk. 6. Efterkommes et forbud efter stk. 4 eller et påbud efter stk. 5 ikke, anses mængden for opløst, og politiet kan da skride ind som ved opløb.

§ 8. Politiet kan ved offentlige forsamlinger under åben himmel gribe ind over for forsamlingsdeltagere, der giver anledning til fare for betydelig forstyrrelse af den offentlige orden eller fare for enkeltpersoners eller den offentlige sikkerhed.

Stk. 2. Ved andre offentlige forsamlinger end dem, der er nævnt i stk. 1, kan politiet efter anmodning fra forsamlingens leder gribe ind over for forsamlingsdeltagere, der giver anledning til fare for ordensforstyrrelse. Politiet kan uden anmodning fra forsamlingens leder gribe ind over for forsamlingsdeltagere, der giver anledning til fare for alvorlig ordensforstyrrelse eller fare for sikkerheden.

Stk. 3. Med henblik på at afværge fare som nævnt i stk. 1 og 2 kan politiet foretage indgreb over for den eller de personer, der giver anledning til faren. Politiet kan herunder

- 1) udstede påbud,
- 2) besigtige en persons legeme samt undersøge tøj og andre genstande, herunder køretøjer, i den pågældendes besiddelse, når vedkommende formodes at være i besiddelse af genstande bestemt til at forstyrre den offentlige fred eller orden eller bestemt til at udgøre fare for enkeltpersoners eller den offentlige sikkerhed, samt

3) fratage personer genstande.

Stk. 4. Findes mindre indgribende midler, jf. stk. 3, ikke tilstrækkelige til at afværge faren, kan politiet om nødvendigt frihedsberøve den eller de personer, der giver anledning til faren. Frihedsberøvelsen skal være så kortvarig og skånsom som muligt og må så vidt muligt ikke udstrækkes ud over 6 timer.

Stk. 5. Politiet kan skaffe sig adgang til et ikke frit tilgængeligt sted uden retskendelse, når det er nødvendigt for at afværge fare som nævnt i stk. 1 og 2.

§ 9. Politiet har til opgave at afværge opløb, der indebærer fare for forstyrrelse af den offentlige fred og orden eller fare for enkeltpersoners eller den offentlige sikkerhed.

Stk. 2. Med henblik på at afværge fare som nævnt i stk. 1 kan politiet foretage indgreb over for den eller de personer, der giver anledning til faren. Politiet kan herunder

- 1) udstede påbud,
- 2) besigtige en persons legeme samt undersøge tøj og andre genstande, herunder køretøjer, i den pågældendes besiddelse, når vedkommende formodes at være i besiddelse af genstande bestemt til at forstyrre den offentlige fred eller orden eller bestemt til at udgøre en fare for enkeltpersoners eller den offentlige sikkerhed, samt
- 3) fratage personer genstande.

Stk. 3. Findes mindre indgribende midler, jf. stk. 2, ikke tilstrækkelige til at afværge faren, kan politiet om nødvendigt frihedsberøve den eller de personer, der giver anledning til faren. Frihedsberøvelsen skal være så kortvarig og skånsom som muligt og må så vidt muligt ikke udstrækkes ud over 6 timer.

Stk. 4. Politiet kan skaffe sig adgang til et ikke frit tilgængeligt sted uden retskendelse, når det er nødvendigt for at afværge fare som nævnt i stk. 1.

Stk. 5. Politiet kan sprede et opløb, hvis de tilstedeværende tre gange i kongens og lovens navn forinden forgæves er opfordret til at spredes. Angribes politiet, kan et opløb spredes, uden at de tilstedeværende forinden er opfordret hertil. Politiet kan anvende magt for at sprede et opløb.

Svage og udsatte persongrupper

§ 10. Politiet skal tage sig af en person, der er ude af stand til at tage vare på sig selv på grund af sygdom, tilskadekomst eller hjælpeløshed i øvrigt, og som træffes under forhold, der indebærer fare for den pågældende selv eller andre eller for den offentlige orden eller sikkerhed. Er der mistanke om, at personen umiddelbart har behov for lægehjælp, skal den pågældende straks undersøges af en læge.

Stk. 2. Politiet kan besigtige den syge eller hjælpeløse persons legeme, undersøge tøj og andre genstande, herunder køretøjer, i den pågældendes besiddelse samt skaffe sig adgang til et ikke frit tilgængeligt sted uden retskendelse med henblik på

- 1) at vurdere personens tilstand og faren for den pågældende,
- 2) at afværge faren for personen eller andre el-

ler for den offentlige orden eller sikkerhed eller

- 3) at fastlægge den pågældendes identitet.

Stk. 3. Med henblik på at afværge faren for den syge eller hjælpeløse person eller andre eller for den offentlige orden eller sikkerhed kan politiet foretage andre indgreb over for den pågældende, herunder udstede påbud og fratage vedkommende genstande.

Stk. 4. Findes mindre indgribende midler, jf. stk. 2 og 3, ikke tilstrækkelige til at afværge faren for den syge eller hjælpeløse person eller andre eller for den offentlige orden eller sikkerhed, kan den syge og hjælpeløse person om nødvendigt frihedsberøves med henblik på hjemtransport, lægeundersøgelse eller overgivelse til andre, der på forsvarlig måde kan tage sig af den pågældende. Frihedsberøvelsen skal være så kortvarig og skånsom som muligt.

§ 11. Politiet skal tage sig af en person, der er ude af stand til at tage vare på sig selv på grund af indtagelse af alkohol eller andre berusende eller bedøvende midler, og som træffes under forhold, der indebærer fare for den pågældende selv eller andre eller for den offentlige orden eller sikkerhed. Er der mistanke om, at personen er syg eller har pådraget sig skader af ikke ringe omfang, skal den pågældende straks undersøges af en læge.

Stk. 2. Politiet kan besigtige personens legeme, undersøge tøj og andre genstande, herunder køretøjer, i den pågældendes besiddelse samt skaffe sig adgang til et ikke frit tilgængeligt sted uden retskendelse med henblik på

- 1) at vurdere personens tilstand og faren for den pågældende,
- 2) at afværge faren for personen eller andre eller for den offentlige orden eller sikkerhed eller
- 3) at fastlægge personens identitet.

Stk. 3. Med henblik på at afværge faren for den berusede eller andre eller for den offentlige orden eller sikkerhed kan politiet foretage andre indgreb over for den berusede, herunder udstede påbud og fratage vedkommende berusende eller bedøvende midler eller andre genstande.

Stk. 4. Findes mindre indgribende midler, jf. stk. 2 og 3, ikke tilstrækkelige til at afværge faren for den berusede eller andre eller for den offentlige orden eller sikkerhed, kan den berusede om nødvendigt frihedsberøves med henblik på hjemtransport, overgivelse til andre, der på for-

svarlig måde kan tage sig af den pågældende, indbringelse til hospital, forsorgshjem eller lignende eller indsættelse i detention. Frihedsberøvelsen skal være så kortvarig og skånsom som muligt.

Stk. 5. Justitsministeren fastsætter nærmere bestemmelser om anbringelse i detention, herunder om lægeundersøgelse og tilsynet med den anbragte.

§ 12. Et barn under 12 år, der træffes under de i § 11 nævnte omstændigheder, må ikke anbringes i detention.

Stk. 2. Et barn under 15 år, der træffes under de i § 11 nævnte omstændigheder, må kun anbringes i detention, hvis anden anbringelse er sikkerhedsmæssigt uforvarlig som følge af barnets adfærd. Træffes der beslutning om anbringelse af et barn under 15 år i detention, skal barnet hurtigst muligt undersøges af en læge. Detentionsanbringelsen skal være så kortvarig og skånsom som muligt og må ikke udstrækkes ud over 4 timer, medmindre det ikke er muligt inden for denne tid at overgive barnet til andre, der på svarlig måde kan tage sig af barnet.

Stk. 3. Har politiet frihedsberøvet et beruset barn under 15 år, skal der hurtigst muligt ske underretning til forældremyndighedens indehaver, de sociale myndigheder eller andre, der på svarlig måde kan tage sig af barnet.

Stk. 4. Anbringes et barn i alderen 15 til og med 17 år i detentionen, skal politiet rette henvendelse til hjemmet med henblik på at underrette om detentionsanbringelsen.

§ 13. Træffes et barn i andre tilfælde end nævnt i §§ 10 og 11 under forhold, som indebærer fare for barnets sikkerhed eller sundhed, skal politiet tage sig af barnet. Er der mistanke om, at barnet er sygt eller har pådraget sig skader af ikke ringe omfang, skal barnet straks undersøges af en læge.

Stk. 2. Politiet kan besigtige et barns legeme, undersøge tøj og andre genstande, herunder køretøjer, i barnets besiddelse samt skaffe sig adgang til et ikke frit tilgængeligt sted uden retskendelse med henblik på

- 1) at vurdere faren for barnet,
- 2) at afværge faren for barnet eller
- 3) at fastlægge barnets identitet.

Stk. 3. Med henblik på at afværge faren for barnet kan politiet foretage indgreb over for bar-

net, herunder udstede påbud og fratage barnet genstande.

Stk. 4. Findes mindre indgribende midler som nævnt i stk. 2 og 3 ikke tilstrækkelige for at afværge faren for barnet, kan barnet om nødvendigt frihedsberøves med henblik på overgivelse til forældremyndighedens indehaver, de sociale myndigheder eller andre, der på forsvarlig vis er i stand til at tage sig af barnet. Frihedsberøvelsen skal være så kortvarig og skånsom som muligt og må så vidt muligt ikke udstrækkes ud over 6 timer.

Kapitel 4

Politiets anvendelse af magt

Almindelige bestemmelser

§ 14. Bestemmelserne i dette kapitel gælder for politiets magtanvendelse såvel inden for som uden for strafferetsplejen.

§ 15. Politiet må anvende magt

- 1) med henblik på at forebygge og afværge fare for forstyrrelse af den offentlige fred og orden samt fare for enkeltpersoners eller den offentlige sikkerhed,
- 2) med henblik på at kontrollere, om nogen besidder eller bærer våben,
- 3) med henblik på at bringe strafbar virksomhed til ophør eller i forbindelse med efterforskning og forfølgning af strafbare forhold,
- 4) som led i bistand til andre myndigheder,
- 5) som led i udførelse af kontrol- og tilsynsopgaver samt
- 6) med henblik på at vurdere, om et barn eller en beruset, syg eller hjælpeløs person befinder sig i fare.

§ 16. Politiets magtanvendelse skal være nødvendig og forsvarlig og må alene ske med midler og i en udstrækning, der står i rimeligt forhold til den interesse, der søges beskyttet. Det skal indgå i vurderingen af forsvarligheden, om magtanvendelsen indebærer risiko for, at udenforstående kan komme til skade.

Stk. 2. Magt skal anvendes så skånsomt, som omstændighederne tillader, og således at eventuelle skader begrænses til et minimum.

Særlige bestemmelser om visse magtmidler

§ 17. Skydevåben må kun anvendes med henblik på

- 1) at afværge et påbegyndt eller overhængende farligt angreb på person,
- 2) at afværge overhængende fare i øvrigt for personers liv eller for, at personer pådrager sig alvorlige helbredsskader,
- 3) at afværge et påbegyndt eller overhængende farligt angreb på samfundsvigtige institutioner, virksomheder eller anlæg,
- 4) at sikre pågribelsen af personer, der har eller med rimelig grund mistænkes for at have påbegyndt eller gennemført et farligt angreb på person, medmindre der ikke skønnes at være risiko for, at den pågældende på ny vil gøre sig skyldig i et sådant angreb,
- 5) at sikre pågribelsen af personer, der har eller med rimelig grund mistænkes for at have påbegyndt eller gennemført et farligt angreb på samfundsvigtige institutioner, virksomheder eller anlæg, eller
- 6) at sikre pågribelsen af personer, der har eller med rimelig grund mistænkes for at have begået alvorlige forbrydelser mod statens selvstændighed og sikkerhed, mod statsforfatningen eller de øverste statsmyndigheder.

Stk. 2. Før politiet afgiver skud, der indebærer risiko for skade på person, skal det så vidt muligt først ved advarselsråb og dernæst ved varsels-skud tilkendegives vedkommende, at politiet har til hensigt at skyde, hvis ikke politiets påbud efterkommes. Det skal endvidere så vidt muligt sikres, at vedkommende har mulighed for at efterkomme påbuddet.

Stk. 3. Er der nærliggende risiko for, at udenforstående kan blive ramt, må der kun skydes i yderste nødsfald.

Stk. 4. En polititjenestemand, der er under direkte kommando, må kun anvende skydevåben efter ordre fra en leder, medmindre der foreligger en situation som nævnt i stk. 1, nr. 1 eller nr. 2.

Stk. 5. Har politiets skudafgivelse medført skade på person, skal den pågældende straks undersøges af en læge.

§ 18. Stav må kun anvendes med henblik på

- 1) at afværge et påbegyndt eller overhængende angreb på person,
- 2) at afværge overhængende fare i øvrigt for personers liv eller helbred,
- 3) at afværge et påbegyndt eller overhængende angreb på samfundsvigtige institutioner, virksomheder eller anlæg,

- 4) at afværge et påbegyndt eller overhængende angreb på ejendom,
- 5) at sikre gennemførelse af tjenestehandlinger, mod hvilke der gøres aktiv modstand, eller
- 6) at sikre gennemførelse af tjenestehandlinger, mod hvilke der gøres passiv modstand, såfremt tjenestehandlingens gennemførelse skønnes uopsættelig og anden og mindre indgribende magtanvendelse skønnes åbenbart uegnet.

Stk. 2. Før stav tages i brug med henblik på rydning af gader, bygninger m.v. for et større antal personer, skal det så vidt muligt tilkendegives vedkommende, at politiet har til hensigt at bruge stav, hvis politiets påbud ikke efterkommes. Det skal endvidere så vidt muligt sikres, at vedkommende har mulighed for at efterkomme påbuddet.

Stk. 3. Har politiets brug af stav mod person medført skade, skal den pågældende straks undersøges af en læge, medmindre det skønnes åbenbart ubetænkeligt at undlade lægeundersøgelse.

§ 19. Hunde må kun anvendes med henblik på

- 1) at afværge et påbegyndt eller overhængende angreb på person,
- 2) at afværge overhængende fare i øvrigt for personers liv eller helbred,
- 3) at afværge et påbegyndt eller overhængende angreb på samfundsvigtige institutioner, virksomheder eller anlæg,
- 4) at afværge et påbegyndt eller overhængende angreb på ejendom,
- 5) at sikre pågribelse af personer,
- 6) at sikre gennemførelse af tjenestehandlinger, mod hvilke der gøres aktiv modstand, eller
- 7) at sikre gennemførelse af tjenestehandlinger, mod hvilke der gøres passiv modstand, såfremt tjenestehandlingens gennemførelse skønnes uopsættelig og anden og mindre indgribende magtanvendelse skønnes åbenbart uegnet.

Stk. 2. Før hund tages i brug mod person, skal det så vidt muligt tilkendegives vedkommende, at politiet har til hensigt at bruge hund, hvis ikke politiets påbud efterkommes. Det skal endvidere så vidt muligt sikres, at vedkommende har mulighed for at efterkomme påbuddet.

Stk. 3. Har politiets brug af hund mod person medført skade, skal den pågældende straks un-

dersøges af en læge, medmindre det skønnes åbenbart ubetænkeligt at undlade lægeundersøgelse.

§ 20. Gas må kun anvendes med henblik på

- 1) at afværge et påbegyndt eller overhængende angreb på person,
- 2) at afværge overhængende fare i øvrigt for personers liv eller helbred,
- 3) at afværge et påbegyndt eller overhængende angreb på samfundsvigtige institutioner, virksomheder eller anlæg,
- 4) at afværge et påbegyndt eller overhængende angreb på ejendom eller
- 5) at sikre gennemførelse af tjenestehandlinger, mod hvilke der gøres aktiv eller passiv modstand.

Stk. 2. For gas tages i brug mod person, skal det så vidt muligt tilkendegives vedkommende, at politiet har til hensigt at bruge gas, hvis ikke politiets påbud efterkommes. Det skal endvidere så vidt muligt sikres, at vedkommende har mulighed for at efterkomme påbuddet.

Stk. 3. Har politiets brug af gas mod person medført gener, der skønnes at kræve lægehjælp, skal den pågældende straks undersøges af en læge.

§ 21. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om politiets anvendelse af skydevåben, stav, hund og gas.

Stk. 2. Justitsministeren kan i øvrigt fastsætte nærmere regler om politiets anvendelse af magt.

Kapitel 5

Politiets selvhjælps handlinger

§ 22. Politiet kan lade foranstaltninger udføre, når

- 1) den ansvarlige har undladt at efterkomme påbud udstedt i medfør af denne lov eller regler udstedt med hjemmel i loven og den ansvarlige er gjort bekendt med, at undladelse af at efterkomme påbuddet kan få denne følge, eller
- 2) øjeblikkelig indgriben er nødvendig til beskyttelse af enkeltpersoners eller den offentlige sikkerhed eller for at undgå betydelige forstyrrelser af den offentlige orden.

Stk. 2. Den ansvarlige er forpligtet til at dække politiets udgifter i forbindelse med foranstaltninger udført i medfør af stk. 1. Der er udpantningsret for disse udgifter.

Kapitel 6

Bemyndigelsesbestemmelser

§ 23. Justitsministeren fastsætter regler om sikring af den offentlige orden samt beskyttelse af enkeltpersoners og den offentlige sikkerhed, forebyggelse af fare eller ulempe for færdslen, dyr på offentligt sted, offentlige anlæg, husnumre og opslag, erhvervsvirksomhed på veje, offentlige forlystelser, renholdelse af veje m.v.

Stk. 2. De i medfør af stk. 1 fastsatte bestemmelser kan indeholde regler om, at politimesteren (politidirektøren) kan udstede midlertidige påbud eller forbud med henblik på at forebygge fare for den offentlige orden eller enkeltpersoners eller den offentlige sikkerhed.

Stk. 3. Det kan i regler fastsat i medfør af stk. 1 og 2 fastsættes, at overtrædelse af reglerne eller overtrædelse eller manglende efterkommelse af påbud eller forbud udstedt i medfør af sådanne regler straffes med bøde. Det kan endvidere fastsættes, at der ved overtrædelser begået af selskaber m.v. (juridiske personer) kan pålægges selskabet m.v. strafansvar efter reglerne i straffelovens 5. kapitel.

§ 24. Justitsministeren kan for hver af landets politikredse fastsætte en politivedtægt, hvis særlige lokale forhold tilsiger det.

Stk. 2. Forslag til en politivedtægt udarbejdes af politimesteren (politidirektøren) efter drøftelse med den eller de berørte kommuner.

Stk. 3. En politivedtægt kan indeholde bestemmelser om sikring af den offentlige orden, bestemmelser om beskyttelse af enkeltpersoners og den offentlige sikkerhed samt bestemmelser om udstedelse af midlertidige forbud eller påbud.

Stk. 4. Det kan i en politivedtægt fastsættes, at overtrædelse af vedtægtens bestemmelser eller overtrædelse eller manglende efterkommelse af påbud eller forbud udstedt i medfør af vedtægten straffes med bøde. Det kan endvidere fastsættes, at der ved overtrædelser begået af selskaber m.v. (juridiske personer) kan pålægges selskabet m.v. strafansvar efter reglerne i straffelovens 5. kapitel.

Stk. 5. Politivedtægter offentliggøres i Lovtidende.

Kapitel 7

Ikrafttrædelsesbestemmelser m.v.

§ 25. Loven træder i kraft den 1. august 2004.

§ 26. Lov af 11. februar 1863 angaaende Omordning af Kjøbenhavns politi m.v. og lov nr. 21 af 4. februar 1871 indeholdende Bestemmelser om Politiet uden for Kjøbenhavn ophæves.

Stk. 2. De i medfør af de i stk. 1 nævnte love udstedte politivedtægter forbliver i kraft indtil den 1. juli 2005.

§ 27. I lov om rettens pleje, jf. lovbekendtgø-

relse nr. 815 af 30. september 2003, som ændret senest ved § 2 i lov nr. 352 af 19. maj 2004, ophæves § 108.

§ 28. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kongelig anordning sættes i kraft for disse landsdele med de afvigelser, som de særlige færøske eller grønlandske forhold tilsiger.

Givet på Christiansborg Slot, den 9. juni 2004

Under Vor Kongelige Hånd og Segl

MARGRETHE R.

/ Lene Espersen

Rigsadvokaten

Frederiksholms Kanal 16
1220 København K

Telefon 33 12 72 00

